

วารสาร

ศรีวนาลัยวิจัย

สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

JOURNAL OF SRIVANALAI VIJAI
Humanities & Social Sciences

ปีที่ 13 ฉบับที่ 1 มกราคม - มิถุนายน 2566

Vol. 13 No. 1 January - June 2023

ISSN 2229-2268

สถาบันวิจัยและพัฒนา

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

วารสารศรีวนาลัยวิจัย

Journal of Srivanalai Vijai

สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ : Humanities and Social Sciences

ISSN : 2229-2268 ปีที่ 13 ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม - มิถุนายน 2566

เจ้าของ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเผยแพร่ผลงานวิจัย วิทยานิพนธ์ และบทความวิชาการของคณาจารย์ นักศึกษาและผู้ทรงภูมิปัญญาระดับท้องถิ่นและสากล ในสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
2. เพื่อเป็นสื่อกลางแลกเปลี่ยนความรู้ทางวิชาการและประสบการณ์การวิจัยที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์สังคมไทย และสังคมโลก
3. เพื่อพัฒนาและส่งเสริมให้เกิดผลงานทางวิชาการอย่างต่อเนื่อง สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติได้จริง อันก่อให้เกิดประโยชน์แก่สังคมโดยรวม

ที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์ธรรมรักษ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สพ.ญ.ดร.สุริรัตน์	ละอองนวล บุตทรพรหม	อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี รองอธิการบดีฝ่ายวิจัยและพัฒนาบัณฑิตกรรม
-----------	---	-----------------------	--

กองบรรณาธิการ

ศาสตราจารย์ ดร.วัชระ	งามจิตรเจริญ	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ศาสตราจารย์ ดร.ธีระ	รุญเจริญ	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
ศาสตราจารย์ ดร.สมาน	อัศวภูมิ	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
รองศาสตราจารย์ ดร.บุญทวารธน์	วิงวอน	มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
รองศาสตราจารย์ ดร.สุพรรณณี	เหล็อบุญชู	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
รองศาสตราจารย์ ดร.ชวนชัย	เชื้อสาธุชน	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
รองศาสตราจารย์ ดร.มาลี	ไชยเสนา	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
รองศาสตราจารย์ ดร.ภักดี	โพธิ์สิงห์	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
รองศาสตราจารย์ ดร.สุเทพ	เมย์ไทสง	มหาวิทยาลัยมหามงกุฎราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
รองศาสตราจารย์ ดร.นัยนา	อรรจนาทรร	มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย
รองศาสตราจารย์ ดร.วิทยา	เจริญศิริ	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บัญญัติ	แก้วส่อง	สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ว่าที่ พ.ต.ดร.นพดล	เจนอักษร	มหาวิทยาลัยศิลปากร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มารศรี	สอทิพย์	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมชาย	หาญหิรัญ	สถาบันมาตรวิทยาแห่งชาติ

บรรณาธิการ	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปริญญญา	มุลลิน
คณะทำงาน	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เสรี	สมชอบ
	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กิตติ	วิรุณพันธ์
	อาจารย์ไมตรี	ริมทอง
	นางวารุณี	สุกใส
	นางสาวสุภารัตน์	ผัดโพธิ์
	นางสาวเกศรา	แก้วดี
	นายภูวไนย	ใจหาญ
	นายอภิรักษ์	กลิ่นแก้วณรงค์

กำหนดการพิมพ์	ปีละ 2 ฉบับ ฉบับที่ 1 (มกราคม – มิถุนายน) ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม – ธันวาคม)
พิมพ์ที่	ห้างหุ้นส่วนจำกัด วิทยาการพิมพ์ 1973 ถ.ผาแดง ต.ในเมือง อ.เมือง จ.อุบลราชธานี 34000 โทร. 045-240692 Email : vetaya336@gmail.com
สำนักงาน	สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี เลขที่ 2 ถนนราชธานี ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี 34000 โทรศัพท์ 0 4535 2000 ต่อ 5142 โทรสาร 0 4535 2049
ลิขสิทธิ์	สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

ข้อความและบทความในวารสารนี้ เป็นความคิดเห็นของผู้นิพนธ์โดยเฉพาะ
กองบรรณาธิการไม่มีส่วนรับผิดชอบในเนื้อหาและข้อคิดเห็นนั้น ๆ แต่อย่างใด

บทบรรณาธิการ

วารสารศรีวนาลัยวิจัย ได้จัดทำขึ้นเพื่อเผยแพร่ผลงานของคณาจารย์ นักวิจัยและบุคลากรทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย เพื่อเผยแพร่องค์ความรู้ผู้เกี่ยวข้องได้นำไปใช้ประโยชน์ โดยเปิดรับบทความทางด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มีกำหนดออกปีละ 2 ครั้ง คือ ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม – มิถุนายน และฉบับที่ 2 เดือนกรกฎาคม – ธันวาคม ของทุกปี โดยวารสารฉบับนี้เป็นฉบับที่ 1 ของปีที่ 2566 ซึ่งการดำเนินงานของวารสารยังคงตระหนักถึงคุณภาพตามที่ศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (TCI) กำหนดไว้โดยยังคงนโยบายในการเผยแพร่ผลงานวิชาการทางด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

กองบรรณาธิการวารสารศรีวนาลัยวิจัย ได้รวบรวมและคัดกรองบทความวิจัย บทความทางวิชาการ บทความปริทัศน์และบทความวิจารณ์หนังสือจากนักเขียนและนักวิจัยจากทั่วประเทศเพื่อตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารศรีวนาลัยวิจัย จำนวนทั้งสิ้น 11 บทความ

กองบรรณาธิการขอขอบคุณผู้เขียนทุกท่านที่ส่งบทความมาเพื่อตีพิมพ์ในวารสาร ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขบทความให้มีความถูกต้อง (Peer review) ขอขอบคุณผู้บริหารของมหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ที่ให้การสนับสนุนการจัดทำวารสารศรีวนาลัยวิจัยฉบับนี้ให้เสร็จสมบูรณ์ด้วยดี กองบรรณาธิการหวังเป็นอย่างยิ่งว่า องค์ความรู้จากบทความวิจัยและบทความวิชาการในวารสารศรีวนาลัยวิจัย ปีที่ 13 ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม – มิถุนายน 2566 จะก่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้อ่านและผู้สนใจสำหรับท่านผู้สนใจต้องการส่งบทความเผยแพร่ในวารสารศรีวนาลัยวิจัย สามารถส่งมายังกองบรรณาธิการวารสารศรีวนาลัยวิจัย หรือดูรายละเอียดการส่งบทความได้ที่เว็บไซต์ของวารสาร <http://www.journalrdi.ubru.ac.th>

กองบรรณาธิการ

สารบัญ

บทความวิจัยสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	หน้า
แนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์ถ่านอัดแท่งจากพื้นฐานของคุณค่าที่ส่งมอบให้ลูกค้า วุฒิ สุขเจริญ	1
รำเชิดฉิ่งของตัวพระในการแสดงโขน ชณัฐกร แต่งอ่อน	15
การศึกษามุมมองด้านภาพลักษณ์ ความพึงพอใจ และปัจจัยการตัดสินใจบริโภคผลิตภัณฑ์จากเมล็ด กาแฟท้องถิ่นในจังหวัดอุบลราชธานี อมรรัตน์ พรประเสริฐ	31
การอนุรักษ์ภูมิปัญญาเพื่อสร้างความเข้มแข็งอย่างยั่งยืนในธุรกิจนวดไทย ภูขงค์ เมนะสินธุ์	47
อิทธิพลของการมุ่งเน้นตลาด การมุ่งเน้นการเรียนรู้ และความสามารถทางนวัตกรรมที่มีต่อผลการ ดำเนินงานของธุรกิจโลจิสติกส์ อัยรดา พรเจริญ	63
ชุดฝึกกระดานหม้อสำหรับพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน กิตติ อัดถาผล	75
การพัฒนาารูปแบบการฝึกซ้อมวงโยธวาทิต กรณีศึกษา โรงเรียนในจังหวัดมหาสารคาม และจังหวัดกาฬสินธุ์ ถวัลย์ชัย สวนมณฑา	89
คีตสร้างสรรค์ เพลงพญาหัสตินทร์ ในมิติดุริยางคศิลป์ไทย นพคุณ สุตประเสริฐ	99
การยกเลิกความเป็นอาชญากรรมเกี่ยวกับยาเสพติด กรณีศึกษา กัญชา อัครพนธ์ เอี้ยวรัตน์วดี	115
เดี่ยวระนาดทุ้มในรูปแบบเพลงดำเนินทำนองทางพื้นและลูกล้อลูกขัด วิชัย ภูเพ็ชร	125
ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้งานแพลตฟอร์มทินเดอร์ (Tinder) ของผู้บริโภคกลุ่ม Millennials ในประเทศไทย ทัชชกร สัมมะสุต	139

แนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์ถ่านอัดแท่งจากพื้นฐานของคุณค่าที่ส่งมอบให้ลูกค้า
The Guidelines for Development of Charcoal Briquettes based on the
Customer Value Proposition

วุดดี สุขเจริญ^{1*}, คงศักดิ์ สระศรีสม², ภัทรพร ทิมแดง³

Wut Sookcharoen^{1*}, Khongsak Srasrisom², Phattaraporn Timdang³

^{1,2}คณะบริหารธุรกิจ สถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น

^{1,2}Thai-Nichi Institute of Technology

³คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

³ Suan Dusit University

*Corresponding author; E-mail: Wut@tni.ac.th

บทคัดย่อ

ถ่านอัดแท่ง คือเชื้อเพลิงประเภทหนึ่งซึ่งสร้างจากผงถ่านและส่วนประกอบอื่น ๆ นำมาอัดให้เป็นแท่ง การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาคุณสมบัติของถ่านอัดแท่งสำหรับการปิ้งย่างที่ผู้บริโภครับรู้คุณค่าและ 2) เพื่อหาแนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์ถ่านอัดแท่งสำหรับการปิ้งย่างจากพื้นฐานของคุณค่าที่ส่งมอบให้ลูกค้า ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพโดยเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้บริโภคจำนวน 20 คน เพื่อศึกษาคุณสมบัติของถ่านอัดแท่งที่ผู้บริโภครับรู้คุณค่า และดำเนินการวิจัยเชิงปริมาณ โดยการเก็บข้อมูลจากผู้บริโภค 474 คน ผลการวิจัยพบว่า 1) คุณสมบัตินี้ของผู้บริโภคที่รับรู้คุณค่ามี 11 คุณสมบัตินี้ คือ ติดไฟง่าย ไม่มีขี้เถ้า ไม่มีควัน ไม่มีกลิ่นเหม็นไม่แตกตัว ให้ความร้อนสูง ให้ความร้อนนาน ไม่เลอะมือ มีขนาดพอเหมาะ ไม่มีสารพิษเจือปน และมีกลิ่นหอม 2) ผู้ผลิตควรพัฒนาถ่านอัดแท่งโดยมุ่งพัฒนาใน 4 ด้าน คือ ให้ความร้อนนาน ไม่แตกตัว มีกลิ่นหอม และไม่มีสารพิษเจือปน

คำสำคัญ: แนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์, ถ่านอัดแท่ง, คุณค่าที่ส่งมอบให้ลูกค้า

ABSTRACT

Charcoal briquettes are compressed blocks made from coal dust or other combustible biomass materials. The aim of this research is twofold: 1) to explore the attributes of charcoal briquettes that customers perceive as valuable for grilling, and 2) to provide guidelines for the development of charcoal briquettes based on the customer value proposition. The research methodology involved both qualitative and quantitative approaches. Qualitative research involved conducting interviews with 20 targeted customers to explore the attributes of charcoal briquettes that customers perceive as valuable. Quantitative research was conducted by collecting data from 474 samples. The findings of this study are as follows: 1) The attributes of charcoal briquettes perceived as valuable by customers include flammability, minimal ash production, smokelessness,

lack of bad odor, durability during burning, generation of high-temperature heat, long-lasting heat emission, cleanliness, appropriate size, absence of toxic substances, and pleasant fragrance. 2) To enhance customer value, charcoal briquette manufacturers should prioritize the development of four key attributes: high-temperature heat production, durability during burning, pleasant fragrance, and absence of toxic substances.

Keywords: The Guidelines for Development, Charcoal Briquettes, Customer Value Proposition

บทนำ

งานวิจัยนี้เกิดจากความต้องการเพิ่มมูลค่าของเศษไม้ที่เหลือจากกระบวนการผลิตเฟอร์นิเจอร์ของผู้ผลิตแห่งหนึ่ง ซึ่งมีเศษไม้ที่เหลือจากกระบวนการผลิตเฟอร์นิเจอร์มากถึง 8-10 ตันต่อวัน ในปัจจุบันโรงงานผลิตเฟอร์นิเจอร์แห่งนี้ได้จำหน่ายเศษไม้ให้กับผู้รับซื้อเศษไม้เพื่อนำไปเป็นเชื้อเพลิงโดย ซึ่งสามารถจำหน่ายเศษในราคาเพียง 3-5 บาทต่อกิโลกรัม โรงงานผลิตเฟอร์นิเจอร์จึงมีแนวคิดที่จะสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับเศษไม้ที่เหลือจากการผลิต

การนำเศษไม้ที่เหลือจากเฟอร์นิเจอร์ไปสร้างมูลค่าเพิ่มสามารถทำได้หลายวิธี เช่น การนำเศษไม้ไปเป็นวัสดุในการสร้างสินค้าตกแต่งทางสถาปัตยกรรม เช่น ของตกแต่งบ้าน อย่างไรก็ตาม การนำเศษไม้ไปผลิตเป็นสินค้าตกแต่งทางสถาปัตยกรรม จำเป็นต้องใช้ไม้ที่เป็นวัตถุดิบที่มีชั้นใหญ่ และต้องอาศัยความคิดสร้างสรรค์และทักษะการออกแบบ (ธนกร นิรันดร์นุต และรัฐไท พรเจริญ, 2559)

การนำเศษไม้ไปผลิตเป็นไม้อัดนับเป็นอีกทางเลือกหนึ่งในการเพิ่มมูลค่าเพิ่มให้กับเศษไม้ แต่จากการศึกษาของ ณัฏฐการณ จรรย์จารุพัฒน์ และสาลินี อาจารย์ (2559) พบว่าการนำเศษไม้มาย่อยและมาอัดให้ได้แผ่นไม้อัดที่มีคุณภาพ มีปัจจัยหลายประการ อาทิ อุณหภูมิในการอัด ชนิดและลักษณะของไม้ ความชื้น ระยะเวลาในการอัด และแรงดันในการอัด ทำให้การผลิตไม้อัดจากเศษไม้จำเป็นต้องลงทุนในการผลิตและการควบคุมการผลิต ซึ่งสร้างความยุ่งยากให้กับผู้ประกอบการธุรกิจเฟอร์นิเจอร์

การผลิตถ่านอัดแห้งจากเศษไม้เหลือใช้ นับเป็นทางเลือกที่สามารถเพิ่มมูลค่าเพิ่มให้กับเศษไม้ที่เหลือจากกระบวนการผลิตเฟอร์นิเจอร์ที่มีความน่าสนใจ จากการศึกษาของ เบญจมาภรณ์ วงษ์คำจันทร์ และฐิติมา รุ่งรัตนอุบล (2561) พบว่าหากผู้ประกอบการลงทุนสร้างโรงงานเพื่อนำเศษไม้มาสร้างเป็นถ่านอัดแห้ง จะมีระยะเวลาคืนทุนราว 0.67-1.51 ปีเท่านั้น อีกทั้งกระบวนการผลิตถ่านอัดแห้งไม่มีความซับซ้อน ควบคุมการผลิตได้ง่าย และการลงทุนด้านเครื่องจักรไม่สูง

เนื่องจากความต้องการของผู้บริโภคมีความหลากหลาย การพัฒนาผลิตภัณฑ์ถ่านอัดแห้งให้ตรงกับความต้องการของผู้บริโภคจึงจำเป็นต้องศึกษาคุณสมบัติสำคัญของถ่านอัดแห้งที่ผู้บริโภคต้องการ เพื่อนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ การวิจัยเพื่อหา “แนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์ถ่านอัดแห้งจากพื้นฐานของคุณค่าที่ส่งมอบให้ลูกค้า” จะเป็นประโยชน์ต่อผู้ผลิตเฟอร์นิเจอร์ที่มีเศษไม้เหลือจากการผลิตและนำไปแปรรูปเป็นถ่านอัดแห้ง ในการเพิ่มมูลค่าของเศษไม้และสร้างความสามารถในการแข่งขันเพื่อจำหน่ายถ่านอัดแห้งต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยแนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์ถ่านอัดแท่งสำหรับการปิ้งย่างจากมุมมองของผู้บริโภค มีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อศึกษาคุณสมบัติของถ่านอัดแท่งสำหรับการปิ้งย่างที่ผู้บริโภครับรู้คุณค่า
2. เพื่อหาแนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์ถ่านอัดแท่งสำหรับการปิ้งย่างจากพื้นฐานของคุณค่าที่ส่งมอบให้

ลูกค้า

ทบทวนวรรณกรรม

การผลิตถ่านอัดแท่ง

Jordan (2022) ระบุว่า ถ่านอัดแท่ง (Charcoal Briquettes) คือเชื้อเพลิงประเภทหนึ่งซึ่งสร้างจากผงถ่านและถูกนำมาอัดให้เป็นแท่ง ซึ่งมีข้อดีกว่าเชื้อเพลิงแบบดั้งเดิม คือ ให้ความร้อนที่สม่ำเสมอ มีควันและกลิ่นที่น้อยกว่าเมื่อมีการเผาไหม้ อานันต์ วาชัยสี และคณะ (2565) ระบุในประเทศไทย ถ่านอัดแท่งเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีความน่าสนใจกว่าถ่านก้อนที่ขายทั่วไปตามท้องตลาด เนื่องจากสามารถใช้งานได้สะดวก สามารถเผาไหม้ได้นาน และไม่มีควัน

Jordan (2022) ระบุว่าส่วนประกอบของถ่านอัดแท่ง มี 4 ส่วน คือ

1) ถ่าน (Charcoal) ได้จากการนำวัตถุดิบ เช่น ไม้ กะลา เปลือกผลไม้ ไปเผาจนได้เป็นถ่าน มีสัดส่วนราวร้อยละ 70 ของถ่านอัดแท่ง

2) สารช่วยเร่งการเผาไหม้ (Accelerants) มีความสำคัญในการช่วยเผาไหม้เนื่องจาก ในกระบวนการเผาไหม้ถ่านผิวสัมผัสของอัดแท่งไม่ได้สัมผัสกับออกซิเจน (Oxygen) ทั้งหมด ดังนั้นสารช่วยเร่งการเผาไหม้จะช่วยให้การเผาไหม้ดีขึ้น ตัวอย่างสารช่วยเร่งการเผาไหม้ คือ ไม้เลื่อย (Sawdust) ซึ่งจะมีส่วนผสมราว 10-20 ของถ่านอัดแท่ง

3) ไม้ขาว (White ash) เป็นส่วนประกอบที่อัตราส่วนน้อยคือร้อยละ 2-3 ของถ่านอัดแท่ง แต่มีส่วนสำคัญเนื่องจากช่วยให้การเผาไหม้ของถ่านอัดแท่งมีระยะเวลาเพิ่มขึ้น

4) ตัวประสาน (Briquette binder) เป็นส่วนประกอบที่ช่วยให้ส่วนผสมต่าง ๆ ยึดติดกัน โดยมีส่วนผสมราวร้อยละ 5-7 ของถ่านอัดแท่ง

Jordan (2022) ระบุว่าการผลิตถ่านอัดแท่งมี 5 ขั้นตอน คือ

1) การผลิตถ่าน (Carbonization) ได้แก่ การนำวัตถุดิบมาเผาด้วยอุณหภูมิราว 450-510 องศาเซลเซียส

2) การบด (Crushing) ได้แก่ การนำถ่านที่เย็นตัวแล้วมาบดให้มีความละเอียด

3) การทำให้แห้ง (Drying) ได้แก่ การลดความชื้น โดยทั่วไปจะลดความชื้นให้เหลือราวร้อยละ 15

4) การอัดแท่ง (Briquetting) ได้แก่ กระบวนการอัดแท่ง คือการนำถ่านที่บดและผ่านกระบวนการทำให้แห้งแล้วมาอัดเป็นแท่งตามรูปทรงที่ต้องการ

5) การทำให้แห้ง (Drying) ได้แก่ กระบวนการที่ทำให้ถ่านอัดแท่งมีความแห้ง โดยอบที่อุณหภูมิราว 135 องศาเซลเซียส และลดความชื้นให้เหลือราวร้อยละ 5

คุณค่าที่ส่งมอบให้ลูกค้า (Customer Value Proposition)

Osterwalder and Pigneur (2010) ให้ความหมายของคุณค่าที่ส่งมอบให้กับลูกค้า คือคุณค่าที่บริษัทสื่อสารที่จะมอบให้กับลูกค้า ลูกค้าแต่ละคนจะประเมินคุณค่าที่บริษัทสัญญาว่าจะให้ที่ตรงกับความต้องการของลูกค้า และเป็นเหตุผลที่ลูกค้าตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์จากบริษัทหนึ่ง Osterwalder et al., (2014) ระบุว่าคุณค่าที่ส่งมอบให้ลูกค้าจะมี 2 มิติ คือ ช่วยแก้ไขปัญหาหรือความไม่พอใจของสินค้าหรือบริการที่มีอยู่ในตลาด และการให้คุณค่าที่มากขึ้นกว่าสินค้าหรือบริการที่มีอยู่ในตลาด

Barnes, Blake, and Pinder (2009) ระบุว่าการนำเสนอคุณค่าที่ส่งมอบให้ลูกค้ามีแนว 2 ทาง คือ จากภายในสู่ภายนอก (Inside-out) หมายถึง ผู้จำหน่ายสินค้าหรือบริการมุ่งใจเพื่อให้ลูกค้าซื้อสินค้าหรือบริการโดยนำเสนอคุณค่าที่สัญญาว่าจะมอบให้ และจากภายนอกสู่ภายใน (Outside-in) หมายถึง การสำรวจความต้องการของลูกค้าและพัฒนาผลิตภัณฑ์หรือบริการเพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้า โดยระบุจุดขายที่มีความเฉพาะ (Unique Selling Proposition: USP) คือการนำเสนอจุดที่พิเศษของสินค้าหรือบริการ การนำเสนอคุณสมบัติ-ข้อดี-ประโยชน์ (Feature-Advantage-Benefit: FAB) หมายถึง การเชื่อมโยงระหว่างคุณสมบัติของสินค้าไปสู่ข้อดี และเชื่อมโยงระหว่างข้อดีไปสู่ประโยชน์ต่อลูกค้า และศึกษาจุดเหมือน (Point of Parity: POP) และจุดต่าง (Point of Difference: POD) หมายถึง การวิเคราะห์โดยการเปรียบเทียบระหว่างสินค้าหรือบริการของเราว่ามีคุณสมบัติอะไรที่เหมือนหรือแตกต่างจากคู่แข่ง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า สามารถแบ่งงานวิจัยที่เกี่ยวข้องได้เป็น 3 กลุ่ม คือ งานวิจัยที่ศึกษาคุณสมบัติถ่านอัดแท่งที่สร้างจากวัตถุดิบหรือส่วนผสมที่ต่างกัน งานวิจัยที่ศึกษากระบวนการผลิตถ่านอัดแท่ง และงานวิจัยที่ศึกษาด้านการตลาดและความเป็นไปได้ในการลงทุน มีรายละเอียดดังนี้

1) งานวิจัยที่ศึกษาคุณสมบัติถ่านอัดแท่งที่สร้างจากวัตถุดิบหรือส่วนผสมที่ต่างกัน

จากการศึกษางานวิจัยที่ศึกษาคุณสมบัติถ่านอัดแท่งที่สร้างจากวัตถุดิบหรือส่วนผสมที่ต่างกัน พบว่างานวิจัยในประเภนี้เป็นจำนวนมาก อาทิ สิริชัย จีรวงศ์นุสรณ์ และจังหวัด เจริญสุข (2565) ศึกษาการทำถ่านอัดแท่งจากเปลือกส้มโอ เป็นการนำเอาเปลือกส้มโอที่เหลือจากการจำหน่ายส้มโอมาผลิตเป็นถ่านอัดแท่ง โดยพบว่าค่าความร้อนผ่านเกณฑ์มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนคือสูงกว่า 5,000 แคลอรีต่อกรัม พงศกร สุรินทร์ และคณะ (2564) ศึกษาการผลิตถ่านอัดแท่งจากเศษหน่อไม้เหลือทิ้ง พบว่า อัตราส่วนที่เหมาะสม คือ เศษหน่อไม้ 300 กรัม, ผงถ่าน 2,500 กรัม, แป้งมันสำปะหลัง 500 กรัม และน้ำ 2,500 โดยให้ค่าความร้อนเท่ากับ 4,591 แคลอรีต่อกรัม และมีประสิทธิภาพการใช้สูงสุดร้อยละ 46.5

จะเห็นได้ว่าการผลิตถ่านอัดแท่งจากเศษวัตถุดิบที่เหลือใช้สามารถทำได้โดยให้ถ่านอัดแท่งที่มีคุณสมบัติและประสิทธิภาพที่ต่างกันตามวัตถุดิบที่ใช้ผลิต

2) งานวิจัยที่ศึกษากระบวนการผลิตถ่านอัดแท่ง

วัชรานนท์ จุฑาจันทร์ (2562) ศึกษากระบวนการเผาถ่านและสมบัติของถ่านอัดแท่งจากหญ้าแฝก พบว่าเวลาที่ใช้ในการเผาถ่านประมาณ 120 นาที อุณหภูมิในเตาเผาสูงสุด 830 องศาเซลเซียส โดยถ่านอัดแท่งอัตราส่วน 2.5:1 ไม่สามารถขึ้นรูปได้ โดยถ่านอัดแท่งที่มีอัตราส่วน 1.5:1 เป็นอัตราส่วนที่เหมาะสมที่สุดในการผลิตถ่านอัดแท่งจากหญ้าแฝกโดยมีค่าความร้อนเฉลี่ย 5,335 แคลอรีต่อกรัม และให้ค่าประสิทธิภาพทางการใช้งานสูงสุด

อานันต์ วาชัยสี และคณะ (2565) ศึกษากระบวนการผลิตถ่านอัดแท่งจากเศษถ่านเหลือใช้ในโรงงานอุตสาหกรรม พบว่า ความร้อนเฉลี่ยของการอบที่ 556 องศา อัตราส่วนผสมของน้ำร้อน 500 มิลลิลิตร แป้งมัน

สำปะหลัง 25 กรัม ถ่านผง 500 กรัม และระยะเวลาการเผาไหม้สูงสุด 145 นาที จะมีความเหมาะสมในการผลิต ถ่านอัดแท่งไปใช้ประโยชน์ภายในครัวเรือน

ปฐมศก วิไลพล และคณะ (2562) ศึกษาอัตราส่วนผสมสำหรับการผลิตเชื้อเพลิงถ่านอัดแท่งจากเศษถ่าน ของกระบวนการเผาอิฐมอญ พบว่า การผลิตถ่านอัดแท่งจากเศษถ่านของกระบวนการเผาอิฐมอญ ควรใช้อัตราส่วนผสมถ่านร้อยละ 49 น้ำร้อยละ 49 และแป้งมันสำปะหลังร้อยละ 2 จะทำให้ระยะเวลาเริ่มติดไฟและระยะเวลา น้ำเดือดดีที่สุด โดยให้ความร้อน 6,726 แคลอรีต่อกรัม

3) งานวิจัยที่ศึกษาด้านการตลาดและความเป็นไปได้ในการลงทุน

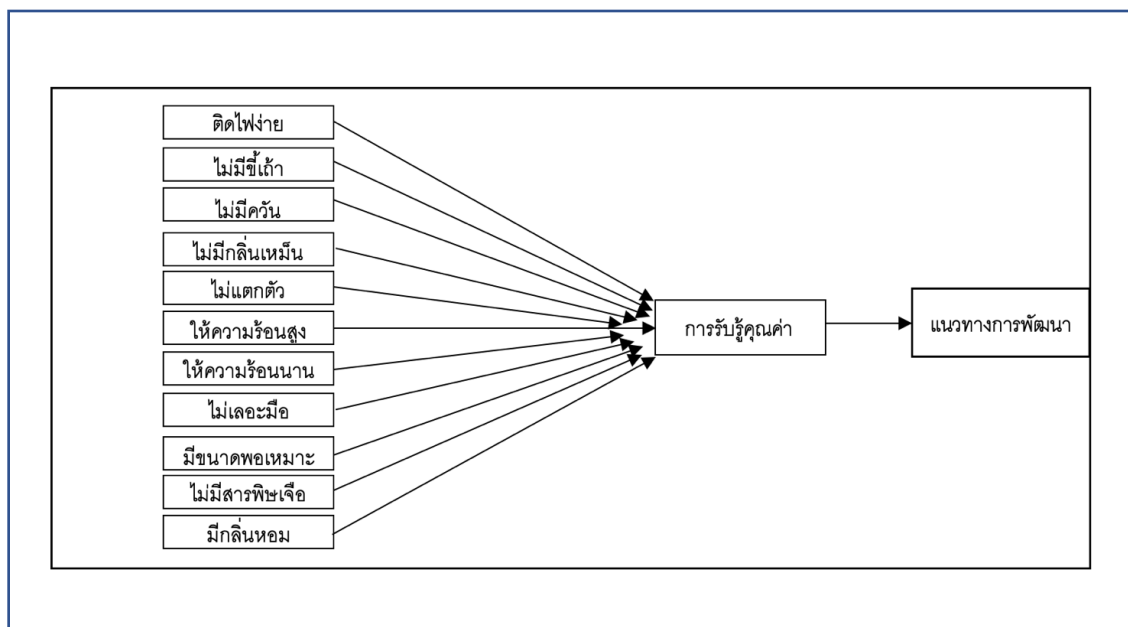
ภานมาศ พรหมชาติ และวิโรจน์ เจษฎาลักษณ์ (2560) ศึกษาการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมและกลยุทธ์การสร้างรายได้เปรียบเทียบการแข่งขันในธุรกิจเชื้อเพลิงอัดแท่งจากถ่านกะลามะพร้าวและถ่านไม้ยางพาราของบริษัท ดำเนินคาร์บอน จำกัด จังหวัดราชบุรี พบว่าการดำเนินกิจการธุรกิจผลิตถ่านอัดแท่งนอกจากจะผลิตถ่านอัดแท่งให้มีคุณภาพแล้ว ปัจจัยที่สร้างรายได้เปรียบเทียบในการแข่งขันที่นำไปสู่ความสำเร็จประกอบด้วย การบริหารจัดการเรื่องทรัพยากรมนุษย์ การจัดการด้านการเงิน การจัดการด้านการตลาด และจากลักษณะของอุตสาหกรรมการผลิตถ่านอัดแท่งที่มีแรงกดดันด้านอุปสรรคจากคู่แข่งที่เข้ามาในตลาดใหม่ อำนาจการต่อรองของผู้ขายปัจจัยการผลิต อำนาจการต่อรองของผู้ซื้อ และอุปสรรคจากผลิตภัณฑ์ที่ทดแทนกันได้ ดังนั้นกลยุทธ์ที่สำคัญเพื่อสร้างรายได้เปรียบเทียบในการแข่งขันคือกลยุทธ์การสร้างความแตกต่าง

รักษ์ ฝิวนิม และสิทธิพร พิมพัสกุล (2554) ศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการโรงงานถ่านอัดแท่ง พบว่าโครงการมีความเป็นไปได้ในทุกด้าน คือ ด้านการตลาด ด้านเทคนิควิศวกรรม ด้านการบริหาร และด้านการเงิน เพื่อพิจารณาความคุ้มค่าในการลงทุนโดยเพิ่มปัจจัยเสี่ยงด้านการผลิตและการขาย พบว่าโครงการมีระยะเวลาในการคืนทุนอยู่ระหว่าง 2-5 ปี และมีอัตราผลตอบแทนที่ได้จากการลงทุน IRR (Internal Rate of Return) อยู่ระหว่างร้อยละ 10-44 ซึ่งนับว่ามีผลตอบแทนที่สูง เนื่องจากการศึกษาในครั้งนี้เป็นงานที่ได้ศึกษามาก่อนช้านาน และพิจารณาจากอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ ณ วันที่ทำการศึกษา พบว่ามีอัตราดอกเบี้ยสูงกว่าในปัจจุบัน ดังนั้นผลการศึกษาดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าหากดำเนินโครงการในปัจจุบันที่มีอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ที่ต่ำกว่า โครงการจะมีความเป็นไปได้ที่สูงขึ้น

จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่า การผลิตถ่านอัดแท่งสามารถใช้วัตถุดิบได้หลายชนิด โดยให้ประสิทธิภาพที่แตกต่างกัน ซึ่งส่วนใหญ่การผลิตถ่านอัดแท่งจะไม่มีพัฒนาต่อยอดเพื่อให้ได้ถ่านอัดแท่งที่มีการพัฒนาให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภค ดังนั้นการวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์ถ่านอัดแท่งจากพื้นฐานของคุณค่าที่ส่งมอบให้ลูกค้า จะช่วยให้เข้าใจความต้องการของลูกค้ามากยิ่งขึ้น อันเป็นแนวทางในการนำไปพัฒนาต่อยอดถ่านอัดแท่งต่อไป

กรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้วิจัยพัฒนากรอบแนวคิดการวิจัยจากการสัมภาษณ์ผู้ที่เคยซื้อหรือเคยใช้ถ่านอัดแท่งจำนวน 20 คน เพื่อค้นหาคุณสมบัติของถ่านอัดแท่งที่ผู้บริโภคให้คุณค่า และนำมากำหนดเป็นตัวแปรและสร้างกรอบแนวคิดการวิจัย (รายละเอียดในผลการวิจัยขั้นตอนที่ 1) แสดงดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดงานวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การเก็บข้อมูลสำหรับการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยคำนึงจริยธรรมการวิจัย โดยยึดหลักคุ้มครองการเป็นส่วนตัว และการรักษาความลับของข้อมูลส่วนบุคคล (วิชัย โขควิวัฒน์, 2560) โดยการเก็บข้อมูลจะได้รับความยินยอมแบบสมัครใจ ไม่สามารถสืบกลับข้อมูลไปถึงผู้ข้อมูล เก็บรักษาข้อมูลแบบมีรหัสการเข้าถึง และการทำลายข้อมูล 1 ปี หลังการวิจัยเสร็จสิ้น

การวิจัยในครั้งนี้แบ่งเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การสำรวจคุณสมบัติของถ่านอัดแท่งสำหรับการปิ้งย่างที่ผู้บริโภคต้องการ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ประชากรที่ศึกษาได้แก่ผู้บริโภคที่เคยซื้อหรือเคยใช้ถ่านอัดแท่ง ผู้วิจัยคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้หลักการคำนวณแบบทวิคูณ (Power calculation) ตามแนวทางของ DePaulo (2000) และ Ritchie, Lewis and Elam (2003) ซึ่งครอบคลุมปฏิบัติการร้อยละ 80 และมีความเชื่อมั่นร้อยละ 90 ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลในเดือนมกราคม 2566 โดยสัมภาษณ์ผู้มีประสบการณ์ผู้บริโภคที่เคยซื้อหรือเคยใช้ถ่านอัดแท่ง เพื่อให้ผู้บริโภคระบุคุณสมบัติของถ่านอัดแท่งที่ต้องการ โดยดำเนินการสัมภาษณ์ทีละคน จนครบ 10 คน เป็นข้อมูลชุดที่ 1 และสัมภาษณ์เพิ่มอีก 10 คน เป็นชุดที่ 2 ซึ่งพบว่าข้อมูลจากการสัมภาษณ์ชุดที่ 2 ไม่พบข้อมูลใหม่เพิ่มเติมจากชุดที่ 1 ผู้วิจัยจึงยุติการสัมภาษณ์และสรุปข้อมูลที่ได้

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาระดับอิทธิพลของคุณสมบัติของถ่านอัดแท่งที่ส่งผลต่อการตัดสินใจของผู้บริโภค ผู้วิจัยนำข้อมูลจากขั้นตอนที่ 1 มาสร้างเป็นแบบสอบถาม ผู้วิจัยการตรวจสอบความตรง (Validity) โดยใช้แบบประเมินความสอดคล้อง (IOC: index of item objective congruence) จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน พบว่า

ค่าถามทุกข้อมีค่าเกิน 0.6 และทดสอบความเชื่อมั่น (Reliability) พบว่าแบบสอบถามมีค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบักเท่ากับ 0.937 ซึ่งมากกว่า 0.70 จึงถือว่าแบบสอบถามมีความน่าเชื่อถือ สามารถนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้ (Cronbach, 1990) ผู้วิจัยเผยแพร่แบบสอบถามแบบออนไลน์ตลอดเดือนกุมภาพันธ์ 2566 โดยใช้คำถามคัดกรองเพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างเฉพาะผู้บริโภครายที่เคยซื้อหรือเคยใช้ถ่านอัดแท่ง ได้แบบสอบถามสมบูรณ์จำนวน 474 ตัวอย่าง ซึ่ง Ho (2006) ระบุว่า การวิเคราะห์สถิติแบบหลายตัวแปร กลุ่มตัวอย่างต้องไม่น้อยกว่า 20 เท่าของตัวแปรอิสระ ซึ่งการวิจัยในครั้งนี้มีตัวแปรอิสระจำนวน 11 ตัวแปร กลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมสำหรับการวิจัยในครั้งนี้จึงต้องไม่น้อยกว่า 220 ตัวอย่าง ซึ่งผู้วิจัยเก็บตัวอย่างได้จำนวน 474 ตัวอย่าง จึงถือว่ามีความเหมาะสมในการวิเคราะห์ข้อมูล

เนื่องจากการวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาปัจจัยจำนวนมากเพื่อคัดกรองเฉพาะปัจจัยที่มีอิทธิพล ผู้วิจัยจึงเลือกใช้สถิติ Automatic Linear Modeling เพื่อให้สถิติเลือกเฉพาะปัจจัยที่มีอิทธิพลและลำดับความสำคัญ ซึ่งข้อดีของสถิติดังกล่าวจะช่วยให้สามารถวิเคราะห์ตัวแปรต้นจำนวนมากที่อาจมีตัวแปรต้นบางตัวที่มีอิทธิพลต่อกัน ทำให้สามารถวิเคราะห์อิทธิพลตัวแปรต้นได้ถึงแม้ตัวแปรต้นจะมีความสัมพันธ์กันเอง ซึ่งสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงที่ผู้บริโภคอาจรับรู้คุณค่าของปัจจัยที่อาจมีความสัมพันธ์กันเอง ทำให้ผู้วิจัยหรือนักการตลาดสามารถนำข้อมูลมาประกอบเพื่อตัดสินใจเลือกปัจจัยที่เหมาะสมได้

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยขั้นตอนที่ 1 จากการสัมภาษณ์คุณสมบัติของถ่านอัดแท่งที่ผู้บริโภคต้องการ โดยแบ่งการสัมภาษณ์ผู้บริโภคทีละคนจำนวน 2 ชุด ชุดละ 10 คน พบว่าการสัมภาษณ์ชุดที่ 2 ไม่มีข้อมูลใหม่ และสรุปคุณสมบัติของถ่านอัดแท่งที่ผู้บริโภคต้องการได้จำนวน 11 คุณสมบัติ คือ ติดไฟง่าย ไม่มีขี้เถ้า ไม่มีควัน ไม่มีกลิ่นเหม็น ไม่แตกตัว ให้ความร้อนสูง ให้ความร้อนนาน ไม่เลอะมือ มีขนาดพอเหมาะ ไม่มีสารพิษเจือปน และมีกลิ่นหอม

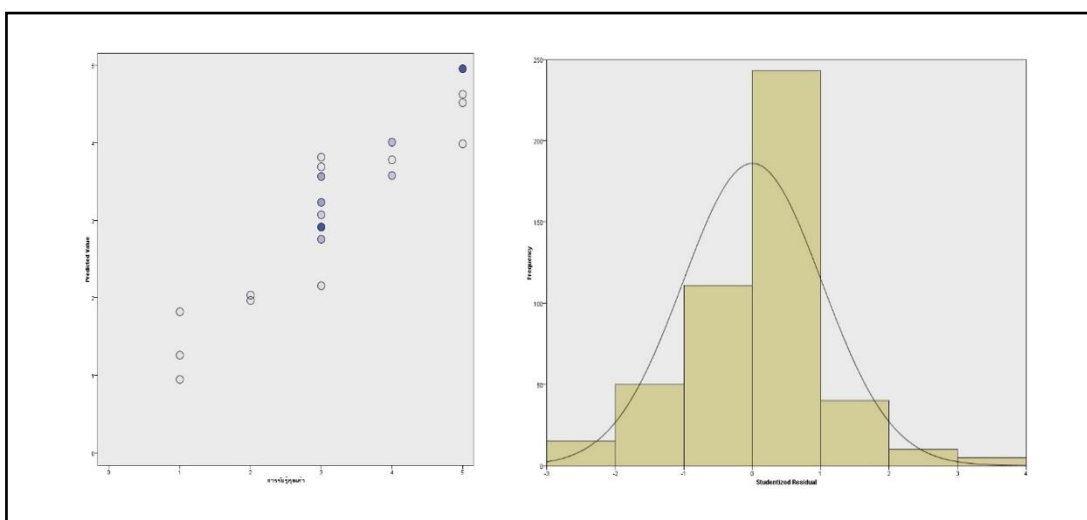
ผลการวิจัยขั้นตอนที่ 2 ผู้วิจัยนำผลการวิจัยในขั้นตอนที่ 1 มาสร้างเป็นแบบสอบถาม และเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างได้จำนวน 474 ตัวอย่าง พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศชาย 305 คน คิดเป็นร้อยละ 64.35 ของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด เพศหญิง 169 คน คิดเป็นร้อยละ 35.65 ของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นผู้มีรายได้เฉลี่ยน้อยกว่า 15,000 บาท/เดือน จำนวน 124 คน คิดเป็นร้อยละ 26.16 ของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด มีรายได้เฉลี่ยระหว่าง 15,001-20,000 บาท/เดือน จำนวน 174 คน คิดเป็นร้อยละ 36.71 ของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด มีรายได้เฉลี่ยระหว่าง 20,001-30,000 บาท/เดือน จำนวน 101 คน คิดเป็นร้อยละ 21.31 ของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด มีรายได้เฉลี่ยมากกว่า 30,000 บาท/เดือน จำนวน 75 คน คิดเป็นร้อยละ 15.82 ของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด (แสดงดังตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 ลักษณะผู้ตอบแบบสอบถาม

ลักษณะผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศชาย	305	64.35
เพศหญิง	169	35.65
รวม	474	100
รายได้เฉลี่ยน้อยกว่า 15,000 บาท/เดือน	124	26.16
รายได้เฉลี่ยระหว่าง 15,001-20,000 บาท/เดือน	174	36.71
มีรายได้เฉลี่ยระหว่าง 20,001-30,000 บาท/เดือน	101	21.31
รายได้เฉลี่ยมากกว่า 30,000 บาท/เดือน	75	15.82
รวม	474	100

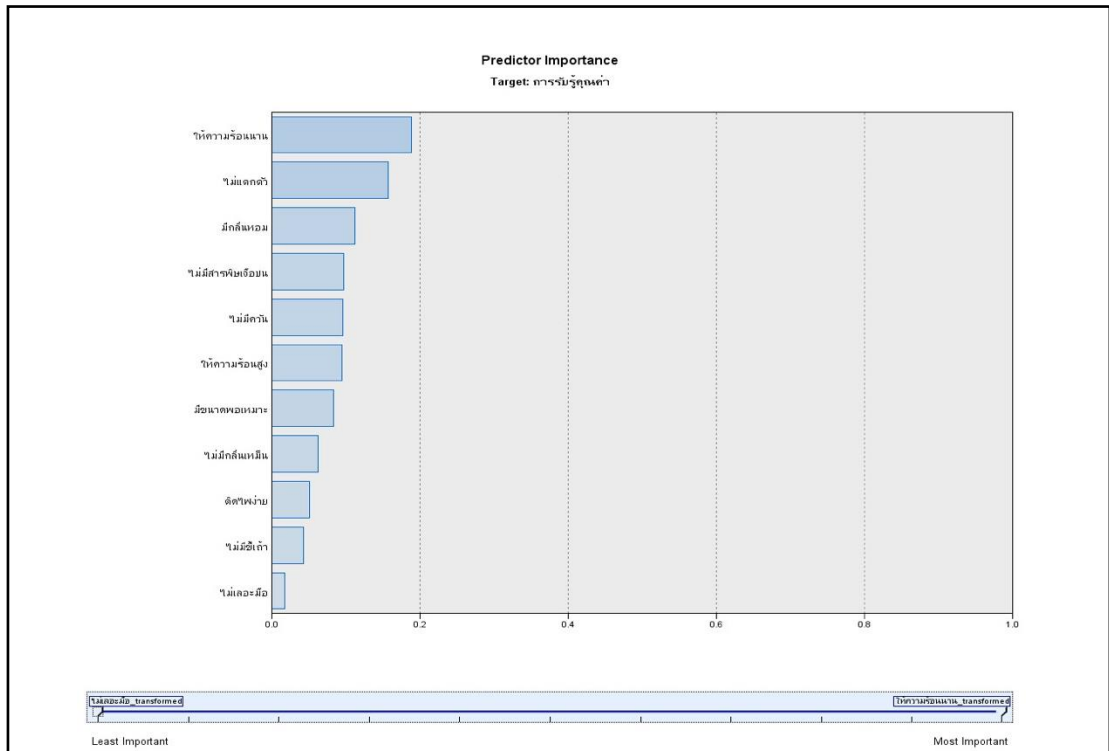
ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 คือ เพื่อศึกษาคุณสมบัติของถ่านอัดแท่งสำหรับการปิ้งย่างที่ผู้บริโภครับรู้คุณค่า จากการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ Automatic Linear Modeling ผู้วิจัยกำหนดวิธีการนำเข้าสู่ด้วยแปรด้วยเทคนิค Forward Stepwise โดยกำหนดแนวทางการนำเข้าและนำออกของตัวแปรโดยใช้ค่า Adjusted R2 และกำหนดค่า p-values น้อยกว่า 0.05

การทดสอบความเหมาะสมของข้อมูลเบื้องต้นพบว่า การรับรู้ค่ากับค่าจากการพยากรณ์มีความสัมพันธ์เป็นเส้นตรง การกระจายตัวของส่วนที่เหลือ (Residual) มีการกระจายตัวแบบปกติ (Normal distribution) แสดงให้เห็นว่าข้อมูลมีความเหมาะสมที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล แสดงดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 ผลการทดสอบความเหมาะสมของข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลคุณสมบัติของถ่านอัดแท่งที่นำมากำหนดเป็นปัจจัยที่ศึกษาจำนวน 11 ปัจจัย พบว่า ผู้บริโภคให้ความสำคัญของการรับรู้คุณค่าของคุณสมบัติถ่านอัดแท่งในระดับที่แตกต่างจากมากที่สุดไปอย่างน้อยที่สุด คือ ให้ความร้อนนาน ไม่แตกตัว มีกลิ่นหอม ไม่มีสารพิษเจือปน ไม่มีควัน ให้ความร้อนสูง มีขนาดพอเหมาะ ไม่มีกลิ่นเหม็น ติดไฟง่าย ไม่มีขี้เถ้า และไม่เลอะมือ ตามลำดับ (แสดงดังภาพที่ 3)

ภาพที่ 3 ผลการวิเคราะห์ระดับการรับรู้คุณค่าของคุณสมบัติของถ่านอัดแท่ง

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 คือ เพื่อสรุปแนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์ถ่านอัดแท่งสำหรับการปิ้งย่างจากพื้นฐานของคุณค่าที่ส่งมอบให้ลูกค้า เนื่องจากผู้บริโภครับรู้คุณค่าของคุณสมบัติถ่านอัดแท่งทั้ง 11 คุณสมบัติ แต่ในทางการตลาด นักการตลาดไม่สามารถสื่อสารทั้ง 11 คุณสมบัติ ได้พร้อมกัน เนื่องจากจะทำให้ผู้บริโภคมีความสับสน นักการตลาดจึงควรเลือกบางคุณสมบัตินำมาพัฒนาเป็นแนวทางทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์ถ่านอัดแท่งสำหรับการปิ้งย่างและเพื่อสื่อสารไปยังลูกค้า ผู้วิจัยจึงดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อคัดเลือกคุณสมบัตินำมาพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่สำคัญ โดยคัดเลือกคุณสมบัตินำมาพัฒนาผลิตภัณฑ์มากที่สุด 5 อันดับ โดยพิจารณาจากค่า Adjusted R2 ผลการเปรียบเทียบพบว่าหากเลือกทั้ง 11 คุณสมบัติ จะมีอำนาจในการพยากรณ์การรับรู้คุณค่ารวมร้อยละ 88.7 หากเลือก 5 คุณสมบัติ คือ ให้ความร้อนนาน ไม่แตกตัว มีกลิ่นหอม ไม่มีสารพิษเจือปน และไม่มีควัน จะมีอำนาจในการพยากรณ์การรับรู้คุณค่ารวมร้อยละ 74.3 หากเลือก 4 คุณสมบัติ คือ ให้ความร้อนนาน ไม่แตกตัว มีกลิ่นหอม และไม่มีสารพิษเจือปน จะมีอำนาจในการพยากรณ์การรับรู้คุณค่ารวมร้อยละ 68.4 หากเลือก 3 คุณสมบัติ คือ ให้ความร้อนนาน ไม่แตกตัว และมีกลิ่นหอม จะมีอำนาจในการพยากรณ์การรับรู้คุณค่ารวมร้อยละ 61.1

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบอำนาจการพยากรณ์

จำนวนและคุณสมบัติของถ่านอัดแท่ง	ร้อยละของอำนาจในการพยากรณ์ การรับรู้คุณค่ารวม (Adjusted R2)
11 คุณสมบัติ	88.7
5 คุณสมบัติ (ให้ความร้อนนาน ไม่แตกตัว มีกลิ่นหอม ไม่มีสารพิษเจือปน และไม่มีควัน)	74.3
4 คุณสมบัติ (ให้ความร้อนนาน ไม่แตกตัว มีกลิ่นหอม และไม่มีสารพิษเจือปน)	68.4
3 คุณสมบัติ (ให้ความร้อนนาน ไม่แตกตัว และมีกลิ่นหอม)	61.1

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลจะเห็นได้ว่าการเลือกคุณสมบัติ 4 คุณสมบัติ มีความเหมาะสมในการนำมาเป็นแนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์ถ่านอัดแท่งสำหรับการปิ้งย่างจากพื้นฐานของคุณค่าที่ส่งมอบให้ลูกค้า เนื่องจากคุณสมบัติไม่มีสารพิษเจือปน เป็นคุณสมบัติพื้นฐานในการผลิตถ่านอัดแท่งอยู่แล้ว จึงไม่มีต้นทุนเพิ่มในการพัฒนาถ่านอัดแท่ง

สรุปผลและอภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์คุณสมบัติที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้บริโภคจำนวน 11 คุณสมบัติ พบว่าผู้บริโภครับรู้คุณค่าทั้ง 11 คุณสมบัติ แต่มีระดับอิทธิพลต่อการรับรู้ในคุณค่าในภาพรวมที่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Osterwalder and Pigneur (2010) ที่ระบุว่าผู้บริโภคจะประเมินคุณค่าที่ได้รับจากสินค้าหรือบริการเพื่อตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์หรือบริการ และสอดคล้องกับ Barnes, Blake, and Pinder (2009) ที่ระบุว่า การนำเสนอคุณค่าที่ส่งมอบให้ลูกค้าเกิดจากการสำรวจความต้องการของลูกค้า และเลือกที่จะนำเสนอเป็นบางคุณค่าเพื่อสร้างจุดขายที่มีความเฉพาะ (Unique Selling Proposition: USP)

จากผลการวิจัยจะเห็นได้ว่าการผลิตถ่านอัดแท่งจากเศษวัสดุที่เหลือใช้สามารถทำได้โดยให้ถ่านอัดแท่งที่มีคุณสมบัติและประสิทธิภาพที่แตกต่างกันตามวัตถุประสงค์ที่ใช้ผลิตซึ่งสอดคล้องกับสิริชัย จีรวงศ์นุสรณ์ และจังหวัดเจริญสุข (2565) ศึกษาการทำถ่านอัดแท่งจากเปลือกส้มโอ เป็นการนำเอาเปลือกส้มโอที่เหลือจากการจำหน่ายส้มโอมาผลิตเป็นถ่านอัดแท่ง โดยพบว่าค่าความร้อนผ่านเกณฑ์มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนคือสูงกว่า 5,000 แคลอรีต่อกรัม พงศกร สุรินทร์ และคณะ (2564) ศึกษาการผลิตถ่านอัดแท่งจากเศษหน่อไม้เหลือทิ้ง พบว่า อัตราส่วนที่เหมาะสมคือ เศษหน่อไม้ 300 กรัม, ผงถ่าน 2,500 กรัม, แป้งมันสำปะหลัง 500 กรัม และน้ำ 2,500 โดยให้ค่าความร้อนเท่ากับ 4,591 แคลอรีต่อกรัม และมีประสิทธิภาพการใช้สูงสุดร้อยละ 46.5

ในส่วนการการเลือกคุณสมบัติ 4 คุณสมบัติ มีความเหมาะสมในการนำมาเป็นแนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์ถ่านอัดแท่งสำหรับการปิ้งย่างจากพื้นฐานของคุณค่าที่ส่งมอบให้ลูกค้า เนื่องจากคุณสมบัติไม่มีสารพิษเจือปน เป็นคุณสมบัติพื้นฐานในการผลิตถ่านอัดแท่งอยู่แล้ว จึงไม่มีต้นทุนเพิ่มในการพัฒนาถ่านอัดแท่ง แต่นักการตลาดจะต้องนำเสนอคุณค่าที่ส่งมอบให้ลูกค้า ซึ่งสอดคล้องกับ Barnes, Blake, and Pinder (2009) ระบุว่า การนำเสนอคุณค่าที่ส่งมอบให้ลูกค้ามีแนว 2 ทาง คือ จากภายในสู่ภายนอก (Inside-out) หมายถึง ผู้จำหน่ายสินค้าหรือบริการ

จูงใจเพื่อให้ลูกค้าซื้อสินค้าหรือบริการโดยนำเสนอคุณค่าที่สัญญาว่าจะมอบให้ และจากภายนอกสู่ภายใน (Outside-in) หมายถึง การสำรวจความต้องการของลูกค้าและพัฒนาผลิตภัณฑ์หรือบริการเพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้า โดยระบุจุดขายที่มีความเฉพาะ (Unique Selling Proposition: USP) คือการนำเสนอจุดที่พิเศษของสินค้าหรือบริการ การนำเสนอคุณสมบัติ-ข้อดี-ประโยชน์ (Feature-Advantage-Benefit: FAB) หมายถึง การเชื่อมโยงระหว่างคุณสมบัติของสินค้าไปสู่ข้อดี และเชื่อมโยงระหว่างข้อดีไปสู่ประโยชน์ต่อลูกค้า และศึกษาจุดเหมือน (Point of Parity: POP) และจุดต่าง (Point of Difference: POD) หมายถึง การวิเคราะห์โดยการเปรียบเทียบระหว่างสินค้าหรือบริการของเราว่ามีคุณสมบัติอะไรที่เหมือนหรือแตกต่างจากคู่แข่ง

ความสามารถในการลงทุนพบว่าการผลิตถ่านอัดแท่งยังมีต้องทำการสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขัน ภาณุมาศ พรหมชาติ และวิโรจน์ เจษฎาลักษณ์ (2560) ศึกษาการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมและกลยุทธ์การสร้างรายได้เปรียบทางการแข่งขันในธุรกิจเชื้อเพลิงอัดแท่งจากถ่านกะลามะพร้าวและถ่านไม้ยางพาราของบริษัท ดำเนินการบอน จำกัด จังหวัดราชบุรี พบว่าการดำเนินกิจการธุรกิจผลิตถ่านอัดแท่งนอกจากจะผลิตถ่านอัดแท่งให้มีคุณภาพแล้ว ปัจจัยที่สร้างความได้เปรียบในการแข่งขันที่นำไปสู่ความสำเร็จประกอบด้วย การบริหารจัดการเรื่องทรัพยากรมนุษย์ การจัดการด้านการเงิน การจัดการด้านการตลาด และจากลักษณะของอุตสาหกรรมการผลิตถ่านอัดแท่งที่มีแรงกดดันด้านอุปสรรคจากคู่แข่งที่เข้ามาในตลาดใหม่ อำนาจการต่อรองของผู้ขายปัจจัยการผลิต อำนาจการต่อรองของผู้ซื้อ และอุปสรรคจากผลิตภัณฑ์ที่ทดแทนกันได้ ดังนั้นกลยุทธ์ที่สำคัญเพื่อสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันคือกลยุทธ์การสร้างแตกต่าง และสอดคล้องกับรัชช ฝิวนิม และสิทธิพร พิมพ์สกุล (2554) ศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการโรงงานถ่านอัดแท่ง พบว่า โครงการมีความเป็นไปได้ในทุกด้าน คือ ด้านการตลาด ด้านเทคนิควิศวกรรม ด้านการบริหาร และด้านการเงิน เพื่อพิจารณาความคุ้มค่าในการลงทุนโดยเพิ่มปัจจัยเสี่ยงด้านการผลิตและการขาย พบว่าโครงการมีระยะเวลาในการคืนทุนอยู่ระหว่าง 2-5 ปี และมีอัตราผลตอบแทนที่ได้จากการลงทุน IRR (Internal Rate of Return) อยู่ระหว่างร้อยละ 10-44 ซึ่งนับว่ามีผลตอบแทนที่สูง เนื่องจากการศึกษาในครั้งนี้เป็นงานที่ได้ศึกษามาก่อนช้านาน และพิจารณาจากอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ ณ วันที่ทำการศึกษา พบว่ามีอัตราดอกเบี้ยสูงกว่าในปัจจุบัน ดังนั้นผลการศึกษาดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าหากดำเนินโครงการในปัจจุบันที่มีอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ที่ต่ำกว่า โครงการจะมีความเป็นไปได้ที่สูงขึ้น

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

จากสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1) จากผลการวิจัย ผู้ผลิตถ่านอัดแท่งควรมุ่งพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อให้ถ่านอัดแท่งมีคุณสมบัติ 5 ประการ คือ ให้ความร้อนนาน ไม่แตกตัว มีกลิ่นหอม และไม่มีสารพิษเจือปน

2) คุณสมบัติถ่านอัดแท่งมีคุณสมบัติ 5 ประการ ผู้ผลิตถ่านอัดแท่งควรพิจารณาความเป็นไปได้และความคุ้มค่าของการพัฒนาถ่านอัดแท่งให้ได้ตามคุณสมบัติทั้ง 5 ประการ หากพบว่าคุณสมบัติใดไม่สามารถพัฒนาหรือไม่คุ้มค่าในการพัฒนา ผู้ผลิตอาจพิจารณาคุณสมบัติที่ผู้บริโภคให้ความสำคัญรองลงมา คือ ไม่มีควัน ให้ความร้อนสูง มีขนาดพอเหมาะ ไม่มีกลิ่นเหม็น ติดไฟง่าย ไม่มีขี้เถ้า และไม่เลอะมือ ตามลำดับ

เอกสารอ้างอิง

- เบญจมาภรณ์ วงษ์คำจันทร์ และฐิติมา รุ่งรัตนอุบล. (2561). เชื้อเพลิงอัดแท่งจากเศษไม้ปาเลท. *วารสารวนศาสตร์*, 37(1), 143-152.
- ณัชชภาภรณ์ จรรย์จารุพัฒน์ และสาลินี อาจารย์. (2561). การผลิตแผ่นขึ้นไม้อัดจากเศษวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร. *วารสารวิชาการพระจอมเกล้าพระนครเหนือ*, 28(2), 469-476.
- ธนกร นรินทร์นุต และรัฐไท พรเจริญ. (2559). การศึกษาออกแบบผลิตภัณฑ์จากเศษไม้เหลือใช้ในอุตสาหกรรมไม้แปรรูปไม้เพื่อส่งเสริมงานตกแต่งทางสถาปัตยกรรม. *วารสารวิชาการศิลปะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร*, 7(1), 1-14.
- ปฐมศก วิไลพล, ปิยะนันท์ เจริญสุวรรณค์, นพรัตน์ สีหะวงษ์, จิราณัฐณ์ เม่นเกิด, ปรากรณ์ ประกอบกสิกรณ์ และปิยะวัต คำบุญ. (2562). การวิเคราะห์อัตราส่วนผสมสำหรับการผลิตเชื้อเพลิงถ่านอัดแท่งจากเศษถ่านของกระบวนการเผาอิฐมอญ. *วารสารวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา*, 4(1), 43-50.
- พงศกร สุรินทร์, ชาญณรงค์ กันทะ, วรานนท์ มาวิเลิศ, ยุทธภูมิ ชันทะเขียว และมนินทรา ใจคำป็น. (2564). การผลิตถ่านอัดแท่งจากเศษหน่อไม้เหลือทิ้ง. *วารสารวิจัยและนวัตกรรมการอาชีวศึกษา*, 5(2), 13-20.
- ภานุมาศ พรหมชาติ และวิโรจน์ เกษภูาลักษณ์. (2560). การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมและกลยุทธ์การสร้างควมได้เปรียบทางการแข่งขันในธุรกิจเชื้อเพลิงอัดแท่งจากถ่านกะลามะพร้าวและถ่านไม้ยางพาราของ บริษัทดำเนินคาร์บอน จำกัด จังหวัดราชบุรี. *วารสารมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ*, 10(2), 709-734.
- รักษ์ ผิวนิม และสิทธิพร พิมพ์สกุล. (2554). การศึกษาความเป็นไปได้ในการตั้งโรงงานผลิตถ่านกะลามะพร้าวอัดแท่งในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์. *วารสารวิศวกรรมลาดกระบัง*, 28(1), 49-54.
- วัชรานนท์ จุฑาจันทร์. (2562). การศึกษากระบวนการเผาถ่านและสมบัติของถ่านอัดแท่งจากหญ้าแฝก. *วารสารเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี*, 9(2), 135-146.
- วิชัย โชควิวัฒน์. (2560). *จริยธรรมการวิจัยในมนุษย์*. กรุงเทพฯ : สามดีพรีนติ้ง อีควิเมนท์.
- สิริชัย จีรวงศ์นุสรณ์ และจังหวัด เจริญสุข. (2565). การศึกษาทำถ่านอัดแท่งจากเปลือกส้มโอ. *วารสารวิศวกรรมสารเกษมบัณฑิต*, 12(1), 55-74.
- อานันต์ วาชัยสี, คุณภัทร ศรีเปารยะ, วิมล พรหมเข้ม, พีรพงศ์ หนูช่วย, สุจิตรา แสงชัยศรี, กิตติคุณ เขียวสกุล, อภิชาติ หาดจรัส และ ชีโนรส ละอองวรรณ, กระบวนการผลิตถ่านอัดแท่งจากเศษถ่านเหลือใช้ในโรงงานอุตสาหกรรม. *วารสารวิชาการวิทยาศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม*. 32(2), 87-94.
- Barnes, C., Blake, H., & Pinder, D. (2009). *Creating & delivering your value proposition*. London: Kogan Page.
- Cronbach, L. J. (1990). *Essentials of psychological testing* (5th ed.). New York: Harper Collins Publishers.
- DePaulo, P. (2000). *Sample size for qualitative research*. Retrieved from <http://www.quirks.com/articles/a2000/20001202.aspx?searchID=38577919>
- Ho, R. (2006). *Handbook of univariate and multivariate data analysis and interpretation with SPSS*. Florida: CRC Press.

- Jordan, Y. (2022). How to Make Charcoal Briquettes. Retrieved from FTM website.
<https://www.ftmmachinery.com/blog/composition-and-processing-of-charcoal-briquette.html>
- Osterwalder, A & Pigneur, Y. (2010). *Business model generation*. New York: John Wiley & Sons.
- Osterwalder, A, Pigneur, Y., Bernarda, G., & Smith, A. (2014). *Value proposition design*. New York: John Wiley & Sons.
- Richie, J., Lewis, J., & Elam, G. (2003). Designing and selecting samples. In Ritchie, J., and Lewis, J. (Eds.), *Qualitative Research Practice: A Guide for Social Science Students and Researchers*. (pp. 77-108). London, UK: Sage.

รำเชิดฉิ่งของตัวพระในการแสดงโขน

CHEIDCHING OF MAIN IN THE KHON (MASKED PLAYED)

ชนัฏกร แดงอ่อน^{1*}, จินตนา สายทองคำ², และ ขวัญใจ คงถาวร³

Chanattakorn Tangoon^{1*}, Jintana Saitongkum², Kwanjai Kongthaworn³

¹สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย คณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร 10200

¹Thai Drama Faculty of Music and Drama Buditpatanasilpa Institute Phra Nakhon, Bangkok 10200

*Corresponding author; E-mail: chanattakorntangoon@gmail.com

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษากระบวนการทำรำเพลงเชิดฉิ่งประกอบการใช้อาวุธของตัวพระในการแสดงโขน 2) วิเคราะห์โครงสร้างและกลวิธีการรำเพลงเชิดฉิ่งประกอบการใช้อาวุธของตัวพระในการแสดงโขน ดำเนินการวิจัยโดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์ การลงภาคสนามปฏิบัติทำรำ จดบันทึกทำรำเพื่อนำมาวิเคราะห์กระบวนการทำรำเชิดฉิ่ง

ผลการวิจัยพบว่า กระบวนการทำรำเพลงหน้าพาทย์เชิดฉิ่งที่ตัวพระใช้ในการแสดงโขนมีอยู่ด้วยกัน 3 เพลง คือ เพลงหน้าพาทย์เชิดฉิ่งแผลงสร เพลงหน้าพาทย์เชิดฉิ่งสรทงและเพลงหน้าพาทย์เชิดฉิ่งสรประจัญ ซึ่งพบว่า กระบวนการทำรำเพลงหน้าพาทย์มีโครงสร้างทำรำและลำดับขั้นตอนของการรำดังนี้ ขั้นตอนการรำแบ่งได้ 3 ตอน ได้แก่ 1) การรำใช้บท กระบวนการทำรำในเพลงหน้าพาทย์และกระบวนการรำแผลงสร 2) โครงสร้างของกระบวนการทำรำเพลงหน้าพาทย์เชิดฉิ่งแบ่งได้ 3 โครงสร้าง ได้แก่ ทำรำตามแบบนาฏศิลป์ไทย ทำรำหลักและทำรำเชื่อม (3) กระบวนการรำเฉพาะของเพลงหน้าพาทย์เชิดฉิ่งทั้ง 3 เพลง ในการรำเชิดฉิ่งทั้ง 3 เพลงนี้ผู้แสดงจะต้องเป็นตัวพระโขน ที่ได้รับการฝึกหัดกระบวนการทำรำเชิดฉิ่งพื้นฐานคือ เพลงหน้าพาทย์เชิดฉิ่งแผลงสรของการฝึกหัดโขน เมื่อมีความชำนาญในกระบวนการทำรำเชิดฉิ่งแผลงสรแล้วผู้ที่เรียนตัวพระโขนจะได้รับการฝึกหัดกระบวนการทำรำเชิดฉิ่งสรทงและสรประจัญซึ่งเป็นกระบวนการรำที่มีการสืบทอดกันมา

คำสำคัญ : รำเชิดฉิ่ง, ตัวพระ, รำเชิดฉิ่งประกอบการใช้อาวุธ

ABSTRACT

This thesis aims to 1) Study how to dance of the Pleng Cheidching Na Phat which is the main dance in Khon dance performances; 2) Analyse the structure and method of this traditional dance and the use of weapons of the main dance in the performance. The research was conducted by collecting data from relevant documents, interviews, field trips and performing dance moves, Taking notes of the dance moves to analyze the dance moves, and by considering the confirmation of information from experts.

The results of the research as follows: There are 3 songs of the dance that the main character uses in the pantomime as Grand Opening 'Cheidching Plang-Sorn', Grand opening song

‘Cheidching Sorn Tha-nong’, and Grand opening song ‘Cheidching Son Pra-jan’ It was found that the choreography in the order of the dance are as follows: 1) The dance process is compose of 3 steps namely, the choreography in the Na Phat song, and the Plung-sorn dance. 2) The structure of the Cheidching dance can be divided into 3 structures, namely, Thai traditional dance. The main dance and the connecting dance. 3) The specific choreography of the 3 Cheidching dance songs. In these 3 dances, the performers must be the Khon who have been practicing the basic dance moves are The pranksters of the pantomime practice when they are expert in the dance, the people who learn the ‘Phra Khon’ will be trained in the dance moves, which are the traditional dance moves that have been passed down.

Keywords: Cheidching dancer, The main, The traditional dance with weapons

บทนำ

เพลงหน้าพาทย์เชิดฉิ่งนั้นเป็นเพลงหน้าพาทย์ที่พบมากในการแสดงนาฏกรรมไทยประเภทโขน ละครมีความแตกต่างจากเพลงหน้าพาทย์เพลงอื่นๆ เพราะลักษณะของการบรรเลงและทำนองของเพลงจะมีความนุ่มเบาพลิ้วไหว ไม่คึกคัก หนักแน่น เหมือนเพลงหน้าพาทย์แบบอื่นๆ ดังนั้นกระบวนทำรำของเพลงเชิดฉิ่งจะมีความนุ่มนวล และมีความประณีตในกระบวนทำรำเป็นอย่างมาก โดยผู้รำจะต้องเข้าใจอารมณ์ของเพลงและความสอดคล้องของทำนองเพลงกับทำรำ กระบวนทำรำเชิดฉิ่งผู้แสดงจะต้องรับการฝึกฝนกล่อมเนื้อขาให้มีความแข็งแรง เพราะการรำเชิดฉิ่งผู้แสดงจะต้องยืนขาเดียวในขณะที่ขาหนึ่งข้างกระดกอยู่รวมถึง การห่มเข้าเพื่อให้เข้ากับจังหวะของฉิ่ง การขยับเท้า การขอยเท้า หรือแม้แต่อารมณ์ในตัวของผู้แสดงเองต้องมีความเข้าใจในภูมิหลังของตัวละคร กระบวนทำรำจะต้องมีบุคลิกที่สง่างาม สุขุม แต่แฝงไปด้วยความน่าเกรงขาม เพราะฉะนั้นการรักษากระบวนลีลาทำรำให้มีความคงที่สม่ำเสมอ อย่างนุ่มนวล เคลื่อนไหวอย่างช้าๆ ด้วยความประณีต สำหรับการทำรำเชิดฉิ่งที่ใช้อาวุธนั้นเป็นเพลงที่ผู้ศึกษาตัวพระโขนจะต้องได้รับการฝึกหัดขั้นพื้นฐานต่อจากเพลงช้า เพลงเร็ว โดยจะถูกบรรจุอยู่ในหลักสูตรชั้นมัธยมศึกษาปีที่3 จากนั้นจึงจะฝึกหัดกระบวนทำรำเชิดฉิ่งศรทงและเชิดฉิ่งศรประจัญเป็นลำดับต่อไป (สัจจะ ภูเพ็งสุทธิ, 29 มิถุนายน 2563, สัมภาษณ์) เพลงเชิดฉิ่งเพลงศรเป็นการฝึกหัดทำรำของตัวพระโขนเมื่อได้รับการฝึกฝนอย่างต่อเนื่องและมีความชำนาญในการใช้ทักษะต่างๆ ในการรำเพลงเชิดฉิ่งเพลงศรอย่างครบถ้วนก็จะประกอบไปด้วยได้รับการฝึกฝนทำรำเพลงเชิดฉิ่งศรทงและเพลงเชิดฉิ่งศรประจัญโดยทำรำของเพลงเชิดฉิ่งศรทงและศรประจัญจะมีรูปแบบโครงสร้างทำรำมาจากเพลงเชิดฉิ่งเพลงศร ในกระบวนทำรำเชิดฉิ่ง 3 ลักษณะจะมีกลวิธีและรูปแบบกระบวนทำรำที่แตกต่างกันเพื่อให้เหมาะกับการนำไปใช้ในการแสดง กระบวนทำรำเชิดฉิ่งทั้ง 3 ลักษณะแต่เดิมจะปรากฏในการแสดงโขนที่เป็นฉากสนามรบซึ่งเป็นการทำสงครามระหว่างพระกับยักษ์อันเป็นฉากสำคัญของการแสดงโขน โดยระหว่างการรบจะมีประลองศรระหว่างตัวพระกับตัวยักษ์ซึ่งจะต้องมีการรำเชิดฉิ่งก่อนที่จะใช้ศรทำลายฝั่งตรงข้าม แต่ในปัจจุบันได้มีการตัดทอนลงเพื่อให้การแสดงมีความกระชับขึ้นเหลือแค่กระบวนทำรำตัวสุดท้าย คือ ศรทง ที่เป็นส่วนหนึ่งของการรำเชิดฉิ่งศรทง จึงทำให้กระบวนทำรำในส่วนอื่นๆไม่ปรากฏในการแสดงจะพบเฉพาะในการศึกษาตามหลักสูตรซึ่งกระบวนทำรำมีความแตกต่าง ส่วนกระบวนทำรำเพลงเชิดฉิ่งศรประจัญในปัจจุบันมีการนำไปใช้ในการแสดงมคอ่นข้างน้อย อีกทั้งผู้แสดงตัวพระกับตัวยักษ์ต้องรำให้พร้อมเพรียงสัมพันธ์กันผู้แสดงจึงต้องมีความชำนาญในจังหวะและไหวพริบลอดจนความสง่างามในลีลาการรำ

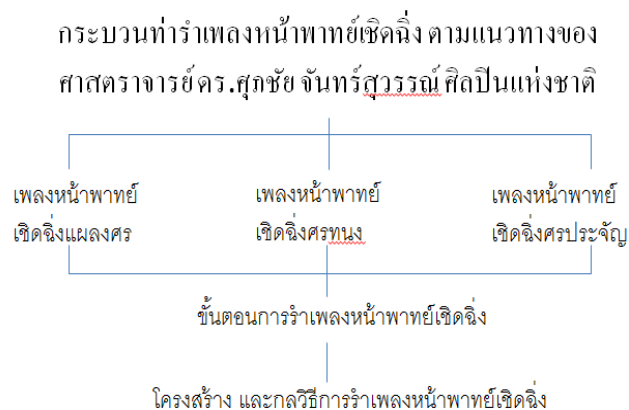
จากข้อมูลข้างต้นกล่าวได้ว่า กระจวนทำรำเพลงเชิดฉิ่งมีลักษณะที่เป็นการร่ำอวดฝีมือของผู้แสดงที่เป็นตัวพระโขนง มีกระจวนทำรำที่มุ่งเน้นไปที่ศิลปะของการร่ำรำ โดยที่ตัวพระโขนงมีการใช้กระจวนทำรำเพลงเชิดฉิ่งกับอาวุธ แม้พบว่ามีการบรรจุไว้ในหลักสูตรนาฏศิลป์ไทยระดับพื้นฐานของวิทยาลัยนาฏศิลป์ แต่ในการแสดงนั้นมีการตัดทอนกระจวนทำรำรวมทั้งการจัดแสดงในลักษณะที่กล่าวลดน้อยลงอันอาจส่งผลกระทบต่อการศึกษาสืบสานเผยแพร่อย่างสมบูรณ์ อันเป็นเหตุผลสำคัญทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาโครงสร้างและกลวิธีกระจวนทำรำของการรำเชิดฉิ่งของตัวพระโขนงในการแสดงโขนที่ใช้อาวุธ โดยศึกษากระจวนทำรำเพลงเชิดฉิ่งที่ประกอบการใช้อาวุธทั้ง 3 เพลง คือ เชิดฉิ่งแฉวงศร เชิดฉิ่งศรทง และเชิดฉิ่งศรประจัญ ซึ่งเชิดฉิ่งทั้ง 3 เพลงนี้มีกระจวนทำรำที่มาจากโครงสร้างของเพลงเชิดฉิ่ง แต่กลวิธีของกระจวนทำรำนั้นมีความแตกต่าง อันเป็นองค์ความรู้ที่ควรแก่การศึกษา สืบค้น สู่การสืบสานจัดเก็บในเชิงวิชาการ เพื่อแก่ผู้สนใจและผู้ศึกษาในศาสตร์ศิลป์ต่างๆ ต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาศึกษาองค์ประกอบในการรำเพลงเชิดฉิ่ง ในการแสดงโขนบทบาทพระราม
2. วิเคราะห์โครงสร้างทำรำเพลงเชิดฉิ่ง

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ได้ดำเนินการตามหลักการ “การประสมทำรำและการเคลื่อนไหวอวัยวะในการรำ” โครงสร้างของกระจวนทำรำหน้าพาทย์ชั้นสูง ของ ชมนาด กิจจันทร์ (2555, น. 35) ที่สอดคล้องกับคำสำคัญของงานวิจัย คือ รำเชิดฉิ่งของตัวพระโขนงในการแสดงโขน โดยมีคำถามที่ช่วยกำหนดกรอบความคิด 2 คำถามหลัก คือ 1) กระจวนทำรำเพลงหน้าพาทย์เชิดฉิ่งมีทั้งหมดกี่ขั้นตอน 2) โครงสร้างของกระจวนทำรำ และกลวิธีการรำเพลงหน้าพาทย์เชิดฉิ่งตามแนวทาง ของ ศุภชัย จันทรสุวรรณ (ศิลปินแห่งชาติ) จำนวน 3 เพลง คือ เพลงหน้าพาทย์เชิดฉิ่งแฉวงศร เพลงหน้าพาทย์เชิดฉิ่งศรทง และเพลงหน้าพาทย์เชิดฉิ่งศรประจัญ

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิด

ที่มา: ผู้วิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ได้ดำเนินการวิจัยตามกรอบการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ประกอบด้วย กลุ่มเป้าหมายของการวิจัย การเก็บข้อมูลภาคสนาม การสังเกต การสัมภาษณ์ การวิเคราะห์ข้อมูล การสรุปและรายงานผลการวิจัย ตามรายละเอียดดังนี้

1. กลุ่มเป้าหมายของการวิจัย ได้เลือกชุดการแสดงแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive sampling) จำนวน 3 เพลง คือ เพลงหน้าพาทย์เชิดฉิ่งแฉวง เพลงหน้าพาทย์เชิดฉิ่งครุฑนาง เพลงหน้าพาทย์เชิดฉิ่งครุฑประจัญ สำหรับกลุ่มเป้าหมายที่เป็นบุคคลได้กำหนดตามกรอบสามเส้า (Triangulation) **กลุ่มแรก** ผู้เชี่ยวชาญด้านนาฏศิลป์ไทย คือ รองศาสตราจารย์ ดร.ศุภชัย จันทร์สุวรรณ ศิลปินแห่งชาติ สาขาศิลปะการแสดง (นาฏศิลป์ไทย) **กลุ่มที่สอง** ผู้เชี่ยวชาญด้านดนตรีไทย คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ดุขฎิ มีป้อม (ผู้เชี่ยวชาญ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์) นายสุภร อิมวงศ์ ผู้เชี่ยวชาญด้านดนตรีไทย (ดุริยางค์ศิลปินชำนาญการ สำนักการสังคีต) **กลุ่มที่สาม** ผู้มีประสบการณ์ด้านการสอน ได้แก่ นายวิระชัย มีบ่อทรัพย์ นายฤทธิเทพ เถาว์หิรัญ นายสัจจะ ภู่งามสุทธิ และนายอรรถพล ฉิมพลสุข

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วยแบบสังเกตและแบบสัมภาษณ์ โดยได้กำหนดกรอบจากคำถามงานวิจัยและกรอบวัตถุประสงค์ การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) ได้นำไปใช้สำหรับศึกษากระบวนการรำ ในขณะที่การสัมภาษณ์ได้ใช้การสัมภาษณ์แบบเจาะลึกรายบุคคล (In-dept Interview) กรอบคำถามที่สร้างขึ้นได้ผ่านการตรวจสอบคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญก่อนแล้วจึงนำไปใช้เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลได้ดำเนินการสองส่วน คือ ศึกษาข้อมูลจากเอกสาร เป็นการศึกษา ค้นคว้าเอกสาร ทั้งที่เป็นหลักฐานในชั้นปฐมภูมิ (Primary Source) และทุติยภูมิ (Secondary Source) และการศึกษาข้อมูลภาคสนาม จากการลงปฏิบัติกระบวนการรำเพลงหน้าพาทย์เชิดฉิ่งจาก รองศาสตราจารย์ ดร.ศุภชัย จันทร์สุวรรณ (ศิลปินแห่งชาติ)

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาเอกสาร (Document Research) การเก็บข้อมูลภาคสนาม (Field Research) และการสนทนาแบบกลุ่ม (Focus group) โดยได้วิเคราะห์ข้อมูลให้เป็นไปตามกรอบวัตถุประสงค์หลักที่ได้ตั้งไว้สองประเด็น คือ ศึกษากระบวนการรำเพลงหน้าพาทย์เชิดฉิ่ง โครงสร้าง และกลวิธีการรำเพลงหน้าพาทย์เชิดฉิ่ง ตามลำดับดังนี้ 1) การศึกษาประวัติความเป็นมาของกระบวนการรำเพลงหน้าพาทย์เชิดฉิ่งจากข้อมูลการทบทวนวรรณกรรมบทละคร และการสัมภาษณ์ 2) การวิเคราะห์โครงสร้างและกลวิธีการรำเพลงหน้าพาทย์เชิดฉิ่ง กระทำโดยการศึกษาเอกสารชั้นปฐมภูมิ (Primary source) ที่เป็นสมุดบันทึกส่วนตัว ภาพถ่าย ของรองศาสตราจารย์ ดร.ศุภชัย จันทร์สุวรรณ รวมทั้งข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์บุคคล และการลงฝึกปฏิบัติกระบวนการรำ สรุปข้อมูลทั้งหมดได้นำมาจัดระบบ เรียบเรียง และวิเคราะห์สรุปเป็นรายงานการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

1. องค์ประกอบในการรำเพลงหน้าพาทย์เชิดฉิ่ง ในการแสดงโขนบทบาทพระราม

การรำเพลงหน้าพาทย์เชิดฉิ่งในการแสดงโขนโดยเฉพาะบทบาทของพระราม เป็นการรำอวดฝีมือของผู้แสดงแล้วยังเป็นกรรำเพลงหน้าพาทย์เชิดฉิ่งประกอบการใช้อาวุธ คือ ลูกศรและคันศร ซึ่งเพลงหน้าพาทย์เชิดฉิ่งทั้ง 3 เพลง เป็นกระบวนการรำที่ใช้อาวุธลูกศรและคันศร สำหรับในการแสดงโขน และการรำเพลงหน้าพาทย์เชิดฉิ่งในบทบาทตัวพระราม ยังมีองค์ประกอบอื่นที่สำคัญในการทำให้การแสดงตัวพระรามนั้นสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ดังนี้

บทการแสดงโขน ปัจจุบันบทโขนที่ใช้ในการแสดงเป็นบทโขนที่กรมศิลปากรได้มีการฟื้นฟูและปรับปรุงขึ้นใหม่จากบทละครรามเกียรติ์รัชกาลที่ 1 และ 2 ซึ่งบทโขนของกรมศิลปากรจะดำเนินเรื่องโดยใช้บทร้อง บทพากย์และเจรจา ซึ่งมีการบรรจุเพลงหน้าพาทย์เชิดฉิ่งไว้ตอนท้ายของบทร้อง บทพากย์เจรจา โดยตัวพระรามจะใช้กระบวนท์รำเพลงหน้าพาทย์เชิดฉิ่งหลังบทร้องและบทพากย์เจรจา (กรมศิลปากร, 2507, หน้า 84)

คุณลักษณะผู้แสดง บทบาทของตัวพระรามผู้แสดงต้องเป็นผู้ที่รับการฝึกหัดของผู้ที่เรียนโขนพระ ตัวละครพระรามนั้นเป็นกษัตริย์ที่อวดตบมาจากพระนารายณ์ จึงทำให้อุปนิสัยของพระรามมีความสุข นิ่งๆ มีลักษณะท่าทางที่สง่าผ่าเผย มีสรีระที่สมส่วน มีใบหน้าที่งามและที่สำคัญต้องได้รับการฝึกฝนกระบวนท์รำที่สำคัญๆ อย่างชำนาญ มีปฏิภาณไหวพริบที่สามารถแก้สถานการณ์เฉพาะหน้าในการแสดง โดยเฉพาะการรำเพลงหน้าพาทย์เชิดฉิ่งถือว่าเป็นกระบวนท์รำที่แสดงการอวดฝีมือของตัวพระราม เพราะกระบวนท์รำต้องมีความนิ่งและให้เข้ากับจังหวะฉิ่ง ผู้แสดงที่ได้รับบทบาทพระรามจึงต้องใช้ความสามารถของผู้แสดงเป็นอย่างมากในการแสดง

เครื่องแต่งกาย ลักษณะการแต่งกายของการรำเพลงหน้าพาทย์เชิดฉิ่งในการแสดงโขนบทบาทพระราม มีลักษณะการแต่งกายที่เรียกว่า “ยี่นเครื่อง” โดยของตัวพระรามจะเป็นการแต่งกายยี่นเครื่องด้วยสีเขียว ขลิบแดง สวมศิราภรณ์ชฎาพระ

อุปกรณ์ประกอบการแสดงและหลักวิธีการจับอาวุธ (คันศรและลูกศร) ของพระรามมีทั้งหมด 5 ชนิด 1 คันศร (รื่นฤทัย สัจจพันธ์, 2554, หน้า 182-186) ได้แก่ จันทราทิตย พรหมาศตร์ พลายวาท พาลจันทร์ อัคนิวาดและ คันศรสามเล่ม พระรามมีศรสามเล่ม ข้างอินเดียมียี่นมากมายไม่ใช้แต่สาม แม้หนังสือรามเกียรติ์ของเราจะมีออกชื่อมากกว่าสามเล่ม ตามที่นึกได้เดี๋ยวนั้นนอกจากสามเล่มที่กล่าวมาแล้วนั้น กล่าวถึงศรพาลจันทร์ก็มี อีกศรคือ ศรจันทราทิตย เชื่อว่ายังมีนอกไปกว่านี้อีก ถ้าค้นพบก็คงพบอีกที่หลงว่าสามเห็นจะเป็นเพราะหลงว่าเป็นพระเจ้าประทาน พระเจ้ามีสามองค์ก็ให้ไว้แต่สามเล่ม ว่าตามชื่อ พรหมาศ เป็นของพระพรหมนั้นควรแล้ว แต่อัคนิวาดเป็นชื่อพระเพลิงควรเป็นของพระเพลิง และพลายวาท คือ วายวาศาสตร์ (พายัพ+าสตร์) เป็นชื่อพระพาย ควรเป็นของพระพาย ไม่ควรเป็นของพระอิศวรพระนารายณ์เลย จะต้องกล่าวทักไปถึงพิธี่แข่งน้ำด้วยน้ำมนต์ “สิทธิสรวงศรีแก้ว” นั้น เป็นมนต์สรรเสริญ พระเป็นเจ้าทั้งสาม เพื่อขออำนาจศักดิ์สิทธิ์ในการแข่งน้ำเท่านั้น ไม่เกี่ยวกับศรเลย (สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์ สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ, 2505, หน้า 158-159) หลักการจับอาวุธศรของตัวพระราม การศึกษาพบว่าลักษณะการใช้อาวุธศร มีการจับอาวุธ 4 ลักษณะ 1) แบบกำอาวุธ 2) แบบหนีบอาวุธ 3) แบบท่าพนมมือ 4) แบบมือจับ อีกลักษณะหนึ่งในการจับอาวุธในการรำเพลงหน้าพาทย์เชิดฉิ่ง คือ การจับลูกศร 2 ลักษณะ คือ การถือลูกศรกับคันศรและการจับลูกศรออกจากคันศร

ตารางที่ 1 อุปกรณ์การแสดงในการรำเชิดฉิ่งของพระราม

อุปกรณ์การแสดงในการรำเชิดฉิ่งของพระราม	คำอธิบาย
	<p>คันศร</p> <p>-ทำด้วยหวายตัดรูปให้โค้งพอประมาณ ด้านบนใช้หนังตัดเป็นรูปหน้าพญานาคพัน เชือกเรียงเป็นระเบียบปิดรอยต่อกับหนัง ปิดทองคำเปลวเขียนลายเส้นแดง-เขียวเป็นรูปใบหน้าพญานาคปลายคันศรใช้เชือกพันเรียงกันเป็นระเบียบปิดทองคำเปลว ความยาว 115 เซนติเมตร</p>
	<p>ลูกศร</p> <p>-ทำเป็นลูกศรหวายใบลูกศรทำด้วยหนังทาสีบรอนซ์ทอง ก้านลูกศรทำด้วยหวายทาสีแดง เขียนลายลูกศรด้วยสีแดง ความยาว 14-15 นิ้ว</p>
	<p>กระบอศร</p> <p>-ทำด้วยไม้กลึงเป็นทรงกระบอกลูกเต๋าตลอด ปิดก้นกระบอศรด้วยไม้กลึงกลม มีเส้นผ่าศูนย์กลาง 2 นิ้ว ยาว 15 นิ้ว ติดลวดลายส่วนปากกระบอศรและก้นกระบอศร ปิดด้วยทองคำเปลวแท้ ประดับเพชรเทียม ตัวกระบอศรหุ้มด้วยกำมะหยี่สีแดง มีห่วงโลหะติดกระบอศร จำนวน 2 ห่วง มีสายสะพายพาดไว้สำหรับพาดไหล่</p>

หลักการจับอาวุธในเพลงหน้าพาทย์เชิดฉิ่ง

ภาพที่ 1 แสดงหลักการการจับแบบกำอาวุธ การจับแบบหนีบอาวุธ การจับแบบพนมมือ การจับแบบมือจีบ
ที่มา: ชณัฐกร แต่งอ่อน

เครื่องดนตรีและทำนองเพลง การแสดงโขนจะใช้วงปี่พาทย์เครื่องห้าบรรเลงประกอบการแสดง แต่ในปัจจุบันการบรรเลงเพลงประกอบการแสดงโขนจะใช้วงดนตรี เป็น วงปี่พาทย์เครื่องห้า วงปี่พาทย์เครื่องคู่ หรือ วงปี่พาทย์เครื่องใหญ่ โดยทำนองเพลงของเพลงเชิดฉิ่งจะบรรเลง 2 เพลงประกอบกัน คือ เพลงเชิดและเพลงเชิดฉิ่ง แต่เพลงเชิดฉิ่งจะไม่มีการตีกลองทัดแต่จะใช้การตีฉิ่งเข้ามาแทนเพื่อเป็นการประกอบจังหวะแทนการตีกลองทัด แต่ในเชิดฉิ่งศรทงจะมีการสอดแทรกหน้าทับพิเศษที่เรียกว่า “หน้าทับศรทง”

นาฏยศัพท์ที่ใช้ในการรำเชิดฉิ่ง การรำเพลงหน้าพาทย์เชิดฉิ่งของของตัวพระในการแสดงโขน เป็นการใช้ท่ารำตามนาฏยศัพท์ทั่วไป คือ นาฏยศัพท์ส่วนมือ ได้แก่ การตั้งวง สอดสูง การจีบ หัวใจสำคัญของการรำเชิดฉิ่งนั้นคือ การใช้จังหวะของขาซึ่งจะเป็นลีลาการใช้การหม่เข้าที่จะต้องมึลักษณะที่ยืนขาเดียวเพื่อขยับจังหวะตามจังหวะฉิ่ง และการขยับเท้า การขอยเท้าถี่ ถือได้ว่าเป็นกระบวนการทำรำที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวของเพลงหน้าพาทย์เชิดฉิ่งทั้ง 3 เพลง

กระบวนการทำรำเพลงหน้าพาทย์เชิดฉิ่ง กระบวนการทำรำเพลงหน้าพาทย์เชิดฉิ่งเป็นกระบวนการทำรำที่มีลำดับขั้นตอนของการรำ ซึ่งแบ่งขั้นตอนของกระบวนการทำรำตามหลักและจารีตของนาฏศิลป์ไทย ได้แก่ การรำใช้บท กระบวนการทำรำประกอบการรำเพลงหน้าพาทย์และกระบวนการทำรำเพลงศร

การรำใช้บท

ภาพที่ 2 แสดงการรำใช้บทท่าปlobศร ท่าไป ท่าฆ่า ท่ามัน ท่าตาย
ที่มา: ชณัฐกร แต่งอ่อน

กระบวนท่ารำประกอบการรำเพลงหน้าพาทย์

ภาพที่ 3 แสดงกระบวนท่ารำท่าสอดสร้อยมาลา ท่าพาลา ท่าจีบยาว ท่าสอดสูง
ที่มา: ชณัฐกร แต่งอ่อน

กระบวนท่ารำเพลงสร

ภาพที่ 4 แสดงกระบวนท่ารำ ท่าเตรียมมลูกศร ท่านิ้วลูกศร ท่าเพลงสร
ที่มา: ชณัฐกร แต่งอ่อน

2 วิเคราะห์ทำร่ำเพลงหน้าพาทย์เชิดฉิ่ง

จากการศึกษากระบวนการทำร่ำเพลงหน้าพาทย์เชิดฉิ่ง สามารถวิเคราะห์โครงสร้างกระบวนการและกลวิธีการทำร่ำเพลงหน้าพาทย์เชิดฉิ่ง ได้ดังนี้

โครงสร้างทำร่ำหลักของเพลงหน้าพาทย์เชิดฉิ่ง กระบวนการทำร่ำของเพลงหน้าพาทย์เชิดฉิ่งมีโครงสร้างทำร่ำใน 2 ลักษณะ คือ โครงสร้างจากทำร่ำตามนาฏศิลป์ไทยและโครงสร้างทำร่ำที่มาจากรากฐานเดิมของเพลงหน้าพาทย์เชิดฉิ่ง ดังนี้

1) โครงสร้างทำร่ำนาฏศิลป์ไทยทั้งหมด 12 ทำ ดังนี้ 1) สอดสร้อยมาลา 2) บัวชูฝัก 3) ภมรเกล้า 4) ผาโลเพียงไหล่ 5) พิสมัยเรียงหมอน 6) ประลัยวาต 7) กิณนรพื่อนฝูง 8) จันทรทรงกลด 9) พระรถโยนสาร 10) พระรามโก่งศร 11) กังหันร้อน 12) ช้านางนอน

2) โครงสร้างของทำร่ำเพลงหน้าพาทย์เชิดฉิ่งทั้งหมด 17 ทำร่ำ ดังนี้ 1) ทำร่ำร้าย 2) ทำป้อนหน้า 3) ทำสอดสร้อยมาลา 4) ทำบัวชูฝัก 5) ทำผาโลเพียงไหล่ 6) ทำพิสมัยเรียงหมอน 7) ทำนภาพร 8) ทำประลัยวาต 9) ทำกิณนรรำ 10) ทำสอดสูง 11) ทำช้านางนอน 12) ทำจันทรทรงกลด 13) ทำทริรักข์โก่งศร 14) ทำกังหันร้อน 15) ทำโก่งศร 16) ทำแผลงศร 17) ทำโบกมือ

3) กระบวนการทำเชื่อม โดยมีทั้งหมด 8 ทำร่ำ ดังนี้ 1) กวางเดินดง 2) ทำภมรเกล้า 3) ทำช้างทำลายห้าง 4) จีบหักข้อมือระดับอก 5) ทำโจงกระเบนตีเหล็ก 6) จีบหงายระดับวงล่าง 7) ทำสอดสร้อยมาลา 8) ทำแทงลูกศร

กระบวนการเฉพาะของเพลงหน้าพาทย์เชิดฉิ่ง

กระบวนการทำร่ำที่แสดงถึงเอกลักษณ์เฉพาะของเพลงหน้าพาทย์เชิดฉิ่งแผลงศร เพลงหน้าพาทย์เชิดฉิ่งศรทงและหน้าพาทย์เชิดฉิ่งศรประจัญ ซึ่งกระบวนการเฉพาะบางทำร่ำในเพลงหน้าพาทย์เชิดฉิ่งยังคงมีความสัมพันธ์กัน สำหรับกระบวนการเฉพาะของเพลงหน้าพาทย์เชิดฉิ่งทั้ง 3 เพลง ปรากฏทั้งหมด 12 กระบวนการทำร่ำ โดยแยกออกได้ดังนี้ (1) เพลงหน้าพาทย์เชิดฉิ่งแผลงศร 5 กระบวนการทำร่ำ (2) เพลงหน้าพาทย์เชิดฉิ่งศรทง 8 กระบวนการทำร่ำ (3) เพลงหน้าพาทย์เชิดฉิ่งศรประจัญ 6 กระบวนการทำร่ำ

1) เพลงหน้าพาทย์เชิดฉิ่งแผลงศร ทั้งหมด 5 กระบวนการทำร่ำ ดังนี้ 1) ทำดิ่งลูกศร 2) ทำขัดลูกศร 3) ทำโก่งศร 4) ทำจันทรทรงกลด 5) ทำช้านางนอน

2) เพลงหน้าพาทย์เชิดฉิ่งศรทง ทั้งหมด 8 กระบวนการทำร่ำ ดังนี้ 1) ทำดิ่งลูกศร 2) ทำเทพพนม/ทำศรสมเด็จ 3) ทำถอนสายบัว 4) ทำโก่งศร/ทำศรพระลักษณ์ 5) ทำจันทรทรงกลด 6) ทำกังหันร้อน 7) ทำศรทง 8) ทำแผลงศร

3) เพลงหน้าพาทย์เชิดฉิ่งศรประจัญ ทั้งหมด 6 กระบวนการทำร่ำ ดังนี้ 1) ทำนุ่งผ้า 2) ทำดิ่งลูกศร 3) ทำขัดลูกศร 4) ทำโก่งศร 5) ทำจันทรทรงกล 6) ทำช้านางนอน

กระบวนท่ารำเฉพาะ

ภาพที่ 5 แสดงกระบวนท่ารำเฉพาะ ท่าศรสมเด็จ ท่าศรพระลักษมณ์ ท่าศรทนาง
ที่มา: ชณัฐกร แต่งอ่อน

กลวิธีการรำเพลงหน้าพาทย์เชิดฉิ่ง

กลวิธีการรำเพลงหน้าพาทย์เชิดฉิ่งนั้นควรคำนึงถึงหลักของการปฏิบัติท่ารำที่มีความสำคัญและเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวของการรำเพลงหน้าพาทย์เชิดฉิ่ง ความสอดคล้องกันทั้งหมดตั้งแต่ศีรษะจนกระทั่งถึงเท้า โดยแยกออกเป็น 4 กลวิธีดังนี้

1) การใช้ลำตัวและศีรษะ

ปฏิบัติด้วยการกล่อมหน้า กล่อมไหล่ ตีไหล่ มีการใช้ตัว เช่น การย่อนตัว การกดไหล่ กดเอว รวมถึงการใช้เอียงศีรษะร่วมด้วย

ภาพที่ 6 แสดงการใช้ตัวและศีรษะ การใช้ตัวและศีรษะ
ที่มา: ชณัฐกร แต่งอ่อน

2) การใช้มือและแขน

การรำเพลงหน้าพาทย์เชิดฉิ่งเป็นการรำใช้อาวุธประกอบในกระบวนท่ารำ จึงจำเป็นต้องมีการฝึกใช้มือแขนและนิ้วเพื่อให้เกิดการจับอาวุธในการรำมีความสมบูรณ์มากขึ้น

ภาพที่ 7 แสดงการใช้มือและแขนในการจับอาวุธ การใช้มือและแขนในการจับอาวุธ
ที่มา: ชณัฐกร แต่งอ่อน

3) การใช้เท้าและขา

การบวนท่ารำของเพลงหน้าพาทย์เชิดฉิ่งถือว่าเป็นกลวิธีที่สำคัญที่สุดในการรำเพลงหน้าพาทย์เชิดฉิ่ง จังหวะสำคัญของเพลงหน้าพาทย์เชิดฉิ่งนั้น คือ ฉิ่ง ที่เป็นกำหนดจังหวะ การใช้เท้าและขาจึงมีหลายหลายรูปแบบของการปฏิบัติให้เข้ากับจังหวะฉิ่ง เช่น การห่มเข้า การชอยเท้า และการขยับเท้า

ภาพที่ 8 แสดงการใช้เท้าและขาห่มเข้าลักษณะกระดกเสี้ยว การใช้เท้าและขาห่มเข้าลักษณะกระดกหลัง
ที่มา: ชณัฐกร แต่งอ่อน

4) การใช้ทิศทาง

กระบวนท่ารำระหว่างตัวพระรามและตัวทศกัณฐ์ กระบวนท่ารำจึงมีการใช้ทิศทางทั้ง 4 ทาง รวมถึงการใช้พื้นที่เคลื่อนไหวของเวทีเพื่อให้มีความสัมพันธ์กับกระบวนท่ารำ

ภาพที่ 9 แสดงการใช้ทิศทาง ทิศซ้าย ทิศหน้า ทิศหลัง ทิศขวา
ที่มา: ชณัฐกร แดงอ่อน

อภิปรายผล

จากการศึกษารำเชิดฉิ่งของตัวพระในการแสดงโขน ผู้วิจัยมุ่งเน้นศึกษาองค์ประกอบของการรำเพลงหน้าพาทย์เชิดฉิ่ง ในบทบาทพระราม วิเคราะห์โครงสร้างของกระบวนท่ารำและกลวิธีการรำเพลงหน้าพาทย์เชิดฉิ่ง อภิปรายผลได้ดังนี้

1) เพลงหน้าพาทย์เชิดฉิ่งเป็นเพลงที่ใช้บรรเลงประกอบการแสดงโขนมาตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา เพลงหน้าพาทย์เชิดฉิ่งเป็นเพลงที่มีจังหวะอัตรา 2 ชั้น เป็นเพลงกลุ่มเดียวกับเพลงเชิดแต่ความพิเศษของเพลงหน้าพาทย์เชิดฉิ่งจะไม่มีการใช้กลองทัดเข้าประกอบจังหวะ โดยจะใช้จังหวะของฉิ่งมาเป็นตัวกำหนดจังหวะแทน เพื่อให้เกิดจังหวะที่เข้ากับสถานการณ์ของตัวละคร สำหรับเพลงหน้าพาทย์เชิดฉิ่งมีหน้าทับเฉพาะที่จะตีสอดแทรกเข้ามาเมื่อจบเพลงเชิดฉิ่งเรียกว่า “หน้าทับศรทง” ทั้งนี้การบรรจเพลงหน้าพาทย์เชิดฉิ่งไว้ในบทละครเรื่อง รามเกียรติ์ ยังจะเห็นได้ชัดจากบทละครเรื่อง รามเกียรติ์ ฉบับพระราชนิพนธ์ในสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกและพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย ที่ทรงได้เขียนการบรรจเพลงหน้าพาทย์ต่างๆ ซึ่งรวมไปถึงเพลงหน้าพาทย์เชิดฉิ่งที่ใช้ประกอบกิริยาของตัวละครในการแสดงโขน นอกจากนี้ในบทพระราชนิพนธ์ของพระบาทสมเด็จพระ

มังกุเกล้าเจ้าอยู่หัว ฉบับบทร้องและบทพากย์รามเกียรติ์ ฉบับพระรถเกียรติ์ พบการบรรจุเพลงศรทงที่ใช้สำหรับตัวละครที่เป็นตัวเอกของเรื่อง เมื่อถึงยุคของกรมศิลปากรได้มีการจัดการแสดงโขนขึ้น ณ โรงละครคอนเสิร์ตปาร์ค เมื่อเดือน พฤศจิกายน พ.ศ.2500 จึงได้มีการปรับปรุงและฟื้นฟูบทร้องการแสดงโขน โดยครั้งแรกใช้รูปแบบปรับปรุงจากและบทละครของรัชกาลที่ 1 และรัชกาลที่ 2 ภายหลังกกรมศิลปากรได้ปรับปรุงเพื่อใช้เป็นบทร้องการแสดงโขนโดยดำเนินเรื่องใช้ทั้ง บทร้อง บทพากย์เจรจา เป็นการดำเนินเรื่อง ซึ่งยังคงมีการบรรจุเพลงหน้าพาทย์เชิดฉิ่งไว้ในบทร้อง ทั้งนี้จะเลือกใช้เพลงหน้าพาทย์เชิดฉิ่งในลักษณะใดนั้นขึ้นอยู่กับผู้ประพันธ์บทร้องที่ใช้แสดงขณะนั้น การบรรเลงเพลงหน้าพาทย์เชิดฉิ่งในการแสดงโขนเป็นการบรรเลงเพื่อใช้ประกอบเหตุการณ์ต่างๆของตัวละคร โดยพบว่ามียู่ 4 เหตุการณ์ ได้แก่ การค้นหา การไล่จับติดตาม การประกอบกิจสำคัญๆและการแสดงศร จากเหตุการณ์ทั้งหมดจึงทำให้พบว่าตัวพระโขนมีความสัมพันธ์กับเพลงหน้าพาทย์เชิดฉิ่งและมีการใช้เพลงหน้าพาทย์เชิดฉิ่งมากที่สุด ซึ่งการใช้เพลงหน้าพาทย์เชิดฉิ่งของตัวพระโขนปรากฏมากที่สุด คือ การแสดงศร โดยใช้เพลงหน้าพาทย์ เชิดฉิ่งประกอบในกระบวนทำรำทั้งหมด 3 เพลง คือ หน้าพาทย์เชิดฉิ่งแสดงศร หน้าพาทย์เชิดฉิ่งศรทงและหน้าพาทย์เชิดฉิ่งศรประจัญ สอดคล้องกับ เสาวณิต วิงวอน (2519) ศึกษาเรื่อง การศึกษาเรื่องวิเคราะห์บทโขนเรื่อง รามเกียรติ์ ผลการศึกษาพบว่า บทโขนมีจำนวน 5 สำนวน โดยบทโขนแต่ละสำนวนนั้นมีการดำเนินเรื่องด้วยเพลงหน้าพาทย์ บทพากย์เจรจาเป็นส่วนสำคัญ และมีความสัมพันธ์กับตัวละครทุกตัวในการแสดงทั้ง พระ นาง ยักษ์และลิง

2) **สุนทรียะของการรำเพลงหน้าพาทย์เชิดฉิ่ง** ในบทบาทพระราม หลักและหัวใจสำคัญของการรำนั้นคือ กระบวนท่ารำ ผู้แสดงต้องได้รับการฝึกหัดกระบวนท่ารำอย่างมีความชำนาญและเข้าใจถึงบริบทของตัวพระราม จึงทำให้การฝึกหัดของผู้แสดงที่รับบทบาทตัวพระรามต้องมีความละเอียดละไมทั้งในขั้นตอนการฝึกหัดและขั้นตอนการคัดเลือกผู้แสดง เพราะถือว่ากระบวนท่ารำเพลงหน้าพาทย์เชิดฉิ่งเป็นการรำอวดฝีมือของตัวพระราม ฉะนั้นผู้แสดงต้องมีอุปนิสัยที่คล้ายกับตัวพระราม คือ สุขุม นุ่มลึก สง่างามเสีย มีใบหน้าที่สวยงามได้รูปไข่ ซึ่งกระบวนท่ารำเพลงหน้าพาทย์เชิดฉิ่งมีรูปแบบและลำดับขั้นตอนของการรำตามจารีตของการรำเพลงหน้าพาทย์ คือ 1.การรำใช้บท 2.กระบวนท่ารำตามจารีตเพลงหน้าพาทย์ของโขน 3.กระบวนท่ารำที่สื่อถึงการแสดงศร จึงจะทำให้เกิดสุนทรียะของการรำเพลงหน้าพาทย์เชิดฉิ่ง ในบทบาทของพระรามอย่างสมบูรณ์ สอดคล้องกับ ไพฑูรย์ เข้มแข็ง (2537) ศึกษาเรื่อง จารีตการฝึกหัด และการแสดงโขนของตัวพระราม ผลการศึกษาพบว่า บุคลิกที่เหมาะสมกับตัวพระรามต้องผ่านการฝึกหัดเบื้องต้นอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถรำเพลงซ้ำปี รำเพลงหน้าพาทย์ รำตรวจพล รู้กระบวนการวิธีการรับและขึ้นลอย ตลอดจนการตีบท ไซ้บท ได้อย่างถูกต้องตามแบบแผนมีองค์ประกอบในการแสดงเพื่อความสมบูรณ์และอรรถรสการแสดงบทบาทพระราม ในการแสดงโขน ได้แก่ บทโขน ดนตรี ทำนองเพลง เครื่องแต่งกาย อุปกรณ์การแสดงและหลักการใช้อาวุธของพระราม สอดคล้องกับ วิศรุต อาษาศรี (2562) ศึกษาเรื่อง หลักการใช้อาวุธของตัวพระในการแสดงโขน ผลการศึกษาพบว่า นักแสดงที่รับบทบาทตัวพระในการแสดงโขนนอกจากจะต้องถ่ายทอดบทบาทของตัวพระให้ส่งอารมณ์ฐาน ไม่ว่าจะเป็กระบวนกรำรำในการตีบท การรำเพลงหน้าพาทย์ กระบวนกรำใช้อาวุธก็ถือเป็นสิ่งสำคัญที่นักแสดงจำเป็นต้องฝึกฝนทักษะให้ชำนาญเพื่อที่สามารถถ่ายทอดบทบาทของตัวละครได้สมบูรณ์แบบ

3) **กระบวนท่ารำตามแบบแผน** เป็นโครงสร้างและกลวิธีการรำที่สำคัญในการรำเพลงหน้าพาทย์เชิดฉิ่งของตัวพระในการแสดงโขน โดยใช้กระบวนท่ารำ 2 ลักษณะ คือ 1.โครงสร้างของกระบวนท่ารำเพลงหน้าพาทย์เชิดฉิ่ง 2.กลวิธีการรำเพลงหน้าพาทย์เชิดฉิ่ง ซึ่งในลักษณะต่าง ๆ นั้นมีรายละเอียดแยกออกให้เห็นถึงโครงสร้างของฐานกระบวนท่ารำ โดยโครงสร้างกระบวนท่ารำเพลงหน้าพาทย์เชิดฉิ่ง จำแนกได้ คือ กระบวนท่ารำหลักตามแบบแผนของนาฏศิลป์ไทย (ท่ารำแม่บทใหญ่) กระบวนท่ารำตามแบบแผนของโขนตัวพระ (ท่ารำหน้าพาทย์เชิดฉิ่งแสดงศร) กลวิธีการรำเพลงหน้าพาทย์เชิดฉิ่งจำแนกออกเป็น 4 วิธี คือ 1.การใช้ศีรษะและลำตัว 2.การใช้มือและแขน

3.การใช้เท้าและขา 4.การใช้ทิศทางสอดคล้องกับ ศุภชัย จันทรสุวรรณ (2547) ศึกษาเรื่อง การศึกษาวิเคราะห์วิธีการรำรำ และลีลาท่ารำของโขนตัวพระ : กรณีศึกษาตัวพระราม ผลการศึกษาพบว่า ผู้แสดงบทบาทพระราม ต้องมีความรู้พื้นฐานของท่ารำที่แตกฉานในเรื่องของการนำไปใช้กับอวัยวะของร่างกาย เช่น ศีรษะ แขน ขา ลำตัว และเท้า

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1.1) ผู้ศึกษางานวิจัยที่เป็นผู้ถ่ายทอดท่ารำ ปฏิบัติหน้าที่ในการสอนทักษะวิชานาฏศิลป์สามารถทบทวนความรู้เกี่ยวกับกระบวนท่ารำเพลงหน้าพาทย์เชิดฉิ่ง เพื่อนำไปใช้เป็นการสอน และการแสดงต่อไป

1.2) สามารถศึกษางานวิจัยเพื่อเป็นแนวทาง และเป็นสื่อการสอนของการฝึกหัดของโขนตัวพระในภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติได้

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1) ควรศึกษาวิเคราะห์กระบวนท่ารำเพลงหน้าพาทย์เชิดฉิ่งของตัวพระในการแสดงโขนที่ใช้กระบวนท่ารำเพลงหน้าพาทย์เชิดฉิ่งในบทร้อง เช่น เชิดฉิ่งจับม้า หรือเชิดฉิ่งพระพรตพระสัตรุดลุยไฟ เพื่อสร้างองค์ความรู้ทางด้านนาฏศิลป์ไทยต่อไป

2.2) ควรศึกษากระบวนท่ารำเชิดฉิ่งสามศรหักไม้สี่ลูก ซึ่งเป็นกระบวนท่ารำเพลงหน้าพาทย์เชิดฉิ่งศรทง ประกอบกับบทร้อง เพื่อสร้างองค์ความรู้เพิ่มเติม

เอกสารอ้างอิง

- กรมศิลปากร. (2507). บทโขนกรมศิลปากรปรับปรุงใหม่. กรุงเทพมหานคร: หอสมุดแห่งชาติ.
- กรมศิลปากร. (2556). โขน: อัจฉริยนาฏกรรม. กรุงเทพฯ: บริษัทอมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน).
- ดุขฎี มีป้อม. สัมภาษณ์. 30 มิถุนายน 2563.
- ฤทธิเทพ เถาว์หิรัญ. สัมภาษณ์. 26 มิถุนายน 2563.
- นริศรานันต์ดิวงษ์, สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยา, ดำรงรานาภาพ, สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยา. (2505). สาส์นสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยา, ดำรงรานาภาพ, สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยา. (2505). สาส์นสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยา, ดำรงรานาภาพ, สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยา.
- รินฤทัย สัจจพันธ์. (2554). มานานุกรมรามเกียรติ์ ฉบับปรับปรุง. กรุงเทพฯ: บริษัท ส.เอเชียเพลส.
- วีระชัย มีบ่อทรัพย์. สัมภาษณ์. 26 มิถุนายน 2563.
- ศุภชัย จันทรสุวรรณ. สัมภาษณ์. 23 มิถุนายน 2563.
- สัจจะ ภูเพ็งสุทธิ. สัมภาษณ์. 29 มิถุนายน 2563.
- สุกร อิมวงศ์. สัมภาษณ์. 24 พฤศจิกายน 2563.
- อรรดพล ฉิมพูลสุข. สัมภาษณ์. 8 กุมภาพันธ์ 2564.

การศึกษามุมมองด้านภาพลักษณ์ ความพึงพอใจ และปัจจัยการตัดสินใจบริโภค
ผลิตภัณฑ์จากเมล็ดกาแฟท้องถิ่นในจังหวัดอุบลราชธานี

A Study of Image Perspective, Satisfaction and Decision Factors for
Consuming Products from Local Coffee Beans
in Ubon Ratchathani Province

อมรรัตน์ พรประเสริฐ¹, ธูชาดา โคตมมงคล², ยุทธณรงค์ จงจันทร³, เจษฎา สายสุข⁴,
กิม พรประเสริฐ^{5*}

Amonrat Pornprasert¹, Thachada Cotmongkol², Yuthanarong Jongjun³,
Jetsada Saisuk⁴, Peema Pornprasert^{5*}

¹สาขาวิชาการจัดการทั่วไป คณะบริหารธุรกิจและการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

^{2, 5*}สาขาวิชาการจัดการโลจิสติกส์ คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

³สาขาวิชาเทคโนโลยีอุตสาหกรรม คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์

⁴สาขาวิชาเทคโนโลยีออกแบบผลิตภัณฑ์ คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

¹General Management Program, Faculty of Business Administration and Management,
Ubon Ratchathani Rajabhat University

^{2, 5*}Logistics Management Program, Faculty of Industrial Technology,
Ubon Ratchathani Rajabhat University

³Industrial Technology Program, Faculty of Industrial Technology,
Rajabhat Rajanagarindra University

⁴Product Design Technology Program, Faculty of Industrial Technology,
Rajanagarindra Rajabhat University

*Corresponding author; E-mail: peema.p@ubru.ac.th

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษามุมมองด้านภาพลักษณ์ ความพึงพอใจ และปัจจัยการตัดสินใจบริโภคผลิตภัณฑ์จากเมล็ดกาแฟท้องถิ่นในจังหวัดอุบลราชธานี โดยมีกลุ่มตัวอย่างคือลูกค้าร้านกาแฟสดที่ใช้วัตถุดิบเมล็ดกาแฟคั่วพันธุ์โรบัสต้าในจังหวัดอุบลราชธานีจำนวน 400 คน การวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสอบถามชนิดเลือกตอบเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีการศึกษาค้นคว้า จากรายงานการวิจัย บทความทางวิชาการ ข้อมูลทางเว็บไซต์ และ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องนำมาประยุกต์ใช้ในลักษณะข้อคำถาม โดยขอความร่วมมือจากผู้ประกอบการร้านกาแฟสดที่ใช้วัตถุดิบเมล็ดกาแฟคั่วพันธุ์โรบัสต้าในจังหวัดอุบลราชธานีส่งแบบสอบถามให้แก่ลูกค้ากลุ่มเป้าหมาย ผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถามวิเคราะห์ได้ว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมีอายุในวัยเรียนและเริ่มทำงานแล้วระยะหนึ่ง มีระดับการศึกษาปริญญาตรี ส่วนใหญ่มีอาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ ฐานะทางสังคมอยู่ในระดับปานกลาง ผลการวิเคราะห์ระดับมุมมองด้านภาพลักษณ์ของผลิตภัณฑ์จากเมล็ดกาแฟท้องถิ่นในจังหวัดอุบลราชธานีโดยภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด

ได้แก่ กระบวนการผลิตไม่เป็นพิษกับสิ่งแวดล้อม รองลงมาได้แก่ การใช้วัตถุดิบเมล็ดกาแฟจากในท้องถิ่น การสร้างอาชีพสร้างรายได้ให้กับคนในจังหวัด และ การมีประวัติเรื่องราวของ ตามลำดับ ผลการวิเคราะห์ระดับความพึงพอใจต่อการบริโภคผลิตภัณฑ์จากเมล็ดกาแฟท้องถิ่นในจังหวัดอุบลราชธานีโดยภาพรวมพบว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากที่สุดไปหาน้อยที่สุดพบว่า ประเด็นด้านความต้องการการบริโภคกาแฟท้องถิ่นเพิ่มขึ้นในอนาคต มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ ด้านความต้องการซื้อซ้ำถ้ามีกาแฟท้องถิ่นแบบใหม่ออกมาในตลาด การตอบสนองความคาดหวัง และ ความชอบในรสชาติ กลิ่น และความเข้มของกาแฟ ตามลำดับ และ ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจบริโภคผลิตภัณฑ์จากเมล็ดกาแฟท้องถิ่นในจังหวัดอุบลราชธานีโดยภาพรวมพบว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เมื่อเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากที่สุดไปหาน้อยที่สุดพบว่า ปัจจัยด้านความอยากทดลองมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ ด้านแหล่งที่มาของวัตถุดิบท้องถิ่น ด้านจุดเด่นและความเป็นเอกลักษณ์ของสินค้า ด้านคุณภาพของสินค้าในการรับรู้ และ ด้านความทันสมัยหรือความสวยงามของบรรจุภัณฑ์ ตามลำดับ จากผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และ รายได้ต่อเดือน ที่ต่างกันมีมุมมองต่อกาแฟท้องถิ่นไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

คำสำคัญ : ภาพลักษณ์, ความพึงพอใจ, ปัจจัยการตัดสินใจ และ เมล็ดกาแฟท้องถิ่น

ABSTRACT

The aim of this research was to examine customer perspectives on image satisfaction and decision factors regarding the consumption of products made from local coffee beans in Ubon Ratchathani Province. The sample group consisted of 400 customers from a fresh coffee shop that uses Robusta roasted coffee beans in Ubon Ratchathani Province. A multiple-choice questionnaire was utilized as the data collection tool, drawing information from research reports, academic articles, website information, and related studies. Coffee shop entrepreneurs who source their materials from Robusta coffee beans in Ubon Ratchathani Province were requested to distribute the questionnaires to their target customers. The analysis of the respondents' personal data revealed that the majority were female, of school age, with work experience and a bachelor's degree. Most respondents were civil servants, and their social status was moderate. The analysis of the overall perspective on the product image of local coffee beans in Ubon Ratchathani Province indicated a high level of perception. The highest average was observed for the attribute of non-toxic production processes for the environment, followed by the use of locally sourced coffee beans, which supports local employment and contributes to the province's economy. Additionally, the historical background of the coffee and its story were also valued. The analysis of customer satisfaction with the consumption of products made from local coffee beans showed the highest levels of agreement regarding the future increase in local coffee consumption. The desire for repeat purchases when new local coffee products are introduced and preferences for taste, aroma, and strength of the coffee were also prominent. Furthermore, the analysis of decision factors influencing the consumption of products from local coffee beans in Ubon Ratchathani Province revealed a

high level of opinion. The desire to experiment with new products had the highest rating, followed by the importance of local sourcing, unique product features, perceived product quality, and attractive packaging design. Hypothesis testing results indicated no significant differences in views on local coffee among the sample groups based on status, age, education level, occupation, and monthly income, at a significance level of 0.05.

Keywords: Perspective, Satisfaction, Decision Factors and Local Coffee Beans

บทนำ

ในจังหวัดอุบลราชธานีตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน อาชีพเกษตรกรมีความสัมพันธ์กับวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่นเป็นอย่างมาก อย่างไรก็ตามกลไกของตลาดส่งผลให้เกิดจากความไม่แน่นอนของราคาพืชผลทางการเกษตรรัฐบาลจึงให้ความสำคัญในการแก้ปัญหาดังกล่าวโดยการสร้างทัศนคติให้กลุ่มเกษตรกรรุ่นใหม่เชื่อมั่นว่า การประกอบอาชีพเกษตรกรสามารถมีรายได้ได้อย่างมั่นคงหากรู้จักการปรับตัวและกระจายความเสี่ยง ดังนั้นการปลูกพืชเศรษฐกิจชนิดอื่น ๆ ในพื้นที่นอกจากพืชชนิดเดิม จึงเป็นหนึ่งในกลยุทธ์ที่จะบรรลุป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (กรมพัฒนาธุรกิจการค้า, 2562) ซึ่งพืชเศรษฐกิจชนิดหนึ่งที่เกษตรกรในจังหวัดอุบลราชธานีเริ่มหันมาปลูกเพื่อเป็นทางเลือกในการสร้างรายได้ ได้แก่กาแฟสายพันธุ์โรบัสต้า (Robusta)

โรบัสต้าเป็นสายพันธุ์กาแฟที่เหมาะสมกับพื้นที่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งปัจจุบันเกษตรกรในจังหวัดอุบลราชธานีและจังหวัดใกล้เคียงเริ่มมีการปลูก และได้นำผลผลิตส่งขายให้กับโรงคั่วเมล็ดกาแฟทั้งในและต่างประเทศ ส่งผลให้เกษตรกรมีรายได้ประมาณ 50,000 บาทต่อไร่ต่อปี นอกจากนี้ยังมีผู้ประกอบการลงทุนในการสร้างโรงงานคั่วกาแฟและร้านขายกาแฟในท้องถิ่นเพิ่มมากขึ้น (ผู้จัดการสุดสัปดาห์, 2563) ดังนั้นอุตสาหกรรมเมล็ดกาแฟในจังหวัดอุบลราชธานีจึงเป็นอุตสาหกรรมทางเลือกใหม่ที่จะทำให้เกษตรกรและผู้ประกอบการในห่วงโซ่อุปทานมีรายได้เพิ่มมากขึ้นโดยการพึ่งตนเอง ช่วยเพิ่มขีดความสามารถในการเสริมสร้างเศรษฐกิจของชุมชน ส่งผลให้ท้องถิ่นเกิดการพัฒนา

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เป็นผู้มีหน้าในการพัฒนาผลผลิตทางการเกษตรได้มีนโยบายส่งเสริมเรื่องการลดต้นทุน การใช้นวัตกรรมเพิ่มผลผลิต และการตอบสนองความต้องการของตลาด โดยเป็นนโยบายที่ต้องการให้เกษตรกรในแต่ละท้องถิ่นได้ใช้ภูมิปัญญาขยายผลผลิตผลทางการเกษตรเป็นอุตสาหกรรมแปรรูปและสร้างตราสินค้าจากอัตลักษณ์ของตนเอง (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2564) ซึ่งสอดคล้องกับโครงการของกระทรวงอุตสาหกรรมซึ่งต้องการให้กลุ่มราษฎรมืออาชีพ มีงานทำ มีรายได้ มีการสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่ผลิตภัณฑ์ที่ผู้บริโภคยอมรับได้ด้วยตนเอง รวมถึงการแสวงหาโอกาสการสร้างเครือข่ายการบริหารจัดการ เทคโนโลยี และการตลาด (กระทรวงอุตสาหกรรม, 2564) จากนโยบายดังกล่าวเมื่อพิจารณาถึงกิจกรรมในอุตสาหกรรมเมล็ดกาแฟสายพันธุ์โรบัสต้าในจังหวัดอุบลราชธานีที่ได้ดำเนินการมาตั้งแต่เริ่มต้นพบว่ามีปัญหาคือผลิตภัณฑ์ยังไม่เป็นที่รู้จักและยอมรับในระดับสากล ส่งผลให้ผู้บริโภคขาดความเชื่อมั่นมองไม่เห็นคุณค่าซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้ผลิตภัณฑ์ไม่สามารถสู้กับผลิตภัณฑ์ที่มีอยู่ก่อนได้ นอกจากนี้ยังพบว่าผลิตภัณฑ์ยังมีข้อจำกัดด้านการสื่อสารถึงความแตกต่างเมื่อเปรียบเทียบกับผลิตภัณฑ์จากแหล่งอื่น จึงเป็นองค์ประกอบที่ส่งผลให้ไม่สามารถพัฒนาสินค้าให้ตรงกับความต้องการตลาดรวมถึงความต้องการยกระดับให้เป็นสินค้าที่สร้างชื่อเสียงในสายตาชาวไทยและชาวต่างประเทศได้ จึงเป็นที่มาของการศึกษาวิจัย ซึ่งประโยชน์ของงานวิจัยจะส่งผลให้กลุ่มเกษตรกรและสถานประกอบการ ได้ทราบถึงมุมมองด้านภาพลักษณ์ ความพึงพอใจ และปัจจัยการตัดสินใจบริโภคผลิตภัณฑ์จากเมล็ดกาแฟท้องถิ่นในจังหวัด

อุบลราชธานี สามารถนำข้อมูลจากงานวิจัยไปพัฒนาผลิตภัณฑ์ได้อย่างเหมาะสมและมีเอกลักษณ์ เพื่อสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันให้กับผลิตภัณฑ์ของตนเอง นำไปสู่การกลยุทธ์การตลาดเพื่อสนองความต้องการลูกค้าได้ตรงประเด็น

ขอบเขต

1. ผลิตภัณฑ์ที่ใช้ศึกษาได้แก่ ผลิตภัณฑ์กาแฟท้องถิ่นพันธุ์โรบัสต้าในจังหวัดอุบลราชธานี
2. กำหนดกลุ่มตัวอย่างคือลูกค้าร้านกาแฟสดที่ใช้วัตถุดิบเมล็ดกาแฟคั่วพันธุ์โรบัสต้าในจังหวัด

อุบลราชธานี จำนวน 400 ตัวอย่าง

3. ระยะเวลาในการศึกษาตั้งแต่ เดือนมีนาคม พ.ศ. 2564 ถึงเดือน มกราคม 2565

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ผลิตภัณฑ์เมล็ดกาแฟท้องถิ่น หมายถึง สินค้าทุกระดับจากเมล็ดกาแฟพันธุ์โรบัสต้าในจังหวัดอุบลราชธานี ได้แก่ เมล็ดกาแฟดิบ เมล็ดกาแฟคั่ว เมล็ดกาแฟบด ผงกาแฟปรุงสำเร็จ กาแฟดริป กาแฟสด และผลิตภัณฑ์แปรรูปจากเมล็ดกาแฟบด อื่น ๆ

2. ภาพลักษณ์ หมายถึง ลักษณะหรือท่าทีของผลิตภัณฑ์หรือสถานประกอบการ ที่ปรากฏในการรับรู้หรือความรู้สึกนึกคิดของสาธารณชน

3. มุมมอง หมายถึง ความคิดเห็น ความรู้สึกที่มีอยู่ในตัวบุคคลหรือความเห็นที่เป็นรูปแบบของพฤติกรรมของบุคคล

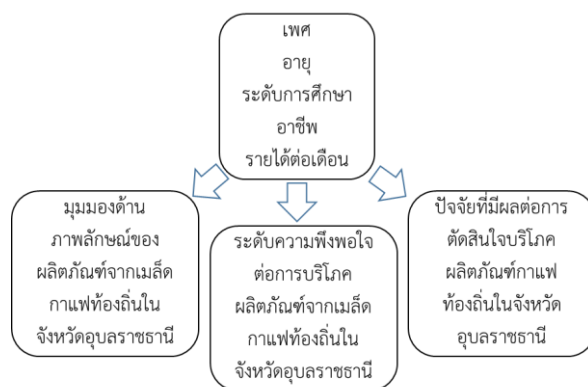
4. ความพึงพอใจ หมายถึง ประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการได้รับการตอบรับสิ่งที่คาดหวังจากผลิตภัณฑ์ จนกระทั่งก่อให้เกิดความชื่นชอบ ความรู้สึกยอมรับ และประทับใจในระดับต่าง ๆ

5. ปัจจัยการตัดสินใจบริโภค หมายถึง ปัจจัยด้านต่าง ๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจซื้อหรือกระตุ้นและก่อให้เกิดพฤติกรรมซื้อของผู้บริโภค

สมมติฐานและกรอบแนวคิดในการวิจัย

งานวิจัยนี้มีสมมติฐานคือ “ปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกันจะส่งผลต่อมุมมองด้านภาพลักษณ์ ความพึงพอใจ และ ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจบริโภคผลิตภัณฑ์กาแฟท้องถิ่นในจังหวัดอุบลราชธานีที่แตกต่างกัน”

ภายใต้กรอบแนวคิดในการวิจัยดังแสดงในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับมุมมองด้านภาพลักษณ์ของผลิตภัณฑ์จากเมล็ดกาแฟท้องถิ่นในจังหวัดอุบลราชธานี
2. เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจต่อการบริโภคผลิตภัณฑ์จากเมล็ดกาแฟท้องถิ่นในจังหวัดอุบลราชธานี
3. เพื่อศึกษาระดับปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจบริโภคผลิตภัณฑ์จากเมล็ดกาแฟท้องถิ่นในจังหวัดอุบลราชธานี

วิธีการวิจัย

ในขั้นตอนการศึกษาการศึกษามุมมองด้านภาพลักษณ์ ความพึงพอใจ และปัจจัยการตัดสินใจบริโภคผลิตภัณฑ์จากเมล็ดกาแฟท้องถิ่นในจังหวัดอุบลราชธานี ผู้วิจัยใช้รูปแบบการดำเนินการดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มประชากรที่ใช้ศึกษาในครั้งนี้ คือที่เคียบริโคมกาแฟคั่วพ่นโรบัสต้าในจังหวัดอุบลราชธานี โดยกำหนดจำนวนตัวอย่างซึ่งไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน เพื่อหากกลุ่มตัวอย่างที่น้อยที่สุดที่ยอมรับได้ว่ามากที่สุดที่จะใช้เป็นตัวแทนประชากร ผู้วิจัยได้คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยไม่อาศัยความน่าจะเป็น (Non-probability Sampling) ในแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) จำนวนตัวอย่างจากการคำนวณโดยใช้สูตรของคอคแรน (Cochran, 1977) ซึ่งใช้ในกรณีที่ไม่ทราบขนาดของประชากรที่แน่นอน แต่ทราบว่ามีความถี่จำนวนมากและต้องการประมาณค่าสัดส่วนของประชากรดังสูตร

$$N = Z^2/4e^2$$

เมื่อ n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการ

e = ระดับความคลาดเคลื่อนของการสุ่มที่ยอมให้เกิดขึ้นได้ไม่เกิน 0.05

Z = ค่า Z ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% หรือระดับนัยสำคัญ 0.05 มีค่า 1.96

เมื่อแทนค่าหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 จะได้

$$n = 1.96^2 / (4 \times 0.05^2) = 385$$

กลุ่มตัวอย่างที่ได้ คือ 385 ตัวอย่าง เพื่อความสะดวกและแม่นยำในการวิเคราะห์ผล ผู้ศึกษาได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างเพิ่มอีกรวมเป็น 400 ตัวอย่าง โดยมีกลุ่มเป้าหมายคือลูกค้าร้านกาแฟสดที่ใช้วัตถุดิบเมล็ดกาแฟคั่วพ่นโรบัสต้าในจังหวัดอุบลราชธานี

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามชนิด เลือกตอบ เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีการศึกษาค้นคว้า จากรายงานการวิจัย บทความทางวิชาการ ข้อมูลทางเว็บไซต์ และ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องนำมาประยุกต์ใช้ในลักษณะข้อคำถาม โดยแบ่ง 4 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคล ใช้แบบสอบถามแบบหลายตัวเลือก (Multiple Choice Questions) ลักษณะของคำถามเป็นแบบสำรวจรายการ

ส่วนที่ 2 วิเคราะห์ระดับมุมมองด้านภาพลักษณ์ของผลิตภัณฑ์จากเมล็ดกาแฟท้องถิ่นในจังหวัดอุบลราชธานี โดยใช้แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale)

ส่วนที่ 3 วิเคราะห์ระดับความพึงพอใจต่อการบริโภคผลิตภัณฑ์จากเมล็ดกาแฟท้องถิ่นในจังหวัดอุบลราชธานี โดยใช้แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale)

ส่วนที่ 4 วิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจบริโภคผลิตภัณฑ์จากเมล็ดกาแฟท้องถิ่นในจังหวัดอุบลราชธานี โดยใช้แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale)

ในส่วนที่ 2 3 และ 4 ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) โดยกำหนดค่าการประเมินดังนี้

ความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด	5	คะแนน
ความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก	4	คะแนน
ความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง	3	คะแนน
ความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย	2	คะแนน
ความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยที่สุด	1	คะแนน

และกำหนดระดับคะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นเพื่อการแปลความหมายดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2556)

ค่าเฉลี่ย 4.21 - 5.00	หมายถึง	ระดับความคิดเห็นมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.41 - 4.20	หมายถึง	ระดับความคิดเห็นมาก
ค่าเฉลี่ย 2.61 - 3.40	หมายถึง	ระดับความคิดเห็นปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.81 - 2.60	หมายถึง	ระดับความคิดเห็นน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.81	หมายถึง	ระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ผู้วิจัยได้ตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถามด้วยการตรวจสอบความตรงของเครื่องมือแบบความตรงโครงสร้าง (construct validity) ด้วยวิธีการตรวจสอบเชิงเหตุและผล เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของเนื้อหาข้อคำถามกับกรอบแนวคิดและทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ โดยผ่านขั้นตอนการประเมินความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบสอบถามโดยผู้เชี่ยวชาญ (IOC: index of item objective congruence) 3 ท่าน โดยมีเกณฑ์การพิจารณาค่า IOC เพื่อเลือกใช้ข้อคำถามในแต่ละข้อดังนี้

- ค่า IOC = 1.00 นำคำถามมาใช้ได้
- ค่า IOC = 0.50 - 0.99 ปรับปรุงเนื้อหาให้เหมาะสม
- ค่า IOC = 0 - 0.50 ตัดข้อคำถามทิ้ง

ซึ่งผลคะแนนในแต่ละข้อคำถามมีค่า IOC ในช่วง 0.50-1.00 จึงทำการปรับปรุงเนื้อหาบางข้อคำถามให้เหมาะสม ซึ่งหมายถึง มีค่าความเที่ยงตรงใช้ได้เกณฑ์คัดเลือกค่า IOC

3. เก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลได้จากการตอบแบบสอบถามจากการสำรวจกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน โดยขอความร่วมมือจากผู้ประกอบการร้านค้าพลาสติกที่ใช้วัตถุดิบเม็ดพลาสติกพวัพันธุ์โรบัสต้าในจังหวัดอุบลราชธานี ส่งแบบสอบถามจำนวน 400 ชุด ในช่องทาง Google form ให้แก่ลูกค้ากลุ่มเป้าหมาย ซึ่งเป็นการคัดกรองกลุ่มตัวอย่างผู้ที่เคยบริโภคพลาสติกที่ใช้วัตถุดิบเม็ดพลาสติกพวัพันธุ์โรบัสต้าในจังหวัดอุบลราชธานี

4. การวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูล

หลังจากทำการวิเคราะห์ข้อมูลและแปรผลการวิเคราะห์ข้อมูลของการวิจัย ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ในรูปแบบตารางประกอบคำอธิบาย โดยในส่วนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าความถี่ และค่าร้อยละ ส่วนที่ 2 3 และ 4 วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบสมมติฐานใช้วิธีการทดสอบค่า t และการทดสอบค่า F

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถาม ได้ผลดังตารางที่ 1 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่าง	จำนวน (คน)	ร้อยละ	
เพศ	ชาย	170	42.5
	หญิง	230	57.5
อายุ	ต่ำกว่า 25 ปี	152	38
	25-39 ปี	148	37
	40-54 ปี	72	18
	55 ปีขึ้นไป	28	7
ระดับการศึกษา	ต่ำกว่า ปวส.	126	31.5
	ปวส./ปริญญาตรี	162	40.5
	สูงกว่าปริญญาตรี	112	28
อาชีพ	ราชการ/รัฐวิสาหกิจ	122	30.5
	นักเรียน/นักศึกษา	90	22.5
	ธุรกิจส่วนตัว/อิสระ	120	30
	พนักงานเอกชน	68	17
รายได้ต่อเดือน	ไม่เกิน 10,000 บาท	114	28.5
	10,001 - 20,000 บาท	126	31.5
	20,001 - 30,000 บาท	118	29.5
	30,001 บาท ขึ้นไป	42	10.5
กลุ่มตัวอย่างรวม	400		

จากตารางที่ 1 สามารถอธิบายลักษณะข้อมูลส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถามได้ดังนี้ กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 400 คน เป็นเพศชายจำนวน 170 คน คิดเป็นร้อยละ 42.5 และเพศหญิงจำนวน 230 คน คิดเป็นร้อยละ 57.5 ส่วนใหญ่ มีอายุต่ำกว่า 25 ปี จำนวน 152 คน คิดเป็นร้อยละ 38 รองลงมาอายุ 25-39 ปี จำนวน 148 คน คิดเป็นร้อยละ 37 อายุ 40-54 ปี จำนวน 72 คน คิดเป็นร้อยละ 18 และ อายุ 55 ปีขึ้นไป จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 7 ตามลำดับ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาปริญญาตรีจำนวน 162 คน คิดเป็นร้อยละ 40.5 รองลงมา มีระดับการศึกษาต่ำกว่า ปวส.จำนวน 126 คนคิดเป็นร้อยละ 31.5 และมีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีจำนวน 112 คนคิดเป็นร้อยละ 28 ตามลำดับ ส่วนใหญ่มีอาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ จำนวน 122 คน คิดเป็นร้อยละ 30.5 รองลงมามีอาชีพธุรกิจส่วนตัวหรืออาชีพอิสระจำนวน 120 คน คิดเป็นร้อยละ 30 อาชีพนักเรียน/นักศึกษา จำนวน 90 คน คิดเป็นร้อยละ 22.5 และ อาชีพพนักงานเอกชน จำนวน 68 คน คิดเป็นร้อยละ 17 ตามลำดับ มีรายได้ต่อเดือน 10,001 - 20,000 บาท จำนวน 126 คน คิดเป็นร้อยละ 31.5 มีรายได้ต่อเดือน 20,001 - 30,000 บาท จำนวน 118 คน คิดเป็นร้อยละ 29.5 มีรายได้ต่อเดือนไม่เกิน 10,000 บาท จำนวน 114 คน คิดเป็นร้อยละ 28.5 และมีรายได้ต่อเดือน 30,001 บาท ขึ้นไป จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 10.5 ตามลำดับ

ซึ่งสามารถวิเคราะห์ได้ว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมีอายุในวัยเรียนและเริ่มทำงานแล้ว ระยะเวลาหนึ่ง มีระดับการศึกษาปริญญาตรี ส่วนใหญ่มีอาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ ฐานะทางสังคมอยู่ในระดับปานกลางมีรายได้ต่อเดือน 10,001 - 20,000 บาท

2. ผลการวิเคราะห์ระดับมุมมองด้านภาพลักษณ์ของผลิตภัณฑ์จากเมล็ดกาแฟท้องถิ่นในจังหวัดอุบลราชธานี แสดงผลการวิเคราะห์ดังตารางที่ 2 ดังนี้

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ระดับมุมมองด้านภาพลักษณ์ของผลิตภัณฑ์จากเมล็ดกาแฟท้องถิ่นในจังหวัดอุบลราชธานี

ข้อความประเมินมุมมองด้านภาพลักษณ์	\bar{X}	S.D.	แปลค่า	อันดับ
1. ใช้วัตถุดิบเมล็ดกาแฟจากในท้องถิ่น	4.44	0.62	มากที่สุด	2
2. มีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว	4.16	0.54	มาก	6
3. คุณภาพของวัตถุดิบอยู่ในระดับมาตรฐาน	4.04	0.88	มาก	9
4. ชื่อเสียงของผลิตภัณฑ์เป็นที่รู้จัก	2.88	0.81	ปานกลาง	15
5. มีประวัติเรื่องราวของผลิตภัณฑ์	4.25	0.78	มากที่สุด	4
6. ผู้ผลิตวัตถุดิบมีศักยภาพในการตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค	3.02	0.59	ปานกลาง	14
7. มีการสร้างอาชีพ สร้างรายได้ให้กับคนในจังหวัด	4.32	0.77	มากที่สุด	3
8. มีการช่องทางการจัดจำหน่ายอย่างแพร่หลาย	3.84	0.69	มาก	11
9. มีการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ที่หลากหลาย	3.26	0.78	ปานกลาง	13
10. กระบวนการผลิตวัตถุดิบมีมาตรฐาน	4.03	0.59	มาก	10
11. กระบวนการผลิตไม่เป็นพิษกับสิ่งแวดล้อม	4.51	0.78	มากที่สุด	1
12. ผลิตภัณฑ์เป็นที่ต้องการของผู้บริโภคอย่างแท้จริง	4.14	0.69	มาก	7
13. ผลิตภัณฑ์ได้รับการพัฒนาและยกระดับจากหน่วยงานต่าง ๆ	4.22	0.72	มากที่สุด	5
14. มีการให้ข้อมูลข่าวสารด้านผลิตภัณฑ์ผ่านสื่อต่าง ๆ อยู่เสมอ	2.65	0.76	ปานกลาง	16
15. มีการพัฒนารูปแบบของผลิตภัณฑ์ให้ดูทันสมัยอยู่เสมอ	4.12	0.74	มาก	8
16. การนำเทคโนโลยีใหม่ ๆ เข้ามาใช้อยู่เสมอ	3.78	0.66	มาก	12
ภาพรวม	3.85	0.69	มาก	

จากตารางที่ 2 ระดับมุมมองด้านภาพลักษณ์ของผลิตภัณฑ์จากเมล็ดกาแฟท้องถิ่นในจังหวัดอุบลราชธานี โดยภาพรวม พบว่าอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.85$, $SD. = 0.69$) โดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ กระบวนการผลิตไม่เป็นพิษกับสิ่งแวดล้อม ($\bar{X} = 4.51$, $SD. = 0.78$) รองลงมาได้แก่ การใช้วัตถุดิบเมล็ดกาแฟจากในท้องถิ่น ($\bar{X} = 4.44$, $SD. = 0.62$) การสร้างอาชีพสร้างรายได้ให้กับคนในจังหวัด ($\bar{X} = 4.32$, $SD. = 0.77$) การมีประวัติเรื่องราวของผลิตภัณฑ์ ($\bar{X} = 4.25$, $SD. = 0.78$) การที่ผลิตภัณฑ์ได้รับการพัฒนาและยกระดับจากหน่วยงานต่าง ๆ ($\bar{X} = 4.22$, $SD. = 0.72$) มีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว ($\bar{X} = 4.16$, $SD. = 0.54$) ผลิตภัณฑ์เป็นที่ต้องการของ

ผู้บริโภครูปอย่างแท้จริง ($\bar{X} = 4.14$, $SD. = 0.69$) มีการพัฒนารูปแบบของผลิตภัณฑ์ให้ดูทันสมัยอยู่เสมอ ($\bar{X} = 4.12$, $SD. = 0.74$) คุณภาพของวัตถุดิบอยู่ในระดับมาตรฐาน ($\bar{X} = 4.04$, $SD. = 0.88$) กระบวนการผลิตวัตถุดิบมีมาตรฐาน ($\bar{X} = 4.03$, $SD. = 0.59$) การช่องทางการจัดจำหน่ายอย่างแพร่หลาย ($\bar{X} = 3.84$, $SD. = 0.69$) การนำเทคโนโลยีใหม่ ๆ เข้ามาใช้อยู่เสมอ ($\bar{X} = 3.78$, $SD. = 0.66$) มีการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ที่หลากหลาย ($\bar{X} = 3.26$, $SD. = 0.78$) ผู้ผลิตวัตถุดิบมีศักยภาพในการตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค ($\bar{X} = 3.02$, $SD. = 0.59$) ชื่อเสียงของผลิตภัณฑ์เป็นที่รู้จัก ($\bar{X} = 2.88$, $SD. = 0.81$) และ มีการให้ข้อมูลข่าวสารด้านผลิตภัณฑ์ผ่านสื่อต่าง ๆ อยู่เสมอ ($\bar{X} = 2.65$, $SD. = 0.76$) ตามลำดับ

3. ผลการวิเคราะห์ระดับความพึงพอใจต่อการบริโภคผลิตภัณฑ์จากเมล็ดกาแฟท้องถิ่นในจังหวัดอุบลราชธานี แสดงผลการวิเคราะห์ดังตารางที่ 3 ดังนี้

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ระดับความพึงพอใจต่อการบริโภคผลิตภัณฑ์จากเมล็ดกาแฟท้องถิ่นในจังหวัดอุบลราชธานี

ข้อความประเมินด้านความพึงพอใจ	\bar{X}	S.D.	แปลค่า	อันดับ
1. ความชอบใน รสชาติ กลิ่น และความเข้มข้น ของกาแฟ	4.18	0.68	มาก	4
2. ความรู้สึกว่าคุณค่า	4.09	0.89	มาก	5
3. การตอบสนองความคาดหวัง	4.31	0.73	มากที่สุด	3
4. ความต้องการซื้อซ้ำถ้ามีกาแฟท้องถิ่นแบบใหม่ออกมาในตลาด	4.56	0.54	มากที่สุด	2
5. ความต้องการบริโภคกาแฟท้องถิ่นเพิ่มขึ้นในอนาคต	4.66	0.77	มากที่สุด	1
6. ความคิดในการบอกต่อหรือแนะนำผู้อื่นให้หันมาบริโภคกาแฟท้องถิ่น	3.84	0.59	มาก	6
ภาพรวม	4.27	0.70	มากที่สุด	

จากตารางที่ 3 ระดับความพึงพอใจต่อการบริโภคผลิตภัณฑ์จากเมล็ดกาแฟท้องถิ่นในจังหวัดอุบลราชธานีโดยภาพรวมพบว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.27$, $SD. = 0.70$) เมื่อเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากที่สุดไปหาน้อยที่สุดพบว่า ประเด็นด้านความต้องการบริโภคกาแฟท้องถิ่นเพิ่มขึ้นในอนาคต มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.66$, $SD. = 0.77$) รองลงมา ได้แก่ ด้านความต้องการซื้อซ้ำถ้ามีกาแฟท้องถิ่นแบบใหม่ออกมาในตลาด ($\bar{X} = 4.56$, $SD. = 0.54$) ด้านการตอบสนองความคาดหวัง ($\bar{X} = 4.31$, $SD. = 0.73$) ด้านความชอบในรสชาติ กลิ่น และความเข้ม ของกาแฟ ($\bar{X} = 4.18$, $SD. = 0.68$) ด้านความคุ้มค่าในการบริโภค ($\bar{X} = 4.09$, $SD. = 0.89$) และ ด้านการจะบอกต่อหรือแนะนำผู้อื่นให้บริโภค ($\bar{X} = 3.84$, $SD. = 0.59$) ตามลำดับ

4. ผลการวิเคราะห์ระดับปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจบริโภคผลิตภัณฑ์จากเมล็ดกาแฟท้องถิ่นในจังหวัดอุบลราชธานี แสดงผลการวิเคราะห์ดังตารางที่ 4 ดังนี้

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ระดับปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจบริโภคผลิตภัณฑ์กาแฟท้องถิ่นในจังหวัดอุบลราชธานี

ประเด็นปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจ	\bar{X}	S.D.	แปลค่า	อันดับ
1. แหล่งที่มาของวัตถุดิบท้องถิ่น	4.49	0.84	มากที่สุด	2
2. ความทันสมัยหรือความสวยงามของบรรจุภัณฑ์	4.22	0.56	มากที่สุด	5
3. มาตรฐานของรสชาติ กลิ่น และความเข้มข้น ของกาแฟ	4.02	0.73	มาก	8
4. การบอกต่อจากผู้ที่เคยบริโภค	3.74	0.66	มาก	10
5. ความเหมาะสมของราคาเมื่อเทียบกับคู่แข่ง	4.14	0.70	มาก	6
6. คุณภาพของสินค้าในการรับรู้	4.26	0.67	มากที่สุด	4
7. ความนิยมในกลุ่มคนรอบข้าง	3.97	0.55	มาก	9
8. จุดเด่นและความเป็นเอกลักษณ์ของสินค้า	4.40	0.58	มากที่สุด	3
9 การรับสื่อโฆษณาจากแหล่งต่าง ๆ	4.08	0.55	มาก	7
10. ความอยากทดลอง	4.56	0.60	มากที่สุด	1
ภาพรวม	4.18	0.64	มาก	

จากตารางที่ 4 ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจบริโภคผลิตภัณฑ์กาแฟท้องถิ่นในจังหวัดอุบลราชธานีโดยภาพรวมพบว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 4.18, SD. = 0.64) เมื่อเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากที่สุดไปหาน้อยที่สุดพบว่า ปัจจัยด้านความอยากทดลองมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} = 4.56, SD. = 0.60) รองลงมาได้แก่ ด้านแหล่งที่มาของวัตถุดิบท้องถิ่น (\bar{X} = 4.49 , SD. = 0.84) ด้านจุดเด่นและความเป็นเอกลักษณ์ของสินค้า (\bar{X} = 4.40 , SD. = 0.58) ด้านคุณภาพของสินค้าในการรับรู้ (\bar{X} = 4.26, SD. = 0.67) ด้านความทันสมัยหรือความสวยงามของบรรจุภัณฑ์ (\bar{X} = 4.22 SD. = 0.56) ด้านความเหมาะสมของราคาเมื่อเทียบกับคู่แข่ง (\bar{X} = 4.14, SD. = 0.70) ด้านการรับสื่อโฆษณาจากแหล่งต่าง ๆ (\bar{X} = 4.08, SD. = 0.55) ด้านมาตรฐานของรสชาติ กลิ่น และความเข้มข้น ของกาแฟ (\bar{X} = 4.02, SD. = 0.73)) ด้านความนิยมในกลุ่มคนรอบข้าง (\bar{X} = 3.97, SD. = 0.55) และ ด้านการบอกต่อจากผู้ที่เคยบริโภค (\bar{X} = 3.74, SD. = 0.66) ตามลำดับ

5. ผลการทดสอบสมมติฐาน

ผลการทดสอบสมมติฐานซึ่งกล่าวว่า ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ สถานภาพ ที่แตกต่างกันจะส่งผลต่อ มุมมองต่อกาแฟท้องถิ่นด้านภาพลักษณ์ ความพึงพอใจ และ ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจบริโภคผลิตภัณฑ์กาแฟท้องถิ่นในจังหวัดอุบลราชธานี ที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สามารถอธิบายได้ดังแสดงในตารางที่ 5 ดังนี้

ตารางที่ 5 ผลการทดสอบสมมติฐาน

ปัจจัยส่วนบุคคล	เพศ	อายุ	ระดับการศึกษา	อาชีพ	รายได้ต่อเดือน
มุมมองกาแฟท้องถิ่น					
การรับรู้ภาพลักษณ์	X	X	X	X	X
ความพึงพอใจ	X	X	X	X	X
ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจ	X	X	X	X	X

หมายเหตุ

X หมายถึง ปัจจัยส่วนบุคคลที่ต่างกันมีมุมมองต่อกาแฟท้องถิ่นไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

O หมายถึง ปัจจัยส่วนบุคคลที่ต่างกันมีมุมมองต่อกาแฟท้องถิ่นแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

จากผลการทดสอบสมมติฐานดังตารางที่ 3 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และ รายได้ต่อเดือน ที่ต่างกันมีมุมมองต่อกาแพท้อถิ่นไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

อภิปรายผล

ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม เพศหญิงมีการใช้บริการร้านกาแฟสดที่ขายผลิตภัณฑ์จากเมล็ดกาแฟท้องถิ่นมากกว่าเพศชาย มากกว่าเพศชาย มีอายุในวัยเรียนและเริ่มทำงานแล้วระยะหนึ่ง มีระดับการศึกษาปริญญาตรี ฐานะทางสังคมอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับ ภูริภัทร ชั่งจันทร์. 2558. ได้ศึกษาความพึงพอใจในการใช้บริการร้านกาแฟสตาร์บัคส์จากการวิจัยพบว่า ผู้บริโภคส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุ ระหว่าง 20 - 30 ปี สถานภาพโสด จากการศึกษาในระดับมุมมองด้านภาพลักษณ์ของผลิตภัณฑ์จากเมล็ดกาแฟท้องถิ่นในจังหวัดอุบลราชธานี พบว่ามุมมองด้าน กระบวนการผลิตไม่เป็นพิษกับสิ่งแวดล้อม การใช้วัตถุดิบเมล็ดกาแฟจากในท้องถิ่น การสร้างอาชีพสร้างรายได้ให้กับคนในจังหวัด และ การมีประวัติเรื่องราวของผลิตภัณฑ์ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Morley (1998: 8) ซึ่งพบว่า ภาพลักษณ์ที่ดีต่อชุมชนของผลิตภัณฑ์จะถูกนำมาเป็นองค์ประกอบหนึ่งในการเลือกบริโภค ช่วยเอื้อให้ธุรกิจดำเนินไปได้อย่างยั่งยืน โดยเฉพาะธุรกิจระดับชุมชน ซึ่งเกี่ยวข้องกับกลุ่มคนจำนวนมาก การรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมและการมีส่วนร่วมต่อการสร้างอาชีพให้แก่ชุมชนจึงมีส่วนสำคัญในการทำให้ภาพลักษณ์ของผลิตภัณฑ์อยู่ในด้านบวกเพิ่มมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของรุ่งรัตน์ ชัยสำเร็จ (2544) ได้กล่าวถึง ภาพลักษณ์ที่ด้านบวกที่เป็นอัตลักษณ์ขององค์กร ที่มีความแตกต่างจากที่อื่นโดยยึดหลักการ องค์กรที่ดีของสังคม ผ่านกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การช่วยเหลือสังคมในด้านต่าง ๆ หรือองค์กรที่ใส่ใจในเรื่องของการรักษาอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ในประเด็นการใช้วัตถุดิบเมล็ดกาแฟจากในท้องถิ่น และ การมีประวัติเรื่องราวของผลิตภัณฑ์ ยังสามารถตีค่าได้ว่าเป็นประเด็นภาพลักษณ์ที่เปรียบเสมือนสินทรัพย์ที่มีมูลค่ามาก แต่ไม่สามารถประเมินออกมาเป็นตัวเลขทางบัญชีที่แน่นอนได้สอดคล้องกับแนวคิด Frank Jefkins (1993: 21-22) ที่กล่าวว่า ภาพลักษณ์ของผลิตภัณฑ์ หมายถึง ภาพทุกสิ่งทุกอย่างเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ที่ผู้บริโภครับรู้ เข้าใจ และได้มีประสบการณ์ต่อภาพลักษณ์นั้น ส่วนหนึ่งกระทำโดยอาศัยการนำเสนอภาพลักษณ์ในประเด็นที่สร้างการรับรู้แก่คนทั่วไปได้ง่าย เช่น ความเป็นท้องถิ่น และ การมีประวัติเรื่องราวของผลิตภัณฑ์ นั้นเอง สิ่งเหล่านี้เป็นที่มาของการส่งผลให้ผลิตภัณฑ์จากเมล็ดกาแฟท้องถิ่นในจังหวัดอุบลราชธานี มีภาพลักษณ์ที่ดีต่อสายตาผู้บริโภค

ผู้บริโภคมีความพึงพอใจต่อการบริโภคผลิตภัณฑ์จากเมล็ดกาแฟท้องถิ่นในจังหวัดอุบลราชธานีในด้านการตอบสนองความคาดหวัง ความต้องการซื้อซ้ำถ้ามีกาแฟท้องถิ่นแบบใหม่ออกมาในตลาด และ ความต้องการบริโภคกาแฟท้องถิ่นเพิ่มขึ้นในอนาคต ซึ่งเป็นผลสืบเนื่องมาจากการภาพลักษณ์ของผลิตภัณฑ์ที่ช่วยส่งเสริมความเจริญมาสู่ท้องถิ่นทั้งการสร้างอาชีพ เพิ่มรายได้ สอดคล้องกับ Group of Statistics for National Administrative, (2011) ระบุปัจจัยสำคัญที่ประชาชนเลือกซื้อสินค้าผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น เนื่องจากเป็นสินค้าที่ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ช่วยสนับสนุนให้คนในท้องถิ่นมีงานทำ และมีการใช้ทรัพยากรหรือวัตถุดิบที่มีในท้องถิ่น เมื่อพิจารณาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจบริโภคผลิตภัณฑ์กาแฟท้องถิ่นในจังหวัดอุบลราชธานีพบว่า ปัจจัยด้านความอยากทดลองมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุดรองลงมา ได้แก่ ด้านแหล่งที่มาของวัตถุดิบท้องถิ่น และ ด้านจุดเด่นและความเป็นเอกลักษณ์ของสินค้า สอดคล้องกับ Muangson, K. and Kovathanakul, D. (2014 : 37) ระบุว่าสิ่งที่ดึงดูดใจในผลิตภัณฑ์ผ้าทอพื้นเมืองของผู้บริโภค คือ ความอยากทดลองใช้ผลิตภัณฑ์ใหม่เนื่องจากความมีเอกลักษณ์โดดเด่น มีการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการสร้างลวดลาย มีกรรมวิธีการผลิตแบบดั้งเดิม และ ใช้สีย้อมจากธรรมชาติ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ มณีรัตน์ นิมนวล (2551) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่องปัจจัยที่สัมพันธ์ต่อพฤติกรรมการซื้อกาแฟที่ร้านวันของผู้บริโภคพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด ด้านความแปลกใหม่มีเอกลักษณ์ของ

ผลิตภัณฑ์ ทำให้เกิดความอยากทดลองบริโภคผลิตภัณฑ์ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ นีอร สิงห์ธูเรอง (2555) ที่ศึกษาพฤติกรรมและความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อการบริหารจัดการร้านกาแฟสดในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา พบว่าผู้บริโภคให้ความสำคัญกับแหล่งที่มาของวัตถุดิบกาแฟในการตัดสินใจเลือกบริโภคเป็นอันดับต้น ๆ

สรุปผล

สรุปผลการวิจัย

โรบัสต้าเป็นสายพันธุ์กาแฟที่เหมาะสมกับพื้นที่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งปัจจุบันเกษตรกรในจังหวัดอุบลราชธานีและจังหวัดใกล้เคียงเริ่มมีการปลูก และได้นำผลผลิตส่งขายให้กับโรงคั่วเมล็ดกาแฟทั้งในและต่างประเทศ ส่งผลให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มมากขึ้นโดยการพึ่งตนเอง ช่วยเพิ่มขีดความสามารถในการเสริมสร้างเศรษฐกิจของชุมชน ส่งผลให้ท้องถิ่นเกิดการพัฒนา จึงเป็นที่มาของการศึกษาวิจัย ซึ่งประโยชน์ของงานวิจัยจะส่งผลให้กลุ่มเกษตรกรและสถานประกอบการ ได้ทราบถึงมุมมองด้านภาพลักษณ์ ความพึงพอใจ และปัจจัยการตัดสินใจบริโภคผลิตภัณฑ์จากเมล็ดกาแฟท้องถิ่นในจังหวัดอุบลราชธานี สามารถนำข้อมูลจากงานวิจัยไปพัฒนาผลิตภัณฑ์ได้อย่างเหมาะสมและมีเอกลักษณ์ เพื่อสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันให้กับผลิตภัณฑ์ของตนเอง นำไปสู่การกลยุทธ์การตลาดเพื่อสนองความต้องการลูกค้าได้ตรงประเด็น

กลุ่มประชากรที่ใช้ศึกษาในครั้งนี้ คือที่เคยบริโภคกาแฟคั่วพันธุ์โรบัสต้าในจังหวัดอุบลราชธานี โดยกำหนดจำนวนตัวอย่างซึ่งไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน เพื่อหากกลุ่มตัวอย่างที่น้อยที่สุดที่ยอมรับได้มากที่สุดที่จะใช้เป็นตัวแทนประชากร ผู้วิจัยได้คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยไม่อาศัยความน่าจะเป็น (Non-probability Sampling) ในแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) จำนวนตัวอย่างจากการคำนวณโดยใช้สูตรของคอกแรน) โดยได้กำหนดกลุ่มตัวอย่าง 400 ตัวอย่าง โดยมีกลุ่มเป้าหมายคือลูกค้าร้านกาแฟสดที่ใช้วัตถุดิบเมล็ดกาแฟคั่วพันธุ์โรบัสต้าในจังหวัดอุบลราชธานี การวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสอบถามชนิด เลือกตอบ เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีการศึกษาค้นคว้า จากรายงานการวิจัย บทความทางวิชาการ ข้อมูลทางเว็บไซต์ และ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องนำมาประยุกต์ใช้ในลักษณะข้อคำถาม โดยแบ่ง 4 ส่วนดังนี้ ส่วนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคล ส่วนที่ 2 วิเคราะห์ระดับมุมมองด้านภาพลักษณ์ของผลิตภัณฑ์จากเมล็ดกาแฟท้องถิ่นในจังหวัดอุบลราชธานี ส่วนที่ 3 วิเคราะห์ระดับความพึงพอใจต่อการบริโภคผลิตภัณฑ์จากเมล็ดกาแฟท้องถิ่นในจังหวัดอุบลราชธานี และส่วนที่ 4 วิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจบริโภคผลิตภัณฑ์จากเมล็ดกาแฟท้องถิ่นในจังหวัดอุบลราชธานี

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถามวิเคราะห์ได้ว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมีอายุในวัยเรียนและเริ่มทำงานแล้วระยะหนึ่ง มีระดับการศึกษาปริญญาตรี ส่วนใหญ่มีอาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ ฐานะทางสังคมอยู่ในระดับปานกลาง ผลการวิเคราะห์ระดับมุมมองด้านภาพลักษณ์ของผลิตภัณฑ์จากเมล็ดกาแฟท้องถิ่นในจังหวัดอุบลราชธานีโดยภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับมาก โดยมีความเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ กระบวนการผลิตไม่เป็นพิษกับสิ่งแวดล้อม รองลงมาได้แก่ การใช้วัตถุดิบเมล็ดกาแฟจากในท้องถิ่น การสร้างอาชีพสร้างรายได้ให้กับคนในจังหวัด และ การมีประวัติเรื่องราวของ ตามลำดับ ผลการวิเคราะห์ระดับความพึงพอใจต่อการบริโภคผลิตภัณฑ์จากเมล็ดกาแฟท้องถิ่นในจังหวัดอุบลราชธานีโดยภาพรวมพบว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากที่สุดไปหาน้อยที่สุดพบว่า ประเด็นด้านความต้องการบริโภคกาแฟท้องถิ่นเพิ่มขึ้นในอนาคต มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ ด้านความต้องการซื้อซ้ำถ้ามีกาแฟท้องถิ่นแบบใหม่ออกมาในตลาด การตอบสนองความคาดหวัง และ ความชอบในรสชาติกลิ่น และความเข้ม ของกาแฟ ตามลำดับ และ ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจบริโภคผลิตภัณฑ์จาก

เมล็ดกาแฟท้องถิ่นในจังหวัดอุบลราชธานีโดยภาพรวมพบว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เมื่อเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากที่สุดไปหาน้อยที่สุดพบว่า ปัจจัยด้านความอยากทดลองมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาได้แก่ ด้านแหล่งที่มาของวัตถุดิบท้องถิ่น ด้านจุดเด่นและความเป็นเอกลักษณ์ของสินค้า ด้านคุณภาพของสินค้าในการรับรู้ และ ด้านความทันสมัยหรือความสวยงามของบรรจุภัณฑ์ ตามลำดับ จากผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และ รายได้ต่อเดือน ที่ต่างกันมีมุมมองต่อกาแฟท้องถิ่นไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

จากผลการวิจัยพบว่าผู้ประกอบการควรใช้โอกาสในช่วงเริ่มต้นขยายการรับรู้ของผลิตภัณฑ์ให้แก่ผู้บริโภคให้มากที่สุด และยืนยันที่มาของแหล่งวัตถุดิบโดยใช้ใบรับรองหรือภาพถ่ายแสดงในสถานที่จัดจำหน่าย ควรมีการพัฒนาผลิตภัณฑ์กาแฟท้องถิ่นในหลาย ๆ ลักษณะหรือการขยายพื้นที่ปลูกทางภูมิศาสตร์ นอกจากนี้ยังควรพัฒนาบรรจุภัณฑ์ให้เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมภายใต้ต้นทุนที่เหมาะสมตรงกับความต้องการของผู้บริโภค และสื่อสารด้านภาพลักษณ์ของผลิตภัณฑ์ที่สามารถสร้างอาชีพให้แก่คนในท้องถิ่น จะทำให้ผู้บริโภคตัดสินใจซื้อเมล็ดกาแฟคั่วพันธุ์โรบัสต้าในจังหวัดอุบลราชธานีเพิ่มขึ้น

ข้อเสนอแนะที่ค้นพบจากงานวิจัย

1. ผู้บริโภคให้ความคิดเห็นด้านความอยากทดลองเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจบริโภคผลิตภัณฑ์กาแฟท้องถิ่นอยู่เป็นลำดับแรก ดังนั้นควรใช้โอกาสในช่วงเริ่มต้นขยายการรับรู้ให้แก่ผู้บริโภคให้มากที่สุด
2. ผู้บริโภคให้ความสำคัญแหล่งที่มาของวัตถุดิบท้องถิ่น ผู้ประกอบการจึงควรยืนยันที่มาของแหล่งวัตถุดิบโดยใช้ใบรับรองหรือภาพถ่ายแสดงในสถานที่จัดจำหน่าย
3. ผู้บริโภคมีความต้องการบริโภคกาแฟท้องถิ่นเพิ่มขึ้นในอนาคตและมีความต้องการซื้อซ้ำถ้ามีกาแฟท้องถิ่นแบบใหม่ออกมาในตลาด ดังนั้นหากมีการพัฒนาผลิตภัณฑ์กาแฟท้องถิ่นในหลาย ๆ ลักษณะหรือการขยายพื้นที่ปลูกทางภูมิศาสตร์ จะช่วยเพิ่มทางเลือกผลิตภัณฑ์เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคได้
4. ผู้บริโภคให้ความสำคัญกับผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ผู้ผลิตเมล็ดกาแฟคั่วพันธุ์โรบัสต้าในจังหวัดอุบลราชธานีตลอดโซ่อุปทาน ควรพัฒนาบรรจุภัณฑ์ให้เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมภายใต้ต้นทุนที่เหมาะสมตรงกับความต้องการของผู้บริโภค จะทำให้ผู้บริโภคตัดสินใจซื้อสินค้าเพิ่มขึ้น
5. ควรจะมีการสื่อสารด้านภาพลักษณ์ของผลิตภัณฑ์ที่สามารถสร้างอาชีพให้แก่คนในท้องถิ่น จะทำให้ผู้บริโภคตัดสินใจซื้อเมล็ดกาแฟคั่วพันธุ์โรบัสต้าในจังหวัดอุบลราชธานีเพิ่มขึ้น
6. ผู้บริโภคมีระดับมุมมองด้านการรับรู้ข้อมูลผลิตภัณฑ์จากเมล็ดกาแฟคั่วพันธุ์โรบัสต้าในจังหวัดอุบลราชธานี ด้านความเชื่อมั่นในผลิตภัณฑ์กาแฟท้องถิ่น ผู้ประกอบการในโซ่อุปทานกาแฟสามารถนำเสนอความเป็นท้องถิ่นเพื่อสร้างการรับรู้และความประทับใจแก่กลุ่มลูกค้าเป้าหมายบรรจุภัณฑ์เป็นอันดับแรกเพราะสิ่งที่ลูกค้าคิดในอันดับแรก คือ ความสะอาดของร้าน หรือ องค์ประกอบ
7. ผู้ประกอบการในโซ่อุปทานกาแฟสามารถใช้ความใหม่ในตลาดเป็นจุดเด่นในการดึงดูดผู้บริโภคให้รู้สึกอยากทดลอง

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมและเจาะลึกถึงปัจจัยส่วนบุคคลอื่น ๆ ของผู้บริโภคที่มีผลต่อพฤติกรรมการบริโภค เช่น ทัศนคติอื่น ๆ ที่มีผลต่อการบริโภค
2. ควรมีการศึกษาแนวทางการปรับและพัฒนาตราสินค้าให้มีคุณค่าตรงกับตำแหน่งตลาดและควรจะมีการพัฒนาการสื่อสารด้านจุดเด่นให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นเพื่อสร้างความเชื่อถือต่อตราสินค้านั้น ๆ
3. ควรทำการศึกษาวิจัยด้านการนำเสนอรูปแบบการตลาดผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

4. ควรศึกษาข้อดีข้อเสีย จุดแข็งจุดอ่อนในด้านอื่น ๆ เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดกลยุทธ์ต่อไป
5. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบธุรกิจกาแฟของประเทศเพื่อนบ้านเนื่องจากมีพื้นที่ติดกับจังหวัดอุบลราชธานีและเป็นผู้ผลิตรายใหญ่
6. ควรศึกษาว่าผู้บริโภคมีการรับรู้หรือไม่ว่าเมล็ดกาแฟที่บริโภคอยู่เป็นเมล็ดกาแฟท้องถิ่น

กิตติกรรมประกาศ

บทความวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยที่ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจากงบประมาณแผ่นดิน มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ประจำปีงบประมาณ 2564 ภายใต้หัวข้อเรื่อง การกำหนดตำแหน่งทางการตลาดและการจัดการของเมล็ดกาแฟคั่วพ่นโรบัสต้าในจังหวัดอุบลราชธานี ขอขอบพระคุณ ผู้บริโภค ผู้ประกอบการ และพนักงานในร้านกาแฟท้องถิ่นในจังหวัดอุบลราชธานีทุกท่าน ที่อนุเคราะห์ข้อมูลในการทำวิจัย จนสำเร็จลุล่วงตามวัตถุประสงค์

เอกสารอ้างอิง

- กรมพัฒนาธุรกิจการค้า. (2562). บทวิเคราะห์ธุรกิจเรื่องธุรกิจผลิตกาแฟ. กรุงเทพมหานคร : กระทรวงพาณิชย์.
- กระทรวงอุตสาหกรรม. (2564). แผนแม่บทการพัฒนาอุตสาหกรรมไทย พ.ศ. 2565-2574. กรุงเทพมหานคร : กระทรวงอุตสาหกรรม.
- นิอร สิงห์รัฐเรือง. (2555). พฤติกรรมและความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อการบริหารจัดการร้านกาแฟสดในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา. (วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา. นครราชสีมา.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- ผู้จัดการสุดสัปดาห์. (2563). สำรวจตลาดกาแฟไทยไปต่อหรือพักก่อน. สืบค้นเมื่อ 31 ต.ค. 2563, จาก <https://mgronline.com/daily/detail/9630000112832>
- ภูริภัทร ชั่งจันทร์. (2558). ความพึงพอใจในการใช้บริการร้านกาแฟสตาร์บัคส์ที่เซ็นทรัลพลาซ่าปิ่นเกล้า. (วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสยาม. กรุงเทพมหานคร.
- มนีรัตน์ นิมานวล. (2551). ปัจจัยที่สัมพันธ์ต่อพฤติกรรมการซื้อกาแฟหรืออินวันของผู้บริโภควัยทำงานย่านถนนสีลม. (วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. กรุงเทพมหานคร.
- รุ่งรัตน์ ชัยสำเร็จ. (2544). กลยุทธ์การสร้างภาพลักษณ์เพื่อส่งเสริมการตลาดของธุรกิจ. กรุงเทพมหานคร : เจริญทองดีไซน์แอนด์พับลิเคชั่น.
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. (2564). รายงานประจำปีสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. กรุงเทพมหานคร : กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.
- Cochran, W.G. (1977). Sampling Techniques. (3rd ed). New York : John Wiley and Sons Inc.
- Frank Jefkins. (1993). Planned Press and Public Relations. (3rd ed.). Great Britain : Alden Press.
- Group of Statistics for National Administrative. (2011). Report of People's Opinions of OTOP Product 2011. Bangkok : Public Opinion Statistics Bureau, National Statistical Office.
- Morley, Michael. (1998). How to Manage Your Global Reputation. London : Macmillan Press Ltd.

Muangson, Kanyakan and Kovathanakul, Donruetai. (2014). Local Textile Products Marketing Development for the Community Malls Distribution on the East-West Economic Corridor. *Journal of Thai Hospitality and Tourism*, 9(2) : 31-44.

การอนุรักษ์ภูมิปัญญาเพื่อสร้างความเข้มแข็งอย่างยั่งยืนในธุรกิจนวดไทย
Preservation of Local Wisdom to Enhance the Sustainable Strength
of Thai Massage Business

ภูซงค์ เมนะสินธุ์^{1*}, นฤมล โสภารัตนกุล², ภคพร กระจาดทอง³,
 ประศาสน์ นิยม⁴, กัญญาทอง ทรดาล⁵, พรชณิตว์ แก้วเนตร⁶

Puchong Manasin^{1*}, Naruemol Soparattanakul², Pakaporn Krachadthong³,
 Prasat Niyom⁴, Kanyathong Horadal⁵, Pornchanit Kaew-nate⁶

^{1*}สาขาวิชาการจัดการธุรกิจค้าปลีก คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
 Program in Retail Business Management, Faculty of Management Sciences,
 Suan Dusit University

*Corresponding author; E-mail: oho_puchong@hotmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัย เรื่อง “การอนุรักษ์ภูมิปัญญาเพื่อสร้างความเข้มแข็งอย่างยั่งยืนในธุรกิจนวดไทย” มีวัตถุประสงค์การวิจัย 1) เพื่ออนุรักษ์ภูมิปัญญาเพื่อสร้างความเข้มแข็งอย่างยั่งยืนในธุรกิจนวดไทย และ 2) เพื่อเสนอแนวทางการวางแผนและการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากวิกฤตการณ์โควิด-19 ตลอดจนปัญหาที่อาจเกิดขึ้นจากสถานการณ์ที่ไม่คาดคิดต่อธุรกิจนวดไทย โดยการวิจัยเป็นแบบผสมผสาน ซึ่งการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มที่ 1 คือ ผู้บริหาร ผู้จัดการ พนักงานของศูนย์การแพทย์แผนไทย ที่เป็นสมาชิกของสมาคมการแพทย์แผนไทย โดยใช้แบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 484 คน กลุ่มที่ 2 คือ ผู้รับบริการจากศูนย์การแพทย์แผนไทย โดยใช้แบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 453 คน และการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการสัมภาษณ์ผู้รับบริการการนวดไทย จำนวน 40 คน ผลการวิจัย พบว่า 1) แนวทางการอนุรักษ์ภูมิปัญญาเพื่อสร้างความเข้มแข็งอย่างยั่งยืนในธุรกิจนวดไทย สามารถแบ่งออกเป็น 5 ด้าน คือ ด้านการจัดการความรู้ : การจัดทำและพัฒนาฐานข้อมูลสื่อดิจิทัลด้วยการจัดการความรู้เพื่อการอนุรักษ์ภูมิปัญญาด้านการนวดไทย 4 ภาค เป็นการจัดเก็บองค์ความรู้อย่างเป็นระบบ รวมถึงการเผยแพร่เพื่อสืบทอดอนุรักษ์มรดกทางภูมิปัญญาโดยความร่วมมือกับท้องถิ่นและชุมชน ด้านกฎระเบียบ : สถานประกอบการธุรกิจนวดไทย จะต้องบริหารจัดการและปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อปฏิบัติด้านการควบคุมป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 และดำเนินการตามรูปแบบของการบริหารจัดการ เพื่อสร้างความยั่งยืนในธุรกิจนวดไทย ด้านผลิตภัณฑ์ : ควรมีการพัฒนาหลักสูตรอบรมเกี่ยวกับการนวดไทยที่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้ใช้บริการได้หลากหลายกลุ่ม ด้านบุคลากร : ควรมีการส่งเสริมและพัฒนาผู้ปฏิบัติงาน ให้มีความรู้ที่ถูกต้องในด้านการนวดไทย และยังเป็นการสร้างมาตรฐานและสมรรถนะให้กับคนนวด ตลอดจนเป็นการพัฒนาให้มีความเชี่ยวชาญพร้อมทั้งส่งเสริมให้มีใบประกอบวิชาชีพ ด้านการส่งเสริมจากภาครัฐ : กระทรวงสาธารณสุข ควรให้การส่งเสริมและสนับสนุนกลุ่มบุคลากรผู้ให้บริการนวดไทยได้รับการอบรมต่อยอดความรู้ความชำนาญ และทักษะทางด้านนวดให้มากยิ่งขึ้น ทั้งนี้เพื่อพัฒนา ยกระดับ และส่งเสริมกลุ่มบุคลากรผู้ให้บริการนวดไทยให้มีมาตรฐานมากขึ้น และเหมาะสมกับการสอไบประกอบวิชาชีพ

2) แนวทางการวางแผนและการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากวิกฤตการณ์โควิด-19 ตลอดจนปัญหาที่อาจเกิดขึ้นจากสถานการณ์ที่ไม่คาดคิดต่อธุรกิจนวดไทย ได้แก่ 1. สถานประกอบการธุรกิจนวดไทย จะต้องปฏิบัติตามแนวทางการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID 2019) 2. สถานประกอบการธุรกิจนวดไทย จะต้องปฏิบัติตามเอกสารคู่มือมาตรฐานการปฏิบัติงาน (SOPs) สำหรับผู้ประกอบการนวดแผนไทย ผู้ให้บริการและผู้รับบริการ ตลอดจนต้องมีสื่อประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับข้อปฏิบัติ ข้อห้าม และข้อควรระวัง ของผู้ให้บริการและผู้รับบริการ 3. หน่วยงานควรเตรียมความพร้อมและส่งเสริมองค์ความรู้ใหม่ๆ ให้กับบุคลากร 4. ภาครัฐควรเป็นตัวกลางในการถอดบทเรียนจากสถานการณ์วิกฤตการณ์โควิด-19 ที่ส่งผลกระทบต่อธุรกิจนวดไทย เพื่อหาแนวทางหรือมาตรการในการดำเนินงานร่วมกับสถานประกอบการ 5. ภาครัฐควรส่งเสริมและให้การสนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ตลอดจนการทบทวนนโยบายการเปิดรับนักท่องเที่ยวต่างชาติในลักษณะของ Wellness-Quarantine และ 6. ภาครัฐควรส่งเสริมและสนับสนุนเนื้อหาความรู้ด้านการนวดไทยในสถาบันศึกษา ให้เป็นรายวิชาหรือหลักสูตรเฉพาะทางอย่างจริงจัง เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมในด้านบุคลากรที่จะเข้ามาสู่ธุรกิจนวดไทยในอนาคต

คำสำคัญ : การอนุรักษ์ภูมิปัญญา, ความเข้มแข็งอย่างยั่งยืน, ธุรกิจนวดไทย

Abstract

The objective of the research titled "Preservation of Local Wisdom to Enhance the Sustainable Strength of Thai Massage Business" aims to 1) to preserve local wisdom in order to strengthen the sustainability of the Thai massage business, and 2) to provide guidelines for planning and addressing problems arising from the COVID-19 pandemic, as well as unforeseen circumstances that may impact the Thai massage industry. This mixed-method research incorporates quantitative and qualitative approaches. For the quantitative research, a questionnaire was administered to two sample groups: the executive board, managers, and staff who are members of the Thai Traditional Medicine Association. Group one comprised 484 recipients of the Thai Traditional Medicine Center, while group two consisted of 453 participants. Qualitative research involved conducting interviews with 40 Thai massage recipients. The research findings yield the following results: 1) Guidelines for preserving local wisdom to enhance the sustainable strength of the Thai massage business can be categorized into five aspects. The first aspect is knowledge management, which involves the preparation and development of a digital media database to systematically collect and disseminate knowledge on Thai massage across the four regions. Collaboration with local communities is crucial for inheriting and preserving the local wisdom heritage. The second aspect is adherence to rules and regulations. Thai massage business entrepreneurs must operate their establishments in compliance with COVID-19 disease control and prevention measures, as well as follow a management model that ensures the sustainability of the Thai massage business. The third aspect is product development. Thai massage training courses should

be enhanced to meet the diverse needs of customers. The fourth aspect is staff development, including training and continuous improvement to ensure correct and proficient Thai massage techniques. Establishing standards and competencies for masseurs, along with promoting professional licenses/certificates, is also essential. The fifth and final aspect is government promotion. The Ministry of Public Health should actively support and promote access to training courses for Thai massage service staff, enabling them to enhance their knowledge, specialization, and massage skills. This will elevate their professional standards and make them eligible to take the professional license examination.

2) The research aims to provide guidelines for planning and addressing problems caused by the COVID-19 pandemic and other unforeseen circumstances that may impact the Thai massage business. These guidelines are outlined in six key points as follows: 1. Thai massage business entrepreneurs must manage and operate their businesses in accordance with the rules and regulations for COVID-19 disease control and prevention. 2. Thai massage business entrepreneurs must adhere to the standard operating procedures (SOPs) for Thai massage establishments, service providers, and customers. Public and media relations efforts should be extended to communicate codes of practice, prohibitions, and warnings/cautions for both service providers and customers. 3. Relevant agencies should prepare and promote new knowledge and skills for staff to enhance their capabilities in managing unexpected situations, such as those arising from the COVID-19 crisis. 4. The government sector should serve as an intermediary in sharing lessons learned from the COVID-19 crisis and collaborate with entrepreneurs to develop guidelines or measures to address future challenges. 5. The government sector should actively promote and support health tourism, including reevaluating the reopening of the country to foreign tourists with a focus on wellness quarantine measures. 6. The government sector should prioritize the promotion and support of Thai massage as a subject, course, or specialty program offered at educational institutions. This will contribute to the preparation of a skilled future workforce interested in entering the Thai massage industry.

Keyword: Preservation of Local Wisdom, Enhance the Sustainable Strength, Thai Massage Business

บทนำ

การแพทย์แผนไทยเป็นหนึ่งในภูมิปัญญาของไทยที่เป็นองค์ความรู้มากกว่า 300 – 400 ปี ที่มีจุดเริ่มต้นการ นวดมาจากการช่วยเหลือกันเองภายในครอบครัวเมื่อมีอาการปวดเมื่อย จนกลายเป็นความรู้ที่สืบทอดต่อ ๆ กันมาจากรุ่นสู่รุ่น และมีการรวบรวมเป็นองค์ความรู้วิธีการบำบัดรักษาความเจ็บป่วยสอดคล้องกับวิถีชีวิตแบบไทยเป็นการแพทย์แบบองค์รวมประกอบด้วยการใช้สมุนไพร การอบ การประคบ และการนวดแผนไทย ซึ่งการนวดแผนไทยเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ที่ช่วยส่งเสริมสุขภาพการป้องกันโรค การบำบัด รักษาโรค และฟื้นฟูสุขภาพให้คืนสู่ปกติ ทำให้เกิดการไหลเวียนของเลือดลม ช่วยให้สุขภาพดี ซึ่งเป็นภูมิปัญญาของไทยที่มีการสั่งสมองค์ความรู้และถ่ายทอดกันมาจากรุ่นสู่รุ่น การนวดแผนไทยเป็นที่นิยมและยอมรับมาในอดีตตั้งแต่ปี พ.ศ.2458 กระทั่งการแพทย์แผนไทยถูกสั่งยกเลิก ทำให้การแพทย์แผนตะวันตกเข้ามามีบทบาทเป็นที่ยอมรับ ซึ่งต่อมามูลนิธิสาธารณสุขกับการพัฒนาได้จัดตั้งโครงการฟื้นฟูการนวดแผนไทยขึ้นในปี พ.ศ.2528 และการนวดแผนไทยได้รับความนิยมขึ้นในปี พ.ศ.2541 เนื่องจากเกิดวิกฤติทางเศรษฐกิจกรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข จึงได้จัดตั้งสถาบันแพทย์แผนไทยขึ้น โดยมีการอบรมและส่งเสริมการนวดแผนไทย ส่งผลให้การนวดแผนไทยเป็นที่ยอมรับและแพร่หลายมากขึ้น (กันยทิศา พรหมมี, 2551) และในปัจจุบันกระทรวงสาธารณสุข ได้กำหนดให้มีการส่งเสริมการให้บริการการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกในสถานบริการทุกระดับ จึงส่งผลให้มีการเปิดบริการด้านการแพทย์แผนไทยเพิ่มมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ชาติการพัฒนาภูมิปัญญาไทย สุขภาพวิถีไทย ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2560 – 2564) ที่มีเป้าประสงค์กล่าวถึงระบบบริการการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกมีมาตรฐาน โดยมีการกำหนดให้มีการส่งเสริม สนับสนุนการใช้และการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านสุขภาพ การแพทย์แผนไทย การแพทย์พื้นบ้าน และการแพทย์ทางเลือกอื่น ๆ นอกจากนี้ในปี พ.ศ. 2554 สถาบันการแพทย์แผนไทย กรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก กระทรวงสาธารณสุข ได้กำหนดมาตรฐานงานบริการด้านการนวดไทย โดยแบ่งเป็นมาตรฐานงานบริการด้านการนวดไทย ครมมีสถานที่เครื่องมือเครื่องใช้สิ่งแวดล้อม ด้านบุคลากร ด้านการปฏิบัติงาน ด้านการควบคุมคุณภาพ และด้านการจัดบริการ ทั้งนี้เพื่อให้เกิดการคุ้มครองผู้บริโภคในการให้บริการนวดแผนไทยแก่ประชาชนอย่างมีประสิทธิภาพ และผลจากนโยบายภาครัฐในการส่งเสริมด้านการแพทย์แผนไทยดังกล่าวนี้ ทำให้ประชาชนเกิดความตื่นตัวใช้บริการสุขภาพด้านการแพทย์แผนไทยเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการบำบัดด้วยการนวดแผนไทย จึงทำให้มีการเปิดบริการอย่างแพร่หลายในสถานบริการสาธารณสุขทั้งในภาครัฐและเอกชน (กรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก, 2559)

สำหรับการนวดไทย คือศาสตร์ที่เป็นส่วนหนึ่งของศิลปะวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมของการดูแลสุขภาพแบบไทย ๆ ในรูปแบบที่ไม่ใช้ยาและเป็นการรักษาด้วยตนเอง นวดไทยเป็นศาสตร์เกี่ยวข้องกับบำบัดรักษาด้วยร่างกาย (bodily manipulation) ซึ่งผู้นวดจะช่วยปรับสมดุลพลังและร่างกายของผู้ป่วยเพื่อรักษาความเจ็บป่วยที่เชื่อว่าเกิดจากการอุดตันของการไหลของพลังงานตาม "เส้น" ต่าง ๆ ของร่างกาย นวดไทยมีรากฐานมาจากการดูแลตนเองในสังคมชานาไทยในอดีต ทุกหมู่บ้านมีหมอนวดซึ่งชาวบ้านจะหันไปหาเมื่อพวกเขาปวดกล้ามเนื้อจากการทำงานในทุ่งนา เมื่อเวลาผ่านไปประสบการณ์เหล่านี้ได้พัฒนาเป็นระบบความรู้อย่างเป็นทางการ ปัจจุบันศาสตร์การนวดไทยได้พัฒนากลายเป็นอาชีพที่สร้างรายได้อย่างหลากหลาย และจากการที่ประเทศไทยได้มีการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมไว้นั้น ทางองค์การยูเนสโก (UNESCO) จึงได้มีมติรับรองและประกาศให้นวดไทย ขึ้นทะเบียนเป็นรายการตัวแทนมรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ของ

มนุษยชาติ ในวันที่ 12 ธันวาคม พ.ศ.2562 (กรมส่งเสริมวัฒนธรรม, 2563) ซึ่งการนวดไทยนอกจากจะเป็นมรดกทางวัฒนธรรมของไทยและมวลมนุษยชาติแล้ว การนวดไทยจะยังสามารถสร้างความมั่นคงในเชิงเศรษฐกิจได้อีกด้วย

ธุรกิจนวดไทยจัดเป็นธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการบริการ และเป็นธุรกิจที่ได้รับประโยชน์จากการสนับสนุนอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของภาครัฐ เพราะการนวดไทยเป็นธุรกิจหนึ่งที่อยู่ในห่วงโซ่ของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ซึ่งในปัจจุบันอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในประเทศไทย คือนักท่องเที่ยวกลุ่มใหญ่ที่เรียกว่า Wellness Traveler ซึ่งนอกจากจะเน้นดูแลสุขภาพให้แข็งแรงแล้ว ยังนิยมการท่องเที่ยวเชิงสิ่งแวดล้อม เลือกร้านอาหารเพื่อสุขภาพ ตลอดจนมองหากิจกรรมเชิงสุนทรีย์ที่ช่วยผ่อนคลายจิตใจ เช่น การสวดมนตร์ เล่นโยคะ ทำสมาธิ เป็นต้น (VOICE, 2015) ดังนั้นนักวิเคราะห์จึงมีการคาดการณ์กันว่าตลาดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพจะสร้างเม็ดเงินสะพัดที่สูงมากขึ้นเรื่อยๆ และจะส่งผลให้ธุรกิจนวดไทยในประเทศไทยมีอัตราการเติบโตขึ้นอย่างต่อเนื่องทุกปี แต่ด้วยสถานการณ์ในปัจจุบันเกิดวิกฤติการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 ในทั่วโลก รวมถึงประเทศไทย รัฐบาลจึงได้ออกมาตรการเพื่อลดการแพร่เชื้อ โดยการสั่งปิดให้บริการชั่วคราวได้แก่ สถานบันเทิง สนามมวย ร้านเสริมสวย สวนสนุก ศูนย์แสดงสินค้า ห้างสรรพสินค้า (ยกเว้นร้านอาหาร ร้านยา และซูเปอร์มาร์เก็ตที่อยู่ภายในห้างสรรพสินค้าที่ยังเปิดให้บริการได้ปกติ) รวมถึงร้านนวดไทย เนื่องจากสถานที่ดังกล่าวเป็นแหล่งแพร่เชื้อได้ง่าย จึงส่งผลกระทบต่อผู้ประกอบการและแรงงานที่เป็นพนักงานนวดเป็นจำนวนมาก ดังนั้นเพื่อให้ธุรกิจนวดไทยสามารถที่จะดำเนินการภายใต้สถานการณ์จึงต้องมีการปรับตัว ใน 2 มิติ คือ 1.พัฒนาองค์ความรู้ด้านการนวดไทยเพื่อสุขภาพสู่สื่อดิจิทัลทำนวดไทยมาตรฐานและทำนวดไทยประยุกต์ทั้งแบบออนไลน์และออฟไลน์ โดยมีการปรับการนวด ทำนวดมาตรฐาน ตลอดจนทำนวดบางท่าที่มีความเสี่ยงในการแพร่ระบาดของเชื้อ 2.การเตรียมความพร้อมและแนวทางการปฏิบัติสำหรับผู้ให้บริการ การจัดการสถานบริการ และผู้รับบริการ ซึ่งต้องมีการกำหนดข้อปฏิบัติและต้องทำความเข้าใจร่วมกัน เพื่อให้ธุรกิจสามารถดำเนินการต่อไปได้ในสถานการณ์ปัจจุบันและอนาคต

จากเหตุผลดังกล่าวการที่จะทำให้อุตสาหกรรมนวดไทยที่ส่งสมมุติปัญญามาอย่างยาวนานนั้น สามารถอยู่ได้อย่างยั่งยืนต้องอาศัยความร่วมมือของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ทั้งหน่วยงานของภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อให้เกิดการพัฒนาและมีมาตรฐานในเรื่องของการอนุรักษ์ภูมิปัญญาเพื่อสร้างความเข้มแข็งอย่างยั่งยืนในธุรกิจนวดไทย ดังนั้น ประเทศไทยจึงจำเป็นต้องมีการอนุรักษ์ภูมิปัญญา ตลอดจนจะต้องสร้างความเข้มแข็งให้กับธุรกิจนวดไทยอย่างยั่งยืน ให้สามารถขยายตัวอย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ สามารถเป็นเครื่องมือพัฒนาเศรษฐกิจให้กับประเทศ และสามารถต่อยอดให้เป็นธุรกิจด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพอีกด้วย ทั้งนี้คณะผู้วิจัยได้ตระหนักถึงเหตุการณ์วิกฤติการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 รวมถึงปัญหาที่จะเกิดขึ้นจากสถานการณ์ที่ไม่คาดคิดที่จะส่งผลกระทบต่อธุรกิจนวดไทย และในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้นำแนวทางการจัดการขององค์การยูเนสโกมาใช้เป็นกรอบในการอนุรักษ์และการบริหารจัดการ เพื่อให้เกิดการสืบทอดและสร้างรายได้ที่ยั่งยืนให้กับประเทศไทย ประกอบกับที่ผ่านมามีองค์การยูเนสโกได้มีนโยบายส่งเสริมธุรกิจนวดไทย และได้มีการดำเนินการยกระดับคุณภาพและมาตรฐานของการนวดไทยแล้ว แต่จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 ดังกล่าว ได้ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงรูปแบบบริการขึ้น ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อธุรกิจนวดไทย ดังนั้น เพื่อเป็นการจัดระเบียบความรู้ อนุรักษ์ และค้นหาแนวทางพัฒนาให้สอดคล้องกับแนวทางปฏิบัติขององค์การยูเนสโก คณะผู้วิจัยจึงได้จัดทำงานวิจัย เรื่อง “การอนุรักษ์ภูมิปัญญาเพื่อสร้างความเข้มแข็งอย่างยั่งยืนในธุรกิจนวดไทย” ซึ่งในส่วนของงานวิจัยจะเป็นการวิเคราะห์และนำเสนอในภาพรวมเพื่อให้ได้ข้อเสนอแนะในเชิงพัฒนา รูปแบบการบริหารจัดการใน 2 ลักษณะ คือ การจัดการความรู้ และการจัดการเพื่อความยั่งยืน ตามแนวทางการพัฒนาขององค์การ

ยูเนสโก ซึ่งผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่อผู้ประกอบการ โดยจะให้แนวทางการดำเนินงานในอนาคตที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมของผู้ใช้บริการ และมาตรฐานการดำเนินงานที่กำหนดมาจากภาครัฐและองค์กรที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้หน่วยงานสนับสนุนทั้งภาครัฐและเอกชนยังจะได้แนวทางการบริหารจัดการเพื่อสร้างความยั่งยืนให้กับธุรกิจ นวดแผนไทย เพื่อให้เติบโต สร้างรายได้ และสร้างชื่อเสียงให้กับประเทศชาติยิ่งขึ้นไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่ออนุรักษ์ภูมิปัญญาเพื่อสร้างความเข้มแข็งอย่างยั่งยืนในธุรกิจนวดไทย
2. เพื่อเสนอแนวทางการวางแผนและการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากวิกฤตการณ์โควิด-19 ตลอดจนปัญหาที่อาจเกิดขึ้นจากสถานการณ์ที่ไม่คาดคิดต่อธุรกิจนวดไทย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. การวิจัยเชิงปริมาณ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ กลุ่มธุรกิจร้านนวดไทย สังกัดศูนย์พัฒนาการแพทย์แผนไทย สมาคมแพทย์แผนไทยแห่งประเทศไทย ที่ดำเนินการธุรกิจในปี พ.ศ. 2564 และตั้งอยู่ใน 4 ภูมิภาค ได้แก่ ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง และภาคใต้ ซึ่งประชากรที่ใช้ในการศึกษา ประกอบด้วย 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่ 1 ผู้บริหาร ผู้จัดการ และพนักงานของศูนย์การแพทย์แผนไทย ที่เป็นสมาชิกของสมาคมการแพทย์แผนไทย ซึ่งจากการเก็บแบบสอบถามกลับมาของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 484 คน กลุ่มที่ 2 ผู้รับบริการจากศูนย์การแพทย์แผนไทย ซึ่งจากการเก็บแบบสอบถามกลับมาของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 453 คน

2. การวิจัยเชิงคุณภาพ

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informants) ที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ ได้แก่ กลุ่มผู้บริหารศูนย์การแพทย์แผนไทยที่เป็นสมาชิกของสมาคมการแพทย์แผนไทย กลุ่มบุคลากรด้านการนวดไทย กลุ่มนักวิชาการหรือผู้ทรงคุณวุฒิด้านการนวดไทย และกลุ่มผู้รับบริการการนวดไทย รวมภาคละ 10 คน 4 ภาค รวมทั้งสิ้น 40 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการค้นหาข้อสรุปในประเด็นความต้องการ สภาพปัญหา อุปสรรค และแนวทางในการจัดการความรู้เพื่อการอนุรักษ์ภูมิปัญญาด้านการนวดไทย คณะผู้วิจัยใช้เครื่องมือการสัมภาษณ์เชิงลึกแบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) โดยการเตรียมแนวคำถามการสัมภาษณ์ไว้ล่วงหน้า จากนั้นดำเนินการสรุปองค์ความรู้ที่จะนำไปพัฒนาสื่อดิจิทัลด้วยการจัดการความรู้เพื่อการอนุรักษ์ภูมิปัญญาด้านการนวดแผนไทย

2. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินรูปแบบการจัดการความรู้เพื่ออนุรักษ์ภูมิปัญญาด้านการนวดไทยของศูนย์พัฒนาการแพทย์แผนไทย เป็นแบบสอบถาม โดยแบ่งเป็น 3 ส่วน คือส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล ส่วนที่ 2 แบบประเมินรูปแบบการจัดการความรู้เพื่ออนุรักษ์ภูมิปัญญาด้านการนวดไทยของศูนย์พัฒนาการแพทย์แผนไทย และส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะ

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิเคราะห์ปัจจัยสนับสนุนและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการบริหารจัดการธุรกิจนวดไทย คณะผู้วิจัยใช้เครื่องมือการสัมภาษณ์เชิงลึกแบบกึ่งโครงสร้าง โดยการเตรียมแนวคำถามการสัมภาษณ์ไว้ล่วงหน้า

4. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาสภาพการณ์ของการบริหารจัดการธุรกิจนวดไทยในสถานการณ์ปัจจุบัน แบ่งออกเป็น 2 ชุด ดังนี้

ชุดที่ 1 : แบบสอบถามที่จัดทำขึ้นมาเพื่อสอบถามผู้บริหาร ผู้จัดการ และพนักงานของศูนย์การแพทย์แผนไทย ที่เป็นสมาชิกของสมาคมการแพทย์แผนไทย ใน 4 ภูมิภาค เกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการเพื่อความยั่งยืนของธุรกิจนวดไทย แบ่งเป็น 4 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล ส่วนที่ 2 เปรียบเทียบการดำเนินงานของสถานประกอบการนวดไทยก่อนและหลังการเกิดวิกฤตการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID 2019) ส่วนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความสามารถทางด้านการบริหารจัดการสถานประกอบการนวดไทย และส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะ

ชุดที่ 2 : แบบสอบถามที่จัดทำขึ้นมาเพื่อสอบถามผู้ใช้บริการของศูนย์การแพทย์แผนไทย ใน 4 ภูมิภาค เกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเข้าใช้บริการนวดไทย แบ่งเป็น 4 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล ส่วนที่ 2 พฤติกรรมการใช้บริการนวดไทย ส่วนที่ 3 ปัจจัยทางการบริการที่มีอิทธิพลต่อการเลือกใช้บริการนวดไทย และส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะ

คณะผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่พัฒนาขึ้นใหม่ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เป็นผู้ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของภาษาที่ใช้ ความสอดคล้อง และความครอบคลุมตามนิยามของตัวแปร แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขข้อคำถามตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ ตลอดจนการทดสอบความเชื่อมั่น (Reliability) คณะผู้วิจัยใช้การคำนวณค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) เพื่อวิเคราะห์ความสอดคล้องของแบบสอบถามในแต่ละข้อคำถาม โดยการนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดสอบ (Try Out) กับบุคลากรและผู้ใช้บริการของธุรกิจนวดไทย โดยนำเครื่องมือวิจัยไปทดลองกับกลุ่มตัวอย่างซึ่งไม่น้อยกว่า 30 คน ซึ่งค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคต้องอยู่ในช่วง 0.71-1.00

คณะผู้วิจัยนำแบบสัมภาษณ์ไปทดลองสัมภาษณ์กับกลุ่มผู้บริหารสถานประกอบการนวดไทย บุคลากรผู้ให้บริการนวดไทย และผู้รับบริการนวดไทย ที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมายในการวิจัย 1 ครั้ง แล้วนำผลที่ได้มาปรับปรุงแก้ไขข้อคำถาม แล้วจึงนำไปใช้กับกลุ่มเป้าหมายจริง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลทุติยภูมิ คณะผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจนวดไทย การจัดการความรู้ การจัดการยั่งยืนขององค์กร คุณภาพการให้บริการนวดไทย รวมถึงการจัดการภายใต้วิกฤตการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ข้อมูลกลยุทธ์การสนับสนุนอุตสาหกรรมนวดไทยและสถานประกอบการที่ได้ประกาศโดยภาครัฐ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนเอกสารงานวิชาการต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

ข้อมูลปฐมภูมิ คณะผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์และจากการสังเกต

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

ประเด็นที่ 1 รูปแบบการจัดการความรู้เพื่ออนุรักษ์ภูมิปัญญาด้านนวดไทยของศูนย์พัฒนาการแพทย์แผนไทย

ประเด็นที่ 2 การศึกษาสภาพการณ์ของการบริหารจัดการธุรกิจนวดไทยในสถานการณ์ปัจจุบัน

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

ประเด็นที่ 1 การค้นหาข้อสรุปในประเด็นความต้องการ สภาพปัญหา อุปสรรค และแนวทางในการจัดการความรู้เพื่อการอนุรักษ์ภูมิปัญญาด้านการนวดไทย

ประเด็นที่ 2 การวิเคราะห์ปัจจัยสนับสนุนและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการบริหารจัดการธุรกิจนวดไทย

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล เป็นการวิเคราะห์และจัดแยกข้อมูลตามประเด็นที่ศึกษา โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

สรุปผลการวิจัย

ประเด็นที่ 1 แนวทางการอนุรักษ์ภูมิปัญญาเพื่อสร้างความเข้มแข็งอย่างยั่งยืนในธุรกิจนวดไทย สามารถสรุปออกได้เป็น 5 ด้าน ดังนี้

ด้านการจัดการความรู้

การจัดทำและพัฒนาฐานข้อมูลสื่อดิจิทัลด้วยการจัดการความรู้เพื่อการอนุรักษ์ภูมิปัญญาด้านการนวดไทย ของศูนย์พัฒนาการแพทย์แผนไทยทั้ง 4 ภาค ได้แก่ 1. ทำนวดไทยแบบเชลยศักดิ์ ภูมิปัญญาภาคกลาง 2. การนวดตอกเส้น ภูมิปัญญาภาคเหนือ 3. การนวดลึงกาสะ ภูมิปัญญาภาคใต้ 4. การนวดขีดเส้น ภูมิปัญญาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อการจัดเก็บองค์ความรู้อย่างเป็นระบบ รวมถึงการเผยแพร่ เพื่อสืบทอดอนุรักษ์มรดกทางภูมิปัญญาโดยความร่วมมือกับท้องถิ่นและชุมชน โดยมีสมาคมแพทย์แผนไทยแห่งประเทศไทย เป็นตัวกลางในการกำหนดมาตรฐานการนวดของแต่ละภูมิภาค ตลอดจนการควบคุมและยกระดับมาตรฐานด้านการนวดให้เกิดความยั่งยืน

ด้านกฎระเบียบ

สถานประกอบการธุรกิจนวดไทย จะต้องบริหารจัดการและปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อปฏิบัติด้านการควบคุมป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID 2019) ตลอดจนการกำหนดมาตรฐานคุณภาพการบริการในสถานประกอบการธุรกิจนวดไทย เพื่อยกระดับมาตรฐานคุณภาพการให้บริการ ดังนั้นรูปแบบของการบริหารจัดการเพื่อสร้างความยั่งยืนในธุรกิจนวดไทย ที่สถานประกอบการธุรกิจนวดไทย ควรมี คือ

1. กรอบมาตรฐานสถานประกอบการการให้บริการนวดไทย
2. มาตรฐานความปลอดภัยด้านสุขอนามัย “Amazing Thailand Safety & Health Administration”

(SHA)

3. มาตรฐานและใบรับรองในเรื่องของความสะอาด ถูกสุขอนามัย และปลอดภัยโรค

รูปแบบการบริหารจัดการสถานประกอบการนวดไทย จำเป็นต้องนำหลักการในการกำหนดมาตรฐานคุณภาพการบริการในสถานประกอบการนวดไทย เพื่อยกระดับมาตรฐานคุณภาพการให้บริการเทียบเท่าระดับสากล ทั้งนี้เพื่อรองรับทั้งลูกค้าชาวไทยและชาวต่างชาติ โดย “กรอบมาตรฐานสถานประกอบการการให้บริการนวดไทย” มีทั้งหมด 5 มาตรฐาน ได้แก่

มาตรฐานที่ 1 ด้านสถานที่และสิ่งแวดล้อม สถานประกอบการนวดไทยควรมีการจัดสถานที่และสิ่งแวดล้อม เพื่อสร้างความประทับใจให้กับลูกค้าผู้มาใช้บริการครบทั้ง 5 มิติ คือ รูป รส กลิ่น เสียง และสัมผัส เกณฑ์ในการพิจารณา มี 3 เกณฑ์ คือ สถานที่และสภาพแวดล้อม สิ่งอำนวยความสะดวกและพื้นที่บริการเสริม และการจัดการด้านสิ่งแวดล้อม

มาตรฐานที่ 2 ด้านบุคลากร สถานประกอบการนวดไทยจำเป็นต้องมีบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถ และมีคุณสมบัติที่เหมาะสมในการที่จะให้บริการทางด้านนวดไทยอย่างมีมาตรฐาน ปลอดภัย และประทับใจ เกณฑ์ในการพิจารณามี 3 เกณฑ์ คือ ผู้จัดการสถานประกอบการนวดไทย ให้บริการในสถานประกอบการนวดไทย และพนักงานต้อนรับ

มาตรฐานที่ 3 ด้านการบริการ สถานประกอบการนวดไทยจำเป็นต้องมีมาตรฐานการให้บริการที่มีมาตรฐานแบบไทยและเป็นที่ยอมรับในระดับสากล เกณฑ์ในการพิจารณามี 3 เกณฑ์ คือ การให้บริการนวดไทย การให้บริการเสริมอื่นๆ และแนวคิดและกระบวนการให้บริการไทย

มาตรฐานที่ 4 ด้านผลิตภัณฑ์ เครื่องมือ และอุปกรณ์ สถานประกอบการนวดไทยจำเป็นต้องมีการจัดหาผลิตภัณฑ์และอุปกรณ์ที่ดีมีคุณภาพและมาตรฐาน และสนับสนุนผลิตภัณฑ์ไทยไว้สำหรับผู้รับบริการ เกณฑ์ในการพิจารณามี 2 เกณฑ์ คือ คุณภาพและความปลอดภัยของผลิตภัณฑ์ เครื่องมือ และอุปกรณ์ และระบบการดูแลรักษาและการตรวจสอบความปลอดภัย

มาตรฐานที่ 5 ด้านการบริหารและจัดการองค์กร สถานประกอบการนวดไทยจำเป็นต้องตระหนักถึงความสำคัญและมีระบบบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ ตลอดจนเป็นการกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาในสถานประกอบการอย่างต่อเนื่อง เกณฑ์ในการพิจารณามี 2 เกณฑ์ คือ ระบบบริหารงาน และระบบพัฒนาบุคลากร

ด้านผลิตภัณฑ์

ควรมีการพัฒนาหลักสูตรอบรมเกี่ยวกับการนวดไทย ที่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้ใช้บริการได้หลากหลายกลุ่ม เช่น

1. สมาคมแพทย์แผนไทยแห่งประเทศไทยได้มีการปรับรูปแบบการสอนนวดเป็นแบบออนไลน์ในหลายๆ หลักสูตร เช่น เทคนิคการนวดบำบัดด้วยไม้ไผ่ สปามือ เท้าและศิลปะการตกแต่งเล็บ เป็นต้น รวมทั้งยังมีอีกหลายหลักสูตรที่กำลังพัฒนาการสอนเป็นแบบออนไลน์ เช่น เทคนิคการดูแลคุณแม่หลังคลอด เทคนิคการนวดกระชับผิวหนัง เป็นต้น

2. สมาคมแพทย์แผนไทยแห่งประเทศไทยได้พัฒนาหลักสูตรการนวดตอกเส้นออนไลน์ โดยเรียนผ่านระบบ Google Classroom และมีวุฒิปริญญารับรองจากสมาคมแพทย์แผนไทยแห่งประเทศไทย

ด้านบุคลากร

ควรมีการส่งเสริมและพัฒนาผู้ปฏิบัติงาน ให้มีความรู้ที่ถูกต้องในด้านการนวดไทย และยังเป็นการสร้างมาตรฐานและสมรรถนะให้กับคนนวด ตลอดจนเป็นการพัฒนาให้มีความเชี่ยวชาญพร้อมทั้งส่งเสริมให้มีใบประกอบวิชาชีพ

ด้านการส่งเสริมจากภาครัฐ

กระทรวงสาธารณสุข ควรให้การส่งเสริมและสนับสนุนกลุ่มบุคลากรผู้ให้บริการนวดไทยได้รับการอบรมต่อยอดความรู้ ความชำนาญ และทักษะทางด้านการนวดให้มากยิ่งขึ้น ทั้งนี้เพื่อพัฒนา ยกระดับ และส่งเสริมกลุ่มบุคลากรผู้ให้บริการนวดไทยให้มีมาตรฐานมากขึ้น และเหมาะสมกับการสอบใบประกอบวิชาชีพ

ประเด็นที่ 2 แนวทางการวางแผนและการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากวิกฤตการณ์โควิด-19 ตลอดจนปัญหาที่อาจเกิดขึ้นจากสถานการณ์ที่ไม่คาดคิดต่อธุรกิจขนาดไทย สามารถสรุปออกได้เป็น 6 แนวทาง ดังนี้

1. สถานประกอบการธุรกิจขนาดไทย จะต้องปฏิบัติตามแนวทางการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID 2019) โดยแนวทางมาตรการความปลอดภัย สามารถแบ่งออกได้เป็น 5 มาตรการ คือ

มาตรการที่ 1 การตรวจคัดกรองกลุ่มเสี่ยง

มาตรการนี้เป็นการแบ่งกลุ่มเสี่ยงออกเป็น 2 กรณี ได้แก่ กลุ่มเสี่ยงที่ได้จากแบบสอบถามการคัดกรองอาการ และกลุ่มเสี่ยงที่อยู่ใกล้ชิดผู้ติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID 2019) รวมไปถึงผู้ที่ยังไม่ได้รับวัคซีน

มาตรการที่ 2 มาตรการสุขอนามัยและการทำความสะอาดฆ่าเชื้อที่เข้มงวด

มาตรการนี้เป็นมาตรการที่เกี่ยวข้องกับสุขอนามัยที่มีแนวทางปฏิบัติไว้อยู่แล้วและผู้ปฏิบัติงานในสถานประกอบการก็ปฏิบัติตามจนเป็นกิจวัตร เพียงแต่สถานประกอบการจำเป็นต้องเพิ่มเติมในรายละเอียดที่ช่วยส่งเสริมในมาตรการด้านสุขอนามัยมีความเข้มข้นมากยิ่งขึ้น เช่น การเช็ดหรือทำความสะอาดพื้นผิวสัมผัสทันทีที่มีการใช้บริการในพื้นที่ การเปลี่ยนผ้าปูที่นอน ปลอกหมอน องค์กรประกอบอื่นๆ ให้กับผู้รับบริการทุกครั้ง การสร้างจุดบริการเจลแอลกอฮอล์ที่ติดตั้งสายตาผู้รับบริการ การกำหนดมาตรฐานน้ำยาฆ่าเชื้อในสถานประกอบการต้องมีปริมาณแอลกอฮอล์ อย่างน้อย 60% การกำจัดจุดติดต่อกันที่ไม่จำเป็น (เช่น จุดชำระเงิน) และการเผื่อเวลาในการทำทำความสะอาดระหว่างการให้บริการลูกค้าแต่ละคน

มาตรการที่ 3 การเว้นระยะห่างในทุกที่ที่เป็นไปได้

เป็นการปรับแผนผังสถานประกอบการใหม่ ให้เกิดการเว้นระยะห่าง เช่น การจัดวางเก้าอี้ที่นั่งรอ ห่างกันอย่างน้อย 1.8 เมตร การมีป้ายบอกจุดยืนแสดงการเว้นระยะห่าง รวมไปถึงจนถึงมาตรการการพูดคุยในสถานประกอบการเท่าที่จำเป็น เนื่องจากทุกครั้งที่มีการพูดคุยจะมีความเสี่ยงในการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID 2019)

มาตรการที่ 4 ข้อกำหนดว่าด้วยเรื่องการสวมใส่หน้ากากอนามัย

สถานประกอบการต้องเน้นย้ำให้ผู้ให้บริการและลูกค้าหรือผู้รับบริการต้องสวมใส่หน้ากากอนามัยตลอดเวลา รวมถึงในระหว่างช่วงเวลาที่ได้รับบริการด้วย ถึงแม้ว่าการสวมใส่หน้ากากอนามัยจะส่งผลให้ลูกค้าหรือผู้รับบริการได้สัมผัสประสบการณ์ที่ลดลงไปเล็กน้อย แต่การสวมใส่หน้ากากอนามัยเป็นหนึ่งในมาตรการด้านความปลอดภัยที่ได้ผลดีที่สุดวิธีเดียวที่สถานประกอบการสปรานวด และเสริมความงาม สามารถทำได้

มาตรการที่ 5 การไหลเวียนของอากาศ

เนื่องจากการพูดและการหายใจโดยใช้อากาศในห้องเดียวกันในพื้นที่ปิด อาจก่อให้เกิดการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID 2019) โดยไม่แสดงอาการ สถานประกอบการจึงควรมีการปรับโครงสร้างอาคารให้มีหลังคาสูง และมีหน้าต่างเพียงพอต่อการระบายอากาศ ทั้งนี้อาจจะรวมไปถึงการติดตั้งเครื่องฟอกอากาศ เกรดการแพทย์ โดยใช้แผ่นกรอง HEPA-13 ไว้ในสถานประกอบการด้วย

2. สถานประกอบการธุรกิจขนาดไทย จะต้องปฏิบัติตามเอกสารคู่มือมาตรฐานการปฏิบัติงาน (Standard Operation Procedures) (SOPs) สำหรับผู้ประกอบการขนาดไทย ผู้ให้บริการและผู้รับบริการ ตลอดจนต้องมีสื่อประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับข้อปฏิบัติ ข้อห้าม และข้อควรระวัง ของผู้ให้บริการและผู้รับบริการ

3. หน่วยงานควรเตรียมความพร้อมและส่งเสริมองค์ความรู้ใหม่ๆ ให้กับบุคลากร เช่น การจัดอบรมภาษาต่างประเทศเพื่อการสื่อสารสำหรับผู้ปฏิบัติงานขนาดไทย การจัดอบรมทักษะการเป็นผู้ประกอบการให้กับ

ผู้ประกอบการธุรกิจนวดไทย การจัดอบรมการจัดทำแผนบริหารความเสี่ยงให้กับผู้ประกอบการธุรกิจนวดไทย และการจัดอบรมวิธีการสร้างความเชื่อมั่นในการให้บริการ เช่น การนวดที่บ้านภายใต้มาตรการความปลอดภัยด้านอาชีวอนามัย

4. ภาครัฐควรเป็นตัวกลางในการถอดบทเรียนจากสถานการณ์วิกฤตการณ์โควิด-19 ที่ส่งผลกระทบต่อธุรกิจนวดไทย เพื่อหาแนวทางหรือมาตรการในการดำเนินงานร่วมกับสถานประกอบการ

5. ภาครัฐควรส่งเสริมและให้การสนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ตลอดจนการทบทวนนโยบายการเปิดรับนักท่องเที่ยวต่างชาติในลักษณะของ Wellness-Quarantine เนื่องจากกลุ่มนักท่องเที่ยวเชิงสุขภาพถือว่าเป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวคุณภาพสูง ที่มีอำนาจในการใช้จ่ายเงินและเป็นกลุ่มที่มีแนวโน้มในการกลับมาเที่ยวซ้ำอีก ดังนั้นจึงเป็นอีกหนึ่งช่องทางหนึ่งที่จะสามารถดึงเม็ดเงินจากกลุ่มนักท่องเที่ยวต่างชาติเข้ามาในประเทศไทยได้

6. ภาครัฐควรส่งเสริมและสนับสนุนเนื้อหาความรู้ด้านการนวดไทยในสถาบันศึกษา ให้เป็นรายวิชาหรือหลักสูตรเฉพาะทางอย่างจริงจัง เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมในด้านบุคลากรที่จะเข้ามาสู่ธุรกิจนวดไทยในอนาคต

อภิปรายผลการวิจัย

ประเด็นที่ 1 แนวทางการอนุรักษ์ภูมิปัญญาเพื่อสร้างความเข้มแข็งอย่างยั่งยืนในธุรกิจนวดไทย

1. การพัฒนาฐานข้อมูลสื่อดิจิทัลด้วยการจัดการความรู้เพื่อการอนุรักษ์ภูมิปัญญาด้านการนวดไทยของศูนย์พัฒนาการแพทย์แผนไทย พบว่า การนวดไทย หมอนวดต้องมีความแม่นยำใน เส้นประธานสิบ เนื่องจากทางเดินของเส้นประธาน คือ ทิศทางการแล่นของกระแสความรู้สึกที่เกิดจากการกดจุดต่าง ๆ สอดคล้องกับผลวิจัยของวิไลรัตน์ พิเชฐวีรชัย (2561) การเลือกใช้กลยุทธ์ส่วนประสมของการตลาดบริการในธุรกิจนวดแผนไทยจากทัศนคติของผู้บริโภคชาวไทย พบว่า ปัจจัยสำคัญที่สุด คือ ปัจจัยด้านคนหรือพนักงานนวดแผนไทย มีความสำคัญต่อการเลือกใช้บริการร้านนวดแผนไทยมากที่สุด โดยพนักงานนวดแผนไทยต้องมีทักษะที่ชำนาญในการนวดแผนไทยที่ดีและมีรับรองอาชีพอย่างถูกต้อง และในส่วนของธุรกิจนวดไทยทั้ง 4 ภาค หมอนวดทุกคนก่อนการนวดจะมีการซักถามความผิดปกติของผู้รับบริการที่ทำให้ต้องมารับการนวด สอดคล้องกับงานวิจัยของจุฑานาฏ อ่อนฉ่ำ (2561) หมอพื้นบ้านทั้ง 4 ภาค จะมีวิธีการวินิจฉัยอาการและวิธีการรักษาที่เหมือนกัน คือ การซักประวัติ และการกดจุด สมุนไพรที่ใช้ในการรักษาจะเหมือนกัน คือ ลูกประคบและน้ำมันสมุนไพร และหมอพื้นบ้านทั้ง 4 ภาค มีความเชื่อเหมือนกันคือ ความสมดุลของธาตุ ทั้งนี้ในส่วนของสำรวจความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการนวดไทยว่าด้วยการจัดการความรู้ด้วยสื่อดิจิทัล พบว่า มีความเหมาะสมเนื่องจากสามารถศึกษาทบทวนความรู้ได้อย่างสะดวก มีการจัดรวบรวมความรู้อย่างเป็นระบบ และได้รับการประมวลและกลั่นกรองความรู้เรียบร้อยแล้ว สอดคล้องกับงานวิจัยของฐิติยา เนตรวงษ์ (2563) การใช้แหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นฐานที่ส่งผลต่อการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้วยไอซีที พบว่า กระบวนการจัดการความรู้ด้วยไอซีทีที่นำมาใช้ประโยชน์ในชุมชน คือ คลิปวิดีโอสั้น เฟสบุ๊ก โลก รวมทั้งงานวิจัยของวนิดา โนรา (2561) พบว่า สื่อดิจิทัลที่พัฒนาขึ้นเป็นสื่อที่สามารถเปิดใช้งานได้ในทุกอุปกรณ์ ทำให้สามารถศึกษาเรียนรู้ได้ทุกที่ทุกเวลา ทุกระบบ

2. การบริหารจัดการของธุรกิจนวดไทยในสถานการณ์ปัจจุบัน พบว่า

2.1 ลักษณะการให้บริการของสถานประกอบการ ส่วนใหญ่จะมีการให้บริการที่หลากหลาย เพราะตอบสนองต่อความต้องการของลูกค้า ซึ่งสอดคล้องกับบทสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ที่รายงานว่า ผู้รับบริการมีความ

พึงพอใจที่สามารถเลือกการเข้ารับบริการที่หลากหลาย ที่ตรงกับความต้องการในการที่จะนัดบำบัดหรือนวดเพื่อผ่อนคลาย

2.2 การเข้าร่วมอบรมเพื่อพัฒนาทักษะฝีมือด้านการประกอบอาชีพ ในรอบปีที่ผ่านมาของบุคลากรผู้ให้บริการนวดไทย พบว่า ส่วนใหญ่ไม่ได้รับการเข้าร่วมอบรมเพื่อพัฒนาทักษะฝีมือ ทั้งนี้สอดคล้องกับบทสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ว่าการเดินทางเข้ามาเพื่อรับการอบรมเพื่อพัฒนาทักษะฝีมือในแต่ละครั้งต้องเสียเวลา และเสียค่าใช้จ่ายเป็นจำนวนมาก แต่ผลการวิจัยดังกล่าวไม่สอดคล้องกับผลวิจัยของ Kirsch และคณะ (2021) ที่ระบุว่า บุคลากรที่อยู่ในกลุ่มการทำงานไม่ว่าจะเป็นอุตสาหกรรมใดก็ตาม ควรได้รับการพัฒนาหรือเรียนรู้การนำทักษะในสายอาชีพของตนมาประยุกต์ใช้เข้ากับการทำงานอย่างสม่ำเสมอ ทั้งนี้เนื่องจากสภาพการณ์และสิ่งแวดล้อมภายนอกเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว อีกทั้งยังมีปัจจัยภายนอกที่ไม่สามารถควบคุมได้เกิดขึ้นมาอย่างมากมาย แต่จากการสัมภาษณ์ของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญจากคณะผู้วิจัย พบว่า กลุ่มบุคลากรผู้ให้บริการนวดไทยมักจะมีการจัดการถ่ายทอดองค์ความรู้ (Knowledge Management) ภายในและภายนอกของสถานประกอบการอย่างสม่ำเสมอ เช่น การฝึกนวดกันเองภายในกลุ่มบุคลากรผู้ให้บริการนวดไทยในช่วงเวลาว่างจากการทำงาน การมีเพื่อนจากภายนอกเข้ามาสอนทำนวดต่างๆ หลังเวลาสถานประกอบการปิด ซึ่งส่วนนี้คณะผู้วิจัยมองเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาหรือเรียนรู้ทักษะในสายอาชีพใหม่เช่นกัน เพียงแต่เป็นแบบที่ไม่เป็นทางการ

2.3 สถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID 19) ส่งผลต่อการตัดสินใจเข้ารับบริการนวดไทยของกลุ่มผู้รับบริการนวดไทยเป็นส่วนใหญ่ และยังคงสอดคล้องกับข้อมูลวิจัยในเรื่องของจำนวนลูกค้าโดยเฉลี่ยที่เข้ามาใช้บริการในสถานประกอบการในแต่ละวัน พบว่า ช่วงหลังการเกิดวิกฤตการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID 2019) มีจำนวนลูกค้าลดลงอย่างเห็นได้ชัด และเมื่อจำนวนลูกค้าลดลงก็จะส่งผลถึงการลดจำนวนพนักงานในสถานประกอบการนวดไทยด้วยเช่นกัน

3. รูปแบบที่เหมาะสมกับการบริหารจัดการเพื่อสร้างความยั่งยืนในธุรกิจนวดไทย พบว่า รูปแบบที่สอดคล้องและเหมาะสมกับบริบทการบริหารจัดการเพื่อสร้างความยั่งยืนในธุรกิจนวดไทย หลังเกิดวิกฤตการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID 2019) จำเป็นที่จะต้องมีการบริหารจัดการด้านมาตรฐานความปลอดภัยด้านสุขอนามัย ซึ่งขณะนี้ในประเทศไทยได้มีการหยิบยกมาตรฐานความปลอดภัยด้านสุขอนามัย Amazing Thailand Safety & Health Administration (SHA) ซึ่งกำหนดโดยการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ร่วมมือกับกระทรวงสาธารณสุข และหน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อสร้างมาตรฐานใหม่ทางด้านความปลอดภัยและสร้างความมั่นใจในการเข้ารับบริการปลอดภัยให้กับผู้รับบริการ นอกจากนี้ในปัจจุบันกระแสการรักสุขภาพก็กำลังเป็นที่พูดถึงกันอย่างกว้างขวาง จึงทำให้การรับบริการเชิงสุขภาพจำเป็นต้องมีการจัดการองค์ประกอบของมาตรฐานการให้บริการที่ผู้รับบริการมีความต้องการที่จะได้รับประสบการณ์ที่ดีเกี่ยวกับสุขภาพอีกด้วย

ประเด็นที่ 2 แนวทางการวางแผนและการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากวิกฤตการณ์โควิด-19 ตลอดจนปัญหาที่อาจเกิดขึ้นจากสถานการณ์ที่ไม่คาดคิดต่อธุรกิจนวดไทย

1. สถานประกอบการธุรกิจนวดไทย จะต้องปฏิบัติตามแนวทางการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID 2019) โดยแนวทางมาตรการความปลอดภัย

ความสะอาด ถูกสุขอนามัยความปลอดภัยและการให้บริการแบบ New Normal ความสะอาดถือว่าเป็นสิ่งที่สำคัญมากที่สุดทั้งในแง่ของผู้ให้บริการและผู้รับบริการ เพราะในปัจจุบันนี้ถึงแม้ว่าจะมีจำนวนผู้ติดเชื้อจากโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID 2019) ลดลง และรัฐบาลก็มีมาตรการผ่อนปรนเป็นระยะๆ ทำให้สถานประกอบการนวดไทยของประเทศไทยได้กลับมาตื่นตัวอีกครั้งหนึ่ง การป้องกันโรคติดต่อ ความปลอดภัย และการให้บริการที่ถูกสุขลักษณะอนามัยเป็นมาตรการที่สำคัญที่ทุกภาคส่วน โดยเฉพาะด้านการบริการและการท่องเที่ยวจะต้องใส่ใจ เพราะในช่วงเวลานี้แหล่งท่องเที่ยวและสถานที่ให้บริการทุกที่กำลังเตรียมพร้อมที่จะเปิดรับนักท่องเที่ยวที่จะเดินทางกลับมาท่องเที่ยวอีกครั้ง ดังนั้นจึงต้องมีการเตรียมความพร้อมในการรองรับนักท่องเที่ยวในวิถี New Normal โดยการยกระดับมาตรการด้านการบริการและการท่องเที่ยวควบคู่ไปกับด้านสาธารณสุข มีความใส่ใจเรื่องความปลอดภัย ถูกสุขอนามัย คำนึงถึงปัจจัยต่างๆ ที่จะสามารถลดความเสี่ยงของการแพร่เชื้อโรค COVID 19 ที่อาจกลับมาแพร่ระบาดได้อีกครั้ง รวมถึงต้องสร้างความเชื่อมั่นให้กับนักท่องเที่ยวให้เกิดความมั่นใจและรู้สึกว่าคุณภาพที่นั่นๆ มีความปลอดภัย

2. หน่วยงานควรเตรียมความพร้อมและส่งเสริมองค์ความรู้ใหม่ๆ ให้กับบุคลากร เช่น การพัฒนาทักษะภาษาต่างประเทศ

สถานประกอบการในธุรกิจบริการ มีความเห็นไปในทิศทางเดียวกันว่า ทักษะภาษาต่างประเทศที่ใช้สนทนากันบ่อยๆ ส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องของกรทักทาย การถามทาง การถามราคา และการถามข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ ดังนั้นการอบรมทักษะการสื่อสารภาษาต่างประเทศด้านการบริการและการท่องเที่ยวที่สะท้อนบริบทของชุมชนเป็นสิ่งที่ควรจัดฝึกอบรมให้กับบุคลากร เพื่อเพิ่มพูนทักษะภาษาต่างประเทศดังกล่าว ทั้งนี้ควรมีการนำเสนอประโยคและคำศัพท์ที่ควรรู้ มีตัวอย่างบทสนทนา เตรียมความพร้อมการฝึก และทำกิจกรรมที่หลากหลาย เพื่อฝึกใช้ภาษาในสถานการณ์ต่างๆ รวมไปถึงการฝึกคิด วิเคราะห์ แก้ปัญหา เพื่อให้พร้อมรับมือได้ในสถานการณ์จริง ซึ่งการฝึกทักษะภาษาต่างประเทศนี้ควรเป็นรูปแบบภาษาที่ง่าย สั้น กระชับ และไม่เป็นทางการ เนื่องจากนักท่องเที่ยวที่สื่อสารด้วยการพูดจะมีความต้องการเข้าใจอย่างรวดเร็ว และได้รับคำตอบในทันที สอดคล้องกับงานวิจัยของ Brown (2014) ที่ระบุว่า การปรับปรุงประสิทธิภาพของการสื่อสารทำได้ง่าย โดยการใช้ภาษาที่ง่ายต่อความเข้าใจไม่ซับซ้อน เมื่อบุคลากรผู้ให้บริการมีความสามารถในการสื่อสารภาษาต่างประเทศกับผู้รับบริการได้จริงแล้ว จะทำให้ผู้รับบริการได้รับรู้ถึงบริบทของสถานที่นั้นๆ เป็นอย่างดี อีกทั้งยังเป็นการสร้างความประทับใจ และสร้างชื่อเสียง อีกทั้งยังดึงดูดให้มีผู้รับบริการมากยิ่งขึ้นและจะส่งผลให้ธุรกิจมีความเข้มแข็งและคุณภาพชีวิตของคนให้บริการดีขึ้นตามลำดับด้วย

3. การสื่อสารที่สม่ำเสมอท่ามกลางวิกฤต

ผลการวิจัยยังระบุด้วยว่าสำหรับผู้บริหารหรือผู้จัดการสถานประกอบการนั้น ทักษะการสื่อสารมีความสำคัญพอๆ กับทักษะด้านการจัดการอื่นๆ เช่น การวางแผนและการตัดสินใจ ทักษะการสื่อสารมีความสำคัญสำหรับผู้นำในปัจจุบันในการเพิ่มประสิทธิภาพขององค์กรและอำนวยความสะดวกในความสัมพันธ์ระหว่างพนักงาน (Bucăța & Rizescu, 2017) ดังนั้นในระยะเวลาของการปิดสถานประกอบการชั่วคราวตามมาตรการป้องกันและควบคุมโรคโควิด-19 ของรัฐบาล ผู้บริหารหรือผู้จัดการสถานประกอบการ ควรมีการติดต่อสื่อสารกับผู้ปฏิบัติงานโดยใช้ช่องทางการสื่อสารผ่านแอปพลิเคชัน LINE เพื่อให้พนักงานมีกำลังใจ ในช่วงเวลาที่ยากลำบากและทำให้มีอาชีพที่มั่นคง การสื่อสารอย่างต่อเนื่องสามารถช่วยรักษาพนักงานในช่วงวิกฤตได้ การสื่อสารก่อนวิกฤตและหลังวิกฤตขององค์กรก็เป็นส่วนสำคัญในการสร้างความไว้วางใจและความภักดีของพนักงาน ดังจะเห็นได้จากกรณีศึกษาของสถานประกอบการบางแห่ง ที่ได้จัดให้มีการประชุมอย่างเป็นทางการทั้งก่อนและหลังการปิดชั่วคราวเพื่อเปิดเผยความจริงเกี่ยวกับสถานการณ์ของสถาน

ประกอบการและความยากลำบากให้กับพนักงานทุกคนได้รับทราบ การสื่อสารอย่างตรงไปตรงมาและโปร่งใสทำให้พนักงานมีความเข้าใจที่ดีเกี่ยวกับสิ่งที่พวกเขาต้องเผชิญและดีขึ้น การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพช่วยเพิ่มความร่วมมือระหว่างพนักงาน

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยเล่มนี้ ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากสภาวิจัยแห่งชาติ (วช.) ซึ่งเป็นทุนสนับสนุนการวิจัยเพื่อพัฒนาประเทศตามนโยบายที่รัฐส่งเสริม เพื่อหาแนวทางแก้ไขและพัฒนาธุรกิจ ซึ่งทางคณะผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงและขอขอบคุณหน่วยงานต้นสังกัดคือ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต ที่ให้การสนับสนุน อำนวยความสะดวกในการทำวิจัยตลอดทั้งให้ใช้สาธารณูปโภคในการทำงาน นอกจากนี้แล้ว งานวิจัยเล่มนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยการอนุเคราะห์ข้อมูลจากกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก กระทรวงสาธารณสุข สมาคมการแพทย์แผนไทยแห่งประเทศไทย ทั้งผู้บริหารศูนย์การแพทย์แผนไทย ผู้ให้บริการนวดไทย ธุรกิจร้านนวดไทยในเขตจังหวัดกรุงเทพมหานคร นนทบุรี ปทุมธานี และสมุทรปราการ ตลอดจนประชาชนผู้ใช้บริการนวดไทย ที่อนุเคราะห์ข้อมูลที่มีคุณค่าและเป็นประโยชน์ต่อการวิจัย คำแนะนำในการทำวิจัย รวมถึงให้แนวคิดในการบริหารจัดการธุรกิจนวดไทย ทำให้งานวิจัยเล่มนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

คณะผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า งานวิจัยชิ้นนี้จะมีประโยชน์ในการส่งเสริมและพัฒนาธุรกิจนวดไทย ผู้ทำงานในระดับนโยบายของกระทรวงสาธารณสุข กระทรวงวัฒนธรรม และกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ตลอดจนผู้สนใจทั่วไปสามารถนำข้อมูลที่ได้ ไปใช้ประโยชน์ในการทำธุรกิจนวดไทย ทั้งนี้หากมีข้อผิดพลาดประการใด คณะผู้วิจัยขอน้อมรับไว้ ณ ที่นี้ และยินดีรับฟังข้อเสนอแนะเพื่อนำไปใช้ปรับปรุงการทำงานวิจัยต่อไปในอนาคต

เอกสารอ้างอิง

- กรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก. (2559). รายงานการสาธารณสุขไทยด้านการแพทย์แผนไทย การแพทย์พื้นบ้านและการแพทย์ทางเลือก 2557-2559. กระทรวงสาธารณสุข. กองทุนภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย. นนทบุรี.
- กรมส่งเสริมวัฒนธรรม. (2563). *ยูเนสโก ประกาศรับรอง “นวดไทย” ขึ้นทะเบียน มรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ของมนุษยชาติ ประจำปี 2562*. [online]. Available http://culture.go.th/culture_th/mobile_detail.php?cid=3&nid=4668 [2021, January 28].
- กัญยทิศา พรหมมี. (2551). การยอมรับการนวดแผนไทยของประชาชนในเขตห้วยขวาง กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต : มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม.
- จุฑานาฏ อ่อนฉ่ำ. (2561). *การศึกษาของคความรู้อการนวดไทย*. ดุษฎีนิพนธ์หลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรังสิต.
- ฐิตียา เนตรวงษ์. (2563). การใช้แหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นฐานที่ส่งผลต่อการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้วยไอซีทีของนักศึกษาหลักสูตรเทคโนโลยีสารสนเทศ. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา*. 15(1) หน้า 40-47.
- วนิดา โนรา. (2561). การพัฒนาสื่อดิจิทัลเรื่องการสอนนวดแผนไทยของสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ สถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตเชียงใหม่. *วารสารวิจัยราชภัฏเชียงใหม่*. 19(1). หน้า 15-25.

- วีไลรัตน์ พิเชฐวีรัชย์. (2561). การเลือกใช้กลยุทธ์ส่วนประสมของการตลาดบริการในธุรกิจนวดแผนไทยจากทัศนคติของผู้บริโภคชาวไทย. *วารสารวิทยาลัยดุสิตธานี*. 12(3). หน้า 219-246.
- Brown, C. S. (2014). Language and literacy development in the early years: Foundational skills that support emergent readers. *Language and Literacy Spectrum*, 24, 35-49.
- Bucata, G., & Rizescu, A. M. (2017). The role of communication in enhancing work effectiveness of an organization. *Land Forces Academy Review*, 22(1), 49.
- Kirsch, I., Sands, A. M., Robbins, S. B., Goodman, M. J., & Tannenbaum, R. J. (2021). Buttressing the Middle: A Case for Reskilling and Upskilling America's Middle-Skill Workers in the 21st Century. Policy Report. *ETS Center for Research on Human Capital and Education*.
- VOICE (2015). *แพทย์แผนไทย : โอกาสของธุรกิจที่โลกยอมรับ*. [online]. Available <https://www.voicetv.co.th/read/156336>. [2020, July 10]

อิทธิพลของการมุ่งเน้นตลาด การมุ่งเน้นการเรียนรู้ และความสามารถทางนวัตกรรมที่มีต่อผลการดำเนินงานของธุรกิจโลจิสติกส์

Influence of Market Orientation, Learning Orientation, and Innovativeness on Performance of Logistics Business

อัยรดา พรเจริญ¹ ปิยากนิษฐ์ โชติวนิช^{2*}

Irada Phorncharoen¹ Piyakanit Chotivanich^{2*}

^{1,2*} คณะบริหารธุรกิจและการจัดการ

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

^{1,2*} Faculty of Business Administration and Management,

Ubon Ratchathani Rajabhat University

*Corresponding author; E-mail: irada.sila@gmail.com, piyakanit.c@ubru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาาระดับของการมุ่งเน้นตลาด การมุ่งเน้นการเรียนรู้ ความสามารถทางนวัตกรรม และผลการดำเนินงานของธุรกิจโลจิสติกส์ 2) ศึกษาอิทธิพลทางตรงของการมุ่งเน้นตลาด การมุ่งเน้นการเรียนรู้และความสามารถทางนวัตกรรมที่มีต่อผลการดำเนินงานของธุรกิจโลจิสติกส์ และ 3) ศึกษาอิทธิพลทางตรงของการมุ่งเน้นตลาดที่มีต่อการมุ่งเน้นการเรียนรู้และความสามารถทางนวัตกรรมของธุรกิจโลจิสติกส์ การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ประกอบการโลจิสติกส์ประเภทการขนส่งทางบก จำนวน 630 คน

ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับของการมุ่งเน้นตลาด การมุ่งเน้นการเรียนรู้ ความสามารถทางนวัตกรรม และผลการดำเนินงานของธุรกิจโลจิสติกส์มีระดับการปฏิบัติการอยู่ในระดับมากทุกตัว 2) การมุ่งเน้นการเรียนรู้มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานของธุรกิจโลจิสติกส์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ส่วนการมุ่งเน้นตลาด และความสามารถทางนวัตกรรมมีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานของธุรกิจโลจิสติกส์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) การมุ่งเน้นตลาดมีอิทธิพลต่อการมุ่งเน้นการเรียนรู้ของธุรกิจโลจิสติกส์ และมีอิทธิพลต่อความสามารถทางนวัตกรรมของธุรกิจโลจิสติกส์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ยืนยันด้วยค่าความกลมกลืนเชิงโครงสร้าง ($\chi^2/df = 1.056$, $p = .159$, $GFI = .953$, $AGFI = .935$, $CFI = .998$, $NFI = .966$, $RMSEA = .009$)

คำสำคัญ: การมุ่งเน้นตลาด การมุ่งเน้นการเรียนรู้ ความสามารถทางนวัตกรรม ผลการดำเนินงาน

ABSTRACT

This research aims 1) to study the level of market orientation, learning orientation, innovativeness, and performance of logistics business, 2) to study the direct influence of market orientation, learning orientation, and innovativeness on performance of logistics business, and 3) to study the direct influence of market orientation that affects learning orientation and innovativeness of logistics business. This research is a quantitative research. The sample are 630 logistics entrepreneurs of the motor transportation.

Results are found that 1) the level of market orientation, learning orientation, innovativeness, and performance of logistics business are at the high operated level, 2) learning orientation influences on performance of logistics business at a statistical significance level of .001, moreover, market orientation and innovativeness influence on performance of logistics business at a statistical significance level of .05, and 3) market orientation influences on learning orientation and innovativeness of logistics business at a statistical significance level of .001 confirmed with the structural equation model ($\chi^2/df = 1.056$, $p = .159$, $GFI = .953$, $AGFI = .935$, $CFI = .998$, $NFI = .966$, $RMSEA = .009$).

Keywords: Market orientation, Learning orientation, Innovativeness, Performance

บทนำ

บริการโลจิสติกส์เป็นหนึ่งในปัจจัยหลักในการขับเคลื่อนระบบเศรษฐกิจของประเทศ เนื่องจากเป็นกลไกพื้นฐานที่หล่อเลี้ยงกิจกรรมทางเศรษฐกิจต่าง ๆ ประเทศที่มีการบริหารจัดการโลจิสติกส์ที่ดีและมีประสิทธิภาพจะมีความได้เปรียบด้านต้นทุน ส่งผลให้สามารถพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันให้กับภาคธุรกิจได้สูงกว่าประเทศอื่น สถานะโลจิสติกส์ของไทยในปัจจุบันมีต้นทุนที่ค่อนข้างสูงเมื่อเทียบกับค่าเฉลี่ยของโลก (ณัชพล จรุงพิพัฒน์กุล, 2560) สาเหตุส่วนหนึ่งเกิดจากการติดปัญหาล่าช้าของการลงทุนด้านโครงสร้างพื้นฐานคมนาคมขนาดใหญ่ ประกอบกับโครงสร้างผู้ประกอบการโลจิสติกส์ส่วนใหญ่มีลักษณะเป็นรายเล็ก และขาดการรวมกลุ่ม นอกจากนี้ หากเทียบเคียงกับกรณีศึกษาของต่างประเทศแล้ว จะพบว่าระบบเศรษฐกิจของประเทศที่พัฒนาแล้ว ธุรกิจส่วนใหญ่ที่ขับเคลื่อนประเทศเหล่านี้ล้วนเป็นกิจการขนาดย่อม ซึ่งมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการจ้างงานและช่วยลดปัญหาความยากจน (Decker, Schiefer & Bulander, 2006) โดยผู้ประกอบการใช้เป็นแหล่งในการสร้างงาน สร้างรายได้ ก่อให้เกิดแนวคิดสร้างสรรค์ และมีนวัตกรรมใหม่ ๆ เกิดในองค์กร (McLean, 2005)

ในประเทศไทยเองมีระบบเศรษฐกิจที่ต้องพึ่งพาการส่งออกเป็นหลัก ภาคอุตสาหกรรมทั้งหมดเป็นสิ่งสนับสนุนและเป็นฐานอันมั่นคงของการพัฒนาเศรษฐกิจของชาติ หัวใจสำคัญของอุตสาหกรรมสนับสนุน คือ วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (Small & Medium Enterprises: SMEs) (พิริยะ ผลพิรุฬห์, 2556) เพื่อให้วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมของไทยมีความแข็งแกร่งมั่นคงและพร้อมรับมือกับปัญหาและความท้าทายทุกรูปแบบ กุญแจสำคัญที่เสริมให้การพัฒนากิจการบริการด้านโลจิสติกส์สามารถเดินหน้าสู่ความสำเร็จ คือ นโยบายที่เป็น

เอกภาพ มีเป้าหมายชัดเจน และมีความต่อเนื่อง ตลอดจนสนับสนุนให้มีการนำเทคโนโลยีมาช่วยบริหารจัดการได้อย่างเต็มที่ ผู้ประกอบการพยายามอย่างยิ่งที่จะมุ่งเน้นพัฒนาตลาด พัฒนาเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของบุคลากร และเพิ่มความสามารถทางเทคโนโลยีและเพิ่มความสามารถทางนวัตกรรมอย่างต่อเนื่อง และในช่วงที่ผ่านมาอุตสาหกรรมและธุรกิจโลจิสติกส์ มีแนวโน้มการเติบโตและขยายตัวเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยในปี 2562 มูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจของธุรกิจโลจิสติกส์ คาดว่ามีมูลค่า 486.7 พันล้านบาท เพิ่มขึ้นจาก 470.6 พันล้านบาท ในปี 2561 หรือมีอัตราการขยายตัวคิดเป็นร้อยละ 3.4 ซึ่งสามารถสะท้อนให้เห็นถึงแนวโน้มการพัฒนาธุรกิจโลจิสติกส์ในปัจจุบันที่มุ่งเน้นการตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคที่ต้องการความรวดเร็ว ปลอดภัย ตรงต่อเวลา และอยู่บนหลักต้นทุนค่าใช้จ่ายที่สามารถยอมรับได้ ซึ่งไม่จำเป็นต้องต่ำที่สุด เพื่อให้สามารถสร้างความพึงพอใจให้ลูกค้า เพิ่มยอดขายและกำไรทางธุรกิจ ซึ่งก่อให้เกิดมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจในภาพรวมของประเทศ (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2563)

ในการดำเนินธุรกิจด้านโลจิสติกส์ในปัจจุบัน หากผู้ประกอบการต้องการยกระดับผลการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพดีขึ้น ควรคำนึงถึงองค์ประกอบในเชิงการบริหารด้านการมุ่งเน้นตลาด การมุ่งเน้นการเรียนรู้ และความสามารถทางนวัตกรรมที่มีต่อผลการดำเนินงานของธุรกิจโลจิสติกส์ ซึ่งเป็นสิ่งที่ทำการวิจัยเพื่อค้นหาว่าการมุ่งเน้นตลาด การมุ่งเน้นการเรียนรู้ และความสามารถทางนวัตกรรมด้านใดมีอิทธิพลทางตรงต่อผลการดำเนินงานของธุรกิจโลจิสติกส์ อีกทั้งการมุ่งเน้นตลาดด้านใดมีต่อผลการดำเนินงานของธุรกิจโลจิสติกส์ และความสามารถทางนวัตกรรมที่มีต่อผลการดำเนินงานของธุรกิจโลจิสติกส์

งานวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาการมุ่งเน้นตลาด การมุ่งเน้นการเรียนรู้และความสามารถทางนวัตกรรมที่มีผลต่อผลการดำเนินงานของธุรกิจโลจิสติกส์ ภายใต้สถานการณ์การเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน นอกจากนี้ยังต้องการค้นหารูปแบบเชิงความสัมพันธ์ของอิทธิพลที่มีผลต่อผลการดำเนินงานของธุรกิจโลจิสติกส์ จากมุมมองของบุคลากรภายในองค์กรที่จะมีประโยชน์อย่างยิ่งต่อผู้บริหารเพื่อใช้ปรับนโยบายและกลยุทธ์ในการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพและความสามารถในการแข่งขันต่อไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งบุคลากรนั้นทำงานในสายงานของธุรกิจโลจิสติกส์

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับของการมุ่งเน้นตลาด การมุ่งเน้นการเรียนรู้ ความสามารถทางนวัตกรรม และผลการดำเนินงานของธุรกิจโลจิสติกส์
2. เพื่อศึกษาอิทธิพลทางตรงของการมุ่งเน้นตลาด การมุ่งเน้นการเรียนรู้และความสามารถทางนวัตกรรมที่มีต่อผลการดำเนินงานของธุรกิจโลจิสติกส์
3. เพื่อศึกษาอิทธิพลทางตรงของการมุ่งเน้นตลาดที่มีต่อการมุ่งเน้นการเรียนรู้และความสามารถทางนวัตกรรมของธุรกิจโลจิสติกส์

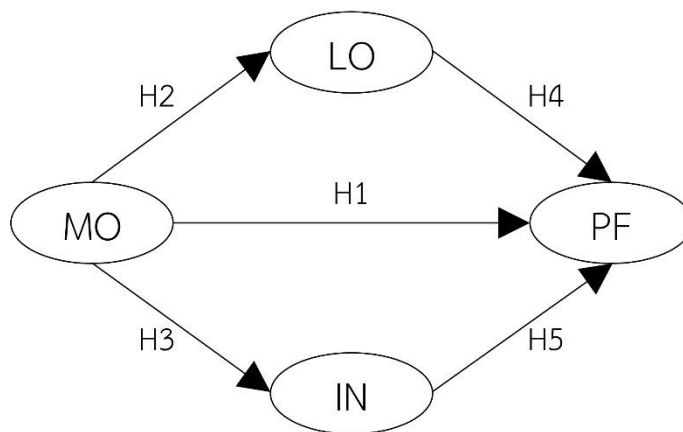
กรอบแนวคิดการวิจัย

การดำเนินงานของธุรกิจขนส่งโลจิสติกส์ทุกภูมิภาคของโลกรวมทั้งประเทศไทย ให้ความสนใจในการศึกษาด้านตัวแปรที่ส่งผลต่อผลการดำเนินงานของธุรกิจขนส่งโลจิสติกส์ Na, Kang, & Jeong (2019) อธิบายถึงการมุ่งเน้นตลาดว่าเป็นแนวคิดของผู้บริหารที่ก้าวข้ามข้อจำกัดทางทฤษฎีของแนวคิดทางการตลาดและนำเสนอแนวทางการกิจกรรมเชิงปฏิบัติ ถือเป็นกระบวนการในการค้นหาและทำความเข้าใจความต้องการของลูกค้าปัจจุบัน สำหรับการมุ่งเน้นการเรียนรู้ถือเป็นทรัพยากรและความสามารถขององค์กรที่สนับสนุนบริษัทในการพัฒนาความสามารถในการ

แข่งขันและประสิทธิภาพขององค์กร (Martinez, Serna, & Montoya 2020) ฐิติพร อุ๋นใจ, อัยรดา พรเจริญ และ ปิยกนิษฐ์ โชติวนิช (2563) ได้อธิบายถึงความสามารถทางนวัตกรรมว่า ความสามารถทางนวัตกรรมขององค์กร เป็นความสามารถโดยรวมขององค์กรในการแนะนำผลิตภัณฑ์ใหม่สู่ตลาดหรือเปิดตลาดใหม่ ซึ่งเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับ Agwu & Onwuegbuzie (2018)

ตัวแปรที่ส่งผลต่อผลการดำเนินงานของธุรกิจขนส่งโลจิสติกส์ตามการศึกษาของ Dubihlela & Dhurup (2015) และ Beneke et al. (2016) พบว่า การมุ่งเน้นตลาดมีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานของธุรกิจ Martinette & Leeson (2012) ได้ผลการศึกษาว่าการมุ่งเน้นการเรียนรู้จะมีอิทธิพลทางตรงต่อผลการดำเนินงาน ในการศึกษาของ Phorncharoen (2020) พบว่า ปัจจัยด้านการมุ่งเน้นการเรียนรู้มีอิทธิพลทางตรงต่อผลการดำเนินงาน อีกทั้งมีนักวิชาการจำนวนมากได้ศึกษาพบว่าการมุ่งเน้นตลาดมีอิทธิพลทางอ้อมต่อผลการดำเนินงาน ผ่านการมุ่งเน้นการเรียนรู้และความสามารถทางนวัตกรรม (ปรารธนา หลีกภัย และคณะ, 2557; วัชรพันธ์ ผาสุข, 2557; Keskin, 2006; Salim & Sulaiman, 2011; Greco, Grimaldi & Cricelli, 2016) เช่นเดียวกับการศึกษาของ Xie, Liu, & Chen (2007) ได้ค้นพบว่าการมุ่งเน้นตลาดของบริษัทส่งผลต่อการมุ่งเน้นการเรียนรู้ การมุ่งเน้นการเรียนรู้ส่งผลต่อความสามารถทางนวัตกรรม ซึ่งความสามารถทางนวัตกรรมส่งผลต่อผลการดำเนินงานของบริษัท

ตัวแปรที่ศึกษาในครั้งนี้ ได้แก่ การมุ่งเน้นตลาด (Market Orientation: MO) การมุ่งเน้นการเรียนรู้ (Learning Orientation: LO) ความสามารถทางนวัตกรรม (Innovativeness: IN) และผลการดำเนินงานของธุรกิจโลจิสติกส์ (Performance: PF) ซึ่งสามารถแสดงได้ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

จากกรอบแนวคิดในการวิจัย นำไปสู่การตั้งสมมติฐานดังนี้

H1: การมุ่งเน้นตลาดมีอิทธิพลทางตรงต่อผลการดำเนินงานของธุรกิจโลจิสติกส์

H2: การมุ่งเน้นตลาดมีอิทธิพลทางตรงต่อการมุ่งเน้นการเรียนรู้

H3: การมุ่งเน้นตลาดมีอิทธิพลทางตรงต่อความสามารถทางนวัตกรรม

H4: การมุ่งเน้นการเรียนรู้มีอิทธิพลทางตรงต่อผลการดำเนินงานของธุรกิจโลจิสติกส์

H5: ความสามารถทางนวัตกรรมมีอิทธิพลทางตรงต่อผลการดำเนินงานของธุรกิจโลจิสติกส์

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้ให้บริการโลจิสติกส์ของไทยส่วนใหญ่เป็นผู้ประกอบการรายเล็ก ที่ให้บริการพื้นฐานเพียงอย่างเดียวหนึ่ง (ผู้ให้บริการโลจิสติกส์ในรูปแบบ 2PL) ผู้วิจัยจึงได้สนใจผู้ประกอบการธุรกิจโลจิสติกส์แบบขนส่งทางบก มีจำนวนใบอนุญาตประกอบการขนส่งและจำนวนผู้ประกอบการขนส่งทั้งสิ้น 414,417 ราย ในปี พ.ศ. 2563 (กรมการขนส่งทางบก, 2564)

กลุ่มตัวอย่างมีจำนวน 630 ตัวอย่าง ถือว่ามีความเหมาะสมและเพียงพอตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ประกอบการโลจิสติกส์ หรือผู้แทน ซึ่งผู้วิจัยใช้วิธีการกำหนดกลุ่มตัวอย่างตามกฎแห่งความชัดเจน (Rule of Thumb) โดยมีเลือกกลุ่มตัวอย่างและวิธีการสุ่มตัวอย่างการวิจัยโดยใช้วิธีเลือกแบบหลายขั้นตอน (Multi Stage Random Sampling) (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2562; ธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2557) การพิจารณาความเหมาะสมของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการพิจารณาถึงขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่มีความเหมาะสมกับการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งผู้วิจัยใช้วิธีการกำหนดกลุ่มตัวอย่างตามกฎแห่งความชัดเจน (Rule of Thumb) ที่นักสถิติวิเคราะห์ตัวแปรพหุนิยมใช้ คือ ใช้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 5 - 20 คนต่อตัวแปรในการวิจัยหนึ่งตัวแปร ซึ่งการวิจัยครั้งนี้ตัวแปรสังเกตได้ในแบบจำลองมีจำนวน 42 ตัวแปร ซึ่งหากคำนวณตามคำแนะนำของ Hair et al. (2010) ผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างเป็น 15 เท่า จึงได้จำนวน 630 ตัวอย่าง และเพื่อตรวจสอบความเพียงพอของข้อมูลตามคำแนะนำของ Hair et al. (2010) พบว่า หากมีข้อมูลแฝงแยกย่อยในแต่ละกลุ่มที่สามารถแยกได้อีกอย่างน้อยเป็นสามกลุ่มย่อยสามารถใช้กลุ่มตัวอย่างขั้นต่ำได้ที่ 500 กลุ่มตัวอย่าง เพราะฉะนั้นผู้วิจัยจึงกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่

ผู้วิจัยได้จัดทำแบบสอบถามโดยประเมินความสอดคล้องและความเหมาะสมแล้วนำผลมาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามตัวแปรของการวิจัย (Index of Item-Objective Congruence: IOC) ของ Rovinelli & Hambleton (บุญชม ศรีสะอาด, 2554) คัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าระหว่าง 0.50-1.00 มาใช้เป็นคำถามในแบบสอบถาม แล้วการนำแบบสอบถามไปทดสอบกับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ชุด เพื่อหาค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's coefficient alpha) (Cronbach, 1970) พบว่า แบบสอบถามการบริหารการจัดเก็บภาษีมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .862 แบบสอบถามประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .897 และแบบสอบถามทั้งฉบับมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .921 ซึ่งมากกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ที่ 0.7 ตามที่ (Nunnally, 1978) ได้เสนอแนะไว้

5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสมการเชิงโครงสร้าง โมเดลที่สร้างขึ้นทดสอบความกลมกลืนเชิงโครงสร้างเชิงประจักษ์ด้วยค่า χ^2/df ค่า p ค่า GFI ค่า AGFI ค่า CFI ค่า NFI= .966 และค่า RMSEA

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 630 คน ส่วนใหญ่เป็น เพศชาย ร้อยละ 60.95 อายุอยู่ในช่วง 31-40 ปี ร้อยละ 43.65 มีตำแหน่งเป็นเจ้าของกิจการ ร้อยละ 69.68 และมีระยะเวลาในการทำงานในหน่วยงาน 3 – 6 ปี ร้อยละ 43.97

2. ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติเชิงพรรณนาของตัวแปรการมุ่งเน้นตลาด การมุ่งเน้นการเรียนรู้ และความสามารถทางนวัตกรรมต่อผลการดำเนินงานของธุรกิจโลจิสติกส์ดังนี้

ตัวแปรการมุ่งเน้นตลาด ผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับการปฏิบัติเกี่ยวกับ 1) การมุ่งเน้นคู่แข่งชั้น ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.785$) 2) ระดับปฏิบัติเกี่ยวกับการประสานการทำงานในองค์กร ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.100$) และ 3) ระดับปฏิบัติเกี่ยวกับการมุ่งเน้นลูกค้า ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.959$)

ตัวแปรการมุ่งเน้นการเรียนรู้ ผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับปฏิบัติเกี่ยวกับ 1) การมีวิสัยทัศน์/วัตถุประสงค์ร่วมกัน ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.858$) 2) ระดับปฏิบัติเกี่ยวกับความมุ่งมั่นต่อการเรียนรู้ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.871$) และ 3) มีระดับปฏิบัติเกี่ยวกับการเปิดใจรับฟังความคิดเห็น ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากกว่า ($\bar{x} = 4.280$)

ตัวแปรความสามารถทางนวัตกรรม ผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับปฏิบัติเกี่ยวกับ 1) การเปิดรับแนวความคิดใหม่ ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.959$) 2) มีระดับปฏิบัติเกี่ยวกับความสามารถทางนวัตกรรมด้านผลิตภัณฑ์ ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.049$) และ 3) มีระดับปฏิบัติเกี่ยวกับความสามารถทางนวัตกรรมด้านกระบวนการ ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.613$)

ตัวแปรผลการดำเนินงานของธุรกิจโลจิสติกส์ ผู้ตอบแบบสอบถามประเมินผลการดำเนินงานเกี่ยวกับ 1) การเติบโตของยอดขายในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.673$) 2) มีความสามารถในการทำกำไรในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.531$) และ 3) มีส่วนแบ่งทางการตลาด ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.645$)

ผลการตรวจสอบความตรงเชิงจำแนก (Discriminant Validity) ซึ่งเป็นการตรวจสอบ Construct ที่ต่างกันตัว หรือตัวแปรแฝงที่ต่างกันควรวัดคุณลักษณะที่ต่างกัน ซึ่งการวิเคราะห์องค์ประกอบยืนยันสามารถวิเคราะห์ได้โดยใช้การพิจารณาค่าสหสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบ ซึ่งโมเดลการวัดที่สร้างขึ้นมา มีความตรงจำแนกสูง ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างแต่ละองค์ประกอบจะต่ำ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปรในตัวแบบที่ใช้ในการศึกษาเพื่อป้องกันการเกิด Multicollinearity ซึ่งตามเกณฑ์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ไม่ควรเกิน .80 จึงจะไม่เกิดปัญหา Multicollinearity ผู้วิจัยทำการวัดความตรงเชิงจำแนก ด้วยการเปรียบเทียบค่ารากที่สองของ AVE (\sqrt{AVE}) ขององค์ประกอบหนึ่ง ๆ กับค่าสหสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบนั้นกับองค์ประกอบอื่น ๆ ในโมเดลเดียวกัน ถ้าค่า \sqrt{AVE} สูงกว่าค่าสหสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบ แสดงให้เห็นว่าโมเดลมีความตรงเชิงจำแนกดี (กัลยา วาณิชย์ บัญชา, 2562; Hair et al., 2010)

ตารางที่ 1 ค่าสหสัมพันธ์เพื่อตรวจสอบค่าความตรงเชิงจำแนก (Discriminant Validity)

ตัวแปร	MO		LO			IN		PF				
	COO	INC	CUO	COL	SHV	OPM	OPN	PDI	PCI	GRS	PRO	MAS
COO	.831 ^a											
INC	.398	.749 ^a										
CUO	.342	.448	.795 ^a									
COL	.404	.476	.531	.888 ^a								
SHV	.265	.306	.410	.303	.775 ^a							
OPM	.268	.306	.429	.401	.266	.842 ^a						
OPN	.255	.298	.458	.455	.355	.426	.795 ^a					
PDI	.345	.291	.460	.462	.312	.473	.489	.843 ^a				
PCI	.317	.298	.430	.388	.385	.351	.331	.399	.845 ^a			
GRS	.393	.284	.320	.353	.418	.239	.310	.327	.593	.824 ^a		
PRO	.295	.275	.259	.296	.473	.274	.301	.201	.370	.513	.896 ^a	
MAS	.223	.228	.294	.389	.434	.295	.296	.321	.435	.558	.525	.867 ^a

a= \sqrt{AVE}

จากตารางที่ 1 พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรสังเกตมีค่าอยู่ระหว่าง .201 - .593 น้อยกว่า .80 ดังนั้นโมเดลการวัดจึงไม่เกิดปัญหา Multicollinearity ค่าความสัมพันธ์ของตัวแปรแต่ละตัวพบว่ามีค่าไม่มากกว่าค่า \sqrt{AVE} ซึ่งเป็นการบ่งชี้ว่าตัวแปรแต่ละตัวมีความแตกต่างกันในการวัดและไม่มีความซ้ำซ้อนกัน (Discriminant validity)

ผู้วิจัยตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนตามกรอบแนวคิดการวิจัยที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ผลการตรวจสอบพบว่า โมเดลเชิงสาเหตุของอิทธิพลของการมุ่งเน้นตลาด การมุ่งเน้นการเรียนรู้ และความสามารถทางนวัตกรรมต่อผลการดำเนินงานของธุรกิจโลจิสติกส์ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นไม่สอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีค่า $\chi^2/df = 62.124$, $p - value = .000$, $GFI = .769$, $CFI = .837$, $NFI = .811$, $RMSEA = .076$, $RMR = .069$ ซึ่งไม่ผ่านเกณฑ์การพิจารณาความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดล ผู้วิจัยดำเนินการปรับโมเดลโดยพิจารณาจากค่าดัชนีการปรับโมเดล (Model Modification Indices: MI) โดยปรับโมเดลตามลักษณะการพัฒนาโมเดลสมการโครงสร้าง หลังจากปรับโมเดล พบว่า โมเดลมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ดังนี้ $\chi^2/df = 1.056$ มีค่าน้อยกว่า 2, $p = .159$ มีค่ามากกว่า .050, $GFI = .953$ มีค่ามากกว่า .900, $AGFI = .935$ มีค่ามากกว่า .900, $CFI = .998$ มีค่ามากกว่า .900, $NFI = .963$ มีค่ามากกว่า .900, $RMSEA = .009$ มีค่าน้อยกว่า .050, $RMR = .020$ มีค่าน้อยกว่า .050 ซึ่งแสดงผลการวิเคราะห์อิทธิพลได้ดังนี้

ตารางที่ 4.22 การวิเคราะห์อิทธิพลทางตรงของการมุ่งเน้นตลาด การมุ่งเน้นการเรียนรู้ ความสามารถทางนวัตกรรม และที่มีต่อผลการดำเนินงานของธุรกิจโลจิสติกส์ และการตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์

Antecedents	Consequence	STDYX (β)	EST	SE	z	p	R ²
MO	OP	.348	.354	.178	1.988	.046	.458
LO		1.027	1.037	.216	4.790	.000	
IN		.420	.449	.201	2.233	.012	
MO	IN	.435	.467	.117	4.005	.000	.985
LO		.698	.660	.107	6.174	.000	
MO	LO	.833	.942	.102	9.222	.000	.694

$\chi^2/df = 1.056$, $p = .159$, $GFI = .935$, $AGFI = .935$, $CFI = .998$, $NFI = .966$, $RMSEA = .009$

สรุปผลการวิจัย

การมุ่งเน้นตลาด การมุ่งเน้นการเรียนรู้ และความสามารถทางนวัตกรรม มีอิทธิพลทางตรงผลการดำเนินงานของธุรกิจโลจิสติกส์ ตัวแปรการมุ่งเน้นตลาด การมุ่งเน้นการเรียนรู้ ความสามารถทางนวัตกรรม และผลการดำเนินงานของธุรกิจโลจิสติกส์ ผู้ตอบแบบสอบถามในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดย 1) การมุ่งเน้นตลาดอิทธิพลทางตรงต่อผลการดำเนินงานของธุรกิจโลจิสติกส์ 2) การมุ่งเน้นการเรียนรู้มีอิทธิพลทางตรงต่อผลการดำเนินงานของธุรกิจโลจิสติกส์ 3) ความสามารถทางนวัตกรรมมีอิทธิพลทางตรงต่อผลการดำเนินงานของธุรกิจโลจิสติกส์ 4) การมุ่งเน้นตลาดมีอิทธิพลทางตรงต่อการมุ่งเน้นการเรียนรู้ของธุรกิจโลจิสติกส์ และ 5) การมุ่งเน้นตลาดมีอิทธิพลทางตรงต่อความสามารถทางนวัตกรรมของธุรกิจโลจิสติกส์ ผลการทดสอบสมมติฐานยอมรับสมมติฐาน H₁-H₅ ส่วนผลการทดสอบค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางของการมุ่งเน้นตลาดที่มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานของธุรกิจโลจิสติกส์ มีค่า .348 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางของการมุ่งเน้นการเรียนรู้ที่มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานของธุรกิจโลจิสติกส์ มีค่า 1.027 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางของความสามารถทางนวัตกรรมที่มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานของธุรกิจโลจิสติกส์ มีค่า .420 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางของการมุ่งเน้นตลาดมีอิทธิพลต่อการมุ่งเน้นการเรียนรู้ของธุรกิจโลจิสติกส์ มีค่า .833 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางของการมุ่งเน้นตลาดมีอิทธิพลต่อความสามารถทางนวัตกรรมของธุรกิจโลจิสติกส์ มีค่า .435 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ทั้งนี้ การมุ่งเน้นตลาด การมุ่งเน้นการเรียนรู้ และความสามารถทางนวัตกรรม ร่วมกันพยากรณ์ให้เกิดอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานของธุรกิจโลจิสติกส์ ได้ร้อยละ 45.80

อภิปรายผลการวิจัย

การมุ่งเน้นตลาด การมุ่งเน้นการเรียนรู้ และความสามารถทางนวัตกรรม มีอิทธิพลทางตรงผลการดำเนินงานของธุรกิจโลจิสติกส์ สามารถอภิปรายผลการวิจัยในประเด็นที่สำคัญดังนี้

การมุ่งเน้นตลาดที่มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานของธุรกิจโลจิสติกส์ สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Beneke et al., (2016) และ Dubihlela & Dhurup (2015) วัฒนธรรมธุรกิจในการมุ่งเน้นตลาดเป็นสิ่งที่หนึ่งที่

พนักงานตั้งใจในการสร้างคุณค่าที่เหนือกว่าให้กับลูกค้า การมุ่งเน้นของธุรกิจเป็นปัจจัยภายนอกและภายในที่องค์กรค่อย ๆ เก็บสะสมเกี่ยวกับข้อมูลของลูกค้า คู่แข่งขัน และปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จขององค์กรอื่น ๆ การมุ่งเน้นตลาดของบริษัทส่งผลให้ส่วนต่าง ๆ ขององค์กรร่วมกันสร้างความได้เปรียบในการแข่งขัน ดังนั้นการมุ่งเน้นตลาดจึงนับเป็นตัวกำหนดสำคัญของผลการดำเนินงานของธุรกิจโลจิสติกส์ การมุ่งเน้นตลาดหมายถึงการที่องค์กรให้ความสำคัญมุ่งไปยังการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมที่ส่งผลต่อสมรรถนะในการสร้างความพึงพอใจสูงสุดให้กับผู้บริโภค สอดคล้องกับการศึกษาของ ฐิติพร อุ๋นใจ, อัยรดา พรเจริญ และปิยกนิ ภูริโชติวิช (2563) และ Phorncharoen (2020) การมุ่งเน้นตลาดส่งผลต่อความสามารถทางนวัตกรรม นวัตกรรมเป็นส่วนหนึ่งของความสามารถขององค์กรในการสร้างค่านิยมหลักของธุรกิจโลจิสติกส์ในการสนับสนุนผลการดำเนินงานของบริษัท สอดคล้องกับการพบว่าการมุ่งเน้นตลาดด้านลูกค้ามีอิทธิพลทางบวกต่อความสามารถทางนวัตกรรมของบริษัทของ Didonet, Diaz & Machado (2016) และ Alhakimi & Mahmoud (2020) การมุ่งเน้นการเรียนรู้มีอิทธิพลทางตรงต่อผลการดำเนินงาน สอดคล้องกับวัชรพันธ์ ผาสุข (2557) และ Beneke et al. (2016) ความสามารถทางนวัตกรรมมีอิทธิพลทางตรงต่อผลการดำเนินงาน สอดคล้องกับการศึกษาของ Grimaldi & Cricelli (2016) พบว่าความสามารถของบริษัทในการสร้างนวัตกรรมอย่างต่อเนื่อง จะทำให้ผลิตภัณฑ์ของบริษัทคงไว้ ซึ่งความเข้ากันได้กับความสามารถและความจำเป็นของลูกค้าของธุรกิจโลจิสติกส์

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1. ข้อค้นพบจากงานวิจัยด้านการมุ่งเน้นตลาด การมุ่งเน้นตลาดด้านการมุ่งเน้นคู่แข่งชั้น โดยธุรกิจควรมีการตอบสนองต่อคู่แข่งอย่างรวดเร็ว มีการเก็บข้อมูลของคู่แข่งชั้นมาใช้ในการกำหนดกลยุทธ์ และแจ้งให้พนักงานนำข้อมูลของคู่แข่งชั้นไปใช้ให้เกิดประโยชน์ การมุ่งเน้นตลาดด้านการประสานการทำงานในองค์กร ธุรกิจควรมีการวางแผนกลยุทธ์ร่วมกันในแต่ละฝ่าย แต่ละฝ่ายมีใช้ทรัพยากรร่วมกัน และมีการสื่อสารและ การแลกเปลี่ยนข้อมูลกันระหว่างฝ่ายต่าง ๆ การมุ่งเน้นตลาดด้านการมุ่งเน้นลูกค้า ธุรกิจควรมีความเข้าใจความต้องการของลูกค้า มีความมุ่งมั่นที่จะให้บริการที่ดีแก่ลูกค้า และมีการสร้างสรรคบริการ เพื่อคุณค่าที่เหนือกว่าให้กับลูกค้า

2. ข้อค้นพบจากงานวิจัยด้านการมุ่งเน้นการเรียนรู้ การมุ่งเน้นการเรียนรู้ด้านการมีวิสัยทัศน์/วัตถุประสงค์ร่วมกัน สมาชิกในธุรกิจควรมีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางของธุรกิจ มีความมุ่งมั่นที่จะปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายของธุรกิจ และเห็นด้วยกับวิสัยทัศน์ของธุรกิจ การมุ่งเน้นการเรียนรู้ด้านความมุ่งมั่นต่อการเรียนรู้ โดยผู้บริหารควรตระหนักว่าการเรียนรู้เป็นกุญแจสำคัญในการพัฒนากระบวนการทำงาน เห็นพ้องกันว่าความสามารถในการเรียนรู้ของพนักงานทุกคนเป็นหัวใจสำคัญในการสร้างรายได้เปรียบในการแข่งขัน และตระหนักว่าการเรียนรู้ในธุรกิจ คือหลักประกันที่ทำให้องค์กรอยู่รอด การมุ่งเน้นการเรียนรู้ด้านการเปิดใจรับฟังความคิดเห็น โดยธุรกิจควรรสร้างบรรยากาศให้สมาชิกมีความกล้าที่จะยอมรับผลการวิจารณ์การทำงาน พร้อมทั้งจะยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่าง และสนับสนุนให้สมาชิกคิดนอกกรอบได้

3. ข้อค้นพบจากงานวิจัยด้านความสามารถทางนวัตกรรม ความสามารถทางนวัตกรรมด้านการเปิดรับแนวความคิดใหม่ โดยธุรกิจควรเปิดรับแนวคิดใหม่อยู่เสมอ มีกิจกรรมสนับสนุนความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และมีการใช้นวัตกรรมเพื่อการบริการที่ทันสมัย ความสามารถทางนวัตกรรมด้านความสามารถทางนวัตกรรมด้านผลิตภัณฑ์ โดยธุรกิจควรเปิดโอกาสให้มีการนำเสนอผลิตภัณฑ์ใหม่ ปรับปรุงผลิตภัณฑ์ ที่มีอยู่ให้ดีขึ้นกว่าเดิม และนำเสนอ

บริการที่มีความหลากหลายเพื่อการตอบสนองความต้องการของลูกค้า ความสามารถทางนวัตกรรมด้านความสามารถทางนวัตกรรมด้านกระบวนการ โดยธุรกิจควรมีการประชาสัมพันธ์ด้วยวิธีการใหม่ ๆ ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ มีการพัฒนาการบริการที่เกี่ยวกับโลจิสติกส์ใหม่ ๆ ตลอดเวลา และมีกระบวนการใหม่ ๆ ในการให้บริการแก่ลูกค้าที่แตกต่างไปจากเดิม

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งถัดไป

1. ควรศึกษาผลกระทบของเทคโนโลยีสารสนเทศต่อความสามารถทางนวัตกรรมในการกำหนดผลการดำเนินงานของธุรกิจโลจิสติกส์

2. ควรศึกษารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของการมุ่งเน้นการตลาด การมุ่งเน้นการเรียนรู้ และความสามารถทางนวัตกรรมต่อผลการดำเนินงานของธุรกิจบริการ

3. ควรศึกษาทรัพยากรเทคโนโลยีสารสนเทศ ความสามารถทางนวัตกรรม และความสามารถของห่วงโซ่อุปทานเป็นตัวขับเคลื่อนการดำเนินธุรกิจ

4. ควรศึกษาผลกระทบของความสามารถและการวิเคราะห์ข้อมูลต่อผลการดำเนินงานของบริษัทผ่านการมุ่งเน้นการตลาดและความสามารถทางนวัตกรรม

เอกสารอ้างอิง

- กรมการขนส่งทางบก. (2564). สถิติจำนวนใบอนุญาตประกอบการขนส่งและจำนวนผู้ประกอบการขนส่ง. สืบค้นจาก <https://web.dlt.go.th/statistics/>
- กัลยา วานิชย์บัญชา. (2562). การวิเคราะห์สมการโครงสร้าง (SEM) ด้วย AMOS. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัดสามลดา, 2562.
- จิตติพร อุ่นใจ, อัยรดา พรเจริญ และปิยกนิษฐา โชติวณิช. (2563). อิทธิพลของการมุ่งเน้นตลาด การมุ่งเน้นการเรียนรู้ และความสามารถทางนวัตกรรมต่อผลการดำเนินงานของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมภาคบริการในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย. *วารสารปัญญาภิวัฒน์*, 12(3), 49-62.
- ณัชพล จรุงพิพัฒน์กุล. (2560). *ดีแฟโครงสร้างระบบโลจิสติกส์ไทย*. กรุงเทพฯ: ธนาकारแห่งประเทศไทย.
- ธานินทร์ ศิลป์จารุ. (2557). การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS และ AMOS. (พิมพ์ครั้งที่ 15). นนทบุรี: เอส.อาร์.พรินติ้ง แมสโปรดักส์.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2554). *การวิจัยเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ: บริษัทสุวีริยาสาส์น.
- ปรารธนา หลีกภัย, เกตศิริ เจริญวิศาล, ชาลี ไตรจันทร์ และโสภณ จิระเกียรติกุล. (2557). ความสามารถทางนวัตกรรมของธุรกิจโรงแรมในภาคใต้ของประเทศไทย. *วารสารวิทยาการจัดการ*, 31(1), 69-95.
- พิริยะ ผลพิรุฬห์. (2556). บทบาทของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมไทยในระบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์. *วารสารเศรษฐศาสตร์ปริทรรศน์ สถาบันพัฒนาศาสตร์*, 7(1), 205-250.
- วัชรพันธ์ ผาสุข. (2557). การมุ่งเน้นตลาดและการมุ่งเน้นการเรียนรู้ในการพัฒนาความสามารถทางนวัตกรรมและผลการดำเนินงานของธุรกิจอุตสาหกรรมขนาดกลาง. *วารสารการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน*, 21(2), 102-126.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2563). *รายงานโลจิสติกส์ของประเทศไทย ประจำปี 2562*. กรุงเทพฯ: กองยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบโลจิสติกส์ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

- Agwu, M.E. & Onwuegbuzie, H.N. (2018). Effects of international marketing environments on entrepreneurship development. *Journal of Innovation and Entrepreneurship*, 7(12), 1-20. doi.org/10.1186/s13731-018-0093-4
- Alhakimi, W. & Mahmoud, M. (2020). The impact of market orientation on innovativeness: evidence from Yemeni SMEs, Asia Pacific. *Journal of Innovation and Entrepreneurship*, 14(1), 47-59. doi.org/10.1108/APJIE-08-2019-0060
- Beneke, J., Blampied, S., Dewar, N. & Soriano, L. (2016). The impact of market orientation and learning orientation on organizational performance: A study of small to medium-sized enterprises in Cape Town, South Africa. *Journal of Research in Marketing and Entrepreneurship*, 18(1), 90-108. doi.org/10.1108/JRME-06-2015-0033
- Cronbach, L.J. (1970). *Essentials of Psychological Testing*. New York: Harper & Row.
- Decker, M., Schiefer, G. & Bulander, R. (2006). Specific challenges for small and medium-sized enterprises (SME) in m-business - a SME-suitable framework for mobile services. in Filipe, J. and Greene, T., editors. *ICE-B 2006*. Proceedings of the International Conference on e-Business; 7-10 August; Setúbal, Portugal. Setúbal: ICETE. pp. 169-174.
- Didonet, S.R., Díaz, G. & Machado, A.M. (2016). Market orientation and sources of knowledge to innovate in SMEs: A firm level study. *Journal of Technology Management and Innovation*, 11(3), 1-10. doi.org/10.4067/S0718-27242016000300001
- Dubihlela, J. and Dhurup, M.R. (2015). Determinants of, and barriers to, market orientation and the relationship with business performance among SMES. *Journal of Applied Business Research (JABR)*, 31(5), 1667-1678. doi.org/10.19030/jabr.v31i5.9381
- Greco, M., Grimaldi, M. & Cricelli, L. (2016). An analysis of the open innovation effect on firm performance. *European Management Journal*, 34(5), 501-516. doi.org/10.1016/j.emj.2016.02.008
- Hair, J.F., Black, W.C., Babin, B.J. & Anderson, R.E. (2010). *Multivariate Data Analysis*. (7th/ed). New York: Pearson.
- Keskin, H. (2006). Market orientation, learning orientation, and innovation capabilities in SMEs: An extended model. *European Journal of Innovation Management*, 9(4), 396-417. doi.org/10.1108/14601060610707849
- Martinette, L.A. & Leeson, A.O. (2012). The relationship between learning orientation and business performance and the moderating effect of competitive advantage: A service organization perspective. *Journal of Service Science*, 5(1), 43-58. doi.org/10.19030/jss.v5i1.6940
- Martinez, J.E.V., Serna, M.C.M. & Montoya, N.P. (2020). Dimensions of Learning Orientation and its Impact on Organizational Performance and Competitiveness in SMEs. *Journal of Business Economics and Management*, 21(2), 395-420. doi.org/10.3846/jbem.2020.11801

- McLean, L.D. (2005). Organizational culture's influence on creativity and innovation: A review of the literature and implications for human resource development. *Advances in Developing Human Resources*, 7(2), 226-246. doi.org/10.1177/1523422305274528
- Na, Y.K., Kang, S. & Jeong, H.Y. (2019). The Effect of Market Orientation on Performance of Sharing Economy Business: Focusing on Marketing Innovation and Sustainable Competitive Advantage. *Sustainability*, 11(1), 729, 1-19.
- Na, Y.K., Kang, S. & Jeong, H.Y. (2019). The Effect of Market Orientation on Performance of Sharing Economy Business: Focusing on Marketing Innovation and Sustainable Competitive Advantage. *Sustainability*, 11(1), 729, 1-19. doi.org/10.3390/su11030729
- Nunnally, J.C. (1978). *Psychometric Theory*. (2nd/ed). New York: McGraw-Hill.
- Phorncharoen, I. (2020). Influence of market orientation, learning orientation, and innovativeness on operational performance of real estate business. *International Journal of Engineering Business Management*, 12(1), 1-11. doi.org/10.1177/1847979020952672
- Salim, I.M. & Sulaiman, M. (2011). Organization learning, innovation and performance: A study of Malaysian small and medium sized enterprises. *International Journal of Business and Management*, 6(12), 118-125. doi.org/10.5539/ijbm.v6n12p118
- Xie, H., Liu, C. & Chen, C. (2007). Relationships among market orientation, learning orientation, organizational innovation and organizational performance: An empirical study in the Pearl River Delta region of China. *Frontiers of Business Research in China*, 1(2), 222-253. doi.org/10.1007/s11782-007-0014-z

ชุดฝึกกระนาดท่อมสำหรับพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน
Instructional Skill Training For Ranad Thum
in Building up the Potential of Learners

กิตติ อัทธภาพ^{1*}

Kitti Atthaphol^{1*}

วิทยาลัยนาฏศิลป์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม

The college of dramatic arts, Bunditpattanasil institute, Culture ministry

*Corresponding author; E-mail: kittiatthaphol@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างชุดฝึกกระนาดท่อมในการบรรเลงเพลงไทย และเพื่อสร้างเสริมศักยภาพของผู้เรียนด้วยชุดฝึกกระนาดท่อม โดยมีขั้นตอนเก็บรวบรวมข้อมูลจากการลงพื้นที่ภาคสนามสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล คือผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิด้านดุริยางค์ไทย จำนวน 5 ท่าน เพื่อวิเคราะห์แนวทางการสร้างชุดฝึกกระนาดท่อมสำหรับพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน และนำไปทดลองใช้กับกลุ่มอาสาสมัครจำนวน 20 คน จากนั้นวิพากษ์ และประเมินคุณภาพชุดฝึกกระนาดท่อมสำหรับพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน

ผลการวิจัยพบว่า วัฒนธรรมการเรียนรู้อัตนุรักษ์กระนาดท่อมเดิมผู้เรียนจะต้องมีทักษะในการปฏิบัติซ่องวงใหญ่เป็นพื้นฐาน ใช้เพลงเป็นเครื่องมือในการฝึกปฏิบัติกลวิธีการบรรเลง และฝึกปฏิบัติกลวิธีการบรรเลงของระนาดท่อม ไม่มีชุดฝึกทักษะตายตัว การสร้างชุดฝึกทักษะระนาดท่อมสำหรับพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน เรียงลำดับจากง่ายไปหายาก และสอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐานดนตรีไทย แบ่งออกเป็น 4 ชุดฝึกประกอบด้วย ชุดฝึกขั้นพื้นฐาน ชุดฝึกการใช้มือหรือการแบ่งมือในการบรรเลง ชุดฝึกสำนวนการบรรเลง และชุดฝึกสำหรับการบรรเลงเพลง ผลการประเมินคุณภาพชุดฝึกกระนาดท่อมสำหรับพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนจากระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่าภาพรวมของชุดฝึกกระนาดท่อมอยู่ในระดับดี มีคะแนนเฉลี่ย 4.4 คะแนน การเรียนรู้ด้วยชุดฝึกกระนาดท่อมสำหรับพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน พบว่า ก่อนเรียนด้วยชุดฝึกกระนาดท่อมผู้เรียนมีคะแนนเฉลี่ย 8.45 หรือคิดเป็นร้อยละ 42.25 และหลังเรียนมีคะแนนเพิ่มสูงขึ้นเป็น 17.85 หรือคิดเป็นร้อยละ 89.25

คำสำคัญ: ชุดฝึก, ระนาดท่อม, ศักยภาพของผู้เรียน

ABSTRACT

This research had objectives to create Instructional Skill Training for Ranad Thum in Thai Music performing and to build up the potential of learners by Instructional skill training for Ranad Thum that having the process of data collecting from field study interviewed informants of specialists and 5 honorable in Thai Music to analyze approach in creating Instructional Skill training

for Ranad Thum in building up the potential of learners and took implementation with volunteers to criticize and evaluate the quality of Instructional Skill Training for Ranad Thum in building up the potential of Learners.

The finding found that the culture of Ranad Thum learning in the former time learners must have skills in Gong Wong Yai practicing as the basic taking the song be tool in practicing the playing technique then practice the playing Ranad Thum there is not the fixed Instructional Skill Training. The creating Instructional Skill Training for Ranad Thum in building up the potential of learners had steps from easy to difficult and relating to Thai Music Standardization had divided into 4 sets of Instructional Skill Training be Basic Instructional Skill Handling using or using hands in playing Instructional Skill Playing Pattern Instructional Skill and Playing Instructional Skill. The evaluating the quality of Instructional Skill Training for Ranad Thum in Building up the Potential of Learners from the level by agreement of specialists and honorable found that the overall of Instructional Skill Training be in the good level with average of 4.4 scores. Learning by Instructional Skill Training for Ranad Thum in Building up the potential of learners found that before learning Learners had average scores at 8.45 or being 42.25 and after learning they had the up scores of 17.85 or being 89.25.

Keywords: Instructional, Skill Training, Ranad Thum, Potential of Learners

บทนำ

วัฒนธรรมการเรียนการสอนดนตรีไทยมีลักษณะของมูขุปาฐะเป็นหัวใจสำคัญ กล่าวคือ เป็นการถ่ายทอดต่อกันด้วยวิธีการบอกเล่าปากเปล่า มิได้บันทึกไว้เป็นลายลักษณ์อักษร ชั้นแรกของการเรียนดนตรีด้วยวิธีอย่างมูขุปาฐะนั้นคือ การเลียน หรือการเอาอย่างด้วยการพยายามทำให้เหมือนหรือคล้ายคลึงกับแบบอย่าง ครูจึงเป็นต้นแบบสำคัญในการถ่ายทอดแนวทาง วิธีปฏิบัติทางดนตรีเพื่อให้เกิดแบบแผนการปฏิบัติเบื้องต้นที่มั่นคง (รังสิพันธ์ แข็งขัน 2552: 242-243) ถึงแม้ว่าวัฒนธรรมการเรียนการสอนดนตรีไทยในปัจจุบันยังให้ความสำคัญกับการเรียนด้วยวิธีมูขุปาฐะเป็นหลัก หากแต่ผลสัมฤทธิ์หรือทักษะทางดนตรีของผู้เรียนยังอยู่ในเกณฑ์ที่ควรพัฒนาเมื่อเทียบกับนักดนตรีหรือผู้เรียนในอดีต ทั้งนี้ ด้วยลักษณะของห้องเรียนดนตรีที่แตกต่างและเปลี่ยนแปลงไปตามบริบททางสังคม กล่าวคือ ระบบการเรียนการสอนดนตรีไทยได้เปลี่ยนรูปแบบจากการเรียนในวง สำนักดนตรี มาเป็นระบบการเรียนการสอนในโรงเรียน สถานศึกษา ด้วยโครงสร้างทางการศึกษาสมัยใหม่ อาทิ การกำหนดเวลาเรียนเป็นรายคาบ การให้สัดส่วนของรายวิชาที่ต้องมุ่งเน้นรายวิชาสามัญควบคู่ไปกับรายวิชาการฝึกทักษะดนตรี การวัดประเมินผลโดยคาดหวังผลลัพธ์ในเวลาจำกัด (รายเทอม) เหล่านี้ ล้วนเป็นปัจจัยสำคัญที่มีส่วนในการลดทอนความเข้มข้นของกระบวนการเรียนการสอนดนตรีไทย ทักษะทางดนตรีของผู้เรียน ตลอดจนความเข้าใจในบริบททางวัฒนธรรมดนตรีที่ว่าด้วยเรื่องบทบาทหน้าที่ของเครื่องดนตรีที่ทำให้บทเพลงมีความสมบูรณ์ด้านให้ความสมดุลของเสียงภายในวง และทำให้เกิดอรรถรส รวมถึงเกิดสุนทรียะมากยิ่งขึ้น ฉะนั้นการบรรเลงระนาดทุ้ม ผู้บรรเลงต้องมีความรู้ มี

ความสามารถ และมีทักษะในการบรรเลงที่ถูกต้องตามหลักและวิธีการบรรเลงอย่างครบถ้วน (ไพฑูริย์ เฉยเจริญ, 2563; ดุษฎี มีป้อม, 2563)

วิทยาลัยนาฏศิลป์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ เป็นสถานศึกษาที่มุ่งผลิตนักเรียนโดยสร้างความรอบรู้ทั้งด้านวิชาการและด้านการปฏิบัติให้กับผู้ที่เข้ามารับการศึกษาวิชชาดนตรีไทยในการเรียนสายอาชีพมาอย่างต่อเนื่อง ผลผลิตของผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษาและอุดมศึกษาในวิทยาลัยนาฏศิลป์ทั่วประเทศได้รับการถ่ายทอดและเรียนรู้เครื่องดนตรีไทยหลายประเภทซึ่งประกอบด้วยเครื่องดีด เครื่องตี เครื่องสี และเครื่องเป่า โดยเฉพาะเครื่องดนตรีระนาดทุ้มซึ่งเป็นเครื่องดนตรีไทยที่จัดอยู่ในประเภทเครื่องดีดในวงปี่พาทย์ มีความสำคัญในการบรรเลงชิ้นหนึ่ง ที่ทำให้บทเพลงมีความสมบูรณ์ในด้านความสมดุลของเสียงภายในวง และทำให้เกิดอารมณ์สรส รวมถึงเกิดสุนทรียะมากยิ่งขึ้น ฉะนั้นการบรรเลงระนาดทุ้ม ผู้บรรเลงต้องมีความรู้ มีความสามารถ และมีทักษะในการบรรเลงที่ถูกต้องตามหลักและวิธีการบรรเลงอย่างครบถ้วน ผู้วิจัยจึงเห็นว่า “ชุดฝึกระนาดทุ้ม” จะเป็นนวัตกรรมทางการศึกษาที่ผู้เรียนจะใช้ฝึกฝนตนเองในระยะเวลาที่จำกัดและมีประสิทธิภาพสูงสุดที่จะทำให้ผู้เรียนมีศักยภาพและทักษะในการบรรเลงระนาดทุ้มที่ถูกต้องตามหลักดุริยางคศิลป์ไทยอย่างรวดเร็วยิ่งขึ้น ตลอดจนการพัฒนาทักษะระนาดทุ้มของผู้เรียนโดยเริ่มต้นจากการปูพื้นฐานที่ถูกต้องตามแบบแผนการบรรเลงเพื่อพัฒนาไปสู่ทักษะการบรรเลงขั้นสูงต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อสร้างชุดฝึกระนาดทุ้มในการบรรเลงเพลงไทย
2. เพื่อสร้างเสริมศักยภาพของผู้เรียนด้วยชุดฝึกระนาดทุ้ม

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ชุดฝึกระนาดทุ้มสำหรับพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน เป็นการวิจัยและพัฒนา มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างชุดฝึกระนาดทุ้มในการบรรเลงเพลงไทย และเพื่อสร้างเสริมศักยภาพของผู้เรียนด้วยชุดฝึกระนาดทุ้ม โดยมีขั้นตอนเก็บรวบรวมข้อมูลจากการลงพื้นที่ภาคสนามสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล รวมไปถึงศึกษาข้อมูลจากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ รวบรวมข้อมูลเอกสาร การทดลองใช้ชุดฝึกระนาดทุ้ม และนำเสนอด้วยการพรรณานาวิเคราะห์ โดยมีรายละเอียดดังนี้

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา

งานวิจัยนี้มุ่งเน้นการสร้างพื้นฐานในการบรรเลงระนาดทุ้มให้แก่ผู้เรียน ได้แก่ การตีเสียง การตีคู่แปด กลวิธีในการบรรเลง รวมไปถึงการฝึกปฏิบัติเพลงระดับพื้นฐาน เพื่อให้ผู้เรียนมีฐานความรู้ ความเข้าใจ สามารถนำพื้นฐานเหล่านี้ไปต่อยอดทักษะการปฏิบัติในอนาคต

เกณฑ์ในการเลือกทำนองหลัก และบทเพลง

เกณฑ์ในการเลือกมือฆ้อง ผู้วิจัยเลือกจากสำนวนมือฆ้องที่ปรากฏมากในเพลงไทย และสำนวนนั้นสามารถใช้มือฆ้องอื่น ๆ ได้อีก โดยมีโครงสร้างสำนวนเดียวกัน นอกจากนี้ยังมีสำนวนระนาดทุ้มพื้นฐานที่ใช้โดยทั่วไป ฟังและเข้าใจง่าย สามารถนำไปใช้ในบทเพลงต่าง ๆ ได้

สำหรับเพลงที่ใช้ในชุดฝึกกระนาตทุ้มสำหรับพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน ผู้วิจัยเลือกเพลงพญานาค สามชั้น เนื่องจากเป็นเพลงทางพื้นและบังคับทาง เพื่อให้ผู้เรียนได้ทราบถึงวิธีการบรรเลงว่า ช่วงทำนองใดควรมีทางระนาตทุ้มและช่วงทำนองใดควรเป็นมือฆ้องหรือทำนองหลัก และเลือกเพลงจะเข้ทางยาว สามชั้น เนื่องจากเป็นเพลงทางพื้นและมีทำนองลูกล้อลูกชัด เพื่อให้ผู้เรียนได้ทราบถึงวิธีการบรรเลงที่มีความโลดโผนมากขึ้น โดยเฉพาะสำนวนทางระนาตทุ้มที่จะใช้กับลูกล้อลูกชัดและการบรรเลงล้วงในทำนองลูกล้อจากระนาตเอก

กลุ่มตัวอย่าง

เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างชุดฝึกกระนาตทุ้มในการบรรเลงเพลงไทย และสร้างเสริมศักยภาพของผู้เรียนด้วยชุดฝึกกระนาตทุ้ม ในการสร้างเสริมศักยภาพของผู้เรียนด้วยชุดฝึกกระนาตทุ้ม ผู้เรียนจำเป็นต้องมีพื้นฐานในการปฏิบัติฆ้องวงใหญ่ก่อนการเรียนรู้เครื่องดนตรีอื่น ๆ ตามวิธีการเรียนรู้สาขาปีพาทย์ ของวิทยาลัยนาฏศิลป์ ดังนั้น การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้เลือกผู้ให้ข้อมูล (Key Informants) แบบยึดจุดมุ่งหมายของการศึกษาเป็นหลัก (Purposeful Sampling) เพื่อให้ได้ผู้ให้ข้อมูลที่เหมาะสมกับแนวคิด จุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยเปิดรับอาสาสมัครจากนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และนักศึกษาระดับอุดมศึกษา สาขาวิชาปีพาทย์ ภาควิชาดุริยางค์ไทย ปีการศึกษา 2563 จากวิทยาลัยนาฏศิลป์ 5 แห่ง ได้แก่ วิทยาลัยนาฏศิลป์ วิทยาลัยนาฏศิลป์สุพรรณบุรี วิทยาลัยนาฏศิลป์อ่างทอง วิทยาลัยนาฏศิลป์จันทบุรี และวิทยาลัยนาฏศิลป์พลบุรี รวมจำนวน 20 คน เนื่องจากวิทยาลัยนาฏศิลป์ทั้ง 5 แห่ง เป็นวิทยาลัยที่อยู่ในภาคกลาง มีโครงสร้างการจัดการเรียนการสอนที่คล้ายคลึงกัน เน้นการปฏิบัติดนตรีไทยตามระเบียบแบบแผน ซึ่งต่างจากวิทยาลัยนาฏศิลป์ในภูมิภาคอื่นซึ่งมีโครงสร้างการจัดการเรียนการสอนดนตรีพื้นบ้านด้วย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1) การทบทวนวรรณกรรม

ผู้วิจัยศึกษาทบทวน แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ (1) แนวคิดและทฤษฎี (2) สารัตถะ และ (3) เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยค้นคว้าข้อมูลจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ อันได้แก่ ห้องสมุดวิทยาลัยนาฏศิลป์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ห้องสมุดมหาวิทยาลัยมหิดล และฐานข้อมูลออนไลน์

นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูล คือ การสัมภาษณ์บุคคลผู้ให้ข้อมูล อาทิ อาจารย์ไชยยะ ทางมีศรี อาจารย์ทรงศักดิ์ เสนีย์พงศ์ อาจารย์ชัยชนะ เตชะอ้วน อาจารย์วีระชาติ สังขมาน อาจารย์ธิตินนท์ ฝุละศิริ อาจารย์บุญสร้าง เรืองนนท์ พันโทเสนาะ หลวงสุนทร (ศิลปินแห่งชาติ) อาจารย์สิริชัยชาญ พักจำรูญ (ศิลปินแห่งชาติ) ศึกษาเอกสารทางวิชาการ ตำรา บทความจากฐานข้อมูลออนไลน์ นำไปสู่การสร้างกรอบแนวคิดในการวิจัย

2) การออกแบบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาในครั้งนี้ผู้วิจัยออกแบบวิธีวิจัยและการเก็บรวบรวมข้อมูลให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการวิจัย โดยใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลที่หลากหลาย แบ่งออกเป็น 3 ชั้น ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ชั้นที่ 1 การสร้างชุดฝึกกระนาตทุ้ม มีขั้นตอนในการดำเนินการดังนี้

1) ศึกษาปัญหาในการบรรเลงระนาตทุ้มจากการสังเกต และการสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการจากครูผู้สอน ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อวิเคราะห์สภาพปัญหาของผู้เรียนในการบรรเลงระนาตทุ้ม

2) ศึกษาเกณฑ์มาตรฐานดนตรีไทย เพื่อวิเคราะห์กรอบการพัฒนาทักษะการปฏิบัติของระนาดทุ้มตามเกณฑ์มาตรฐานดนตรีไทย และผลสัมฤทธิ์ของเกณฑ์ดังกล่าว

3) จัดทำแนวคำถามสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ และผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านดุริยางค์ไทย และตรวจพิจารณาโดยผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อขอรับการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์

4) สัมภาษณ์ข้อมูลเกี่ยวกับการฝึกระนาดทุ้มจากผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านดุริยางค์ไทย โดยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้างจากผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านดุริยางค์ไทย ทั้งนี้แนวคำถามที่ใช้เป็นลักษณะคำถามปลายเปิดเพื่อให้โอกาสแก่ผู้ให้ข้อมูลได้แสดงทัศนะในการตอบคำถามมากที่สุด

5) นำข้อมูลจากการสัมภาษณ์ และข้อมูลการศึกษาเอกสารทางวิชาการมาสังเคราะห์ข้อมูล เพื่อจัดทำชุดฝึกระนาดทุ้มสำหรับพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน

6) จัดทำชุดฝึกระนาดทุ้มสำหรับพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน

7) กำหนดเกณฑ์การให้คะแนนการประเมินการทดสอบทักษะปฏิบัติ โดยใช้เกณฑ์การให้คะแนนแบบรูบริค (scoring rubric) ในประเด็น ดังต่อไปนี้

- ความถูกต้องของวิธีการบรรเลง
- คุณภาพเสียง
- ความถูกต้องของจังหวะ
- ความถูกต้องของทำนอง

ขั้นที่ 2 วิพากษ์ชุดฝึกระนาดทุ้ม มีขั้นตอนดังนี้

1) ผู้วิจัยจัดการประชุมเชิงปฏิบัติการ ในการวิพากษ์ชุดฝึกระนาดทุ้มสำหรับพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน

2) ผู้วิจัยนำเสนอการสร้างชุดฝึกระนาดทุ้มสำหรับพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน

3) วิพากษ์ผลการทดลองใช้ชุดฝึกระนาดทุ้มเพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน โดยครุดนตรีผู้เชี่ยวชาญ และผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านดุริยางค์ไทย

4) ให้ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิประเมินคุณภาพชุดฝึกระนาดทุ้มสำหรับพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน ด้วยแบบประเมินคุณภาพที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) โดยผลการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิต้องมีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.51 ขึ้นไป ซึ่งถือว่าชุดฝึกระนาดทุ้มสำหรับพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน มีคุณภาพระดับดี

5) นำผลการวิพากษ์ ผลการประเมินคุณภาพ และผลการทดลองใช้ชุดฝึกระนาดทุ้มเพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน โดยครุดนตรี ผู้เชี่ยวชาญ และผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านดุริยางค์ไทย มาวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อปรับปรุงแก้ไขงานวิจัยให้มีความสมบูรณ์

ขั้นที่ 3 การเสริมสร้างศักยภาพในการบรรเลงระนาดทุ้มของผู้เรียน โดยทดลองใช้ชุดฝึกระนาดทุ้มสำหรับพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน มีขั้นตอนดังนี้

1) เปิดรับสมัครอาสาสมัครเพื่อเข้ารับการเสริมสร้างศักยภาพในการบรรเลงระนาดทุ้มของผู้เรียน ด้วยชุดฝึกระนาดทุ้มที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

2) ให้ผู้เรียนลงชื่อในเอกสารยินยอมเพื่อเข้าร่วมโครงการวิจัย

3) ผู้วิจัยทดสอบทักษะการบรรเลงระนาดทุ้มก่อนเรียนของผู้เรียน จากนั้นให้คะแนนการบรรเลงของผู้เรียนตามเกณฑ์การให้คะแนนการประเมินการทดสอบทักษะปฏิบัติ

4) ผู้วิจัยทดลองใช้ชุดฝึกขนาดหุ้มเพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนกับกลุ่มอาสาสมัคร โดยใช้เวลาในการฝึกปฏิบัติชุดที่ 1 - 4 จำนวน 40 ชั่วโมง

5) ผู้วิจัยทดสอบทักษะปฏิบัติในแต่ละลำดับขั้น หลังจากการใช้ชุดฝึกขนาดหุ้มสำหรับพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน จากนั้นให้คะแนนการบรรเลงของผู้เรียนตามเกณฑ์การให้คะแนนการประเมินการทดสอบทักษะปฏิบัติ

6) แสดงผลการเสริมสร้างศักยภาพในการบรรเลงระนาดหุ้มของผู้เรียน หลังจากการทดลองใช้ชุดฝึกขนาดหุ้มสำหรับพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน โดยใช้ตารางเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนและหลังเรียน

7) จัดทำชุดฝึกขนาดหุ้มสำหรับพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนเป็นเอกสารงานวิจัยฉบับสมบูรณ์เพื่อเผยแพร่สู่สาธารณชน

3) การตรวจสอบ วิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้คำนึงถึงความเที่ยงตรงและความน่าเชื่อถือของข้อมูล โดยใช้วิธีการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (triangulation)

เมื่อได้ข้อมูลจากการสังเกต สัมภาษณ์ และรวบรวมข้อมูลเอกสารแล้ว ผู้วิจัยนำมาวิเคราะห์ข้อมูล และนำเสนอด้วยการพรรณานาวิเคราะห์ โดยใช้แนวคิดทฤษฎีเป็นกรอบในการวิเคราะห์ตามประเด็นในการศึกษาซึ่งผู้วิจัยแบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลดังแสดงผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ โดยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในประเด็นต่อไปนี้

1) กระบวนการสร้างชุดฝึกขนาดหุ้ม วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการฝึกขนาดหุ้ม จากการเก็บข้อมูลจากความรู้และประสบการณ์ของผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านดุริยางค์ไทย รวมถึงบทบาทหน้าที่ของระนาดหุ้ม โดยใช้ทฤษฎีลูกกระดอน เพื่อวิเคราะห์แนวทางการสร้างชุดฝึกขนาดหุ้มให้สอดคล้องกับบทบาทหน้าที่ของระนาดหุ้มและบริบทของวัฒนธรรมดนตรีไทย และวิเคราะห์เกณฑ์มาตรฐานดนตรีไทย เพื่อสร้างชุดฝึกขนาดหุ้มสำหรับพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน โดยใช้แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการสร้างชุดฝึกทักษะ เป็นกรอบในการวิเคราะห์การจัดลำดับขั้นในการสร้างชุดฝึกขนาดหุ้มให้ผู้เรียนมีศักยภาพในการบรรเลงระนาดหุ้มที่ดี และสอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐานดนตรีไทย

2) การวิพากษ์ชุดฝึกขนาดหุ้มสำหรับพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน โดยวิเคราะห์ข้อมูลจากการวิพากษ์ชุดฝึกขนาดหุ้มและข้อเสนอจากผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านดุริยางค์ไทย

3) ผลการประเมินคุณภาพชุดฝึกขนาดหุ้มสำหรับพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน วิเคราะห์ข้อมูลผลการประเมินคุณภาพชุดฝึกขนาดหุ้มสำหรับพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนจากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน โดยใช้แบบประเมินคุณภาพชุดฝึกขนาดหุ้มสำหรับพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน และนำผลการประเมินมาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย

4) การพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน วิเคราะห์ข้อมูลศักยภาพในการบรรเลงระนาดหุ้มของผู้เรียนทั้งก่อนเรียน และหลังเรียนด้วยชุดฝึกขนาดหุ้ม จากการบันทึกของผู้วิจัยตามเกณฑ์การให้คะแนนการประเมินการทดสอบทักษะปฏิบัติ เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้สถิติพื้นฐานในการวิเคราะห์ข้อมูลพัฒนาการของผู้เรียน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และร้อยละ

การสังเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลมาเชื่อมโยงกับแนวคิด และทฤษฎีโดยใช้กรอบแนวคิดช่วยในการสังเคราะห์ เพื่อสะท้อนให้เห็นกระบวนการพัฒนาชุดฝึกขนาดหุ้มสำหรับพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน

ผลการวิจัย

1. วัฒนธรรมการฝึกปฏิบัติระนาดทุ้ม

วัฒนธรรมการเรียนการสอนดนตรีไทยเดิมเป็นการถ่ายทอดความรู้ในรูปแบบมุขปาฐะ โดยผู้เรียนจะต้องใช้ความจำและการเลียนแบบจากครูผู้สอนในการฝึกปฏิบัติระนาดทุ้ม โดยผู้เรียนจะต้องมีทักษะในการปฏิบัติห้องวงใหญ่เป็นพื้นฐาน เพื่อฝึกทักษะการตี การฟัง และทักษะด้านจังหวะของผู้เรียน รวมไปถึงความคล่องตัวในการฝึกปฏิบัติ มีความเข้าใจทำนองหลักของเพลง และสามารถนำไปปฏิบัติทางระนาดทุ้มได้ด้วยการใช้เทคนิควิธีต่าง ๆ ของระนาดทุ้มได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้การฝึกปฏิบัติระนาดทุ้มในขั้นต้นผู้เรียนยังควรมีทักษะในการบรรเลงระนาดเอก เพื่อให้รู้หลักการแปรทำนองและสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการบรรเลงระนาดทุ้มได้

ปัจจุบันการจัดการเรียนการสอนระนาดทุ้มในระบบการศึกษา ยังคงยึดรูปแบบมุขปาฐะ โดยครูผู้สอนแต่ละคนมีวิธีการสอนแตกต่างกันขึ้นอยู่กับศักยภาพของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถปฏิบัติกลวิธีการบรรเลงของระนาดทุ้มได้ และมีความแตกฉานในการบรรเลง ซึ่งไม่มีชุดฝึกทักษะตายตัว การฝึกปฏิบัติกลวิธีการบรรเลง หรือการสร้างลักษณะเสียงพิเศษของระนาดทุ้มจึงปรับตามศักยภาพในการเรียนรู้ของผู้เรียน อาทิ เสียงคูด การยกเยื้อง จังหวะต่าง ๆ การใช้กลวิธีเหล่านี้ผู้บรรเลงจะต้องมีความเข้าใจในรูปแบบเพลง และการนำไปใช้ให้เหมาะสม โดยใช้เพลงเป็นเครื่องมือในการฝึกปฏิบัติกลวิธีการบรรเลงให้เหมาะสมกับบทเพลงนั้น ๆ และฝึกปฏิบัติให้เกิดความคล่องตัว

2. ชุดฝึกระนาดทุ้มสำหรับพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน

การสร้างชุดฝึกทักษะระนาดทุ้มสำหรับพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน เป็นเครื่องมือหนึ่งที่ผู้วิจัยจัดทำขึ้นเพื่อช่วยเพิ่มศักยภาพของผู้เรียน ช่วยย่นระยะเวลาการทำความเข้าใจ การเรียนรู้การบรรเลงระนาดทุ้มได้อย่างครบถ้วนสมบูรณ์ ตลอดจนการพัฒนาทักษะระนาดทุ้มของผู้เรียนโดยเริ่มต้นจากการปูพื้นฐานที่ถูกต้องตามแบบแผนการบรรเลงเพื่อพัฒนาไปสู่ทักษะการบรรเลงขั้นสูงต่อไป โดยสำรวจปัญหาที่พบในการฝึกปฏิบัติระนาดทุ้ม จากการสัมภาษณ์ครูผู้สอนในสถาบันการศึกษา พบว่า ปัจจุบันผู้เรียนขาดทักษะและความเข้าใจในการบรรเลงระนาดทุ้มหลายด้าน โดยเฉพาะผู้เรียนขาดเครื่องมือ ขาดความเข้าใจในการบรรเลงสำนวนระนาดทุ้ม ขาดความเข้าใจในทักษะการใช้มือหรือการแบ่งมือในการบรรเลงของระนาดทุ้ม และขาดความคล่องตัวในการบรรเลงระนาดทุ้ม

จากสภาพปัญหาดังกล่าวผนวกกับข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้วิจัยจึงนำข้อมูลมาสังเคราะห์เพื่อสร้างแบบฝึกหัดในการปฏิบัติระนาดทุ้ม ให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติตั้งแต่การตีเสียง การแบ่งมือ กลวิธีการบรรเลง ไปจนถึงการเรียนรู้จากสำนวนการบรรเลงของระนาดทุ้ม เพื่อให้ผู้เรียนไม่เกิดความเบื่อหน่าย และมีพัฒนาการอย่างเป็นลำดับขั้น เรียงลำดับจากง่ายไปหายาก ขณะเดียวกันยังมีความสอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐานดนตรีไทยในชั้นที่ 1-9 ตามขอบเขตของเกณฑ์ภาคปฏิบัติ ให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ตั้งแต่ระดับพื้นฐาน และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้อย่างเหมาะสม โดยผู้วิจัยได้นำมาชุดฝึกระนาดทุ้ม ประกอบด้วย ชุดฝึกขั้นพื้นฐาน ชุดฝึกการใช้มือหรือการแบ่งมือในการบรรเลง ชุดฝึกสำนวนการบรรเลง และชุดฝึกสำหรับการบรรเลงเพลง คือ เพลงพญานาคสามชั้น และเพลงจรเข้หางยาว สามชั้น โดยมีรายละเอียดดังนี้

1) ชุดฝึกขั้นพื้นฐาน เป็นการเตรียมตัวให้ผู้เรียนฝึกหัดระนาดทุ้มได้คุ้นเคยกับการใช้ความจำเป็นพื้นฐาน ทั้งด้านทำนองและจังหวะ สามารถฟังเพลงทางบรรเลงทำนองเพลงไทยง่าย ๆ สั้น ๆ ที่เหมาะสมกับวุฒิภาวะ รวมทั้งทำให้ผู้เรียนรู้จักและคุ้นเคยกับระนาดทุ้มก่อนที่จะเรียนรู้และฝึกฝนเพลงไทยต่อไป ประสิทธิภาพในการ

ปฏิบัติ เป็นผู้มีจังหวะ รู้เสียงดนตรี มีประสิทธิภาพในการจำ ซึ่งเป็นพื้นฐานของการเรียนดนตรีไทย โดยมีความสมบูรณ์ในกระบวนการฝึกฝนเพื่อพัฒนาฝีมือในการบังคับเครื่องดนตรี มีความสามารถและใช้เทคนิคการบรรเลงของระนาดทุ้มในระดับปานกลาง แบ่งออกเป็น 10 แบบฝึก ประกอบด้วย (1) การตีไล่เสียง (2) การตีคู่แปด (3) การตีเสียงมือซ้าย 2 เสียง (4) การตีสะเดาะเสียง (5) การตีย้ำเสียงมือซ้าย (6) การตีมือซ้าย 4 เสียง (7) การตีตาม (8) การตีคู่ถ่าง (9) การตีย่อยจังหวะ และ (10) การตีติด

2) ชุดฝึกการใช้มือหรือการแบ่งมือในการบรรเลง เป็นการฝึกการใช้มือ การแบ่งมือ เทคนิค ส่วนวงกลอน และจังหวะที่ยากขึ้น มีความสามารถและใช้เทคนิคการบรรเลงในระดับสูง มีความสมบูรณ์ในกรณีศึกษาเพื่อการบรรเลงฝีมือขั้นสูงสำหรับวงปี่พาทย์

3) ชุดฝึกส่วนการบรรเลง เป็นการฝึกการใช้ส่วนวงกลอน 3 แบบ ได้แก่ ส่วนวงกลอนที่บรรเลงจบพร้อมจังหวะ ส่วนวงกลอนที่บรรเลงจบก่อนจังหวะ และส่วนวงกลอนที่บรรเลงจบหลังจังหวะ เพื่อให้ผู้เรียนรู้และเข้าใจลักษณะกลอนระนาดทุ้มที่นิยมใช้โดยทั่วไป มีความสามารถและใช้เทคนิคการบรรเลงในระดับปานกลาง มีความสมบูรณ์ในกรณีศึกษาเพื่อการบรรเลงฝีมือขั้นสูงสำหรับวงปี่พาทย์

4) ชุดฝึกสำหรับการบรรเลงเพลง เป็นการรวบรวมการฝึกปฏิบัติกลวิธีการบรรเลงต่าง ๆ ของระนาดทุ้มมาใช้ในการบรรเลงเพลงไทย ซึ่งผู้วิจัยได้เลือกเพลงพญานาค สามชั้น ในการฝึกปฏิบัติ เนื่องจากเป็นเพลงทางพื้นและบังคับทาง เพื่อให้ผู้เรียนได้ทราบถึงวิธีการบรรเลงว่า ช่วงทำนองใดควรมีทางระนาดทุ้มและช่วงทำนองใดควรเป็นมือฆ้องหรือทำนองหลัก และใช้เพลงจรจะเข้ทางยาว สามชั้น เป็นตัวอย่างเพลงไทยที่ใช้ในการฝึกปฏิบัติอีกเพลงหนึ่ง เนื่องจากเป็นเพลงทางพื้นและมีทำนองลูกล่อลูกขัด เพื่อให้ผู้เรียนได้ทราบถึงวิธีการบรรเลงที่มีความโดดเด่นมากขึ้น โดยเฉพาะส่วนทางระนาดทุ้มที่จะใช้กับลูกล่อลูกขัดและการบรรเลงล้วงในทำนองลูกล่อจากระนาดเอก

ในการวิจัยครั้งนี้เป้าหมายสำคัญในการพัฒนาชุดฝึกระนาดทุ้มสำหรับการพัฒนาศักยภาพในการบรรเลงเพลงไทยของผู้เรียน จากการวิเคราะห์สภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในการจัดการเรียนรู้ปัจจุบัน กอปรกับแนวทางการฝึกหัดระนาดทุ้มจากผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิด้านระนาดทุ้ม นำมาสร้างชุดฝึกระนาดทุ้มเพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างเป็นลำดับขั้น และนำไปสู่การพัฒนาศักยภาพในการบรรเลงเพลงไทยของผู้เรียน

3. การวิพากษ์ชุดฝึกระนาดทุ้มสำหรับพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน

การสร้างชุดฝึกระนาดทุ้มมีเป้าหมายเพื่อสร้างทักษะตั้งแต่ระดับพื้นฐานให้แก่ผู้เรียนสำหรับพัฒนาศักยภาพในการบรรเลงเพลงไทย ขจัดปัญหาข้อจำกัดในการเรียนรู้ของผู้เรียน อาทิ ข้อจำกัดของเวลา ข้อจำกัด การสร้างชุดฝึกระนาดทุ้มจึงเป็นเครื่องมือหนึ่งในการแก้ปัญหาดังกล่าว ชุดฝึกระนาดทุ้มถือเป็นนวัตกรรมทางการศึกษาด้านดนตรีไทยซึ่งเป้าหมายในการสร้างชุดฝึกระนาดทุ้มมีความครอบคลุมถึงวิธีการฝึกปฏิบัติกลวิธีการบรรเลงของระนาดทุ้ม และสอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐานดนตรีไทย ทั้งนี้ ควรมีความชัดเจนของชุดฝึกว่าเป็นการฝึกระนาดทุ้มสำหรับการบรรเลงในรูปแบบใด เนื่องจากการบรรเลงระนาดทุ้มในวงดนตรีไทย และบทเพลงประเภทต่าง ๆ มีความแตกต่างกันออกไป ซึ่งส่วนหนึ่งเกิดจากสติปัญญา และประสบการณ์ของผู้บรรเลง หากเพิ่มเติมการฝึกระนาดทุ้มให้ครอบคลุมในประเด็นของความหลากหลายในการบรรเลงให้เหมาะสมกับวงดนตรีไทย และเพลงไทยประเภทต่าง ๆ ได้นับว่าเป็นการช่วยให้ชุดฝึกระนาดทุ้มมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น จากข้อสังเกตดังกล่าว ในการเรียนด้วยชุดฝึกระนาดทุ้มผู้เรียนจะต้องได้รับการอธิบายจากครูผู้สอน ตลอดจนการสังเกตจากประสบการณ์การบรรเลงควบคู่ไปด้วย เหตุ

เพราะธรรมชาติของการเรียนรู้ทางดนตรีไทย ความเหมาะสมในการบรรเลงรูปแบบวง และความสอดคล้องกับประเภทของบทเพลงนั้นผู้เรียนจะสามารถเรียนรู้ได้ดีจากประสบการณ์ตรง

การเทียบท่วงทำนองที่นำมาสร้างชุดฝึกระนาดทุ้ม ผู้วิจัยเลือกจากสำนวนมี้องที่ปรากฏมากในเพลงไทย โดยทั่วไป ฟังและเข้าใจง่าย และสำนวนนั้นสามารถใช้มี้องอื่น ๆ ได้อีก โดยมีโครงสร้างสำนวนเดียวกัน สามารถนำไปใช้ในบทเพลงต่าง ๆ ได้ ทั้งนี้ การยกตัวอย่างสำนวนกลอน และวิธีการแปรทำนองระนาดทุ้มในชุดฝึก ผู้เรียนได้เรียนรู้การแปรทำนองโดยตีเป็นทางมี้อง และจบลงด้วยทำนองระนาดทุ้ม เพื่อให้ผู้เรียนเห็นโครงสร้าง ในเรื่องของตัวเพลงที่ทุ้มจะต้องไปตกในระหว่างทาง จึงยกตัวอย่างมี้อง และสิ่งที่ต้องการให้เห็น คือลักษณะของสำนวนกลอนโบราณที่เคยร่ำเรียนกันมา ซึ่งการตีทุ้มต้องมีเนื้อบ้าง ตีให้เห็นทำนองระนาดทุ้มบ้างเป็นการยกย่องจังหวะเล็ก ๆ น้อย ๆ ซึ่งสามารถปฏิบัติได้โดยที่อย่างไร้กังวลแต่ไม่ทิ้งสำนวนของทำนองหลัก ลักษณะสำนวนกลอนแบบนี้จะทำให้ผู้เรียนรู้ว่า โครงสร้างของมี้องเป็นอย่างไร

การเลือกเพลงที่ใช้ในชุดฝึกระนาดทุ้ม เบื้องต้นผู้วิจัยได้เลือกเพลงพญานาค สามชั้น และเพลงเชิดจีน เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ทั้งเพลงทางพื้น และเพลงทยอย ทั้งนี้ จากการเลือกบทเพลงดังกล่าวโดยเฉพาะเพลงเชิดจีนผู้เชี่ยวชาญสังเกตเห็นว่า สำหรับชุดฝึกระนาดทุ้มในขั้นพื้นฐานการเลือกเพลงเชิดจีนอาจไม่สอดคล้องกับลำดับขั้นในการเรียนรู้ของผู้เรียนที่เป็นจุดเริ่มต้นของการเรียนรู้ในการบรรเลงระนาดทุ้ม เนื่องจากเพลงเชิดจีนเป็นเพลงชั้นสูง และต้องใช้กำลังในการบรรเลงมาก เหมาะสำหรับผู้ที่เรียนรู้ในขั้นสูงแล้ว ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้เลือกเพลงจะเข้ทางยาว สามชั้น แทนเพลงเชิดจีนในชุดฝึกการบรรเลงเพลง เนื่องจากเป็นเพลงทางพื้นและมีทำนองลูกล้อลูกขัด เพื่อให้ผู้เรียนได้ทราบถึงวิธีการบรรเลงที่มีความโลดโผนมากขึ้น โดยเฉพาะสำนวนทางระนาดทุ้มที่จะใช้กับลูกล้อลูกขัดและการบรรเลงล้วนในทำนองลูกล้อจากระนาดเอก สอดคล้องกับข้อคิดเห็นของ อาจารย์วิชัย ภูเพ็ชร และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศุภฤกษ์ มีป้อม ซึ่งให้ข้อคิดเห็นว่า เพลงที่ใช้ในชุดฝึกระนาดทุ้มควรมีเพลงทางพื้น หรือเพลงที่มีลูกล้อลูกขัดที่เหมาะสมกับลำดับขั้นในการเรียนรู้ของผู้เรียน

เมื่อได้ข้อสังเกตจากการวิพากษ์ชุดฝึกระนาดทุ้มแล้ว ผู้วิจัยได้ให้ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิด้านระนาดทุ้ม 5 ท่าน ประเมินชุดฝึกระนาดทุ้มโดยใช้แบบประเมินคุณภาพชุดฝึกระนาดทุ้มสำหรับพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน และนำผลการประเมินมาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย

ผลการประเมินคุณภาพชุดฝึกระนาดทุ้มสำหรับพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนจากระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิต่อคุณภาพชุดฝึกระนาดทุ้มจากคะแนนเต็ม 5 คะแนนในแต่ละรายการประเมินมีผลการประเมินคุณภาพดังนี้

- 1) เนื้อหาของชุดฝึกมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ มีคุณภาพอยู่ในระดับดีมาก โดยมีคะแนนเฉลี่ย 5 คะแนน
- 2) เนื้อหาของชุดฝึกมีความสอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐานดนตรีไทย มีคุณภาพอยู่ในระดับดีมาก โดยมีคะแนนเฉลี่ย 5 คะแนน
- 3) เนื้อหาสะท้อนให้เห็นกลวิธีการบรรเลงระนาดทุ้มชัดเจน มีคุณภาพอยู่ในระดับดี โดยมีคะแนนเฉลี่ย 4.4 คะแนน
- 4) เนื้อหา มีกลวิธีการบรรเลงระนาดทุ้มครบถ้วน มีคุณภาพอยู่ในระดับดี โดยมีคะแนนเฉลี่ย 4.4 คะแนน
- 5) การเรียงลำดับของเนื้อหา มีความเหมาะสม มีคุณภาพอยู่ในระดับดี โดยมีคะแนนเฉลี่ย 4.2 คะแนน

- 6) ปริมาณของเนื้อหามีความเหมาะสม มีคุณภาพอยู่ในระดับดี โดยมีคะแนนเฉลี่ย 4.4 คะแนน
- 7) บทเพลงที่นำมาใช้ในชุดฝึกมีความเหมาะสม มีคุณภาพอยู่ในระดับดี โดยมีคะแนนเฉลี่ย 4 คะแนน
- 8) ระยะเวลาในการทดลองใช้ชุดฝึกมีความเหมาะสม มีคุณภาพอยู่ในระดับดีมาก โดยมีคะแนนเฉลี่ย 4.8

คะแนน

9) ผลการนำไปใช้แสดงให้เห็นการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน มีคุณภาพอยู่ในระดับดีมาก โดยมีคะแนนเฉลี่ย 4.6 คะแนน

10) ภาพรวมความสมบูรณ์ของชุดฝึกขนาดหุ้ม มีคุณภาพอยู่ในระดับดี โดยมีคะแนนเฉลี่ย 4.4 คะแนน ผลการประเมินคุณภาพชุดฝึกขนาดหุ้มสำหรับพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนจากระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิต่อคุณภาพชุดฝึกขนาดหุ้มแสดงให้เห็นว่า ภาพรวมของชุดฝึกขนาดหุ้มอยู่ในระดับดี

4. การพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน

ในการพัฒนาศักยภาพทักษะการปฏิบัติระนาดหุ้มของผู้เรียน ผู้วิจัยนำชุดฝึกขนาดหุ้มที่สร้างขึ้นทดลองใช้กับอาสาสมัครระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และระดับอุดมศึกษา สาขาพยาบาล จากวิทยาลัยนาฏศิลป์ จำนวน 5 แห่ง ได้แก่ วิทยาลัยนาฏศิลป์ วิทยาลัยนาฏศิลป์สุพรรณบุรี วิทยาลัยนาฏศิลป์อ่างทอง วิทยาลัยนาฏศิลป์จันทบุรี และวิทยาลัยนาฏศิลป์ลพบุรี รวมจำนวน 20 คน โดยใช้เวลาในการทดลองใช้ชุดฝึกขนาดหุ้มเป็นเวลา 40 ชั่วโมง ผู้วิจัยได้บันทึกผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยชุดฝึกขนาดหุ้มตามเกณฑ์การให้คะแนนการประเมินการทดสอบทักษะปฏิบัติ และเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้สถิติพื้นฐานในการวิเคราะห์ข้อมูลพัฒนาการของผู้เรียน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และร้อยละ

จากการเรียนรู้ด้วยชุดฝึกขนาดหุ้มสำหรับพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน พบว่า ก่อนเรียนด้วยชุดฝึกขนาดหุ้มผู้เรียนมีคะแนนเฉลี่ย 8.45 หรือคิดเป็นร้อยละ 42.25 จากคะแนนเต็ม 20 คะแนน และหลังเรียนมีคะแนนเพิ่มสูงขึ้นเป็น 17.85 จากคะแนนเต็ม 20 คะแนน หรือคิดเป็นร้อยละ 89.25 ผลคะแนนดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า ผู้เรียนมีศักยภาพในการบรรเลงระนาดหุ้มเพิ่มสูงขึ้นเมื่อเรียนรู้ด้วยชุดฝึกขนาดหุ้ม โดยมีทักษะในการบรรเลงระนาดหุ้มตั้งแต่ระดับพื้นฐาน และสามารถประยุกต์ใช้กับบรรเลงเพลงไทยได้

อภิปรายผลการวิจัย

การสร้างชุดฝึกขนาดหุ้มสำหรับพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน ผู้วิจัยได้สำรวจปัญหาที่พบในการฝึกปฏิบัติระนาดหุ้ม โดยสัมภาษณ์ครูผู้สอนในสถาบันการศึกษา ผนวกกับข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ นำข้อมูลมาสังเคราะห์เพื่อสร้างแบบฝึกหัดในการปฏิบัติระนาดหุ้ม เพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนจากการเรียนรู้อย่างเป็นลำดับขั้น เรียงลำดับจากง่ายไปหายาก ขณะเดียวกันยังมีความสอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐานดนตรีไทยในชั้นที่ 1-9 ตามขอบเขตของเกณฑ์ภาคปฏิบัติ แล้วจึงนำไปทดลองใช้และประเมินผลจากกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นอาสาสมัครจำนวน 20 คน และปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ กระบวนการดังกล่าวมีความสอดคล้องกับหลักการสร้างชุดฝึกทักษะเพื่อให้ได้ชุดฝึกทักษะของ บุญนำ เกษี (2556) ซึ่งกล่าวถึงขั้นตอนการสร้างชุดฝึกทักษะ ได้แก่ (1) สำรวจปัญหา (2) กำหนดจุดประสงค์ในการสร้างชุดฝึกทักษะให้ชัดเจน (3) วิเคราะห์ปัญหาที่เรียนในแต่ละจุดประสงค์ (4) ศึกษาจิตวิทยาการเรียนรู้ (5) กำหนดกรอบการสร้างชุดฝึกทักษะ (6) ลงมือเขียนแบบฝึกแต่ละชุด (7) นำชุดฝึกนั้นไปให้ผู้ชำนาญการตรวจสอบความถูกต้อง ความตรงตามเนื้อหา

หรือนำไปทดลองกับผู้เรียนเพื่อนำไปรวบรวมข้อมูลเพื่อแก้ไขข้อบกพร่อง และ (8) จัดพิมพ์หรืออัดสำเนาชุดฝึกทักษะเพื่อให้ผู้เรียนนำไปใช้

การจัดลำดับเนื้อหาของชุดฝึกขนาดหุ้มสำหรับพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนเรียงลำดับเนื้อหาจากง่ายไปยาก เพื่อให้ผู้เรียนฝึกเรื่องของคุณภาพเสียง จังหวะ และความคล่องตัวในการฝึกปฏิบัติ โดยเนื้อหาประกอบด้วยชุดฝึกขั้นพื้นฐาน ชุดฝึกการใช้มือหรือการแบ่งมือในการบรรเลง ชุดฝึกสำนวนการบรรเลง และชุดฝึกสำหรับการบรรเลงเพลง คือ เพลงพญานาค สามชั้น และเพลงจระเข้หางยาว สามชั้น การจัดลำดับเนื้อหาดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปราโมทย์ ด่านประดิษฐ์ จุฑาศิริ ยอดวิเศษ และพรรณระพี บุญเปลี่ยน (2562) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาแบบฝึกทักษะทางเดี่ยวฆ้องวงใหญ่ เพลงแป๊ะสามชั้น ซึ่งสร้างแบบฝึกทักษะทางเดี่ยวฆ้องวงใหญ่ จำนวน 10 ข้อ ลำดับจากง่ายไปยาก ข้อ 1-9 ข้อ สอดคล้องกับระดับกลวิธีตามลำดับ ส่วนแบบฝึกข้อที่ 10 เน้นการฝึกกำลังแขนและสอดคล้องกับงานวิจัยของ ยิ่งศักดิ์ ชุ่มเย็น (2561) ซึ่งพัฒนาทักษะการตีฆ้องวงใหญ่ของนักศึกษาภาคศึกษานาฏดุริยางคศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี โดยใช้แบบฝึกทักษะปฏิบัติขั้นพื้นฐานของครูสุรินทร์ สงค์ทอง แบ่งออกเป็น 11 ขั้นตอนนี้ ขั้นที่ 1 ท่ากรรเชียง ขึ้นลงขวาสุด ซ้ายสุดอย่างละ 1 ครั้ง ขึ้น ลงตามจังหวะ ขั้นที่ 2 ท่าม้าวิ่ง ขึ้นด้วยมือขวา 15 ลูก และลงด้วยมือซ้าย 15 ลูก ขึ้นลงตามจังหวะ ขั้นที่ 3 ท่าตั้งคู่ 8 และคู่ 4 เปิดมือซ้าย ปิดมือขวาขึ้นลงตามจังหวะ ขั้นที่ 4 ท่าตั้ง คู่ 4 เปิดมือซ้าย ปิดมือขวา เสียงที่ 2 ขึ้นลงตามจังหวะ ขั้นที่ 5 ท่าตืด คู่ 8 และคู่ 4 ขึ้นลงตามจังหวะ ขั้นที่ 6 ท่าตะเคียวคู่ 8 และคู่ 4 ขึ้นลงตามจังหวะ, ขั้นที่ 7 ท่าสะบัดคู่ 8 และคู่ 4 ขึ้นลงตามจังหวะ, ขั้นที่ 8 ท่าไล่ขวา 1 ซ้าย 1 ขึ้นลงตามจังหวะ ขั้นที่ 9 ท่าไล่ขวา 3 ซ้าย 1 ขึ้นลงตามจังหวะ ขั้นที่ 10 ท่าไล่คู่ 8 พร้อมกัน 2 มือขึ้นลงตามจังหวะ และขั้นที่ 11 ท่าฝึกกรอนับให้ได้จังหวะ 1-10 จึงเปลี่ยนลูก ขึ้นลงตามจังหวะ และงานของ ชยพร ไชยสิทธิ์ มนัส วัฒนไชยยศ และบรรจง ชลวิโรจน์ (2560) ซึ่งพัฒนาชุดฝึกทักษะทางระนาดหุ้ม เพลงสาธการของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 สาขาวิชาซีพเฉพาะปีพาทย์ วิทยาลัยนาฏศิลปนครศรีธรรมราช สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ โดยศึกษาแบบเรียน ตำรา เอกสารทางวิชาการ และศึกษาจากผู้เชี่ยวชาญด้านการปฏิบัติระนาดหุ้ม และนำมาออกแบบชุดฝึกขนาดหุ้มในเพลงสาธการ เนื้อหาของชุดฝึกดังกล่าวออกเป็น 7 ชุดฝึกประกอบด้วย ชุดฝึกที่ 1 ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับระนาดหุ้ม ชุดฝึกที่ 2 การอ่านโน้ตระนาดหุ้มและฝึกปฏิบัติตามบทเพลงที่มีการตีกรอ, ชุดฝึกที่ 3 การฝึกบทเพลงที่มีการตีสะเดาะ ชุดฝึกที่ 4 การฝึกบทเพลงที่มีการตีดูด ชุดฝึกที่ 5 การฝึกปฏิบัติเพลงสาธการ ชุดฝึกที่ 6 การฝึกเพลงที่กำหนดให้ (ต่อ) ชุดฝึกที่ 7 การฝึกเพลงที่กำหนดให้

จากการทดลองใช้ชุดฝึกขนาดหุ้มผู้เรียนมีศักยภาพในการบรรเลงระนาดหุ้มเพิ่มสูงขึ้นเมื่อเรียนรู้ด้วยชุดฝึกขนาดหุ้ม โดยมีทักษะในการบรรเลงระนาดหุ้มตั้งแต่ระดับพื้นฐาน และสามารถประยุกต์ใช้กับบรรเลงเพลงไทยได้ เนื่องจากผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างเป็นลำดับขั้นผ่านการฝึกปฏิบัติซ้ำ ๆ ในทุก ๆ ชุดฝึกทักษะ เพื่อให้เกิดความเข้าใจ ความคล่องแคล่ว ตลอดจนความชำนาญในการฝึกปฏิบัติเพื่อให้ได้คุณลักษณะเสียงของระนาดหุ้มที่ดี มีความเข้าใจในสุนทรียะทางดนตรีไทยทั้งคุณภาพเสียง จังหวะ และฝีมือในการบรรเลงระนาดหุ้ม สอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ในกลุ่มพฤติกรรมนิยม คือ การเรียนรู้โดยการกระทำ (Learning by Doing) ให้ผู้เรียนเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง การลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง ซึ่งเป็นโอกาสที่จะได้รับประโยชน์จากการเรียนรู้มากที่สุดจนมีทักษะที่คล่องแคล่วและชำนาญ (สุจริต เพียรชอบ และสายใจ อินทร์พรพรย์, 2538) นอกจากนี้ในการเรียนรู้ด้วยชุดฝึกขนาดหุ้มสำหรับพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน ครูผู้สอนเป็นส่วนหนึ่งในการถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้เรียน โดยปฏิบัติเป็นต้นแบบและคอยให้คำแนะนำในการฝึกปฏิบัติ สอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อพัฒนาสุนทรียภาพทางดนตรี เนื่องจากใน

การเรียนรู้ด้านดนตรีไทยผู้สอนจะใช้หลักความเหมือนในการถ่ายทอดความรู้ให้กับผู้เรียน ซึ่งจำเป็นต้องอาศัยทั้งหลักการและขั้นตอนการฝึกหัดที่สอดคล้องและสนองวัตถุประสงค์ หลักการและขั้นตอนวิธีการแบ่งออกเป็น 4 ชั้น ได้แก่ (1) การเลียนแบบ ให้ผู้เรียนเรียนรู้เสียงดนตรี ได้เห็น และได้สัมผัส เป็นการสร้างความคุ้นเคย และขั้นการทำ ความรู้จัก เพื่อให้เกิดความสนใจ เกิดความเข้าใจ เกิดความพอใจและความซาบซึ้ง ตามลำดับ แล้วอาศัยการ เลียนแบบเพื่อที่จะลอกเลียนให้เหมือนแบบสิ่งที่มีความจำเป็นอย่างยิ่งในการเลียนแบบ โดยครูทำหน้าที่เป็น แม่แบบ หรือแบบอย่างให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ (2) การฝึกฝนและขั้นการฝึกหัด เป็นการทำซ้ำ การย้ำทักษะเพื่อให้เกิดความ แม่นยำ การทำซ้ำทำให้เกิดความชำนาญและสามารถควบคุม กำกับ และจัดการ (เล่นเครื่องดนตรี) ได้อย่างมี ประสิทธิภาพ (3) หลักแห่งการค้นพบและขั้นของการด้านเพลง เกิดจากการทำซ้ำจนท่องจำขึ้นใจแล้ว ซ้ำจนขึ้นใจ สามารถคิดค้นกลอนเพลง หรือใช้กลเม็ด วิธีการปฏิบัติได้ด้วยตนเองเพื่อให้เกิดคุณภาพของเสียงหรือความไพเราะ และ (4) หลักความเป็นฉันทน์ เป็นรากเหง้าทางวัฒนธรรม ความสมบูรณ์ลงตัวของศิลปะและดนตรีจะต้องตั้งอยู่บน ความเป็นฉันทน์ อวดความเป็นฉันทน์ และในความเป็นฉันทน์นั้นก็คือรากเหง้าทางวัฒนธรรมของชุมชน ซึ่งสำหรับชุดฝึก ภาระนาท้ผู้เรียนจะสามารถปฏิบัติได้ในขั้นที่ 1 การเลียนแบบ และขั้นที่ 2 การฝึกฝนและขั้นการฝึกหัดตามทฤษฎี การเรียนรู้เพื่อพัฒนาสุนทรียภาพทางดนตรี

การเรียนรู้ด้วยชุดฝึกภาระนาท้ผู้เรียน พบว่า ก่อนเรียนด้วยชุดฝึกภาระนาท้ผู้เรียนมีคะแนนเฉลี่ย 8.45 หรือคิดเป็นร้อยละ 42.25 จากคะแนนเต็ม 20 คะแนน และหลังเรียนมีคะแนนเพิ่มสูงขึ้น เป็น 17.85 จากคะแนนเต็ม 20 คะแนน หรือคิดเป็นร้อยละ 89.25 ผลคะแนนดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า ผู้เรียนมี ศักยภาพในการบรรเลงภาระนาท้เพิ่มสูงขึ้นเมื่อเรียนรู้ด้วยชุดฝึกภาระนาท้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ยิ่งศักดิ์ ชุ่ม เย็น (2561) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาทักษะการตีฆ้องวงใหญ่ ของนักศึกษาภาควิชานาฏดุริยางคศิลป์ คณะ ศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษากลุ่มเป้าหมายทั้ง 15 คน ก่อนที่จะใช้ชุดฝึกทักษะนักศึกษามีคะแนนความก้าวหน้าจากการใช้ชุดฝึกทักษะการตีฆ้องวงใหญ่ทั้ง 11 ชั้น จาก คะแนนเฉลี่ยก่อนใช้ชุดฝึกทักษะเป็น 4.86 คะแนนเฉลี่ยหลังใช้ชุดฝึกทักษะเป็น 7.25 ดังนั้น นักศึกษามีคะแนนเฉลี่ย เพิ่มขึ้นหลังการใช้ชุดฝึกทักษะการตีฆ้องวงใหญ่ของครูสุรินทร์ สงค์ทอง ทั้ง 11 ท่าโดยเฉลี่ย คือ 4.06 นั่นคือ ความก้าวหน้าของการใช้ชุดฝึกทักษะการตีฆ้องวงใหญ่ของนักศึกษากลุ่มเป้าหมายมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ธัญบุรี ซึ่งการนำชุดฝึกทักษะของครูสุรินทร์ สงค์ทอง มาใช้กับกลุ่มเป้าหมายมีประสิทธิภาพอย่างยิ่ง ในการส่งเสริม ให้นักศึกษามีทักษะการตีฆ้องวงใหญ่สู่ความเป็นเลิศ

สรุปผลการวิจัย

การสร้างชุดฝึกทักษะภาระนาท้ผู้เรียน เป็นแบบฝึกหัดในการปฏิบัติภาระนาท้ จากการวิเคราะห์สภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในการจัดการเรียนรู้ปัจจุบัน กอปรกับแนวทางการฝึกหัดภาระนาท้จากผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิด้านภาระนาท้ นำมาสร้างชุดฝึกภาระนาท้เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างเป็นลำดับขั้น ให้ ผู้เรียนฝึกปฏิบัติตั้งแต่การตีเสียง การแบ่งมือ กลวิธีการบรรเลง ไปจนถึงการเรียนรู้จากสำนวนการบรรเลงของ ภาระนาท้ และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้อย่างเหมาะสม โดยผู้วิจัยได้นำมาชุดฝึกภาระนาท้ ประกอบด้วย ชุดฝึก ขั้นพื้นฐาน ชุดฝึกการใช้มือหรือการแบ่งมือในการบรรเลง, ชุดฝึกสำนวนการบรรเลง และชุดฝึกสำหรับการบรรเลง เพลง โดยมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาศักยภาพในการบรรเลงเพลงไทยของผู้เรียน

ผลการประเมินคุณภาพชุดฝึกขนาดท่อมสำหรับพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนจากระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิต่อคุณภาพชุดฝึกขนาดท่อม พบว่า ภาพรวมความสมบูรณ์ของชุดฝึกขนาดท่อม มีคุณภาพอยู่ในระดับดี โดยมีคะแนนเฉลี่ย 4.4 คะแนน

การพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนจากการเรียนรู้ด้วยชุดฝึกขนาดท่อม พบว่า ก่อนเรียนด้วยชุดฝึกขนาดท่อม ผู้เรียนมีคะแนนเฉลี่ย 8.45 หรือคิดเป็นร้อยละ 42.25 และหลังเรียนมีคะแนนเพิ่มสูงขึ้นเป็น 17.85 หรือคิดเป็นร้อยละ 89.25 ผลคะแนนดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า ผู้เรียนมีศักยภาพในการบรรเลงระนาดท่อมเพิ่มสูงขึ้นเมื่อเรียนรู้ด้วยชุดฝึกขนาดท่อม โดยมีทักษะในการบรรเลงระนาดท่อมตั้งแต่ระดับพื้นฐาน และสามารถประยุกต์ใช้กับบรรเลงเพลงไทยได้

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้สำเร็จลงได้ด้วยการสนับสนุนจากทุนวิจัยของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ประจำปี พ.ศ.2563 ในการดำเนินการวิจัยและสร้างชุดฝึกขนาดท่อมสำหรับพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน

เอกสารอ้างอิง

ชยพร ไชยสิทธิ์ มนัส วัฒนไชยยศ และบรรจง ชลวิโรจน์. (2560). การพัฒนาชุดฝึกทักษะทางระนาดท่อม เพลงสาธการของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 สาขาวิชาสีพเฉพาะเป้าพาทย์ วิทยาลัยนาฏศิลปนครศรีธรรมราช สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์. *Journal of Nakhonratchasina college*, 11(3): 202-212.

ดุชฎี มีป้อม, สัมภาษณ์, 11 พฤศจิกายน 2563.

บุญนำ เกษี. (2556). รายงานการใช้แบบฝึกทักษะ เรื่อง ระบบสมการเชิงเส้นระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนพานทองสภานูปถัมภ์. ชลบุรี: โรงเรียนพานทองสภานูปถัมภ์.

ปราโมทย์ ด่านประดิษฐ์ จุฑาศิริ ยอดวิเศษ และพรรณระพี บุญเปลี่ยน. (2562). การพัฒนาแบบฝึกทักษะทางเดี่ยวฆ้องวงใหญ่ เพลงเป๊ะสามชั้น. *วารสารศิลปกรรมศาสตร์วิชาการ วิจัย และงานสร้างสรรค์*, 6(1) : 266-291.

ไพฑูริย์ เฉยเจริญ, สัมภาษณ์, 16 ตุลาคม 2563.

ยิ่งศักดิ์ ชุ่มเย็น. (2561). การพัฒนาทักษะการตีฆ้องวงใหญ่ ของนักศึกษาภาควิชานาฏดุริยางคศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี. *วารสารสถาบันวัฒนธรรมและศิลปะ*, 19(2): 60-70.

รังสีพันธุ์ แข็งขัน. (2552). ภาพสะท้อนจากวัฒนธรรมดนตรีไทย. ใน *ลอบเส้นพรมแดนแห่งศิลปะ*. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.

สุจิต เพียรชอบ และสายใจ อินทร์พรหม. (2538). วิธีสอนภาษาไทยระดับมัธยมศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

การพัฒนารูปแบบการฝึกซ้อมวงโยธวาทิต ทัศนศึกษา โรงเรียนในจังหวัดมหาสารคาม
และจังหวัดกาฬสินธุ์

Developing a Model for Rehearsal for a Marching Band, a Case Study of
Schools in Maha Sarakham Province and Kalasin Province

ถวัลย์ชัย สวนมณฑา^{1*}, วรเชษฐ์ วรพูนันท์², กานนท์ เวชกามา³

Thawanchai Suanmontha^{1*}, Worachet Woraphunnan², Kanon Vejkama³

¹วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

*Corresponding Author; Email: tawanchai.s@msu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษากระบวนการฝึกซ้อมวงโยธวาทิตที่ได้รับรางวัล โรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดมหาสารคาม และ จังหวัดกาฬสินธุ์ 2) ศึกษาปัญหาการฝึกซ้อมวงโยธวาทิตที่ได้รับรางวัล โรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดมหาสารคาม และ จังหวัดกาฬสินธุ์ 3) แนวทางในการพัฒนางวงโยธวาทิตโรงเรียนมัธยมศึกษา เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์ ครูผู้ควบคุม วงโยธวาทิตที่ได้รับรางวัล การเก็บรวบรวมโดยใช้เครื่องมือคือ แบบสัมภาษณ์เชิงลึกวิเคราะห์ข้อมูลโดยการสร้างข้อสรุป

ผลการวิจัยพบว่า 1) กระบวนการฝึกซ้อมวงโยธวาทิตที่ได้รับรางวัล โรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดมหาสารคาม และ จังหวัดกาฬสินธุ์ มีการวางแผนการฝึกซ้อมไว้ล่วงหน้าเพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจน ใช้แบบฝึกหัดที่มีคุณภาพ มีการฝึกพื้นฐานการใช้ลม การตัดลิ้น การวางรูปปาก การพัฒนาคุณภาพการบรรเลงฝึกซ้อมเดี่ยว ร่วมกลุ่มฝึกซ้อม และฝึกซ้อมรวมวง การฝึกซ้อมมีองค์ประกอบดังนี้ เทคนิค ลักษณะของเสียง ความสมดุล ความแม่นยำของเสียง ความดังเบา เสียงประสาน 2) พบปัญหาในการฝึกซ้อมนักเรียนวงโยธวาทิตที่ได้รับรางวัล โรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดมหาสารคาม และ จังหวัดกาฬสินธุ์ ดังนี้ 2.1) นักเรียนต้องกักรับส่ง จึงทำให้มีเวลาฝึกซ้อมจำนวนจำกัด 2.2) เครื่องดนตรีถูกใช้งานมาเป็นเวลานานหลายปีจึงมีผลต่อคุณภาพเสียง 2.3) ห้องฝึกซ้อมดนตรีมีจำนวนเพียงห้องเดียว ไม่เพียงพอต่อการฝึกซ้อม 2.4) ครูผู้สอนมีจำนวนไม่เพียงพอต่อการฝึกซ้อม อีกทั้งต้องทำหน้าที่อื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย 2.5) ปัญหา นักเรียนขอลาออก ผู้ปกครองยังไม่เห็นความสำคัญของการฝึกซ้อมดนตรี 2.6) ปัญหาเรื่องคุณภาพเสียงในการบรรเลง 2.7) ปัญหาการเลือกบทเพลงใช้ในการประกวด 3) แนวทางการพัฒนางวงโยธวาทิตโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดมหาสารคาม และ จังหวัดกาฬสินธุ์ โรงเรียนต้องมีนโยบายการพัฒนางวงโยธวาทิตอย่างชัดเจน ควรมีหน่วยงานของรัฐหรือเอกชนจัดอบรมครูผู้สอนวงโยธวาทิต และ จัดการประกวดวงโยธวาทิตในภาคตะวันออกเฉียงเหนือเพื่อเป็นต่อยอดให้เยาวชนได้พัฒนาสู่สากลต่อไป

คำสำคัญ: รูปแบบการฝึกซ้อม, วงโยธวาทิต, แนวทางการพัฒนา,

ABSTRACT

This research aims to 1) study the process of practicing award-winning marching bands. Secondary schools in Maha Sarakham Province and Kalasin Province 2) Study the problem of the award-winning marching band rehearsal Secondary schools in Maha Sarakham Province and Kalasin Province 3) Guidelines for the development of the Secondary School marching band This was a qualitative research by interviewing the award-winning teacher in charge of the marching band. Collecting using tools is An in-depth interview form analyzes the data by creating a conclusion.

The results of the research showed that 1) the award-winning marching band practice process Secondary schools in Maha Sarakham Province and Kalasin Province Exercises are planned in advance as a clear guideline. Use quality exercises There were basic training on the use of air, tongue cutting, mouth positioning, performance improvement, single practice, group practice. and practicing as a group the rehearsal consisted of the following elements: technique, sound characteristics, balance, sound tightness, low volume, harmonious tone. 2) There was a problem in practicing the award-winning marching band students. Secondary schools in Maha Sarakham and Kalasin provinces are as follows: 2. 1) Students must use a shuttle bus. Therefore, there is a limited amount of time to practice. 2.2) The instrument has been used for many years, thus affecting the sound quality. 2. 3) There is only one music practice room. Not enough to practice. 2.4) Teachers are insufficient for practicing and must perform other duties as assigned. 2.5) Student resignation problem. Parents still do not see the importance of music practice 2 6) Problems in sound quality in playing 2.7) Problems in choosing songs for the contest 3) Guidelines for development of marching bands in secondary schools in Maha Sarakham and Kalasin provinces Schools must have a clear marching band development policy. There should be government or private agencies to organize training for marching band teachers. and organizing a marching band contest in the northeastern region in order to extend the youth to international development

Keywords: training style, marching band, development guidelines,

บทนำ

ดนตรี เป็นภาษาที่คนทั่วโลกถือว่าเป็นภาษาสากลที่ใช้สื่อสารทั้งโลก เพราะไม่ว่าจะอยู่ที่ไหนดนตรีก็ยังเป็นสื่อภาษาสากลที่สะท้อนถึงวัฒนธรรมในแต่ละประเทศ ในแต่ละท้องถิ่น หรือจะกล่าวได้ว่าดนตรีเป็นศิลปะอีกอย่างหนึ่งที่ผู้บรรเลงต้องมีทักษะ ต้องมีความอ่อนโยน และต้องเข้าใจถึงอารมณ์ของบทเพลงที่แสดงออกมา อีกทั้งผู้บรรเลง หรือนักดนตรีต้องหมั่นฝึกซ้อมพัฒนาการบรรเลงของตัวเอง

การพัฒนาหมายถึงกระบวนการของการเปลี่ยนแปลงที่มีการวางแผนไว้โดยเฉพาะ การพัฒนาการฝึกซ้อมดนตรีเป็นกุญแจสำคัญในการฝึกทักษะทางด้านดนตรี จะต้องมีขั้นตอนการพัฒนาจากเริ่มต้นจนมีความ

เชี่ยวชาญและมีการวางแผนการฝึกซ้อม อีกทั้งมีกระบวนการเพื่อให้ประสบความสำเร็จในการบรรเลงทั้งเดี่ยว กลุ่ม และการรวมวง

กระบวนการฝึกซ้อมถือเป็นส่วนสำคัญที่เกิดขึ้นในกิจกรรมที่มีลักษณะของการปฏิบัติหรือการเคลื่อนไหวในรูปแบบต่างๆ เช่นกิจกรรมการวาดภาพ กิจกรรมอยู่ค่ายพักแรม กิจกรรมการแสดงดนตรี เป็นต้น ในแต่ละกิจกรรมเพื่อให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ทุกกิจกรรม ต้องมีลำดับขั้นตอน มีการวางแผน (สุกรี เจริญสุข ;2541)

วงโยธวาทิตเป็นวงดนตรีที่เล่นรวมกันได้รับการเผยแพร่มาจากวงดนตรีทางตะวันตก ประกอบด้วยเครื่องดนตรี 3 ประเภทได้แก่ เครื่องดนตรีประเภทเครื่องลมไม้ เครื่องดนตรีประเภทเครื่องลมทองเหลือง เครื่องดนตรีประเภทเครื่องตีประกอบจังหวะ วงโยธวาทิตมีลักษณะการบรรเลง คือ ลักษณะการเดินบรรเลง ลักษณะการแปรขบวน และลักษณะการนั่งบรรเลงเรียกชื่ออีกอย่างหนึ่งว่า คอนเสิร์ตแบนด์ (Concert Band) วงโยธวาทิตใช้ในภารกิจของทหารมานานแล้ว ปัจจุบันเป็นที่นิยมในสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา และในสถานศึกษาระดับสูงขึ้นไป (ถวัลย์ชัย สวมนมณฑา ;2547)

สุกรี เจริญสุข (2541) ได้กล่าวถึงดนตรีว่า ดนตรีเป็นวิชาที่ว่าด้วยความถนัดของแต่ละบุคคลแต่สามารถฝึกฝนจนเกิดความชำนาญได้ ดนตรีเป็นวิชาที่ทักษะต้องทำซ้ำ ๆ ทำบ่อยๆ จนเกิดความชำนาญ สิ่งที่ทำบ่อยๆ คนเราย่อมทำสิ่งนั้นได้ดี เก่งหรืออัจฉริยะไม่ได้ติดตัวมาตั้งแต่เกิด ดังนั้นความลับของการฝึกซ้อมดนตรีคือการทำซ้ำ ๆ จนเป็นเรื่องง่ายเป็นไปตามธรรมชาติ

การจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาเป็นการจัดการศึกษาเพื่อเตรียมการให้นักเรียนที่เป็นเยาวชนของชาติได้เรียนในระดับสูงขึ้นไปและการวางแผนอาชีพในอนาคต จุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาในระดับนี้มุ่งให้นักเรียนมีความรู้ทางด้านวิชาการและวิชาชีพเหมาะสมกับวัย ความต้องการและความสนใจตลอดจนความถนัดของแต่ละบุคคล. (กระทรวงศึกษาธิการ; 2551)

การประกวดวงโยธวาทิต เป็นกิจกรรมดนตรีอีกประเภทหนึ่ง ที่มีจุดประสงค์เพื่อการพัฒนาให้เยาวชนมีทักษะ มีฝีมือการบรรเลงดนตรีประเภทเครื่องเป่า เครื่องตี ความมีระเบียบวินัย การทำงานเป็นหมู่คณะ ความสามัคคี ความพร้อมเพรียง ปัจจุบันสถาบันการศึกษาในประเทศไทยให้ความสำคัญกับการจัดการเรียนการสอนวงโยธวาทิตมากขึ้นโดยเฉพาะโรงเรียนที่อยู่ในระดับมัธยมศึกษา เนื่องด้วยสภาพและช่วงอายุของนักเรียนมีความเหมาะสมที่พร้อมจะฝึกหัดดนตรี อีกทั้งจะเป็นพื้นฐานที่ดีในการศึกษาต่อในระดับสูงขึ้นไป ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีวงโยธวาทิตที่มีคุณภาพจำนวนมากจะเห็นได้จากผลการประกวดในระดับต่างๆ รวมถึงระดับชาติ แสดงว่า มีกระบวนการฝึกซ้อมที่มีประสิทธิภาพ แต่ส่วนใหญ่วงโยธวาทิตเหล่านั้นจะกระจุกตัวอยู่ตามจังหวัดที่มีขนาดใหญ่ไม่กี่จังหวัด สำหรับวงโยธวาทิตในจังหวัดที่มีขนาดเล็กลงมาจากการศึกษาข้อมูลเบื้องต้นมีวงโยธวาทิตที่ได้รับรางวัลในการประกวดเช่นกัน แต่มีจำนวนไม่มากนัก (กรมพลศึกษา ;2559)

สำหรับงานวิจัยเรื่องการพัฒนาแบบการฝึกซ้อมวงโยธวาทิต กรณีศึกษา โรงเรียนในจังหวัดมหาสารคาม จังหวัดกาฬสินธุ์ ในเขตการศึกษาของจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง ของประเทศไทยเท่าที่ผู้วิจัยค้นคว้า ยังไม่มีงานวิจัยเรื่องดังกล่าว ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษา กระบวนการการฝึกซ้อมของวงโยธวาทิต ซึ่งเป็นจังหวัดขนาดเล็กขาดทรัพยากรด้านต่างๆ แต่มีผลสำเร็จในการประกวดวงโยธวาทิต อีกทั้งเพื่อเป็นประโยชน์ต่อผู้ควบคุมวง หรือครูผู้สอนวงโยธวาทิตที่มีความต้องการมีแนวทางการพัฒนางวงโยธวาทิตของโรงเรียนสู่การเป็นวงโยธวาทิตที่มีคุณภาพในระดับชาติ ระดับนานาชาติในอนาคตต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษากระบวนการการฝึกซ้อมวงโยธวาทิตที่ได้รับรางวัล โรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดมหาสารคาม และ จังหวัดกาฬสินธุ์
2. เพื่อศึกษาปัญหาการฝึกซ้อมวงโยธวาทิตที่ได้รับรางวัล โรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดมหาสารคาม และ จังหวัดกาฬสินธุ์
3. เพื่อศึกษาแนวทางในการพัฒนางวงโยธวาทิตโรงเรียนมัธยมศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้ใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualities Research) เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In depth Interview) นำข้อมูลมาสังเคราะห์โดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการฝึกซ้อมวงโยธวาทิตและการวิเคราะห์สภาพปัญหาของการฝึกซ้อมที่มุ่งเน้นแนวทางการพัฒนางวงโยธวาทิต

ขั้นตอนที่ 2 สร้างเครื่องมือแบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In depth Interview) และแบบสังเกต สำหรับสัมภาษณ์ครูผู้ควบคุมวงโยธวาทิตในจังหวัดมหาสารคาม จังหวัดกาฬสินธุ์ ที่มีผลงานการได้รับรางวัล เพื่อทราบปัญหา ขั้นตอน เทคนิค วิธีการฝึกซ้อมการพัฒนางวงโยธวาทิตและองค์ประกอบที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการประกวดวงโยธวาทิต จากนั้นเชิญ พ.ต.ท. ดร. ทีชา โพธิเวส ดร. วานิช โปตะวานิช ดร. นิพัทธ์ กาญจนหุตด้านวงโยธวาทิต ตรวจสอบเครื่องมือ เป็นแบบสัมภาษณ์ประกอบด้วย ตอนที่ 1 ข้อมูล ประวัติวงโยธวาทิต ประวัติครูผู้ควบคุม /ผู้ฝึกซ้อม ตอนที่ 2 กระบวนการฝึกซ้อมวงโยธวาทิต ปัญหาของวงโยธวาทิต แนวทางการพัฒนางวงโยธวาทิต

ขั้นตอนที่ 3 นำแบบสัมภาษณ์ไปสัมภาษณ์ครูผู้ควบคุมวงโยธวาทิตที่มีรางวัลจากการประกวดวงโยธวาทิตผู้เชี่ยวชาญด้านวงโยธวาทิต คณะกรรมการการประกวด

ขั้นตอนที่ 4 นำข้อมูลมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ สรุปผล แล้วนำเสนอการพัฒนารูปแบบการฝึกซ้อมวงโยธวาทิต กรณีศึกษา โรงเรียนในจังหวัดมหาสารคาม จังหวัดกาฬสินธุ์

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องการพัฒนาแบบการฝึกซ้อมวงโยธวาทิต กรณีศึกษา โรงเรียนในจังหวัดมหาสารคาม จังหวัดกาฬสินธุ์มีผลการวิจัยสรุปได้ 3 ประเด็น ดังนี้

1. กระบวนการการฝึกซ้อมวงโยธวาทิตที่ได้รับรางวัล โรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดมหาสารคาม และ จังหวัดกาฬสินธุ์
2. ปัญหาการฝึกซ้อมวงโยธวาทิตที่ได้รับรางวัล โรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดมหาสารคาม และ จังหวัดกาฬสินธุ์
3. แนวทางในการพัฒนางวงโยธวาทิตโรงเรียนมัธยมศึกษา

กระบวนการการฝึกซ้อมวงโยธวาทิตที่ได้รับรางวัล โรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดมหาสารคาม และจังหวัดกาฬสินธุ์

1. วงโยธวาทิตมีการวางแผน การฝึกซ้อมไว้อย่างชัดเจน การฝึกซ้อมจะทำในช่วงเช้าก่อนเข้าเรียน ตั้งแต่เวลา 7.30-8.30 น. และการฝึกซ้อมหลังเลิกเรียน ตั้งแต่เวลา 15.45 – 16. 45 น. มีโรงเรียนที่ทำการฝึกซ้อมทั้งเช้าและเย็น อีกทั้งมีการฝึกซ้อมเพิ่มจากวันธรรมดาที่เรียน โดยจัดให้มีการฝึกซ้อมวันเสาร์และอาทิตย์ โดยจะฝึกซ้อมเวลา 10.00 – 16.00 น. หรือก่อนการบรรเลงในกิจกรรมต่างๆ จะทำการเข้าค่ายฝึกซ้อมจำนวน 3-5 วัน การฝึกซ้อมในแต่ละวันประกอบด้วย การฝึกลม การเป่า โน้ตลากเสียงยาว(Long Tone) การเป่าโน้ตตามลักษณะเสียง (Articulation) การฝึกซ้อมเพื่อการประกวด จะจัดกิจกรรมการเข้าค่ายพักค้างแรมที่ โรงเรียน โดยมีวิทยากรจากภายนอก และศิษย์เก่ามาช่วยฝึกซ้อมให้กับนักเรียน การฝึกซ้อมวงโยธวาทิตนอกจากจะต้องมีระเบียบวินัยแล้วยังต้องการความพร้อมเพรียง มีความสม่ำเสมอในการฝึกซ้อม การฝึกซ้อมมีการจัดลำดับเนื้อหาเป็นอย่างดี และมีความเหมาะสมกับนักเรียน

2. วงโยธวาทิตมีตำราแบบฝึกหัดเป็นสื่อทางด้านดนตรีที่มีความสำคัญสำหรับใช้ในการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาทักษะการเล่นดนตรีของนักเรียน โรงเรียนในจังหวัดมหาสารคาม และกาฬสินธุ์จะใช้แบบฝึกหัดที่เหมือนกัน คือ Essential Element 2000 โดยมีเนื้อหาเหมาะสมกับการฝึกซ้อมพื้นฐาน ใช้ในการฝึกซ้อมพัฒนาเทคนิคได้เป็นอย่างดี อีกทั้ง มีบทเพลงสั้นๆ ฝึกการบรรเลงรวมกัน

3. วงโยธวาทิตมีการฝึกซ้อมพื้นฐาน การปฏิบัติเครื่องดนตรีที่อยู่ในวงโยธวาทิต มีการฝึกลมเพื่อนำลมไปใช้กับเครื่องดนตรีประเภทเครื่องเป่า มีการเรียนทฤษฎีโน้ต คำศัพท์ทางดนตรี และสำหรับเครื่องดนตรีประเภทเครื่องตีประกอบจังหวะจะแยกออกไปฝึกซ้อมโดยเน้นการฝึกที่มีผลต่อคุณภาพของเสียง

4. วงโยธวาทิตมีกระบวนการขั้นตอนการฝึก การฝึกซ้อมเดี่ยว การฝึกซ้อมกลุ่มและการฝึกซ้อมรวมวง เพื่อให้ให้นักเรียนแต่ละคนฝึกซ้อมโน้ตของตัวเอง ครูจะเน้นให้นักเรียนเล่นบทเพลงให้ถูกตามเครื่องหมาย ลักษณะเสียง (Articulation) หายใจตรงที่กำหนด เครื่องหมายความดัง- เบา (Dynamic) หลังจากนักเรียนบรรเลงได้ถูกต้องแล้วจะฝึกซ้อมเป็นกลุ่ม เช่น กลุ่มทรัมเป็ต กลุ่มทอมโบน เป็นต้น หลังจากนั้นนำนักเรียนมาบรรเลงรวมวง โดยมีองค์ประกอบ ความสมดุลของเสียง เสียงที่ถูกต้องไม่เพี้ยน เพื่อให้มีคุณภาพของการบรรเลง

5. วงโยธวาทิตมีการฝึกซ้อมสำหรับการประกวด โดยบรรเลงตามเกณฑ์การให้คะแนนของคณะกรรมการ ได้แก่ การบรรเลงรวมกัน (Ensemble/Musicianship) การบรรเลงรวมกลุ่มและความเป็นดนตรี การบรรเลงเสียงที่ถูกต้อง (Intonation) หมายถึงเรื่องของความถูกต้องของระดับเสียง เสียงไม่เพี้ยน ความสมดุล (Balance) หมายถึงเรื่องของความสมดุลของเสียงรูปแบบของการจัดวงมีผลต่อเรื่องนี้ สมดุลของเสียงแนวตั้งเป็นเรื่องของคอร์ดต่าง ๆ สมดุลของเสียงแนวนอนเป็นเรื่องของทำนองหลักกับทำนองรอง (Counter point) หากวงใดสามารถสร้างดุลยภาพในการบรรเลงทั้งในเรื่องสมดุลสามเหลี่ยม สมดุลแนวตั้ง (Chord) และสมดุลแนวนอน (Melody & Counterpoint) การบรรเลงของวงนั้นก็น่าฟัง คุณภาพของเสียง(Tone quality) หมายถึงคุณภาพของเสียง เป็นเสียงของนักดนตรีที่ผลิตออกมามีความไพเราะน่าฟัง แสดงถึงว่านักดนตรีมีทักษะการเล่นที่ดี รูปแบบการบรรเลง (Style) หมายถึงรูปแบบของการบรรเลง บทเพลงในโลกนี้มีหลายรูปแบบวิธีการบรรเลงก็ต่างกันไปด้วย เช่น เพลง Jazz กับ Classic หรือ March แนวทางการบรรเลงแตกต่างกัน ดนตรีคลาสสิกในยุคต่าง ๆ ก็มีรูปแบบที่ต่างกัน เพลงยุค Baroque กับ Classic หรือ ยุค Romantic ไปถึงเพลง Contemporary

ปัญหาการฝึกซ้อมวงโยชวาทิตที่ได้รับรางวัล โรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดมหาสารคาม และจังหวัดกาฬสินธุ์

1. นักเรียนมีเวลาฝึกซ้อมน้อย วงโยชวาทิตจะมีโครงการความสามารถพิเศษทางด้านดนตรีสากล จำนวนนักเรียนที่รับเข้ามาในวงส่วนใหญ่จะคิดตามเปอร์เซ็นต์ที่โรงเรียนรับได้ทั้งหมด โดยแบ่งเป็นระดับ ม.ต้น และม.ปลาย นักเรียนเหล่านี้จะมีเงื่อนไขเข้าเรียนโดยต้องทำการฝึกซ้อมวงโยชวาทิต แต่นักเรียนดังกล่าวมีจำนวนไม่เพียงพอต่อวงโยชวาทิตจึงต้องจัดตั้งเป็นกิจกรรมวงโยชวาทิตรับสมัครนักเรียนเพิ่มเติม ในหนึ่งสัปดาห์จะมีการเรียนการสอนเพียง 1 คาบ ทำให้เกิดปัญหาในการฝึกซ้อม ดังนั้นจึงเพิ่มเวลาการเรียนเพื่อฝึกซ้อมวงโยชวาทิตนักเรียนจะต้องฝึกซ้อมหลังเลิกเรียน เวลา 15.30 ถึง 16.30 หลังจากนั้นนักเรียนจะต้องกลับรถรับส่งจำเป็นจะต้องขึ้นรถให้ทันเวลาเพื่อกลับบ้าน จึงมีเวลาฝึกซ้อมน้อยในแต่ละวัน

2. เครื่องดนตรีเก่า วงโยชวาทิตมีเครื่องดนตรีที่มีอายุการใช้งานนานแล้ว ส่วนใหญ่จะอายุมากกว่า 10 ปี บางทีก็ 20 ปีขึ้นไป ถึงแม้จะมีการซ่อมบำรุงประจำปีตามงบประมาณของโรงเรียนแล้วก็ตาม นักเรียนขาดการดูแลรักษาเครื่องดนตรีจึงมีผลต่อการบรรเลงดนตรีตามคุณภาพของการเสื่อมของเครื่องดนตรี

3. โรงเรียนมีห้องเรียนจำกัด โรงเรียนส่วนใหญ่จะมีห้องดนตรีเพียงห้องเดียว ใช้เป็นห้องซ้อมดนตรี เก็บเครื่องดนตรี เก็บอุปกรณ์ต่างๆ ใช้เป็นห้องเรียนวิชาดนตรีสำหรับนักเรียนทั่วไป ดังนั้นจึงทำให้เวลาแบ่งกลุ่มฝึกซ้อม ซึ่งมีหลายกลุ่ม จำเป็นจะต้องใช้สถานที่ใต้อาคารเรียนซึ่งทำให้มีเสียงรบกวนกับนักเรียนทั่วไป และครูในโรงเรียน อีกทั้งเกิดมลพิษทางเสียง ทำให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนรอบข้าง รบกวนผู้คนในชุมชน ทำให้มีหนังสือเรียนเกี่ยวกับการใช้เสียงของโรงเรียน จึงมีผลต่อการฝึกซ้อมดนตรี

4. ครูผู้สอนดนตรีจะมีคนเดียว ซึ่งส่งผลกระทบต่อวงโยชวาทิต คือ เครื่องดนตรีในวงโยชวาทิตมี 3 กลุ่ม กลุ่มเครื่องลมไม้ กลุ่มเครื่องทองเหลือง กลุ่มเครื่องตีประกอบจังหวะ ครูผู้สอนควรมีน้อย 2 คน ครูที่มีความรู้เรื่องเครื่องลม 1 คน ครูผู้มีความรู้เครื่องตีประกอบจังหวะ 1 คน โรงเรียนมีครูดนตรีเพียงคนเดียว และครูจะต้องทำงานอื่นอีกตามโรงเรียนมอบหมาย เช่น เป็นหัวหน้ากลุ่มสาระ เป็นครูเวรประจำ ส่งผลให้มีปัญหาต่อการควบคุมการฝึกซ้อมวงโยชวาทิต

5. วงโยชวาทิตจะมีปัญหานักเรียนขอลาออก ประกอบกับผู้ปกครองยังไม่เห็นความสำคัญของการฝึกซ้อมวงโยชวาทิต จึงมีผลทำให้จำนวนนักเรียนที่เล่นในวงโยชวาทิตมีจำนวนน้อยลง อีกทั้งนักเรียนจบการศึกษาในแต่ละปี จะทำให้นักเรียนที่บรรเลงวงโยชวาทิตมีจำนวนไม่ครบวง มีผลทำให้ตอนเปิดภาคเรียน กิจกรรมต่างๆ ของวงโยชวาทิตต้องทำการบรรเลงไม่สามารถบรรเลงได้หรือบรรเลงได้แต่ไม่ครบวง

6. วงโยชวาทิตมีปัญหาเรื่องคุณภาพเสียงในการบรรเลง เนื่องจากมีเวลาฝึกซ้อมน้อย เครื่องดนตรีอาจไม่ได้มาตรฐาน เครื่องดนตรีมีการชำรุดต่อตั้งเสียงปรับจูนเสียงไม่ได้ จึงมีผลต่อคุณภาพเสียงการผลิตเสียงของนักเรียน อีกทั้งส่งผลกระทบต่อบรรเลงในภาพรวมทำให้บทเพลงที่บรรเลงไม่มีความไพเราะ

7. วงโยชวาทิตมีปัญหา การเลือกบทเพลงใช้ในการประกวด เนื่องจากการประกวดแต่ละรายการจะมีระเบียบการประกวดเป็นการเฉพาะของการประกวดนั้นๆ อีกทั้งบทเพลงที่มีอยู่มีจำนวนจำกัดบางครั้งนักเรียนมีความพร้อมในการประกวดแต่หาบทเพลงตามระเบียบการประกวดนั้นไม่ได้

แนวทางในการพัฒนาวงโยชวาทิตโรงเรียนมัธยมศึกษา

แนวทางการพัฒนาวงโยชวาทิตในโรงเรียนของครูผู้สอน ครูผู้ฝึกซ้อมมีความต้องการดังนี้

โรงเรียนที่มีวงโยชวาทิตมีความต้องการให้มีแผนงานหรือโครงการที่จะดำเนินงานอย่างเป็นระบบที่เกี่ยวกับกิจกรรมวงโยชวาทิตของโรงเรียน โดยมีการกำหนดหลักการ วิธีการล่วงหน้า เป็นขั้นตอน เพื่อเป็นแนวในการดำเนินงาน

ครูผู้สอนวงโยชวาทิตต้องการ ประชาสัมพันธ์ให้ผู้ปกครองเห็นความสำคัญของการเรียนดนตรี สามารถประกอบอาชีพได้ นอกจากเป็นครูดนตรีซึ่งเป็นอาชีพที่มั่นคง ยังประกอบอาชีพนักดนตรี นักร้อง นักประพันธ์เพลง โรงเรียนต้องมีกิจกรรมการเข้าค่ายฝึกซ้อม นักเรียนใหม่ เพื่อมีเวลาในการฝึกซ้อมมากขึ้น โรงเรียนควรเปิดห้องเรียนพิเศษด้านดนตรี หรือ โครงการห้องเรียนศิลปะดนตรี เพื่อให้ให้นักเรียนที่มีความถนัดดนตรีได้เรียน โรงเรียนควรหางบประมาณเพิ่ม เพื่อจัดการซื้อเครื่องดนตรีสะสมปีละ 1-2 ชิ้น อีกทั้งจัดกิจกรรมเพื่อหาทุนในการจัดหาเครื่องดนตรี และหาหน่วยงานมาสนับสนุนให้มีเครื่องดนตรีที่มีคุณภาพใช้บรรเลงในวงดนตรี เช่น สมาคมศิษย์เก่า วัด องค์กรบริหารส่วนจังหวัด เนื่องจากครูผู้สอนวงโยชวาทิตมีจำนวนน้อย โรงเรียนควรมีงบประมาณเพื่อจัดจ้างครูที่มีความชำนาญมาสอนเครื่องเป่า หรือเครื่องตีเพื่อเพิ่มจำนวนครูที่สอนวงโยชวาทิต หรือมีโครงการนำศิษย์เก่าวงโยชวาทิตมาช่วยฝึกซ้อมในเวลาหลังเลิกเรียนโดย โรงเรียนมอบวุฒิบัตรแก่ศิษย์เก่าดังกล่าว

แนวทางในการพัฒนาครูดนตรี คือต้องมีความต้องการให้มีหน่วยงานจัดอบรมฯ เพื่อให้ครูมีความรู้ มีทักษะเรื่องวิธีการฝึกซ้อม การบริหารจัดการวงโยชวาทิต ทั้งนี้เป็นการแก้ปัญหาครูผู้ฝึกซ้อมวงโยชวาทิตที่มีเพียงคนเดียว หรือจัดการอบรมฯ ผู้อำนวยการโรงเรียนให้มีความรู้ด้านการบริหารวงโยชวาทิต เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำกิจกรรมของวงโยชวาทิต ถ้ามีการจัดการประกวดวงโยชวาทิตในระดับภาคตะวันออกเฉียงเหนือก็จะเป็นการดีในการพัฒนาวงโยชวาทิตทั้งนี้จะทำให้นักเรียน ครู โรงเรียน ที่ส่งเข้าประกวดมีจุดมุ่งหมายในการฝึกซ้อม นอกเหนือจากการบรรเลงในกิจกรรมของโรงเรียน กิจกรรมบริการชุมชน ควรมีการจัดตั้งกลุ่มครูผู้ฝึกซ้อมวงโยชวาทิตเพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้วิธีการฝึกซ้อม แบบฝึกหัด บทเพลงของวงโยชวาทิต

อภิปรายผลการวิจัย

การพัฒนารูปแบบการฝึกซ้อมวงโยชวาทิตกรณีศึกษาโรงเรียนในจังหวัดมหาสารคาม และจังหวัดกาฬสินธุ์ วงโยชวาทิตที่ได้รับรางวัลจากการประกวดมีกระบวนการมีขั้นตอนการสอนวงโยชวาทิตให้เกิดความพร้อมเพียงมีคุณภาพในการบรรเลงจะต้องมีระเบียบวินัย ต้องใช้เวลาพอสมควรเพื่อให้นักเรียนพัฒนาในการบรรเลงดังนั้นการฝึกซ้อมถือเป็นหัวใจสำคัญการฝึกซ้อมอย่างต่อเนื่อง และมีแผนการฝึกซ้อมอย่างชัดเจนทั้งด้านทฤษฎีเพื่อนำความรู้ไปสู่ปฏิบัติเพื่อให้นักเรียนเกิดความชำนาญในการบรรเลง ทั้งการฝึกซ้อมเดี่ยว การฝึกซ้อมกลุ่ม ที่ดีจะส่งผลต่อการบรรเลงรวมวง การฝึกซ้อมนอกจากจะมีจุดประสงค์ที่ชัดเจนแล้ว ควรมีการแนะนำข้อที่นักเรียนต้องแก้ไขด้วย ผู้ที่มีส่วนพัฒนานักเรียนก็คือครูผู้สอน หรือครูผู้ควบคุมวง ต้องหาเทคนิควิธีการต่างๆ เพื่อให้นักเรียนไปสู่เป้าหมาย

วงโยชวาทิตที่เข้าประกวดครูจะต้องศึกษาระเบียบ เกณฑ์การให้คะแนนการประกวดให้ชัดเจนถูกต้อง ต่อมาหาบทเพลงที่จะทำการประกวดโดยดูจากความสามารถของนักเรียนตามหลักแล้วควรหาบทเพลงที่มีความยากกว่าความสามารถของนักเรียน เพื่อท้าทายให้นักเรียนมีความต้องการจะพัฒนาทักษะการบรรเลง ไม่ควรเลือกเพลงเดิมที่ประกวดมาแล้วเพราะจะทำให้คณะกรรมการมีความคิดเห็นว่างไม่มีการพัฒนา เมื่อได้บทเพลงที่จะเข้าประกวดครูต้องประชุม อธิบายบทเพลงแต่ละเพลงที่ใช้ในการบรรเลงประกวด เสร็จแล้ว แยกฝึกซ้อม

ส่วนตัว ครูต้องเน้นเครื่องหมายในบทเพลง เช่นเครื่องหมายลักษณะเสียง เครื่องหมายตั้ง- เบา อย่าข้ามรวมวง จนกว่านักเรียนทุกคนเล่นบทเพลงได้เป็นอย่างดี เมื่อนักเรียนบรรเลงได้แล้ว ควรมีการเปลี่ยนสถานที่บรรเลงและต้องจับเวลาไม่ให้เกิน หรือขาดตามที่มีการประกวดกำหนดไว้ ต้องมีการซ้อมใหญ่เหมือนการประกวดจริง โดยต้องนำผู้เกี่ยวข้องมาซ้อมด้วย

สำหรับการฝึกซ้อมควรเริ่มต้นจากขั้นตอนที่หนึ่งฝึกซ้อมเดี่ยว เป็นการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาความสามารถหรือปรับปรุงการเล่นที่ไม่ถูกต้อง ทั้งการบรรเลงและเทคนิคต่างๆ ที่อยู่ในเพลง ควรมีครู รุ่นพี่ หรือวิทยากร เฉพาะเครื่อง มาช่วยบอกวิธีการเล่นที่ถูกต้อง ขั้นตอนที่สอง สำหรับการฝึกซ้อมกลุ่ม เช่นกลุ่มทรัมเปต กลุ่มคาร์เนท เป็นการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาความสามารถหรือปรับปรุงการเล่นให้ดีขึ้น ทั้งการบรรเลงและเทคนิคต่างๆ ที่อยู่ในเพลง เน้นการบรรเลงของเครื่องดนตรีให้เข้ากัน ในส่วนนี้อาจจะใช้แบบฝึกหัดรวมวงเข้ามาสอน ครู หรือ รุ่นพี่ต้องคอยดูแล เพื่อให้การบรรเลงไปในทิศทางเดียวกัน ขั้นตอนที่สามการฝึกซ้อมต้องแบ่งการฝึกซ้อมเป็นกลุ่มประเภทเครื่องดนตรี กลุ่มเครื่องดนตรีเครื่องเป่าลมไม้ (Woodwind) กลุ่มเครื่องเป่าลมทองเหลือง(Brass) กลุ่มเครื่องตีประกอบจังหวะ (Percussion) การฝึกเน้นการเล่นเครื่องดนตรีให้เข้ากัน โดยนำเพลงที่ใช้ประกวดมาฝึกซ้อม ครู รุ่นพี่ หรือวิทยากรพิเศษ จะต้องปรับทิศทางการเล่นให้ไปในแนวเดียว จะสังเกตได้ว่า ในขั้นตอนนี้จะมีเครื่องดนตรีในกลุ่มเพิ่มขึ้น ที่สำคัญจะมีความเพี้ยนของเสียง(Intonation)เนื่องจากเครื่องดนตรีมาบรรเลงรวมกันเป็นจำนวนมาก ควรมีการเทียบเสียงให้ตรงโดยเครื่องเทียบเสียง ขั้นตอนที่สี่ การฝึกซ้อมรวมวง เป็นการฝึกซ้อมขั้นตอนสุดท้าย เนื่องจากมีเครื่องดนตรีจำนวนมากขั้นตอนนี้จะต้องมีการวอร์มเป่าเครื่องดนตรีก่อนอาจจะใช้แบบฝึกหัดรวมวง ส่วนใหญ่แบบฝึก จะแบ่งเป็นข้อๆ ตามเทคนิคอยู่แล้ว หรือวงโยชวาทิตสามารถเขียนแบบฝึกขึ้นเองก็ได้ซึ่งมีหลายวงที่นำท่อนเพลงที่ใช้ประกวดมาฝึก ครูอาจมอบหมายให้ หัวหน้าวงทำการฝึกซ้อมขั้นตอนนี้ ต่อจากนั้นปรับจูนเสียงของวงให้เข้ากัน หลังจากนั้นจะเป็นการปรับการบรรเลงเนื้อหาของบทเพลงที่ใช้ประกวด ในขั้นตอนนี้ครูจะต้องปรับการบรรเลงเรื่อง จังหวะการเล่นรวมกัน เทคนิคการบรรเลง ลักษณะเสียง การบรรเลงให้สมดุล หน้าทีของการบรรเลงไครบรรเลงแนวเมโลดี ไครบรรเลงแนวคอร์ด ทำการสอนให้เข้าใจในการบรรเลงบทเพลงร่วมกัน โดยเฉพาะการบรรเลงให้ได้เสียงที่มีคุณภาพ

โรงเรียนที่มีการรับนักเรียนความสามารถพิเศษทางด้านดนตรี โรงเรียนที่มีโครงการเรียนห้องเรียนดนตรี หรือโรงเรียนมีแผนการเรียนโครงสร้างดนตรี จะมีโอกาสประสบความสำเร็จในการประกวดวงโยชวาทิตสูง ทั้งนี้โรงเรียนจะมีนโยบายสนับสนุนให้นักเรียนได้เข้าประกวดเป็นประจำทุกปี เพื่อเป็นการพัฒนาศักยภาพทางด้านวงโยชวาทิตส่งผลให้นักเรียนมีทักษะทางดนตรีมากขึ้น โรงเรียนที่ได้รับรางวัลการประกวดวงโยชวาทิตทุกวงจะมีปัญหาแต่ปัญหาของแต่ละโรงเรียนจะแตกต่างกัน คณะผู้บริหาร ครู จะประสานงานช่วยกันแก้ปัญหาจนทำให้ประสบความสำเร็จในการประกวด การประกวดแต่ละครั้งวงโยชวาทิตจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือจะต้องเดินทางไปประกวดในส่วนกลาง หรือในกรุงเทพมหานคร ทำให้เสียเวลาเดินทางและค่าใช้จ่าย แนวทางการพัฒนาควรมีหน่วยงาน หรือสถาบันอุดมศึกษาจัดการประกวดวงโยชวาทิตในรูปแบบต่าง เช่น กาประกวดวงดุริยางค์เครื่องลม วงเล็ก การประกวดวงโยชวาทิตนั่งบรรเลง การประกวดการแปรชบวน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ทั้งนี้จะทำให้มีการพัฒนางวงโยชวาทิตในภูมิภาคอีกทั้งเป็นการเตรียมวงโยชวาทิตเข้าประกวดในส่วนกลางระดับชาติ และระดับนานาชาติต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการใช้ผลการวิจัย

จากการศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิชาการที่เกี่ยวข้อง สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านวงโยธวาทิต วงโยธวาทิตที่มีผลงานหรือประสบผลสำเร็จในการประกวดได้ข้อสรุปว่า การฝึกซ้อมจะต้องเป็นไปอย่างจริงจัง และเข้มข้น อีกทั้งมีความพร้อมในด้านต่างๆ โรงเรียนที่นำผลการวิจัยไปใช้จะต้องปรับเปลี่ยนตามสภาพกาล และบริบทของโรงเรียน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการฝึกซ้อมวงโยธวาทิตโรงเรียนมัธยมศึกษา

ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

2.2 ควรทำวิจัยเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของวงโยธวาทิตในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

กิตติกรรมประกาศ

คณะผู้วิจัยขอขอบคุณวิทยาลัยดุริยางคศิลป์ที่ให้ทุนสนับสนุนการทำวิจัยในครั้งนี้ ของคุณคณະนักเรียนวงโยธวาทิตมัธยมศึกษาที่อยู่ในจังหวัดมหาสารคาม จังหวัดกาฬสินธุ์ที่ให้ความร่วมมือในการเก็บข้อมูลรวมทั้งผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ที่ช่วยให้วิจัยสำเร็จลุล่วงด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

- กรมพลศึกษา. (2559). *แนวทางการจัดประกวดวงโยธวาทิต*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ เอส.ออฟเซ็ท กราฟฟิค ดีไซน์.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ครุสภาลาดพร้าว.
- ถวัลย์ชัย สอนมณฑา. (2547). *วงโยธวาทิต*. กรุงเทพมหานคร: สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.
- นิพัทธ์ กาญจนะหุต. สัมภาษณ์, 2 กันยายน 2562
- นิตนัย พิงยา.(2559) *แนวทางการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาเสียงรวมวงของวงซิมโฟนิคแบนด์นักเรียน*. บัณฑิตวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.วิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโท
- วานิช ไปตะวนิช. สัมภาษณ์, 28 สิงหาคม 2562
- สุกรี เจริญสุข. (2541) *คู่มือดนตรีปลูกคอกไม้ด้วยหัวใจ*. นครปฐม: วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล.

คีตสร้างสรรค์ เพลงพญาหส์ตินทร์ ในมิตติดุริยางคศิลป์ไทย

Khita Rang-San Phleng Phaya Hassadin : The creation of classical Thai vocal piece
from the innovative approach in Thai classical music

นพคุณ สุดประเสริฐ^{1*}

Nopphakoon Sudprasert^{1*}

^{1*} คณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

*Corresponding author; E-mail: Nop959@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง คีตสร้างสรรค์ เพลงพญาหส์ตินทร์ ในมิตติดุริยางคศิลป์ไทย เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อศึกษากระบวนการวิธีการขับร้องกับการแสดงนาฏศิลป์ไทย เพื่อสร้างรูปแบบแนวเพลงสำหรับการขับร้อง และเพื่อสร้างแนวทำนองเพลงขับร้องใหม่เพลงพญาหส์ตินทร์

ผลการศึกษากระบวนการวิธีการขับร้องกับการแสดงนาฏศิลป์ไทย พบว่า ผู้ขับร้องต้องมีความรู้ความเข้าใจในการขับร้องกับการแสดงนาฏศิลป์ไทยทุกประเภท ต้องมีน้ำเสียงที่ไพเราะเหมาะสมกับตัวละคร มีความรู้ความแม่นยำในการใช้ระดับเสียง รู้หลักการใช้อารมณ์ในการขับร้อง และใช้กลวิธีเสียงพิเศษต่างๆในการขับร้องได้อย่างไพเราะ

ผลการศึกษาการสร้างรูปแบบแนวเพลงสำหรับการขับร้องกับการแสดงนาฏศิลป์ไทย พบว่า ต้องรู้หลักการประพันธ์คำร้องการประพันธ์กลอนสุภาพที่นำมาใช้ทำบทละครเพื่อบรรจุเพลงขับร้อง วิธีการประพันธ์สามารถประพันธ์ขึ้นจากทำนองหลักของเดิม หรือประพันธ์ทางร้องขึ้นใหม่โดยไม่มียึดทำนองหลักของเดิม และรู้หลักการบรรจุทำนองเพลงกับบทร้องให้มีความเหมาะสมกับการแสดงนาฏศิลป์ไทย

ผลการศึกษาการสร้างสรรค์แนวทำนองเพลงขับร้องใหม่เพลงพญาหส์ตินทร์ พบว่า เพลงพญาหส์ตินทร์ได้ประพันธ์ขึ้นใหม่แบบกลอนสุภาพมี 4 คำกลอน มีความหมายถึงข้างทรงของพระมหากษัตริย์ มีความงดงามคู่บารมีคู่ประเทศชาติคู่แผ่นดิน ใช้ในการออกรบทัพสู้ศึกสงคราม นำชัยชนะมาสู่แผ่นดินไทย การประพันธ์ทางร้องแบ่งออกเป็น 2 ช่วงทำนอง ช่วงแรกเป็นทำนองเกริ่น ในบทร้องคำกลอนที่ 1 ช่วงที่ 2 เป็นทำนองร้องท่อนเดียว ในบทร้องคำกลอนที่ 2-4 ใช้อัตราจังหวะสองชั้น ใช้หน้าทับลิ้ม ใช้ระดับเสียงทางโน รูปแบการขับร้องเป็นการร้องแบบต้นบทลูกคู่ ในการวิเคราะห์ทางร้องเพลงพญาหส์ตินทร์พบกลวิธีการขับร้องจำนวน 9 กลวิธี ได้แก่ การครั้นกระทบเสียง การโหนเสียง การกลืนเสียง การควงเสียง การกลอกเสียง การกระทบเสียง การครั้นเสียง การกดเสียง และการเกลือกเสียง

คำสำคัญ: คีตสร้างสรรค์, เพลงพญาหส์ตินทร์

ABSTRACT

Research title Khita Rang-San Phleng Phaya Hassadin : The creation of classical Thai vocal piece from the innovative approach in Thai classical music be qualitative research to study the process of singing assemble in Thai classical dance for creating the pattern style of songs in singing and for creating the new style of melody in singing Phleng Phaya Hassadin.

The finding found that the process of singing assemble in Thai classical dance, singer must get the knowledge with understanding in singing assemble in all types of Thai classical dance. be able to use technique of special voice in singing with the nice melodic, understand the format of taking songs with Thai classical dance as correctly to get the reality melodic in singing to make the nice perfect of Thai classical dance.

The finding creating pattern style of songs with Thai classical dance found that must know the principle of song composing be Klong Si Suphap that was brought to write the drama scripts for putting the melodies and lyrics to sing. The way of composing could write from the former basic old song or taking the new singing way by ignoring the old one and must get the way to put melodies and lyrics with the most suitability to performers and any types of each Thai classical dance performance.

The finding creating the new style of melody in singing Phleng Phaya Hassadin found that Phleng Phaya Hassadin lyrics composing had new written as Klon Si Suphap of 4 verses meant to the privacy elephant of the King that be very glorious together beside the King in kingdom for riding into the war getting back with the victory to Thai nation. Phleng Phaya Hassadin composing divided into 2 parts of melodies. Use lyrics taking 2 strokes of rhythm using Na Tab Balim taking the tone of Thangnai, the singing style be the singing as Ton Bot Louk Koo. To analyze the way of Phleng Phaya Hassadin found the techniques in singing of 9 techniques as shouting with Kran kra-thob Siang, Hon Siang, Kluek Siang, Khuang Siang, Klok Siang, Kra-Thob Siang, Kran Siang, Kod Siang and Klueak Siang.

Key words: Khita Rang-San, Phleng Phaya Hassadin

บทนำ

คีตศิลป์ไทย เป็นมรดกที่สำคัญประจำชาติที่สืบทอดมาแต่โบราณ มีการพัฒนามาทุกยุคสมัย จนถึงปัจจุบัน ด้วยการถ่ายทอดออกมาเป็นทำนองร้องในทำนองต่างๆ ตามที่ผู้ประพันธ์ประดิษฐ์สร้างสรรค์ขึ้น โดยใช้วิธีเปล่งเสียง เพื่อประดิษฐ์คำร้องการเอื้อนอย่างมีท่วงทำนองที่มีศิลปะที่ไพเราะ ถ่ายทอดออกมา ตามบทร้องที่ประพันธ์ขึ้นให้มีความสอดคล้อง เหมาะสมเข้ากับท่วงทำนองของเพลง จึงถือได้ว่าการขับร้องเพลงไทยจึงเป็นมรดกทางด้านภูมิปัญญาของ “ดุริยางคกร” ที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง ที่สามารถเชื่อมโยงศิลปะแขนงต่างๆ ให้มีความสัมพันธ์สอดคล้อง เป็นอันเดียวกันได้

ทางขับร้องเพลงไทย ตั้งแต่ในอดีตจนถึงปัจจุบันดุริยางคกรก็ได้ประดิษฐ์ขึ้นส่วนใหญ่มาจากทำนองของเพลงที่ประพันธ์ทางดนตรีขึ้นไว้ก่อน แล้วนำทำนองลูกตกของเพลงมาใช้เป็นแนวกลวิธีการประพันธ์ทางร้อง ส่วนการดำเนินทำนองที่ต้องใช้เสียงเอื้อนและวางคำร้อง จะต้องมีการวางท่วงทำนองให้มีความเหมาะสมกับท่วงทำนองลูกตกของระดับเสียง ผู้ประพันธ์ทางร้องจะต้องมีทักษะการประดิษฐ์เอื้อนให้มีความสอดคล้องเลื่อนไหลไพเราะตามทำนองเพลงซึ่งส่วนใหญ่ผู้ประพันธ์เพลงจะนำเพลงสองชั้น มาใช้ในการแต่งขยายเป็นสามชั้นบ้าง และตัดลงเป็นชั้นเดียวครบเป็นเพลงเถาหรือนำเพลงต่างๆมาใช้เป็นแนวทางหรือท่วงทำนองบางช่วงมาใช้ในการประพันธ์เพลงขึ้นใหม่ โดยนิยมนำกลุ่มเพลงประเภทต่างๆมาใช้เป็นแนวทางทำนองหลัก ส่วนกลุ่มเพลงบางกลุ่มเป็นเพลงที่มีแต่งทำนองร้องอย่างเดียวไม่มีทำนองหลักทางดนตรีก็มี เช่น เพลงโทนม้าสองชั้น เป็นเพลงทำนองเก่า ใช้ประกอบการแสดงละครในบทที่ตัวละครขี่ม้าหรือพรรณานาความงามของม้าพระที่นั่ง (ณรงค์ชัย ปิฎกธรัตน์, 2535 : 128) มีทำนองทางร้องที่ไพเราะ และกลวิธีการประดิษฐ์เสียงร้องได้หลากหลายที่สร้างสุนทรียรสดีเป็นอย่างดี เพลงโทนม้าเป็นเพลงที่นิยมใช้กับตัวละครเอก ในละครใน เช่น เรื่องอิเหนา รามเกียรติ์ เป็นต้น เป็นเพลงที่มีท่วงทำนองที่ไพเราะ สง่างาม มีชั้นเชิงลีลา กลเม็ดแพรวพราว มีวิธีการร้องแบบต้นบทลูกคู่ ซึ่งผู้ขับร้องต้นบทสามารถร้องใส่ลีลาและสร้างสรรค์กลวิธีในการร้องได้เป็นอย่างดี ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะนำแนวทางร้องเพลงโทนม้ามาประพันธ์ แนวทางในการประพันธ์เพลงพญาหัสตินทร์ ซึ่งผู้วิจัยจะประพันธ์ทางร้องเพื่อใช้ขับร้องและสร้างกลวิธีการร้องให้มีความไพเราะ ท่วงทำนองเพลงมีความสง่างามเหมาะสมกับชื่อเพลงพญาหัสตินทร์ที่แสดงให้เห็นถึงให้เห็นถึงความยิ่งใหญ่สง่างามเหมาะสมกับช้างมงคล และสามารถนำไปร้องเข้ากับดนตรี ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะนำเพลงโทนม้ามาเป็นแนวทางในการประพันธ์เพลงพญาหัสตินทร์ ซึ่งผู้วิจัย จะประพันธ์ทางขับร้องเพื่อใช้ขับร้อง และต้องนำไปร้องเข้ากับดนตรี ซึ่งจะมีการนำเครื่องดนตรีเพื่อบรรเลงรับสวมส่งและเดี่ยวเครื่องดนตรีเพื่อให้เกิดความไพเราะและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น และสามารถนำไปใช้ในการสร้างสรรค์ ทางการแสดงทางนาฏศิลป์ไทยได้ เพื่อเป็นแนวทางและได้ศึกษาวิธีการประพันธ์เพลงตามขั้นตอนทางดุริยางคศาสตร์ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษากระบวนการวิธีการขับร้องกับการแสดงนาฏศิลป์ไทย
2. เพื่อสร้างรูปแบบแนวเพลงสำหรับการขับร้อง
3. เพื่อสร้างสรรค์แนวทำนองเพลงขับร้องใหม่ เพลงพญาหัสตินทร์

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง คีตสร้างสรรค์ เพลงพญาหัสตินทร์ ในมิติดุริยางคศิลป์ไทย ผู้วิจัยได้คำนึงถึงกรอบแนวคิดที่ใช้ ในการสร้างสรรค์สำคัญๆ เช่น กระบวนการวิธีการสร้างสรรค์ทางขับร้อง แนวคิดทฤษฎีการประพันธ์เพลงทางร้องเพลงโทนม้า จังหวะและการกำกับหน้าทับ และรวมถึงปฏิบัติการสัมมนากลุ่มย่อย นอกจากนี้แล้ว ผู้วิจัยยังได้สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญทางด้านดุริยางคศิลป์ไทย โดยมีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ขอบเขตของการวิจัย

2. ประชากรกลุ่มตัวอย่าง

2.1) กลุ่มผู้สัมภาษณ์ ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทรงคุณวุฒิ ทางด้านดุริยางคศิลป์ไทย จากสำนักการสังคีต กรมศิลปากร, สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ และหน่วยงานภายนอก จำนวน 8 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านการประพันธ์คำร้อง จำนวน 2 คน และมีผู้เชี่ยวชาญทางด้านวรรณกรรมต่างประเทศ จำนวน 2 คน

2.2) กลุ่มผู้บรรเลงและขับร้องที่มีทักษะและประสบการณ์เกี่ยวข้องกับการแสดงและการบรรเลง จำนวน 11 คน

2.3) กลุ่มผู้ช่วยบันทึกวิดีโอ ภาพ และเสียง การบรรเลงและขับร้องประกอบการแสดงเรื่อง ขุนช้าง ขุนแผน ตอน ขุนแผนพานางวันทองหนี ภาคภาษาอังกฤษ จำนวน 2 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นรูปแบบแบบสัมภาษณ์ข้อมูลวิจัย

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1) ศึกษาและรวบรวมข้อมูลจากเอกสารตำรางานวิจัยที่เกี่ยวข้องจากแหล่งข้อมูลต่างๆ

4.2) ศึกษากระบวนการสร้างสรรค์ศิลป์การขับเสภาละครเรื่อง ขุนช้างขุนแผน ตอน ขุนแผนพานางวันทองหนี ภาคภาษาอังกฤษ โดยมีกระบวนการดังนี้

4.2.1) ศึกษากระบวนการสร้างสรรค์ศิลป์ โดยใช้แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและการสัมภาษณ์จากศิลปินแห่งชาติ ผู้เชี่ยวชาญ และผู้ทรงคุณวุฒิเฉพาะทาง

4.2.2) ศึกษาข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาอังกฤษ การแปลภาษาไทยในด้านวรรณกรรมเป็นภาษาอังกฤษ

4.2.3) ศึกษาข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องกับการงานวิจัยทางด้านดุริยางคศิลป์ไทย และคีตศิลป์ไทย

4.2.4) ศึกษาข้อมูลจากผู้เรียบเรียงบทละครเรื่อง ขุนช้างขุนแผน ของกรมศิลปากร

4.2.5) ศึกษาข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญด้านด้านภาษาอังกฤษ การแปลภาษาไทยในด้านวรรณกรรมเป็นภาษาอังกฤษ

4.3) สร้างสรรค์การขับเสภาละครเรื่องขุนช้างขุนแผน ตอน ขุนแผนพานางวันทองหนี ภาคภาษาอังกฤษ ประกอบด้วยขั้นตอน ดังนี้

4.3.1) การสร้างแนวคิดการสร้างสรรค์การขับเสภาภาษาอังกฤษ

4.3.2) การแปลบทไหว้ครูและวรรณคดีเรื่องขุนช้างขุนแผน ตอน ขุนแผนพานางวันทองหนี ฉบับพระราชนิพนธ์ ในพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย เป็นภาษาอังกฤษ

4.3.3) การแบ่งคำวรรคตอนภาษาอังกฤษจากบทวรรณคดีให้เหมาะสมกับการบรรจุกทำนองขับเสภาและเพลงขับร้อง

4.3.4) บรรจุกทำนองขับเสภาและบรรจุเพลงขับร้องในบทละครเสภา

4.3.5) ฝึกซ้อมการขับเสภาละครเรื่องขุนช้างขุนแผน ตอน ขุนแผนพานางวันทองหนี ภาคภาษาอังกฤษ

4.3.6) นำเสนอผลงานสร้างสรรค์การขับเสภาละครเรื่องขุนช้างขุนแผน ตอน ขุนแผนพานางวันทองหนี
ภาคภาษาอังกฤษ ต่อผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทรงคุณวุฒิ

4.3.7) ปรับแก้ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทรงคุณวุฒิ

4.3.8) บันทึกการขับเสภาละครเรื่องขุนช้างขุนแผน ตอน ขุนแผนพานางวันทองหนี
ภาคภาษาอังกฤษ ร่วมกับวงปี่พาทย์เสภา

4.3.9) เผยแพร่การแสดงสู่สาธารณชน

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

นำข้อมูลที่ได้มาศึกษาวิเคราะห์จัดหมวดหมู่ในหัวข้อดังนี้

5.1) วิเคราะห์กระบวนการสร้างสรรค์ศิลปะการขับเสภาละครเรื่อง ขุนช้างขุนแผน ตอน ขุนแผนพานางวันทองหนี

5.2) ศึกษาวิเคราะห์บทละครเรื่อง ขุนช้างขุนแผน ตอน ขุนแผนพานางวันทองหนี

6. การตรวจสอบคุณภาพของผลวิจัย

6.1) ตรวจสอบคุณภาพผลงานจากผู้ทรงคุณวุฒิด้านภาษาอังกฤษ การแปลภาษาไทยในด้านวรรณกรรม
เป็นภาษาอังกฤษ

2) ตรวจสอบคุณภาพผลงานจากผู้ทรงคุณวุฒิด้านดุริยางคศิลป์

3) ตรวจสอบคุณภาพผลงานจากผู้เรียบเรียงจัดทำบทละครเรื่อง ขุนช้างขุนแผน ของกรมศิลปากร
และสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

7. การนำเสนอข้อมูล

ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยเป็นประเด็นตามวัตถุประสงค์และนำเสนอข้อมูล ดังนี้

บทที่ 4 กระบวนการวิธีการขับร้องกับการแสดงนาฏศิลป์ไทย

บทที่ 5 รูปแบบแนวเพลงสำหรับการขับร้อง

บทที่ 6 การสร้างสรรค์แนวทำนองเพลงขับร้องใหม่ เพลงพญาหัสตินทร์

บทที่ 7 สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัย

คีตสร้างสรรค์ เพลงพญาหัสตินทร์ ในมิติดุริยางคศิลป์ไทย เป็นการประพันธ์ทำนองใหม่ชื่อเพลงพญาหัสตินทร์
อัตราจังหวะสองชั้น หน้าทับบลิ้ม ได้ประพันธ์ขึ้นจากการศึกษาวิจัยจากเพลงโหมม้ในการขับร้องกับการแสดงนาฏศิลป์
ไทยที่มีทำนองที่ไพเราะ ทำนองเหมาะสมกับการแสดงนาฏศิลป์ไทย แสดงลีลาท่วงทำนองที่ไพเราะ
ได้มากมาย โดยมีแนวทางในการประพันธ์ทำนองร้องจากการวิจัยค้นคว้า และสัมผัสทัศนศิลป์แห่งชาติ ผู้เชี่ยวชาญ
ทางด้านดุริยางคศิลป์ไทย ดังนี้

1. กระบวนการวิธีการขับร้องกับการแสดงนาฏศิลป์ไทย

1.1 วิธีการขับร้องกับการแสดงนาฏศิลป์ไทย เป็นการขับร้องร่วมกับการบรรเลงดนตรีและการแสดง
นาฏศิลป์ไทย การขับร้องประเภทนี้ผู้ขับร้องต้องมีความชำนาญประสบการณ์การฝึกฝน และศึกษาเรียนรู้กับเรื่องราว
และตัวละครต่างๆที่นำมาใช้ในการแสดงต้องมีไหวพริบปฏิภาณ ทั้งมีความแม่นยำในทำนองเพลง ผู้ขับร้องมีความเข้าใจ
อารมณ์เพลงบทร้องและตัวละครเป็นสำคัญ สามารถขับร้องได้ถูกต้องตามประเภทขับร้องกับการแสดง

1.2 เสียงผู้ขับร้องกับการแสดงนาฏศิลป์ไทย ถือว่าเป็นสิ่งสำคัญ เพราะเสียงผู้ขับร้องเป็นผู้บรรยายดำเนินเรื่องราวต่างๆในการแสดง เสียงผู้ขับร้องจึงสามารถสื่อสารออกมาอธิบายประกอบกับลีลาท่ารำ อากัปกิริยาตามบทบาท อารมณ์ สภาพแวดล้อม เหตุการณ์ของการแสดง น้ำเสียงผู้ขับร้องสามารถเลือกใช้ขับร้องกับตัวละครต่างๆได้ หรือใช้ขับร้องในการรำชุดระบำ รำ ฟ้อน เบ็ดเตล็ด ฯลฯ

1.3 ระดับเสียงกับการแสดงนาฏศิลป์ไทย ในเรื่องของระดับเสียงร้องกับการแสดงนาฏศิลป์ไทย มีความสำคัญและเป็นมาตรฐานตามระดับเสียงที่ได้กำหนดไว้ตามหลักดุริยางคศาสตร์ ผู้ขับร้องต้องศึกษาและมีความรู้เรื่องทางเรื่องระดับเสียงที่ใช้ในการขับร้องกับการแสดงแต่ละประเภท มีความแม่นยำเสียง แม่นท่วงทำนองเพลง และสามารถตั้งเสียงร้องให้ถูกต้องตามลักษณะเพลงร้องกับการแสดงนาฏศิลป์ประเภทต่างๆ ได้ จึงนับได้ว่าผู้ขับร้องนั้นเป็นผู้ขับร้องที่มีคุณภาพ มีปฏิภาณไหวพริบที่ดี และรู้ระดับเสียงสามารถขับร้องให้เกิดความไพเราะจากอารมณ์ ที่สอดคล้องเหมาะสมกับระดับเสียง ส่งผลต่อการแสดงนาฏศิลป์ไทย

1.4 อารมณ์ในการขับร้องกับการแสดงนาฏศิลป์ไทย อารมณ์ในการขับร้องกับการแสดงนาฏศิลป์ไทย ถือได้ว่าเป็นสิ่งสำคัญที่สามารถทำให้การแสดงสมบูรณ์แบบในการขับร้องกับการแสดงนั้น ผู้ขับร้องต้องใส่อารมณ์ให้เต็มที่ตามบทบาทของตัวละครที่แสดงอารมณ์รัก โกรธ โศกเศร้า เสียใจ ดีใจ ฯลฯ ซึ่งจะปรากฏอยู่ในบทร้องตามลักษณะอารมณ์ของตัวละคร เหตุการณ์ต่างๆ การใส่อารมณ์ของบทร้อง อารมณ์ของเพลงและท่ารำของตัวละคร การใส่อารมณ์ลงในบทเพลงนั้น ผู้ขับร้องต้องพิจารณาบทประพันธ์บทประพันธ์บทประพันธ์และร้องตามอารมณ์ของตัวละคร และสามารถถ่ายทอดอารมณ์ออกมาได้อย่างเหมาะสม และสอดคล้องกับการแสดง ส่งผลให้การแสดงขับร้อง มีความงดงามไพเราะอย่างยิ่ง (ทัศนีย์ ขุนทอง, สัมภาษณ์ : 15 กุมภาพันธ์ 2564)

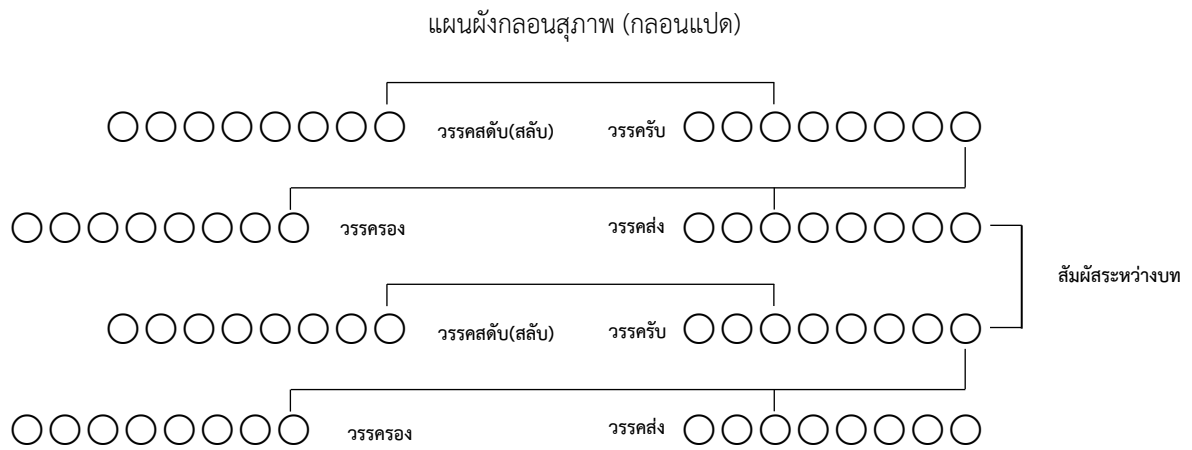
1.5 กลวิธีในการขับร้องกับการแสดงนาฏศิลป์ไทย กลวิธีในการขับร้องกับการแสดงนาฏศิลป์ไทย ผู้ขับร้องต้องมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องของทำนองเพลงดนตรี เพราะกลวิธีในการขับร้องต้องอาศัยทำนองเครื่องดนตรีเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างกลวิธีการขับร้อง ผู้ขับร้องต้องเป็นผู้มีความชำนาญ มีกระบวนการผ่านการฝึกฝน จนเกิดความแตกฉานในการทำเสียงต่างๆ ที่โดดเด่นออกมาในการขับร้อง การขับร้องกับการแสดงนาฏศิลป์ไทยนั้น ผู้ขับร้อง ต้องใช้พิจารณาในการใช้กลวิธีต่างๆ ตามหลักคีตศิลป์ไทยให้มีความเหมาะสมว่าสมควรจะใส่จะใช้ตรงไหนที่เหมาะสมที่สุด

1.6 รูปแบบเพลงขับร้องกับการแสดงนาฏศิลป์ไทย รูปแบบเพลงขับร้องกับการแสดงนาฏศิลป์ไทย สามารถแบ่งออกเป็นการแสดงแต่ละประเภท เช่น ละครใน ละครนอก ละครพันทาง ละครชาตรี ระบำ รำ ฟ้อน หรือการแสดงประเภทต่างๆแต่ละประเภทจะมีรูปแบบที่เป็นลักษณะเฉพาะที่เป็นเอกลักษณ์และใช้ปฏิบัติสืบต่อกันมาจนถึงปัจจุบัน รูปแบบในการบรรจเพลงต้องมีหลัก ผู้บรรจเพลงต้องพิจารณาดูประเภทการแสดงดูบทร้องเรื่องราวในการแสดงตัวละครว่าเหมาะกับเพลงอะไรถึงจะบรรจเพลงลงไป ระดับเสียงควรเชื่อมต่อกับเพลงอื่นๆด้วย เพลงขับร้องมีการจัดประเภทของเพลงออกเป็นหมวดหมู่ให้เหมาะสมกับตัวละคร (ดุขฎี มีป้อม, สัมภาษณ์ : 26 มีนาคม 2564)

1.7 สุนทรียรสใจการขับร้องกับการแสดงนาฏศิลป์ไทย สุนทรียรสใจในการขับร้องกับการแสดงนาฏศิลป์ไทยนั้น ผู้ขับร้องเป็นผู้ถ่ายทอดความไพเราะความงามของการใช้เสียงร้องที่สำคัญคือผู้ขับร้องต้องเข้าใจวรรณคดีไทย เข้าใจบท เข้าใจตัวละคร และประกอบกับความไพเราะของทำนองเพลงและบทขับร้อง เสียงผู้ขับร้องมีส่วนสำคัญในการสร้างสุนทรียสน้ำเสียงที่มีความไพเราะ มีแก้วเสียงความกังวานประกอบกับการร้องที่เข้าถึงบทบาทอารมณ์ของตัวแสดงที่รำได้ส่งอารมณ์สมบทบาท รวมถึงดนตรีที่รับส่งสอดคล้องเคล้า ผู้ขับร้องที่ไพเราะเข้าถึงความไพเราะย่อมส่งผลให้ผู้ชมผู้ฟัง เข้าถึงความงดงามจากการชม และความไพเราะ ได้อรชรรสจากการฟังจนเกิดเป็นสุนทรียรสในการขับร้องกับการขับร้องกับการแสดงนาฏศิลป์ไทยอย่างได้ชัดเจน (สมชาย ทับพร, สัมภาษณ์ : 15 กุมภาพันธ์ 2564)

2. การสร้างรูปแบบแนวเพลงสำหรับการขับร้องกับการแสดงนาฏศิลป์ไทย

2.1 การประพันธ์ การประพันธ์คำร้องสำหรับขับร้องกับการแสดงนาฏศิลป์ไทยในปัจจุบันนิยมใช้คำประพันธ์ประเภทกลอนสุภาพ ผู้ประพันธ์ต้องศึกษาเกี่ยวกับการประพันธ์ประเภทกลอนสุภาพ ซึ่งกลอนบทหนึ่งจะมี 4 วรรค ได้แก่ วรรคสดับ วรรครับ วรรครอง และวรรคส่ง มีการกำหนดฉันทลักษณ์ของคำประพันธ์คือการบังคับสัมผัสนอกสัมผัสใน คำสุดท้ายของวรรครับก็จะส่งสัมผัสไปยังคำที่ 3 ของวรรครับ คำสุดท้ายของวรรครับก็จะส่งสัมผัสไปยังคำสุดท้ายของวรรครอง และคำสุดท้ายของวรรครองก็จะส่งสัมผัสไปยังคำที่ 3 ของวรรคส่ง ลักษณะแบบนี้เรียกว่าสัมผัสภายใน หากคำประพันธ์มีตั้งแต่ 2 บทขึ้นไปมีการกำหนดให้คำสุดท้ายของวรรคคือทำการส่งสัมผัสไปยังคำสุดท้ายของวรรครับในบทถัดไป เรียกว่าสัมผัสเชื่อมหรือสัมผัสระหว่างบท (ประคอง ชลาณภาพ, สัมภาษณ์ : 15 กุมภาพันธ์ 2564)

ภาพที่ 1 แผนผังกลอนสุภาพ (กลอนแปด)
ที่มา : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นพคุณ สุดประเสริฐ

นอกจากเรื่องของฉันทลักษณ์แล้วยังมีลักษณะของกลอนแต่ละประเภทที่จะต้องรักษารูปแบบฉันทลักษณ์ที่ถูกต้อง การแต่งกลอนบทละครต้องแต่งภายใน 1 วรรค มี 6-9 คำ ก็ได้ตามความเหมาะสม ขึ้นวรรคสดับ เช่น ขึ้นต้นด้วย "เมื่อนั้น" เป็นใคร ต่อไปจึงเป็นวรรครองคือรองลงมาจากรวรรครับ มีความหมายที่สืบเนื่องต่อกัน ทำให้รู้ความหมายของวรรครับชัดเจนมากยิ่งขึ้น เพื่อส่งต่อถึงวรรคส่งอันเป็นวรรคสุดท้ายของบท เมื่อหมดข้อความตรงนี้แล้ว หากต้องการที่จะให้เหตุการณ์ที่ดำเนินสืบเนื่องต่อไปก็จะขึ้นบทใหม่ต่อไป ในปัจจุบันจึงนิยมประพันธ์กลอนสุภาพ มาใช้ขับร้องประกอบการแสดงนาฏศิลป์ไทยเป็นส่วนใหญ่ บทละครหรือชุดการแสดงต่างๆในปัจจุบัน นิยมใช้กลอนสุภาพมาเป็นบทร้องทั้งสิ้น

2.2 การประพันธ์คำร้อง การประพันธ์ทางร้องนิยมแต่งบทร้องขึ้นมาก่อน ใช้กลอนสุภาพหรือกลอนแปด ทำนองร้องจะมีอัตราจังหวะสามชั้น สองชั้น หรือชั้นเดียว จะประพันธ์ทำนองร้องแล้วบรรจุเพลงลงบทร้อง ใช้จังหวะหน้าทับเป็นตัวกำหนดหน้าทับจะมี 2,4,6,8 จังหวะ หรือจะยาวกว่านี้ก็ได้ เมื่อใส่ทำนองร้องไปในคำร้องและทำนองนั้นจะเป็นไปตามทำนองหลัก ความยาวก็จะอยู่เท่าทำนองหลักที่กำหนดไว้ ในการประพันธ์ทางร้องขึ้นมาใหม่โดยไม่ยึดทำนองหลักเดิม หรือเค้าโครง เพลงเดิม ผู้ประพันธ์ต้องคำนึงถึงระดับเสียงทางร้องที่จะใช้ในการประพันธ์ต้องประพันธ์ทางร้องใหม่และทำนองดนตรีใหม่ การทำทางร้องผู้ประพันธ์อาจจะทำทางร้องโดยไม่มีเอื้อนก็ได้ ใส่คำร้องให้เต็มทำนองเพลงก็ได้

หรือจะทำแบบเดิมคือการแทรกคำร้องบางคำถึงจะเหมาะสมด้วยอารมณ์ทำนองเพลง การวางคำประพันธ์เพลงใหม่ ก็ต้องศึกษา อาจจะมีการวางโครงสร้างของเพลงแล้วประพันธ์ขยายหรือตัดลงเป็นเพลงเถาหรือวางแทรกเพลงใหม่ ซึ่งเป็นวิธีการต่างๆที่ผู้ประพันธ์สามารถนำไปเป็นแนวทางในการประพันธ์ทางร้องได้เป็นอย่างดี (ประคอง ชลาบุภาพ, สัมภาษณ์ : 15 กุมภาพันธ์ 2564)

2.3 หลักการบรรจุเพลงกับบทร้อง หลักการบรรจุเพลงกับบทร้อง โบราณจารย์ท่านได้กำหนดเพลงต่างๆ ไว้ในประเภทต่างๆ เช่น เพลงเถา เพลงสามชั้น เพลงตับ จนถึงการบรรจุเพลงร้องกับการแสดงประเภทต่างๆ เช่น โขน ละครใน ละครนอก ละครต่างๆ หรือระบำรำฟ้อนเบ็ดเตล็ดต่างๆ ส่วนใหญ่มาจากวรรณคดีเรื่องต่างๆ ที่ได้รับความนิยม และเป็นเรื่องราวที่คนนิยมรู้จักในการบรรจุเพลงร้องกับการแสดงต้องดูบท ดูตัวละคร ดูอารมณ์ ของตัวละครว่ามีลักษณะอย่างไร ดูเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในตอนนั้น ดูวรรณของตัวละครว่ามีลักษณะอย่างไรทุกอย่างที่กล่าวมาเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการบรรจุทำนองเพลงลงในบทร้อง

2.4 การสร้างสรรค์แนวเพลงขับร้องใหม่เพลงพญาหส์ตินทร์ ในการสร้างสรรค์เพลงพญาหส์ตินทร์ มีขั้นตอนการสร้างสรรค์ตามลำดับ ในขั้นตอนแรกคือการประพันธ์คำร้องเพลงพญาหส์ตินทร์ขึ้นใหม่ ดังนี้

ช่างพญาหส์ตินทร์ป็นบุรี	คูบารมีกษัตริย์ไทยทุกสมัย
คู่ประเทศเศวตฉัตรพิพัฒน์ชัย	คู่แผ่นดินถิ่นทองไทยแต่เดิมมา
ออกประจัญธรณยุทธ์หฤคอริราช	ก้องประกาศสู่สงครามสยามหล้า
พละกำลังมหาศาลผลาญศึกมา	กัณฑ์คราให้แผ่นดินสิ้นผองไทย

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นพคุณ สุดประเสริฐ)
ประพันธ์บทร้อง พ.ศ.2563

แล้วประพันธ์ทางร้องเพลงพญาหส์ตินทร์พร้อมทั้งวิเคราะห์หลักวิธีทางขับร้องเพลงพญาหส์ตินทร์ ผู้วิจัยได้ประพันธ์บทแบบกลอนสุภาพ 4 คำกลอน บทร้องเพลงพญาหส์ตินทร์นั้นผู้วิจัยได้ประพันธ์บทที่กล่าวถึงช่างทรงของพระมหากษัตริย์ที่มีความมั่งคั่งมีคู่ประเทศชาติคู่แผ่นดิน ใช้ในการออกทัพสู้ศึกสงครามนำชัยชนะมาสู่ประเทศชาติ ผู้วิจัย ได้ประพันธ์ทางร้องโดยแบ่งออกเป็น 2 ช่วงทำนอง คือ ช่วงที่ 1 ประพันธ์ทางร้องทำนองเกริ่น เริ่มต้นของบทประพันธ์ ในคำร้องที่ 1 ช่วงที่ 2 เป็นการประพันธ์แบบทำนองท่อนเดียว ในคำร้องที่ 2-4 จะมีลักษณะทำนองร้องที่เหมือนกันใช้หน้าทับลิ้มในการกำกับ และวัดสัดส่วนความยาวของเพลง ใช้ระดับเสียงร้องเป็นเสียงทางใน สอดแทรกกลวิธีพิเศษในการขับร้องเพลงพญาหส์ตินทร์อย่างไพเราะ ดังจะแสดงให้เห็นในภาพโน้ตทำนองร้องเพลงพญาหส์ตินทร์ ดังนี้

โน้ตทำนองร้องเพลงพญาหส์ตินทร์

----	----	----	----	----	- - - <u>ซม</u>	- ร - ด	ร <u>ม</u> ร ร
----	----	----	----	----	- - - <u>ซ่าง</u>	- - - <u>อื่อ</u>	อื่อ <u>ฮื่อ</u> พ <u>ญา</u>

--- ด	- - ร ร	- - <u>ซด</u> รม	- ร - ฟ	--- ฟ	--- ซ	- ล <u>ซฟ</u> ซ	- ลซ <u>ดล</u> ล
--- <u>หส์</u>	- - ส ดินทร์	- - <u>ฮิ่ง</u> เออ เออ	- เออ - เออ	--- เออ	--- เออ	- <u>ฮื่อ</u> เออเออ เออ	- <u>ฮื่อ</u> เออ <u>ฮื่อ</u> เออ เออ

----	- - <u>ด</u> ซ	- ล ซ ล	- ซล - <u>ซฟ</u>	--- ร	- <u>ม</u> ร <u>ซ</u> ม	- - ร ม	- รม - รด
------	----------------	---------	------------------	-------	-------------------------	---------	-----------

----	-- ยิง เออ	- แฮ่ เออ แฮ่	- เอมอ้อ - เอมอ้อ	--- เออ	- เอะเออ ฮึง เอะ	-- เออ แฮ่	- เอมอ้อ - เอมอ้อ
------	------------	---------------	-------------------	---------	------------------	------------	-------------------

--- ด	--- ร	--- ช	- ลช - ร	- ม --	- ร - ม	-- ช ม	- รด รม มม
--- เออ	--- เออ	--- เออ	- เอะเออ - ปิ่น	- ฮือ --	- เออ - เออ	-- ยิง เออ	- เอมอ้อ เอย บุรี

-- ช ม	- ร มร ร	----	- ม - ชร	- ด - ม	-- ม ม	-- ช ม	- ร มร ร
-- ยิง เออ	- เอะเออ ฮึง เอะ	----	- เอย - คู่	---- บา	-- ร มี	-- ยิง เออ	- เอะเออ ฮึง เอะ

----	----	- ด - รม	- ฟม ร ร	-- ช ด	-- ร รด	- ร - ด	- ร มร ร
----	----	- เอ่อ - เออ	- เอะเออ ฮึง เอะ	-- ยิง เอย	-- ก ษัตริย์	- อือ - อือ	- อือ ฮือ ฮือ ไทย

--- มฟ	ม ฟม ล ร	--- ม	- ฟ มร มฟ	--- ล	- ม - มช	- ม - ม	รด รม ม ม
--- เออ	เอะ เอะเออ ฮึง เอะ	--- เออ	- แฮ่ เออเออ เอย	--- ฮือ	- เอย - ทุก	- อือ - ฮือ	ฮือฮือ ฮือ สมัย

- ช ช ม	- ร มร ร	--- ม	- ร มร ร	----	--- ช	- ร - ร	- ชม ม ชร
-- ยิง เออ	- เอะเออ ฮึง เอะ	--- เฮอ	- เอะเออ ฮึง เอะ	----	--- คู่	--- ฮือ	- ฮือฮือ ประเทศ

--- ด	-- ม มร	- ม - ม	รด รม ม มร	- ม --	--- ม	-- ช ม	- ร มร ร
----	-- เศวต	- อือ - ฮือ	ฮือฮือฮือ ดฉัตร	- อือ --	--- เออ	-- ยิงเออ	- เอะเออ ฮึง เอะ

----	-- ช ร	- ด - รม	- ฟม ร รด	--- ด	--- ร	--- ช	- ลช ช ช
----	-- ยิงเออ	- เอ่อ - เออ	- เอะเออ ฮึง เอะ	--- เออ	--- เออ	--- เออ	- ษณะพิพัฒน์

----	--- ช	--- ร	- ร - ม	-- ช ม	- ร มร ร	--- ม	- ร มร ร
----	--- คู่	----	- แผ่น - ดิน	-- ยิง เออ	- เอะเออ ฮึง เอะ	--- เฮอ	- เอะเออ ฮึง เอะ

----	--- ล	--- ร	- มร - ด	ท ล ร ล	- ท ลช ลด	- ร - ม	--- ม
----	--- เอ่อ	--- เออ	- เอะเออ ฮึง เอะ	เอะ เออ ฮึง เอะ	- แฮ่ เออเออ เอย	- ถิ่น - ทอง	--- ไทย

----	--- ม	-- ช ม	- ร มร รม	--- รด	--- คิ	-- ริ คิ	ท ล ทล ล
----	--- เออ	-- ยิง เออ	- เอะเออ ฮึง แฮ่	--- เออเออ	--- เออ	-- ยิงเออ	เอะเออ ฮึง เอะ

----	--- รี่	--- ตั้	- รี่ มี่ รี่ ท	--- รี่	- ล - ท	--- ท	- ท ลช ล
----	--- เออ	--- เออ	-เออเออเออเออ	--- ฮี	- แต่ - ไต	--- มา	-เออเออเออเออ

----	--- ม	--- ฟ	- ม ฟม ม	----	--- ร	- ม - ม	รค รม ม ม
----	--- เออ	--- เอ้อ	-เออเออเออเออ	----	--- ออก	- อ้อ - ฮี	ฮีฮ้อฮ้อฮ้อฮ้อ

----	--- ม	-- ม ม	รค รม ม มช	- ม --	--- ม	-- ช ม	- ร มร ร
----	--- รณ	-- ฮี ฮี	ฮีฮ้อฮ้อฮ้อฮ้อ	- ฮี --	--- เออ	-- ฮีเงอ	-เออเออเออเออ

----	-- ช ร	- ด - รม	- ฟม ร รค	--- ด	--- ร	--- ช	- ลช - ร
----	-- ฮีเงอ	- เออ - เออ	-เออเออเออเออ	--- เออ	--- เออ	--- เออ	-เออเออ-หยุด

- ม --	- ร - ม	-- ม ร	- ม - ชร	ด รม ช ม	- ร มร ร	--- ม	- ร มร ร
- ฮี --	- เออ - เออ	-- อ รี่	- ฮี - ราร	- ฮี ฮีเงอ	-เออเออเออเออ	--- เออ	-เออเออเออเออ

----	--- ช	- ร - ร	- ชม ม มร	- ม ช ม	- ร มร ร	--- ม	- ร มร ร
----	--- ก้อง	--- ฮี	-ฮีฮ้อฮ้อฮ้อฮ้อ	- ฮี ฮีเงอ	-เออเออเออเออ	--- เออ	-เออเออเออเออ

----	--- ล	--- ร	- มร - ด	ท ล ร ล	- ท ลช ลค	--- ร	- ด มช ชม
----	--- เออ	--- เออ	-เออเออเออเออ	เออ เออ ฮีเงอ	-เออเออเออเออ	--- ฮี	-- สงคราม

----	--- ม	-- ช ม	- ร มร รม	--- รค	--- ตั้	-- รี่ ตั้	ท ล ทล ล
----	--- เออ	-- ฮีเงอ	-เออเออเออเออ	--- เออเออ	--- เออ	-- ฮีเงอ	เออเออเออเออ

----	--- รี่	--- ตั้	- รี่ มี่ รี่ ท	--- รี่	-- ท ท	- รี่ - ท	- ลช - ล
----	--- เออ	--- เออ	-เออเออเออเออ	--- ฮี	-- สยาม	--- หล้า	--- เออ

----	--- ม	--- ฟ	- ม ฟม ม	----	-- ม มช	- ม - ม	รค รม ม ม
----	--- เออ	--- เอ้อ	-เออเออเออเออ	----	-- พ ละ	- อ้อ - ฮี	ฮีฮ้อฮ้อฮ้อฮ้อ

----	-- ม ม	-- ช ม	- รค รม ม	--- ช	--- ม	-- ช ม	- ร มร ร
----	-- ม หา	-- ฮี ฮี	-ฮีฮ้อฮ้อฮ้อฮ้อ	--- ฮี	--- เออ	-- ฮีเงอ	-เออเออเออเออ

-----	-- ช ร	- ด - ร ม	- ฟ ม ร ร ด	--- ด	--- ร	--- ช	- ล ช - ม
-----	-- อี้งเออ	- เอ่อ - เออ	-เออเออเอิงเอ	--- เออ	--- เออ	--- เออ	-เออเออ-ผจญ

--- ช	- ร - ม	--- ร	- ม - ม	-- ช ม	- ร ม ร ร	--- ม	- ร ม ร ร
--- อี	- เอ่อ - เออ	--- คี ก	- อี้อ - มา	-- อี้ง เออ	-เออเออเอิงเอ	--- เฮอ	-เออเออเอิงเอ

-----	--- ช	- ร - ช	- ม ม ม	-- ช ม	- ร ม ร ร	--- ม	- ร ม ร ร
-----	--- คู่	--- นค	- อี้อ ครา	-- อี้งเออ	-เออเออเอิงเอ	--- เฮ้อ	-เออเออเอิงเอ

-----	--- ล	--- ร	- ม ร - ด	ท ล ร ล	- ท ล ช ล ด	--- ร	- ด ร ม
-----	--- เอ่อ	--- เออ	- เออเอิง เงอ	เออ เออ อี้ง เงอ	-เฮ้อเออเออเออ	--- ให้	-- แผ่น ดิน

-----	--- ม	-- ช ม	- ร ม ร ร ม	--- ร ด	--- ด	-- ร	ท ล ทล ล
-----	--- เออ	-- อี้ง เออ	-เออเออเอิงเอ้อ	--- เออเออ	--- เออ	-- อี้งเออ	เออเออเออเอิงเอ

-----	--- ร	--- ด	- ร ม ร ท	--- ร	- ล ช ท	- ร - ท	- ท ล ช ล
-----	--- เออ	--- เออ	-เออเออเอิงเออ	--- อี	- ลีน - ผอง	--- ไทย	- อี้อ อี้อเออ

ภาพที่ 2 โน้ตทำนองร้องเพลงพญาหส์ดินทร์
ที่มา : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นพคุณ สุกประเสริฐ

อภิปรายผลการวิจัย

ประเด็นที่ 1 หลักวิธีการขับร้องกับการแสดงนาฏศิลป์ไทย

หลักวิธีการขับร้องกับการแสดงนาฏศิลป์ไทยในการร้องที่ต้องถ่ายทอดอารมณ์บทบาทตามเรื่องและตัวละคร ผู้ขับร้องต้องศึกษาบทร้อง ตัวละคร และเรื่องราวในวรรณคดีต่างๆที่ใช้ในการแสดงแล้วจึงถ่ายทอดอารมณ์บทบาทของตัวละครด้วยน้ำเสียงที่ไพเราะ และต้องเหมาะสมกับตัวละครต่างๆ เช่น พระ นาง ยักษ์ ลิง หรือตัวละครอื่นๆ ผู้ขับร้องต้องทราบว่าการแสดงนั้นๆเป็นการแสดงประเภทอะไร และแม่นยำในระดับเสียงร้องที่ต้องตั้งเสียงร้อง เสียงไพเราะในการขับร้องกับการแสดงนาฏศิลป์ไทย (สมชาย ทับพร, สัมภาษณ์ : 15 กุมภาพันธ์ 2564)

ประเด็นที่ 2 การสร้างรูปแบบแนวเพลงสำหรับการขับร้องกับการแสดงนาฏศิลป์ไทย

การสร้างรูปแบบแนวเพลงสำหรับการขับร้องกับการแสดงนาฏศิลป์ไทย มีการสร้างตั้งแต่บทประพันธ์คำร้องสำหรับร้องกับการแสดงนาฏศิลป์ไทย นิยมใช้ค้ำกลอน ผู้ประพันธ์ต้องประพันธ์ตามฉันทลักษณ์แบบกลอนบทละคร

วรรคหนึ่งมี 6-9 คำ หรือ 6-7 คำ ประกอบด้วยวรรคระดับ วรรครับ วรรครอง และวรรคส่ง ซึ่งเป็นการประพันธ์บทตามขั้นตอนการประพันธ์ท่วง เมื่อได้ประพันธ์ท่วงแล้วผู้วิจัยจึงได้ศึกษาหาแนวทางในการประพันธ์ท่วงร้องในส่วนของการสร้างสรรค์ท่วงร้องสามารถประพันธ์ขึ้นจากจินตนาการใหม่โดยไม่มีทำนองหลักทางเครื่องก็ได้ หรือประพันธ์จากทำนองหลักทางเครื่องดนตรีก็ได้แล้วแต่ผู้ประพันธ์จะสร้างสรรค์ ท่วงร้องจึงมีลักษณะแบบประพันธ์ จากเพลงเก่าที่มีอยู่แล้ว ใช้บทจากวรรณคดีไทยหรือบทละคร การประพันธ์จากทำนองทางดนตรี ที่มีอยู่แล้ว แล้วนำทำนองท่วงร้องเข้าประกอบใส่แบบทำนองเครื่องโดยเอาโครงสร้างเพลงที่มีอยู่แล้วมาดูลูกตกโน้ต ห้องที่ 4 และห้องที่ 8 ประพันธ์ได้หลายวิธี เช่น ทำนอง ท่วงร้อง เกาะกลุ่มเสียงทั้งหมดก็ได้ หรือทำท่วงร้องไม่ตามเสียงทั้งหมด ยกเว้นช่วงลูกตกของห้องที่ 4 และห้องที่ 8 ที่ต้องตรงเสียงทำนองเครื่องเป็นหลัก ส่วนในการร้องดำเนินในห้องอื่นก็เลื่อนไหลเสียงไปทางอื่นได้โดยไม่เกาะกลุ่มเสียงหรือจะทำท่วงร้องแบบลำลองก็ได้ไม่เกาะกลุ่มเสียงลูกตกทั้งหมด อาจจะทำท่วงร้องที่ไม่มีเอื้อนก็ได้ ใส่คำร้องให้เต็มทำนองเพลงก็ได้ หรือทำแบบเดิมคือการแทรกคำร้องกับเอื้อน เข้ามาแทรกระหว่างคำร้องบางคำถึงจะเหมาะสมด้วยอารมณ์ทำนองเพลง คำประพันธ์ เพลงใหม่ที่ต้องศึกษาอาจมีการวางโครงสร้างของเพลงและประพันธ์ขยายหรือตัดลงได้ ซึ่งผู้ประพันธ์ต้องพิจารณาเลือกวิธีการต่างๆ ในการประพันธ์ท่วงร้อง นอกจากการประพันธ์ท่วงร้องแล้วการบรรจุทำนองเพลงกับบทร้อง ผู้บรรจุเพลงต้องมีความรู้ด้านเพลงและบทประพันธ์เป็นอย่างดีและเรื่องราววรรณคดีต่างๆที่ได้นำบทประพันธ์นั้น รวมถึงเพลงหน้าพาทย์ ก็สามารถนำมาบรรจุได้ (บุญช่วย โสวัตร, สัมภาษณ์ : 15 มีนาคม 2564)

ประเด็นที่ 3 การสร้างสรรค์แนวทำนองเพลงขับร้องใหม่ เพลงพญาหส์ดิรินทร์

1) การประพันธ์คำร้องเพลงพญาหส์ดิรินทร์

ผู้วิจัยได้ประพันธ์ท่วงเพลงพญาหส์ดิรินทร์เป็นคำกลอนสุภาพที่ใช้ฉันทลักษณ์ในการประพันธ์ 4 คำกลอน โดยมีความหมายถึงช้างทรงออกศึกของพระมหากษัตริย์ที่มีความจงรักภักดีมีคู่ประเทศ คู่แผ่นดินเป็นช้างมงคล ที่ออกทัพสู้สงครามนำชัยชนะมาสู่แผ่นดินไทย ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยเรื่อง การทำท่วงร้องเพลงล่องลอย เถา ของ บุตรี สุขปาน ได้สรุปไว้ว่า วิธีการศึกษาคือได้นำทางฆ้องวงใหญ่ ในอัตราจังหวะสองชั้นของเก่ากับทางฆ้องวงใหญ่ ในอัตราจังหวะสามชั้นและชั้นเดียวของครูสำราญ เกิดผล มาเป็นแนวทางในการทำท่วงร้อง

2) การประพันธ์ท่วงร้องเพลงพญาหส์ดิรินทร์

ผู้วิจัยได้ประพันธ์ท่วงร้องเพลงพญาหส์ดิรินทร์ ในอัตราจังหวะสองชั้น ใช้หน้าทับปล้มควบคุมจังหวะหน้าทับ โดยมีการแบ่งขั้นตอนในการสร้างสรรค์เพลงพญาหส์ดิรินทร์ ดังนี้ การสร้างแนวคิดการสร้างสรรค์ท่วงร้องเพลงพญาหส์ดิรินทร์ที่ได้มาจากช้างทรงช้างศึกสงครามที่เป็นมงคลของพระมหากษัตริย์ไทย จากนั้นนำบทมาทำท่วงร้องเพลงพญาหส์ดิรินทร์ โดยจะประพันธ์ท่วงร้องในช่วงที่ 1 เป็นทำนองเกริ่น เป็นลักษณะการร้องเกริ่นเริ่มต้นของบทประพันธ์คำกลอนที่ 1 ใช้ทำนองร้องเกริ่นที่ประพันธ์ขึ้นเพื่อร้องขึ้นแบบอิสระ เข้าจังหวะหน้าทับตรงทำนองแรกของคำกลอน จากนั้นประพันธ์ท่วงร้องเป็นทำนองร้อง เป็นท่อนที่ 2 ที่ใช้ท่วงทำนองเหมือนกัน โดยเริ่มร้องตั้งแต่คำกลอนที่ 2-4 ร้องแบบต้นบทลูกคู่ รับตั้งแต่คำกลอนที่ 1-4 และสร้างกลวิธีเทคนิคในการทำเสียงร้องพิเศษในการขับร้องเพลงพญาหส์ดิรินทร์

3) การวิเคราะห์ท่วงขับร้องเพลงพญาหส์ดิรินทร์

ในการประพันธ์ท่วงร้องเพลงพญาหส์ดิรินทร์ ผู้วิจัยได้สร้างทำนองท่วงร้องขึ้นใหม่ มีอัตราจังหวะสองชั้น หน้าทับปล้ม แบ่งออกเป็น 2 ช่วง 2 ทำนอง โดยคำร้องที่ 1 ประพันธ์ท่วงร้องเกริ่น คำร้องที่ 2-4 จะเป็นทำนองเดียวกัน จนจบเพลง ใส่กลวิธีที่สร้างขึ้นเพื่อสร้างความไพเราะให้กับท่วงร้องเพลงพญาหส์ดิรินทร์มาวิเคราะห์กลวิธีในการขับร้อง

เพลงพญาหัตถินทร์ ซึ่งมีความสอดคล้องกับหลักทฤษฎีการประพันธ์เพลงไทยของครูท้วม ประสิทธิกุล ผู้วิจัยสร้างสรรค์กลวิธีเทคนิคพิเศษที่ปรากฏในทางร้องเพลงพญาหัตถินทร์ มีกลวิธี 9 กลวิธี คือ การครั้นกระทบเสียง พบกลวิธีดังกล่าวจำนวน 4 ครั้ง การโหนเสียง พบกลวิธีดังกล่าวจำนวน 1 ครั้ง การกลืนเสียง พบกลวิธีดังกล่าวจำนวน 1 ครั้ง การคองเสียง พบกลวิธีดังกล่าวจำนวน 1 ครั้ง การกลอกเสียง พบกลวิธีดังกล่าวจำนวน 1 ครั้ง การกระทบเสียง พบกลวิธีดังกล่าวจำนวน 1 ครั้ง การครั้นเสียง พบกลวิธีดังกล่าวจำนวน 2 ครั้ง การกดเสียง พบกลวิธีดังกล่าวจำนวน 2 ครั้ง การเกลือกเสียง พบกลวิธีดังกล่าวจำนวน 3 ครั้ง

สรุปผลการวิจัย

1. สรุปผลการวิจัยกระบวนการวิธีการขับร้องกับการแสดงนาฏศิลป์ไทย

1.1 วิธีการขับร้องกับการแสดงนาฏศิลป์ไทย

จากผลการวิจัยโดยผู้วิจัยนำความคิดเห็นของศิลปินแห่งชาติและผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านดุริยางคศิลป์ มาสรุปโดยรวมได้ว่า วิธีการขับร้องกับการแสดงนาฏศิลป์ไทยนั้นผู้ขับร้องต้องเป็นผู้มีความรู้ทางด้านวิธีการขับร้องกับการแสดงนาฏศิลป์ไทยประเภทต่างๆ เช่น การขับร้องประกอบการแสดงโขนเรื่องรามเกียรติ์ ละครใน ละครนอก ละครพันทาง ละครเสภา ละครดึกดำบรรพ์ ละครร้อง การร้องกับการแสดงเบ็ดเตล็ดต่างๆ ในชุดระบำ รำ ฟ้อน ทุกประเภท ผู้ขับร้องต้องเข้าใจหลักและวิธีการร้องและต้องศึกษาเรื่องบทร้องต่างๆจากวรรณคดี เข้าใจบทบาทอารมณ์ของเนื้อร้อง ตัวละคร อยากรชัดเจน

1.2 เสียงผู้ขับร้องกับการแสดงนาฏศิลป์ไทย

ผลสรุปในการขับร้องกับการแสดงนาฏศิลป์ไทย เสียงผู้ขับร้องเป็นหัวใจสำคัญในการแสดงนาฏศิลป์ไทย เพราะเสียงผู้ขับร้องเป็นผู้ถ่ายทอดดำเนินเรื่องราวและบรรยายถ่ายทอดออกมาทั้งในด้านอารมณ์บทบาท สภาพเหตุการณ์ต่างๆ ในเรื่องราวต่างๆ เป็นการสื่อสารออกมาอธิบายประกอบกับลีลาท่ารำประกอบอากัปภิกิริยาของตัวละครเพื่อสื่อสาร ให้ผู้ชมรับฟัง มีความเข้าใจเรื่องราวกับการแสดงนั้นๆ

1.3 ระดับเสียงร้องกับการแสดงนาฏศิลป์ไทย

ในเรื่องของระดับเสียงร้องกับการแสดงนาฏศิลป์ไทย พบว่า การขับร้องกับการแสดงนาฏศิลป์ไทยนั้น ผู้ขับร้องต้องเข้าใจและปฏิบัติการขับร้องได้ตรงตามระดับเสียงของวงดนตรีประเภทต่างๆได้อย่างถูกต้อง เช่น ระดับเสียงทางต่างๆ ที่ใช้ในการแสดง วงปี่พาทย์ไม้แข็ง วงปี่พาทย์ไม้นวม ทางและเสียงในวงดนตรีอะไร ผู้ขับร้องต้องปรับเสียงร้องของตนเองให้ร้องได้

1.4 อารมณ์ในการขับร้องกับการแสดงนาฏศิลป์ไทย

ผู้ขับร้องต้องผ่านการฝึกฝนฝึกซ้อมจากประสบการณ์ถึงจะขับร้องได้ตามบทบาทของตัวละครในการแสดงและผู้ขับร้องต้องมีความรู้ในการขับร้องกับการแสดงประเภทต่างๆ ในการสื่อสารด้านอารมณ์ของตัวละครในบทบาทของตัวละคร เช่น พระราม นางสีดา ทศกัณฐ์ หนุมาน หรือตัวละครในเรื่องอื่นๆ พิจารณาใช้เสียงขับร้อง ให้ได้อารมณ์และต้องมีความไพเราะแม่นยำในทำนองเพลง แม่นยำในบทบาทของตัวแสดง และสามารถถ่ายทอดอารมณ์ออกมาได้อย่างเหมาะสม

1.5 กลวิธีในการขับร้องประกอบการแสดงนาฏศิลป์ไทย

จากผลการวิจัยสรุปได้ว่า กลวิธีในการขับร้องกับการแสดงนาฏศิลป์ไทยนั้น ผู้ขับร้องต้องมีประสบการณ์ในการได้รับการฝึกฝนฝึกซ้อมกับการแสดงอย่างสม่ำเสมอจนสามารถขับร้องได้อย่างไพเราะ กลวิธีในการขับร้องประเภทนี้

เป็นการร้องใช้เสียงเน้นคำร้องในบทร้องในทำนองอื่นต้องชัดเจน จังหวะ การทำเสียงบริบ โปรย โหย หวน นั้นอาจจะมีได้บ้าง แต่ไม่มากจนเกินไป

1.6 รูปแบบเพลงขับร้องกับการแสดงนาฏศิลป์ไทย

รูปแบบในการบรรจุเพลงร้องกับการแสดงนาฏศิลป์ไทยต้องมีหลัก รู้หลักในรูปแบบเพลงขับร้อง ในการแสดงนาฏศิลป์ไทยประเภทต่างๆ ผู้บรรจุเพลงต้องพิจารณาคุณลักษณะการแสดง ดุบท้อง รู้เรื่องราวในการแสดง ตัวละคร ว่าเหมาะกับเพลงอย่างไรถึงจะบรรจุเพลงลงไป ระดับเสียงจะต่อกับเพลงอื่นด้วย ระดับเสียงต้องเชื่อมต่อกันต้องมีความรู้ ด้านระบบเสียงด้วยการบรรจุเพลงร้องต้องมีการจำแนกเพลงตามประเภทของตัวละคร ผู้ขับร้องจะต้องมีความเข้าใจและรู้ถึง หลักการบรรจุเพลงประกอบการแสดงนาฏศิลป์ไทย

1.7 สุนทรียรสในการขับร้องการแสดงนาฏศิลป์ไทย

ผู้ขับร้องจะต้องมีความเข้าใจในเรื่องวรรณคดีหรือเข้าใจบทประพันธ์ต่างๆ ที่นำมาใช้ในการแสดง อีกทั้งรู้หลัก ในการสร้างความไพเราะจนเกิดสุนทรียรสแก่ผู้ฟังได้ด้วย โดยถ่ายทอดอารมณ์บทบาทของตัวละครที่แสดงออกมา อย่างเห็นได้ชัดเจน ผู้ขับร้องจึงมีบทบาทหน้าที่สำคัญในการขับร้องออกมาให้ผู้ชมผู้ฟังสามารถชมการแสดงได้อย่างประทับใจ จนเกิดเป็นสุนทรียรสในการขับร้องกับการแสดงนาฏศิลป์ไทย

2. สรุปผลการวิจัยการสร้างรูปแบบแนวเพลงสำหรับการขับร้องกับการแสดงนาฏศิลป์ไทย

2.1 การประพันธ์คำร้อง

ในปัจจุบันนิยมใช้กลอนสุภาพมาเป็นบทขับร้อง ผู้จัดทำต้องศึกษาเกี่ยวกับการประพันธ์ประเภทกลอน ซึ่งกลอนบทหนึ่งจะมี 4 วรรค ได้แก่ วรรคต้น วรรครับ วรรครอง และวรรคส่ง มีการกำหนดฉันทลักษณ์ของคำประพันธ์ คือ การบังคับสัมผัส คำสุดท้ายของวรรครับก็จะส่งสัมผัสไปยังคำที่ 3 ของวรรครับ คำสุดท้ายของวรรครับก็จะส่งสัมผัส ไปยังคำสุดท้ายของวรรครอง และคำสุดท้ายของวรรครองก็จะส่งสัมผัสไปยังคำที่ 3 ของวรรคส่ง ลักษณะแบบนี้เรียกว่า สัมผัสเชื่อมหรือสัมผัส ระหว่างบท ซึ่งมีการบังคับเพียง 2 ประเด็นเท่านั้น คือ เรื่องคำภายในวรรคและเรื่องของสัมผัสกลอนบทละคร จึงนิยมนำกลอนสุภาพมาใช้แต่งบทประพันธ์ในการขับร้องของนักร้องนักดนตรีตั้งแต่ในอดีตจนถึงปัจจุบัน

2.2 การประพันธ์ทางร้อง

การประพันธ์ทางร้องส่วนใหญ่จะนิยมแต่งบทร้องขึ้นมาก่อน ใช้กลอนสุภาพหรือกลอนแปด ทำนองร้อง จะมีอัตราจังหวะสามชั้น สองชั้น หรือชั้นเดียว จะประพันธ์ทำนองร้องแล้วใส่บรรจุลงบทร้อง ใช้จังหวะหน้าทับเป็นตัวกำหนด หน้าทับ จะมี 2, 4, 6, 8 จังหวะ ความยาวกว่านี้ก็มี เมื่อใส่ทำนองร้องไปในคำร้องและทำนองนั้นจะเป็นไปตามทำนองหลัก ความยาวก็จะอยู่เท่าทำนองหลักที่กำหนดไว้ การทำทางร้องผู้ประพันธ์อาจจะทำทางร้องโดยไม่มีเอื้อนก็ได้ ใส่คำร้อง ให้เต็ม ทำนองเพลงก็ได้ หรือจะทำแบบเดิมคือการแทรกคำร้องกับเอื้อนสลักกัน ในการขับร้องมีดนตรีรับร้อง ควรมีเอื้อน เข้ามา แทรกระหว่างคำร้อง บางคำถึงจะเหมาะสมด้วยอารมณ์ทำนองเพลง การวางคำประพันธ์เพลงใหม่ก็ต้องศึกษาอาจจะมี การวางโครงสร้างของเพลงแล้วประพันธ์ขยายหรือตัดลงได้เป็นเพลงเถาหรือวางแทรกเพลงใหม่ ซึ่งเป็นวิธีการต่างๆ ที่ผู้ประพันธ์สามารถนำไปเป็นแนวทางในการประพันธ์ทางร้องได้เป็นอย่างดี (ไชยยะ ทางมีศรี, สัมภาษณ์ : 15 กุมภาพันธ์ 2564)

2.3 หลักการบรรจุเพลงกับบทร้อง

หลักการบรรจุทำนองเพลงกับบทร้องนี้ โบราณจารย์ท่านได้กำหนดลักษณะเพลงต่างๆไว้ในประเภทต่างๆ เช่น เพลงเถา เพลงสามชั้น เพลงดับ จนถึงการบรรจุเพลงร้องกับการแสดงประเภทต่างๆ เช่น โขน ละครใน ละครนอก ละครต่างๆ หรือระบำรำฟ้อนเบ็ดเตล็ดต่างๆ ส่วนใหญ่มาจากวรรณคดีเรื่องต่างๆที่ได้รับความนิยมและเป็นเรื่องราว ที่คนนิยมรู้จัก ในการบรรจุเพลงร้องกับการแสดง ต้องดูบท ดูตัวละคร ดูอารมณ์ของตัวละคร ว่ามีลักษณะอย่างไร ดูเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในตอน

นั้น ดูวรรณของตัวละครว่ามีลักษณะเป็นอย่างไร ทุกอย่างทีกล่าวมาเป็นองค์ประกอบที่สำคัญ ในการบรรจุกทำนองเพลง ลงในบทร้อง (ประกอบ ชลานุกภาพ, สัมภาษณ์ : 15 กุมภาพันธ์ 2564)

3. สรุปผลการสร้างสรรค์แนวเพลงขับร้องใหม่เพลงพญาหส์ดินทร์

การประพันธ์คำร้องเพลงพญาหส์ดินทร์ขึ้นใหม่ แล้วประพันธ์ทางร้องเพลงพญาหส์ดินทร์พร้อมทั้งวิเคราะห์ ทางขับร้องเพลงพญาหส์ดินทร์ พร้อมทั้งวิเคราะห์ทางขับร้องเพลงพญาหส์ดินทร์ ซึ่งผู้วิจัยได้เริ่มประพันธ์บทร้อง โดยใช้รูปแบบ การประพันธ์เป็นกลอนสุภาพ ประพันธ์ขึ้นใหม่ 4 คำกลอน ประพันธ์ตามฉันทลักษณ์ การบังคับสัมผัสตามรูปแบบกลอนสุภาพ ส่วนการประพันธ์ทางร้องเพลงพญาหส์ดินทร์นั้นผู้วิจัยได้ประพันธ์ทางร้องโดยแบ่งออกเป็น 2 ช่วงทำนอง คือ ช่วงที่ 1 ประพันธ์ทางร้องทำนองเกริ่น เริ่มต้นของบทประพันธ์ในคำร้องที่ 1 ส่วนคำร้องต่อจากคำร้องที่ 1 จะประพันธ์ทำนองร้อง แบบท่อนเดียว ในคำร้องที่ 2, 3 และ 4 จะมีลักษณะทำนองร้องที่เหมือนกัน ใช้หน้าที่บลิ้มในการกำกับและวัดสัดส่วน ความยาวของเพลง ใช้ระดับเสียงร้องเป็นเสียงทางในในการประพันธ์ทางร้อง ผู้วิจัยได้ประพันธ์ทางร้องซึ่งมีกลวิธีพิเศษ สอดแทรกในการขับร้องเพลงพญาหส์ดินทร์อย่างไพเราะและเหมาะสมในการนำไปใช้กับการแสดงนาฏศิลป์ไทย ผู้วิจัยได้นำเพลงขับร้อง เพลงพญาหส์ดินทร์มาวิเคราะห์ในกลวิธีเทคนิคทางขับร้อง ผู้วิจัยได้ประพันธ์และใส่กลวิธีที่สร้างสรรค์ขึ้นเพื่อสร้างความไพเราะ ให้กับบทเพลงพญาหส์ดินทร์ ซึ่งผู้วิจัยได้วิเคราะห์ตามหลักทฤษฎีทางดุริยางคศิลป์ไทยและทฤษฎีการขับร้อง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ในการทำสร้างสรรค์เรื่อง คีตสังสรรค์ เพลงพญาหส์ดินทร์ ในมิติดุริยางคศิลป์ไทย ทำให้ผู้วิจัย ตระหนักถึงความสำคัญในการสร้างสรรค์ทางร้องเพื่อนำไปใช้ได้กับการแสดงนาฏศิลป์ไทย และสร้างสรรค์เพื่อใช้ขับร้อง เป็นเพลงอวดฝีมือในด้านการขับร้องเดี่ยวหรือต้นบทลูกคู่หรือร้องหมู่ได้เป็นอย่างดี และสามารถนำไปบูรณาการ กับงานสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์ไทย

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

จากที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษางานวิจัยเรื่อง คีตสังสรรค์ เพลงพญาหส์ดินทร์ ในมิติดุริยางคศิลป์ไทย มี ข้อเสนอแนะว่าผู้วิจัยท่านอื่นสามารถสร้างสรรค์ทางขับร้องเพลงอื่นๆได้ และนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน ในรายวิชาการประพันธ์ทางร้องในหลักสูตรทางด้านดุริยางคศิลป์ได้ และสามารถนำวิธีการวิจัยสร้างสรรค์ไปใช้ประพันธ์ เพลงอื่นๆ เป็นต้น

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความสะดวกจากท่านอธิการบดีสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ นางนิภา โสภาสัมฤทธิ์ ที่สนับสนุนและให้โอกาสในการทำวิจัยในครั้งนี้ จึงขอกราบขอบพระคุณท่านอย่างสูง

กราบขอบพระคุณศิลปินแห่งชาติ ผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านดุริยางคศิลป์ ครูทัศนีย์ ขุนทอง (ศิลปินแห่งชาติ), ครูประคอง ชลานุกภาพ, ครูบุญช่วย โสวัตร, ครูไชยยะ ทางมีศรี, ครูสมชาย ทับพร, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ดุซนารี มีป้อม, รองศาสตราจารย์สหวัดน์ ปลื้มปรีชา และผู้ช่วยศาสตราจารย์วิทยา ศรีม่วง ที่ให้ข้อชี้แนะแนวทางด้านเนื้อหาในการทำวิจัย

กราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.ณรงค์ชัย ปิฎกัรชิต ที่ให้คำแนะนำแนวทางการวิจัยฉบับนี้ จนสามารถ ดำเนินการได้สำเร็จลุล่วงและให้ความเมตตากรุณาแก่ผู้วิจัยมาโดยตลอด และกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร.มานพ วิสุทธิแพทย์ ที่กรุณาตรวจสอบข้อมูลงานวิจัย

กราบขอบพระคุณท่านคณบดีคณะศิลปนาฏดุริยางค์ รองศาสตราจารย์ ดร.จินตนา สายทองคำ ที่ให้ความอนุเคราะห์ และสนับสนุนการทำวิจัยฉบับนี้จนสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

ขอขอบคุณภาควิชาดุริยางคศิลป์ และคณาจารย์ในภาควิชาดุริยางคศิลป์ ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการบันทึกการขับร้องเพลงพญาหัตถินทร์เป็นต้นแบบจนสำเร็จอย่างสมบูรณ์

ขอบคุณอาจารย์ศศิธร เกื้อกุล และคุณแพรวพัชรี เฆมา ที่ให้ความช่วยเหลือในการทำวิจัยครั้งนี้

ทั้งนี้ขอขอบพระคุณสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ที่ให้การสนับสนุนงบประมาณการวิจัยในการดำเนินการวิจัยในครั้งนี้

หากประโยชน์อันใดที่จะเกิดขึ้นจากงานวิจัย ของคุณธรรมนี้จงอุทิศแด่บูรพาจารย์ทางด้านดุริยางคศิลป์ไทย เพื่อให้ศิลปินรุ่นหลังได้ยึดถือปฏิบัติและเป็นแนวทางในการสอนวิชาวิชาการด้านดุริยางคศิลป์ไทยให้เจริญก้าวหน้าต่อไป

เอกสารอ้างอิง

ไชยยะ ทางมีศรี. สัมภาษณ์, 15 กุมภาพันธ์ 2564.

ณรงค์ชัย ปิฎกักรัตน์. (2535). สารานุกรมเพลงไทย. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์เรือนแก้วการพิมพ์.

ดุซงกี มีป้อม. สัมภาษณ์, 26 มีนาคม 2564.

ทัศนีย์ ขุนทอง. สัมภาษณ์, 15 กุมภาพันธ์ 2564.

บุญช่วย โสวัตร. สัมภาษณ์, 15 มีนาคม 2564.

ประคอง ชลานุภาพ. สัมภาษณ์, 15 กุมภาพันธ์ 2564.

สมชาย ทับพร. สัมภาษณ์, 15 กุมภาพันธ์ 2564.

การยกเลิกความเป็นอาชญากรรมเกี่ยวกับยาเสพติด กรณีศึกษา กัญชา Legalization of Drugs Case Study Cannabis.

อัครพนธ์ เอี้ยวรัตน์^{1*}

Arkraphon Aieorattanawadee^{1*}

^{1*}นักวิจัยอิสระ

^{1*}Freelance Research

*Corresponding author; E-mail: arkaraphonceo@gmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการยกเลิกความเป็นอาชญากรรมของยาเสพติดที่เกี่ยวข้องกับกัญชา และศึกษาเปรียบเทียบแนวนโยบายการยกเลิกความเป็นอาชญากรรมของยาเสพติดที่เกี่ยวข้องกับกัญชา เป็นการศึกษาเชิงเอกสาร (Documentary research) เป็นการวิเคราะห์นโยบายเกี่ยวกับการยกเลิกความเป็นอาชญากรรมในประเทศทั้งในกรณี เสพ ครอบครอง จำหน่าย และเปรียบเทียบนโยบายกัญชาในประเทศที่มีนโยบายการยกเลิกความเป็นอาชญากรรมของกัญชา ผลการศึกษาพบว่า กระบวนการออกกฎหมายพระราชบัญญัติยาเสพติด เป็นระบบที่ถูกสร้างขึ้นในสังคมเพื่อกำหนดความหมายของการเป็นยาเสพติด และยกเลิกความเป็นอาชญากรรมของกัญชาในประเทศไทยในทุกกรณี ซึ่งเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับในระดับนานาชาติ โดยกระบวนการสำคัญในการยกเลิกความเป็นอาชญากรรมมีความแตกต่างกันออกในระดับของกฎหมายที่เข้ามากำหนดกำกับบรรทัดฐานใหม่ให้กับกัญชาในแต่ละประเทศ ถึงอย่างไรก็ตามการยกเลิกความเป็นอาชญากรรมจำเป็นต้องมีกฎหมายเข้ามากำกับดูแลทั้งระบบอุตสาหกรรมตั้งแต่ นำเข้า ส่งออก ผลิต (ปลูก) ผลิต (สกัด) ครอบครองเฉพาะบุคคล เสพ และจำหน่าย เพื่อให้เป็นไปในทิศทางที่คำนึงถึง สุขอนามัย สิทธิ และเสรีภาพในการเข้าถึงกัญชาของประชาชนทุกคนอย่างเท่าเทียมและเสมอภาคกัน

คำสำคัญ: กัญชา, การยกเลิกความเป็นอาชญากรรม, ยาเสพติด, อาชญากรรม

ABSTRACT

This research aims to study the legalization of cannabis and to compare the legalization of cannabis crime policy. This is documentary research that analyzes policies on legalization of crime in countries in the cases of consumption, possession, distribution and comparison of cannabis policies in countries with cannabis legalization policies. The results of the study found that the Drug Act process is a system created in society to redefine what it means to be a drug and abolish the crime of cannabis in Thailand in all cases, which is in the same direction as the international level the key processes for the legalization of crime differ in the level of legislation that regulates new norms for cannabis in each country. However, to legalization, it is necessary to have laws governing the entire industrial system from import, export, production (Cultivation), production

(Extraction), personal possession, consumption and distribution in order to be in the direction of health and rights. and freedom of equal and equal access to cannabis for all citizens.

Keywords: Cannabis, Legalization, Drug, Crime

บทนำ

กัญชา (*Cannabis sativa* L.) เป็นพืชล้มลุกในตระกูล (Cannabaceae) พืชในสกุล *Cannabis* เป็นพืชล้มลุก ลำต้นมีสีเขียวอมเทา ใบเป็นแฉก เว้าลึกจนถึงโคนใบ ใบแต่ละแฉกยาวรี ขอบใบจักแบบฟันเลื่อย ดอกสีเขียว มีสารที่ออกฤทธิ์ต่อจิต และประสาท ที่ถูกทำให้การรับรู้ความหมายจากมนุษย์อย่างน่าอัศจรรย์ใจ ตั้งแต่พืชที่มีส่วนในการพัฒนาการด้านกิจกรรมของมนุษย์ชาติไปจนถึงพืชยาเสพติดที่ถูกสาบส่งว่าเป็นสิ่งอันตรายและเป็นวาระสำคัญที่จะต้องจำกัด และกำจัดให้สิ้นซาก

การเปลี่ยนแปลงที่สำคัญที่ทำให้กัญชาถูกจับจ้องเมื่อมีการค้นพบสารออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท (Psychoactive substances) ที่เรียกว่าสารทีเอชซี (THC: Tetrahydrocannabinol) ศาสตราจารย์ราฟาเอล เมชูลัม (Rafael Mechoulam) และคณะ ในปี ค.ศ. 1964 ณ มหาวิทยาลัยฮีบรู (Hebrew) ประเทศอิสราเอลซึ่งเป็นสารประกอบในกลุ่มแคนนาบินอยด์ (Cannabinoid) และสารที่ไม่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาทอย่างเช่น สารซีบีดี (CBD: Cannabidiol) สารซีบีเอ็น (CBN: Cannabinol) ซึ่งไม่ว่าจะเป็นสารที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาทหรือไม่ นั้นล้วนแล้วแต่มีคุณสมบัติทางเภสัชวิทยาด้วยกัน จากคุณสมบัติทางเภสัชวิทยาจากสารสกัดแคนนาบิไดโอด (cannabidiol) หรือสารซีบีดี (CBD) ซึ่งเป็นสารในกลุ่มแคนนาบินอยด์ (Cannabinoid) เป็นสารสกัดที่ได้มาจากจากช่อดอกเพศเมีย (Flower) ของพืชกัญชา ภายในช่อดอกของกัญชาจะบรรจุสารในกลุ่มแคนนาบินอยด์มากกว่าหนึ่งร้อยชนิด โดยสารซีบีดี นั้นเป็นสารสำคัญที่ถูกกล่าวถึงอย่างเป็นวงกว้าง เนื่องจากมีคุณสมบัติมากมาย ไม่ว่าจะเป็นการช่วยลดอาการอักเสบ (Anti-Inflammatory) ช่วยให้มีสมาธิ (focus) ลดความวิตกกังวล (Anti-Anxiety) ช่วยลดอาการลมชัก (Epilepsy) และยังช่วยให้คุณภาพในการนอนหลับดีขึ้น ได้ถูกนำไปประยุกต์ใช้ในหลากหลายอุตสาหกรรม โดยเฉพาะในอุตสาหกรรมอาหารและเครื่องดื่ม (Food & Beverages) (พิมพ์พรรณไพบุลย์หวังเจริญ, 2555).

ร่องรอยเอกสารทางประวัติศาสตร์ในอดีตได้เผยให้เห็นถึงปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัญชากับสังคมไทยมาเป็นเวลาอย่างยาวนานไม่ว่าจะเป็นตำรายาซึ่งประเทศไทยได้รับอิทธิพลมาจากการแพทย์อายุรเวทของประเทศอินเดีย บทวรรณกรรม หนังสือตำราในอดีต หรือแม้กระทั่งระเบียบข้อบังคับกฎหมาย ทำให้ทราบและทำความเข้าใจถึงปรากฏการณ์ที่ว่าสังคมไทยนั้นได้รู้จักกับกัญชาชนิดนี้มาเป็นระยะเวลาอันยาวนานแล้ว อีกทั้งยังพบว่ามีปรากฏตัวขึ้นของกัญชาในฐานะเป็นสมุนไพร ที่ใช้รักษาโรคมะเร็งตั้งแต่สมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช จากคัมภีร์ตำรายาของพระนารายณ์ฉบับโบราณตำรายาพระโอสถพระนารายณ์ (พระราชบัญญัติกัญชา พ.ศ. 2477.) แต่ต่อมาได้ถูกเรียบเรียงจัดวางขึ้นใหม่ได้ระบุถึงกัญชาในฐานะเป็นสมุนไพรซึ่งเป็นส่วนประกอบในการปรุงยาสูตรต่าง ๆ ยกตัวอย่างเช่น ยาสูตรสุขไสยาสน์ แก้กโรคได้สรรพัต มีกำลังในการ ทานอาหารทำให้มีความสุข ยาสูตรมหาวินณะ แก้กโรคพยาธิทั้งหลาย ยาสูตรอัคคินิวคณะ แก้อาการคลื่นเหียนอาเจียนและทานอาหารได้ปกติสำหรับผู้ที่ไม่อยากอาหาร ยาสูตรทิพภาค แก้กโรคทานอาหารไม่ได้นอนไม่หลับ เป็นต้น อีกทั้งกัญชาได้ถูกใช้ สมุนไพรพื้นบ้านในตำรายาหลายขนาด หรือแม้กระทั่งถูกใช้เป็นเครื่องเทศในการปรุง อาหารเพื่อ เพิ่มรสชาติ เช่น ใส่ไปในน้ำซุ้บัก้วยเตี่ยวเรือ และจากหลักฐานยังพบอีกว่า ผ้าพันมือที่ใช้ในศึกสังเวียนชกมวยไทยนั้นล้วนทำมาจากใยกัญชาทั้งสิ้น

โดยในปัจจุบันหลายประเทศในโลกได้นำแนวนโยบายการยกเลิกความเป็นอาชญากรรม (Legalization) มาเป็นแนวทางในการปฏิบัติในการควบคุมพืชกัญชา เมื่อมีการพิจารณาถึงคุณสมบัติทางเภสัชวิทยาและ

ผลประโยชน์ที่ได้ในด้านการลดงบประมาณในการแก้ไขดูแลปัญหาอาชญากรรมแล้ว กัญชาได้ถูกสร้างมุมมองใหม่ที่สามารถกลายเป็นพืชที่สามารถใช้ในเชิงสันทนาการ (Recreational) ที่จะช่วยในการสร้างรายได้ในเชิงเศรษฐกิจด้านการท่องเที่ยวให้กับประชาชนและเกษตรกรในประเทศ ถึงอย่างไรก็ตามกัญชาอาจจะไม่ใช่พืชที่มีความเหมาะสมกับมนุษย์ทุกเพศทุกวัย โดยในประเทศไทยจัดประเภทของพืชกัญชาให้เป็นสมุนไพรควบคุม มีข้อกำหนดในการควบคุมที่อนุญาตให้ผู้ที่มิอายุตั้งแต่ยี่สิบปีขึ้นไปสามารถครอบครอง ใช้ประโยชน์ ดูแล เก็บรักษา ขนย้าย จำหน่ายได้ โดยมีข้อยกเว้น ห้ามมิให้มีการสูบในพื้นที่สาธารณะ การใช้ประโยชน์กับสตรีมีครรภ์หรือสตรีให้นมบุตร และการจำหน่ายให้กับผู้ที่มีอายุต่ำกว่ายี่สิบปี สตรีมีครรภ์หรือสตรีให้นมบุตร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการยกเลิกกัญชาจากความเป็นอาชญากรรมยาเสพติดให้โทษประเภท 5
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบแนวนโยบายการยกเลิกความเป็นอาชญากรรมของยาเสพติดที่เกี่ยวข้องกับกัญชา

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง การยกเลิกความเป็นอาชญากรรมเกี่ยวกับยาเสพติด กรณีศึกษา กัญชา เป็นงานวิจัยเชิงเอกสาร เป็นการวิเคราะห์นโยบายเกี่ยวกับการยกเลิกความเป็นอาชญากรรมในประเทศทั้งในกรณี เสพ ครอบครอง จำหน่าย และเปรียบเทียบนโยบายการยกเลิกความเป็นอาชญากรรมของยาเสพติดที่เกี่ยวข้องกับกัญชาในประเทศที่มีนโยบายการยกเลิกความเป็นอาชญากรรมที่เกี่ยวข้องกับกัญชา โดยวิธีการคัดเลือกเอกสารที่ใช้ในการวิจัยแบ่งเป็นเอกสารเป็น 2 ประเภท เอกสารชั้นต้น ได้แก่ เอกสารที่เขียนจากผู้แต่งโดยตรง, กฎหมายที่ประกาศในราชกิจจานุเบกษา, งานวิจัย และเอกสารชั้นรอง ได้แก่ เอกสารที่ผู้แต่งรวบรวมกับเอกสารชั้นต้น เป็นต้น วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการเปรียบเทียบจากเอกสารชั้นต้นและเอกสารชั้นรองเพื่อหาข้อสรุปในงานวิจัย

ผลการวิจัย

การยกเลิกความเป็นอาชญากรรมเกี่ยวกับยาเสพติด กรณีศึกษา กัญชาในประเทศไทย

จากเอกสารทางประวัติศาสตร์ได้เผยให้เห็นถึงกระบวนการก่อนที่กัญชาจะถูกยกเลิกความเป็นอาชญากรรม ความเป็นอาชญากรรม (Criminalization) ของกัญชาในประเทศไทยเป็นกระบวนการสำคัญที่ทำให้กัญชากลายเป็นยาเสพติดตั้งแต่พระราชบัญญัติกัญชา พ.ศ. 2477 โดยระบุโทษของการมีกัญชาเพื่อปลูกหรือนำเข้าคือ จำคุกไม่เกินหนึ่งปีหรือปรับไม่เกิน 500 บาทหรือ ทั้งจำทั้งปรับ หรือถ้าผู้ใดซื้อ ขาย จำหน่าย สูบกัญชา รวมถึงอุปกรณ์ในการสูบจะได้รับโทษคือ จำคุกไม่เกินหกเดือน ปรับไม่เกิน 200 บาทหรือ ทั้งจำทั้งปรับ ประกอบกับการยกเลิกพระราชบัญญัติดังกล่าวและตราพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 ขึ้นบังคับใช้ควบคุมกัญชาแทนและจัดประเภทกัญชาให้อยู่ในหมวดหมู่บัญชียาเสพติดประเภทที่ 5 โดยมีบทกำหนดโทษดังต่อไปนี้ในกรณีเสพจำคุกไม่เกิน หนึ่งปี และ ปรับไม่เกิน หนึ่งหมื่นบาท ในกรณีผลิตเพื่อจำหน่ายจำคุกสองปีถึงสิบห้าปี หรือ ปรับตั้งแต่สองหมื่นถึงหนึ่งแสนห้าหมื่นบาท ในกรณีนำเข้าและส่งออกจำคุกสองปีถึงสิบห้าปี หรือ ปรับตั้งแต่สองหมื่นถึงหนึ่งแสนห้าหมื่นบาท กรณีการครอบครอง จำคุกไม่เกินห้าปีและปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท และกรณีครอบครองเพื่อจำหน่าย จำคุกตั้งแต่สองปีถึงสิบห้าปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นถึงหนึ่งแสนห้าหมื่นบาท (พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ 7) พ.ศ. 2562)

จากกระแสการเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับกัญชาทางการแพทย์ในระดับนานาชาติ โดยที่พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 ได้ใช้บังคับมาเป็นเวลานานและมีบทบัญญัติบางประการที่ไม่ทันต่อสถานการณ์ปัจจุบัน นอกจากนี้ปรากฏผลการวิจัยว่าสารสกัดจากกัญชามีประโยชน์ทางการแพทย์เป็นอย่างมาก ซึ่งหลายประเทศทั่วโลกได้แก้ไขเพิ่มเติมกฎหมาย เพื่อเปิดโอกาสให้มีการอนุญาตให้ประชาชนใช้กัญชาเพื่อประโยชน์ในการรักษาโรคและประโยชน์ในทางการแพทย์ได้ ตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 กัญชาเป็นยาเสพติดให้โทษในประเภท 5 ที่ห้ามมิให้ผู้ใดเสพหรือ นำไปใช้ในการบำบัดรักษาผู้ป่วยหรือนำไปใช้ประโยชน์ในทางการแพทย์และยังกำหนดโทษทั้งผู้เสพและ ผู้ครอบครองด้วย ดังนั้น เพื่อเป็นการรับรองและคุ้มครองสิทธิของผู้ป่วยที่จะได้รับและใช้กัญชาเพื่อประโยชน์ ในการรักษาและพัฒนาทางการแพทย์ ภายใต้คำแนะนำของแพทย์ผู้ได้รับอนุญาต เพื่อให้ถูกต้องตามหลักวิชาการ ให้ทำได้โดยชอบด้วยกฎหมาย และเพื่อสร้างความมั่นคงทางด้านยาของประเทศ และป้องกันไม่ให้เกิด การผูกขาดทางด้านยา สมควรแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 เพื่อเปิดโอกาส ให้สามารถนำกัญชาไปทำการศึกษารวบรวมและพัฒนาเพื่อประโยชน์ทางการแพทย์และสามารถ นำไปใช้ในการรักษาโรคภายใต้การดูแลและควบคุมของแพทย์ได้ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้ การยกเลิกความเป็นอาชญากรรมของกัญชา แต่ถึงอย่างไรก็ตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษฉบับดังกล่าวยังคงให้จัดประเภทกัญชาให้เป็นยาเสพติดประเภทที่ 5 ซึ่งสามารถอนุญาตให้ใช้ได้เชิงการแพทย์และการวิจัยศึกษาเท่านั้น ภายในกฎหมายยังได้มีการเปลี่ยนแปลงบทกำหนดโทษให้มีความรุนแรงน้อยลงดังนี้ “มาตรา 75 ผู้ใดผลิต นำเข้า หรือส่งออกซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท 5 อันเป็นการฝ่าฝืน มาตรา 26/2 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี และปรับไม่เกินห้าแสนบาท (ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง ระบุชื่อยาเสพติดให้โทษในประเภท 5 พ.ศ. 2565.)

ในระยะเวลาต่อมาวันที่ 9 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2565 ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง ระบุชื่อยาเสพติดให้โทษในประเภท 5 พ.ศ. 2565 อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 29 วรรคสอง แห่งประมวลกฎหมายยาเสพติด ให้ยาเสพติดให้โทษที่ระบุชื่อดังต่อไปนี้ เป็นยาเสพติดให้โทษในประเภท 5 ตามประมวลกฎหมายยาเสพติดรัฐธรรมนูญการกระทรวงสาธารณสุขโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการป้องกันและปราบปราม ยาเสพติดออกประกาศไว้ (3) สารสกัดจากทุกส่วนของพืชกัญชาหรือกัญชง ซึ่งเป็นพืชในสกุล Cannabis ยกเว้น สารสกัดดังต่อไปนี้ (Aieorattanawadee, A, 2020)

(ก) สารสกัดที่มีปริมาณสารเตตราไฮโดรแคนนาบินอลไม่เกินร้อยละ 0.2 โดยน้ำหนัก เฉพาะที่ได้รับอนุญาตให้สกัดจากพืชกัญชาหรือกัญชงที่ปลูก ภายในประเทศ

(ข) สารสกัดจากเมล็ดของพืชกัญชาหรือกัญชง ที่ได้จากการปลูกภายในประเทศ

ประกาศนี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดหนึ่งร้อยยี่สิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป ทำให้ในวันที่ 9 มิถุนายน พ.ศ. 2565 ทุกส่วนของพืชกัญชา ไม่ว่าจะเป็ กิ่ง ก้าน ราก ใบ และช่อดอก ไม่ถูกจัดประเภทเป็นยาเสพติดประเภทที่ 5 อีกต่อไป ทำให้สถานภาพของกัญชาเปลี่ยนแปลงไปสิ้นเชิง การครอบครอง ครอบครองเพื่อจำหน่าย การนำเข้าส่งออก สามารถทำได้อย่างเสรี ถึงอย่างไรก็ตามเมื่อกัญชาไม่ได้เป็นยาเสพติดอีกต่อไปทำให้เกิดปรากฏการณ์ภาวะที่ไม่เคยเกินขึ้นมาก่อนตั้งแต่ปี พ.ศ. 2477 จึงได้มีการออกประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง สมุนไพรควบคุม (กัญชา) พ.ศ. 2565 ในวันที่ 16 มิถุนายน พ.ศ. 2565 โดยที่พิจารณาเห็นว่า กัญชา เป็นสมุนไพรที่มีค่าต่อการศึกษาหรือวิจัย มีความสำคัญทางระบบเศรษฐกิจ เพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองและส่งเสริมการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 4 มาตรา 44 มาตรา 45 (3) และ (5) แห่งพระราชบัญญัติ

เพื่อเป็นการคุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย พ.ศ. 2542 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข โดยคำแนะนำของคณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย จึงออกประกาศไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ 1 ให้กัญชา หรือสารสกัดจากกัญชา ซึ่งเป็นพืชในสกุล Cannabis เป็นสมุนไพรควบคุม

ข้อ 2 อนุญาตให้ผู้ที่มีอายุตั้งแต่ยี่สิบปีขึ้นไปสามารถครอบครอง ใช้ประโยชน์ ดูแล เก็บรักษา ขนย้าย จำหน่ายสมุนไพรควบคุมตามข้อ 1 ได้ ยกเว้นการกระทำ ดังต่อไปนี้

- (1) การใช้ประโยชน์ในที่สาธารณะโดยการสูบ
- (2) การใช้ประโยชน์กับสตรีมีครรภ์หรือสตรีให้นมบุตร
- (3) การจำหน่ายให้กับผู้ที่มีอายุต่ำกว่ายี่สิบปี สตรีมีครรภ์หรือสตรีให้นมบุตร

ข้อ 3 อนุญาตให้ผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรม ผู้ประกอบวิชาชีพการแพทย์แผนไทย ผู้ประกอบวิชาชีพการแพทย์แผนไทยประยุกต์ ผู้ประกอบโรคศิลปะสาขาการแพทย์แผนจีน และ หมอพื้นบ้านตามกฎหมายว่าด้วยวิชาชีพการแพทย์แผนไทย สามารถใช้ประโยชน์จากสมุนไพรควบคุม ตามข้อ 1 ให้กับผู้ป่วยของตน

ข้อ 4 อนุญาตให้ผู้ป่วยตามข้อ 3 สามารถครอบครอง ขนย้าย ดูแล เก็บรักษา ใช้ประโยชน์ ในปริมาณที่จ่ายให้สำหรับการใช้ประโยชน์เป็นเวลาสามสิบวัน

ข้อ 5 ประกาศฉบับนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป

การยกเลิกความเป็นอาชญากรรมเกี่ยวกับยาเสพติด กรณีศึกษา กัญชา ในต่างประเทศ

ประเทศสาธารณรัฐอุรุกวัย (Uruguay) เป็นประเทศแรกในโลกที่ออกกฎหมาย กำหนดให้กัญชามีสถานะที่ ถูกกฎหมาย และสามารถใช้กัญชาเพื่อสันติทางการได้ โดยกฎหมายกัญชา (Law No. 19.172) สามารถกระทำได้โดย ไม่ผิดกฎหมาย ซึ่งเน้นการควบคุมจากรัฐบาล โดยวัตถุประสงค์ของกฎหมายนั้น คือ ควบคุมการผูกขาดของกัญชา โดยภาครัฐ แทนที่จะเป็นองค์กรอาชญากรรม เพื่อปรับปรุงความมั่นคงของ ประเทศและลดการก่ออาชญากรรม และยังมีมุมมองที่จะนำกัญชาออกมาจากตลาดยาเสพติดชนิดอื่น ๆ ที่มีความรุนแรงมากกว่า 18

ซึ่งมีผลบังคับใช้เมื่อเดือนธันวาคม ค.ศ. 2013 และมีการอนุญาตให้บุคคลอายุเกินกว่า 18 ปี บริบูรณ์ สามารถขึ้นทะเบียนผู้เสพกัญชาแห่งชาติ และมีการดำเนินการเพื่อติดตามรูปแบบความเสียหาย รวมถึง มีข้อจำกัด ของการซื้อขายต่อหนึ่งคนนั้นจำนวน 10 กรัมต่อสัปดาห์ หรือ 40 กรัมต่อเดือน และทั้งนี้ กฎหมาย ดังกล่าวนั้น ไม่ได้กำหนดโทษในกรณีครอบครองเกินกว่าที่กฎหมายกำหนด นอกจากนี้ กฎหมายอนุญาตให้ประชาชนสามารถ ปลูกกัญชาได้ครัวเรือนละ 6 ต้น แต่ต้อง เป็นสายพันธุ์ที่รัฐกำหนดเท่านั้น ในส่วนของการจำหน่ายกัญชานั้น มีความ เครื่องครัดอย่างมาก จะต้องถูกจำหน่าย โดยร้านขายกัญชาที่ได้รับอนุญาตเท่านั้น และร้านดังกล่าวจะได้รับอนุญาต ให้จำหน่ายกัญชาให้บุคคลอายุเกินกว่า 18 ปีบริบูรณ์ ซึ่งการจำหน่ายจะมีระดับของสารออกฤทธิ์เริ่มต้นจากปริมาณ สารทีเอชซี (THC) ร้อยละ 5 ไปจนถึงร้อยละ 15 อีกทั้งกัญชาจะถูกบรรจุห่อมิดชิด และในส่วนของปลูกเพื่อจำหน่าย นั้นก็ต้องได้รับอนุญาต เช่นกัน¹⁹ จากกฎหมายดังกล่าวนี้ ส่งผลดี คือ 1) ช่วยในการแก้ไขปัญหาการค้ากัญชาเถื่อน จาก ประเทศเพื่อนบ้าน, ป้องกันการสูญเสียเงินออกนอกประเทศ รวมถึงรัฐมีรายได้เพิ่มขึ้น และลดงบประมาณค่าใช้จ่าย ในกระบวนการยุติธรรม, 2) ผู้เสพสามารถเปิดเผยตัวตนได้ เพราะมีกฎหมายอนุญาต และ 3) ภาครัฐสนับสนุน ให้ผู้มาขออนุญาตสามารถปลูกกัญชาได้โดยไม่ต้องลักลอบปลูก (Arkaphon Aieorattanawadee, 2020).

ประเทศแคนาดา (Canada) กฎหมายกัญชา (Cannabis Act) ซึ่งกำหนดให้กัญชามีสถานะถูกต้องตามกฎหมาย และสามารถใช้กัญชาเพื่อการสันถนาการได้ ซึ่งมีบังคับใช้ในเดือนกรกฎาคม ค.ศ. 2018 โดยมีเจตนารมณ์แห่งกฎหมาย คือ เพื่อเป็นการปกป้องเยาวชนโดยจำกัดการเข้าถึงกัญชา , ลดภาระที่เกิดขึ้นในระบอบยุติธรรมทางอาญา , เพิ่มการเข้าถึงกัญชาที่มีคุณภาพให้แก่ประชาชน และยับยั้งกิจกรรมที่ผิดกฎหมายเกี่ยวกับกัญชาผ่านมาตรการการลงโทษและการบังคับใช้ที่เหมาะสม ทั้งนี้ มีการจัดทำใบอนุญาตผลิตกัญชาและลดกิจกรรมที่ผิดกฎหมายเกี่ยวกับกัญชา เพื่อเป็นการปกป้องเยาวชนและประชาชนทั่วไปจากการชักจูงให้ใช้กัญชา อนึ่งประเทศแคนาดาเป็นประเทศที่สองในโลกที่มีการแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับกัญชา

ซึ่งกฎหมายอนุญาตให้ประชาชนทั่วไปที่มีอายุมากกว่า 18 ปีบริบูรณ์ สามารถครอบครองกัญชาได้ ซึ่งประกอบไปด้วยรายละเอียดดังนี้ 1) สามารถครอบครองกัญชาแห้งได้เป็นจำนวน 30 กรัม 2) สามารถแบ่งปันกัญชาจำนวนไม่เกิน 30 กรัมกับผู้อายุเกิน 18 ปีผู้อื่นได้ 3) ซื้อกัญชาหรือผลิตภัณฑ์กัญชาจากร้านที่ได้รับอนุญาตได้ 4) ปลูกต้นกัญชาที่ได้รับเมล็ดมาจากผู้ได้รับอนุญาตได้ไม่เกินครัวเรือนละ 4 ต้น ทั้งนี้ ต้อง เป็นการปลูกเพื่อการใช้ส่วนบุคคลเท่านั้น 5) แปรรูปกัญชา เช่น การนำไปผสมอาหารหรือเครื่องดื่ม รับประทานที่ไม่ได้เป็นสารสกัด กัญชาเข้มข้น อย่างไรก็ตาม ในกรณีการครอบครองกัญชาเกินกว่าที่กฎหมายกำหนด มีบทกำหนดโทษจำคุกสูงสุดไม่เกินห้าปี ในส่วนของการจำหน่ายกัญชาโดยไม่ได้รับอนุญาต, การปลูกกัญชาเกินกว่าที่อนุญาต และการนำกัญชาออกจากประเทศหรือการให้หรือขายกัญชาแก่บุคคลอายุต่ำกว่า 18 ปีบริบูรณ์นั้นเป็นความผิด มีบทกำหนดโทษสูงสุด คือ จำคุกไม่เกินสิบสี่ปี (Arkaraphon Aieorattanawadee, 2022).

ประเทศสหรัฐอเมริกา (United States of America) โดยกฎหมายในระดับประเทศ (Federal level) ยังคงควบคุมกัญชาด้วยกฎหมายยาเสพติด และจัดให้กัญชาเป็นยาเสพติดในตารางที่ 1 จากการพิจารณาทั้งบริบททางด้านสังคมในฝักฝั่งของผู้ที่สนับสนุนให้กัญชาถูกกฎหมายมีข้อดีในแง่เป็นการสร้างรายได้ให้กับรัฐและโครงการความยุติธรรมทางสังคมที่จำเป็น กฎหมายกัญชาส่งผลกระทบต่อผู้คนจากชุมชนชนกลุ่มน้อยอย่างไม่เหมาะสมส่งผลให้เกิดการกักขัง จำคุกจำนวนมากสิ้นเปลืองงบประมาณในการพัฒนาประเทศ รัฐที่ยาเสพติดถูกกฎหมายได้พยายามแก้ไขย้อนหลังถึงผลที่ตามมาของการห้ามกัญชา รวมถึงบทบัญญัติที่อนุญาตให้มีการกำจัดหรือหยุดโทษความผิดเกี่ยวกับกัญชาในระดับต่ำ ในทางกลับกันผู้สนับสนุนการห้ามกัญชาว่าก่อให้เกิดความเสี่ยงด้านสาธารณสุขและความปลอดภัย และขัดต่อหลักศีลธรรม (Natural Conference of States, 2022)

โดยในประเทศสหรัฐอเมริกา มีทั้งหมด 22 รัฐที่อนุญาตให้กัญชาเป็นสิ่งที่ถูกกฎหมายภายใต้การควบคุมของกฎหมายในแต่ละรัฐได้แก่ รัฐโคโลราโด (Colorado) ปี ค.ศ. 2012, รัฐวอชิงตัน (Washington) ปี ค.ศ. 2012 รัฐอลาสกา (Alaska) ปี ค.ศ. 2014, รัฐโอเรกอน (Oregon) ปี ค.ศ. 2014, รัฐวอชิงตันดีซี (Washington D.C.) ปี ค.ศ. 2014, รัฐแคลิฟอร์เนีย (California) ปี ค.ศ. 2016, รัฐเมน (Maine) ปี ค.ศ. 2016, รัฐแมตซาชูเซต (Massachusetts) ปี ค.ศ. 2016, รัฐเนวาดา (Nevada) ปี ค.ศ. 2016, รัฐมิชิแกน (Michigan) ปี ค.ศ. 2018, รัฐเวอร์มอนต์ (Vermont) ปี ค.ศ. 2018, รัฐกวม (Guam) ปี ค.ศ. 2019, รัฐอิลลินอยด์ (Illinois) ปี ค.ศ. 2019, รัฐอริโซนา (Arizona) ปี ค.ศ. 2020, รัฐมอนทานา (Montana) ปี ค.ศ. 2020, รัฐนิวเจอร์ซีย์ (New Jersey) รัฐนิวยอร์ก (New York) ปี ค.ศ. 2021, รัฐเวอร์จิเนีย (Virginia) ปี ค.ศ. 2021, รัฐนิวเม็กซิโก (New Mexico) ปี ค.ศ. 2021,

รัฐคอนเนตทิคัต (Connecticut) ปี ค.ศ. 2021, และรัฐโรดไอแลนด์ (Rhode Island) ปี ค.ศ. 2022 ซึ่งมีรายละเอียดในการครอบครองและจำหน่ายที่แตกต่างกันออกไป ยกตัวอย่างเช่น

ในรัฐวอชิงตัน (Washington) ผู้ใหญ่ที่มีอายุมากกว่า 21 ปีสามารถซื้อและครอบครองกัญชาได้มากถึง 1 ออนซ์ ของกินที่ผสมกัญชาได้ 16 ออนซ์ในรูปแบบของแข็ง ผลิตภัณฑ์ของเหลวที่ผสมกัญชาได้ 72 ออนซ์ และกัญชาเข้มข้นได้ 7 กรัม การเสพกัญชาในที่สาธารณะเป็นสิ่งผิดกฎหมาย และผู้ใช้ที่พักผ่อนหย่อนใจไม่สามารถปลูกกัญชาที่บ้านได้ การขายปลีกเป็นสิ่งถูกกฎหมายสำหรับร้านขายยาที่มีใบอนุญาตและมีภาษีสรรพสามิต 37% สำหรับการขายเหล่านั้

ผู้ใหญ่ที่มีอายุมากกว่า 21 ปีในรัฐโคโลราโด (Colorado) สามารถครอบครองและแจกจ่ายกัญชาได้มากถึงหนึ่งออนซ์ และปลูกพืชได้มากถึงหกต้น และจะจำกัดที่ 12 ต้นไม่ว่าจะมีคนอาศัยอยู่ที่คนก็ตาม การใช้กัญชาในที่สาธารณะเป็นสิ่งผิดกฎหมายการขายปลีกที่ร้านขายยาที่มีใบอนุญาตจะต้องเสียภาษีการขายมาตรฐาน รวมทั้งภาษีการขายกัญชาเพิ่มอีกร้อยละ 10 ภาษีสรรพสามิตร้อยละ 15

ในรัฐเนวาดา (Nevada) ที่มีอายุมากกว่า 21 ปีสามารถครอบครองกัญชาได้มากถึง 1 ออนซ์ และครอบครองกัญชาเข้มข้นได้มากถึงหนึ่งในแปดของออนซ์ และสามารถปลูกกัญชาได้ถึง 6 ต้นหรือ 12 ต้นต่อครัวเรือน การใช้กัญชาในที่สาธารณะหรือในรถยนต์เป็นสิ่งผิดกฎหมายการขายปลีกเป็นสิ่งถูกกฎหมายสำหรับร้านขายยาที่ได้รับอนุญาต และต้องเสียภาษีสรรพสามิต 10% นอกเหนือจากภาษีการขายของรัฐ

ในรัฐแคลิฟอร์เนีย (California) ผู้ใหญ่ที่มีอายุมากกว่า 21 ปีครอบครอง ซื้อ หรือแจกกัญชาได้ 1 ออนซ์และครอบครองกัญชาเข้มข้นมากถึง 8 กรัม ยังสามารถปลูกพืชกัญชาได้ถึงหกต้น การสูบกัญชาหรือการบริโภคกัญชาเป็นสิ่งผิดกฎหมายในที่สาธารณะ เช่นเดียวกับการใช้กัญชาขณะอยู่ในรถการขายปลีกกัญชาในร้านขายยาที่ได้รับอนุญาตจะต้องเสียภาษีการขายมาตรฐานของรัฐและภาษีสรรพสามิต 15% รัฐบาลท้องถิ่นอาจออกกฎหมายเพิ่มเติมเกี่ยวกับธุรกิจกัญชา

ในรัฐโอเรกอน (Oregon) ผู้ใหญ่ที่มีอายุมากกว่า 21 ปีสามารถครอบครองกัญชาได้มากถึง 1 ออนซ์ หากพวกเขาอยู่ในที่สาธารณะและสามารถครอบครองได้มากถึง 8 ออนซ์ที่บ้าน และสามารถมีผลิตภัณฑ์กัญชาได้มากถึง 16 ออนซ์หากอยู่ในรูปของแข็ง หรือผลิตภัณฑ์กัญชามากถึง 72 ออนซ์ในรูปของเหลว และสามารถปลูกต้นกัญชาได้ถึง 4 ต้น ในรัฐโอเรกอนการใช้กัญชาในที่สาธารณะเป็นสิ่งผิดกฎหมายการขายปลีกกัญชานั้นถูกกฎหมายที่ร้านขายยาที่มีใบอนุญาตและต้องเสียภาษีที่ร้อยละ 17 และสามารถบวกภาษีเพิ่มเติมได้ถึงร้อยละ 3 ในบางกรณี

ในรัฐแมสซาชูเซต (Massachusetts) ผู้ใหญ่ที่มีอายุมากกว่า 21 ปีสามารถครอบครองกัญชาได้ถึง 1 ออนซ์ต่อบุคคล และสามารถครอบครองที่บ้านได้มากถึง 10 ออนซ์ อนุญาตให้ปลูกในบ้านได้ ผู้อยู่อาศัยสามารถปลูกกัญชาได้มากถึง 6 ต้นต่อคนและมากถึง 12 ต้นในครัวเรือนที่มีคนสองคนขึ้นไปการขายเป็นสิ่งถูกกฎหมายที่ร้านขายยาที่ได้รับอนุญาต การขายต้องเสียภาษีการขายมาตรฐานของรัฐ รวมทั้งภาษีสรรพสามิตของรัฐที่ร้อยละ 10.75 และในแต่ละเมืองสามารถเก็บภาษีได้อีกถึงร้อยละ 3 สำหรับการขายกัญชา

สรุปผลการวิจัย

ปัจจัยของความเป็นอาชญากรรมของกัญชาหรือการยกเลิกความเป็นอาชญากรรมนั้น กระบวนการออกกฎหมาย เป็นระบบ ระเบียบ ที่ถูกสร้างขึ้นในสังคมเพื่อกำหนดความหมายของการเป็นยาเสพติดของกัญชา อาจกล่าวได้ว่า กฎหมายเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ทำให้ความหมายของความเป็นอาชญากรรมของกัญชาเปลี่ยนแปลงไปสู่การยกเลิกความเป็นอาชญากรรม กฎหมายสำคัญที่เป็นจุดเปลี่ยนในประเทศไทยก็คือ พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ 7) ปี พ.ศ. 2562 โดยพระราชบัญญัตินี้มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ซึ่งในมาตรา 26 ประกอบกับมาตรา 28 มาตรา 34 มาตรา 37 มาตรา 38 และมาตรา 40 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เหตุผลและความจำเป็นในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลตามพระราชบัญญัตินี้ เพื่อกำหนด มาตรการในการควบคุมยาเสพติดให้โทษในประเภท 5 ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบันและสอดคล้อง ตามหลักสากล ซึ่งการตราพระราชบัญญัตินี้สอดคล้องกับเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในมาตรา 26 ของรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทยแล้ว

เมื่อเปรียบเทียบแนวทางการยกเลิกความเป็นอาชญากรรมเกี่ยวกับยาเสพติด กรณีศึกษา กัญชา ในต่างประเทศ ได้แก่ ประเทศสาธารณรัฐอุรุกวัย (Uruguay) ประเทศแคนาดา (Canada) และประเทศสหรัฐอเมริกา (United States of America) พบว่ากระบวนการสำคัญในการยกเลิกความเป็นอาชญากรรมมีความแตกต่างกัน ออกในระดับของกฎหมายที่เข้ามากำหนดกำกับบรรทัดฐานใหม่ให้กับกัญชา ถึงอย่างไรก็ตามการยกเลิกความเป็นอาชญากรรมจำเป็นที่ต้องมีกฎหมายเข้ามากำกับดูแลทั้งระบบอุตสาหกรรมตั้งแต่ นำเข้า ส่งออก ผลิต (ปลูก) ผลิต (สกัด) ครอบครองเฉพาะบุคคล และจำหน่าย เพื่อให้เป็นไปในทิศทางที่คำนึงถึง สุขอนามัย สิทธิ และเสรีภาพในการเข้าถึงกัญชาของประชาชนทุกคนอย่างเท่าเทียมและเสมอภาคกัน

ซึ่งเป็นแนวทางให้ประเทศไทยสามารถออกกฎหมายที่มีลักษณะไปในทิศทางเดียวกันกับประเทศอื่นๆ ในระดับสากลและคำนึงถึงบริบทภายในประเทศ ได้แก่ ด้านสาธารณสุขสุขภาพ ด้านหลักฐานทางวิชาการ ด้านประวัติศาสตร์ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านวัฒนธรรม ด้านความมั่นคงทางยาของประเทศ ด้านการเมือง และด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ เป็นต้น อนึ่ง การนำนโยบายจากต่างประเทศมาปรับใช้ควรคำนึงขีดความสามารถในการให้บริการและการกระจายอำนาจระหว่างรัฐและประชาชน และนโยบายความสัมพันธ์ระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดในระดับนานาชาติ และที่ขาดไม่ได้คือความต้องการที่แท้จริงจากประชาชนในประเทศในการบริโภคกัญชา โดยจากการเปรียบเทียบกฎหมายระหว่างประเทศที่ใช้ควบคุมกัญชาสามารถสรุปได้ตามตารางเปรียบเทียบนโยบายกัญชา ดังนี้

ตารางที่ 1 ตารางเปรียบเทียบนโยบายกัญชา

ประเทศ	นโยบายกัญชา	หมายเหตุ
ประเทศสหรัฐอเมริกา (United States of America)	กฎหมายในระดับประเทศ (Federal level) ยังคงควบคุมกัญชาด้วยกฎหมายยาเสพติด ในทางตรงกันข้ามกฎหมายใน	ในระดับกฎหมายระหว่างมลรัฐจะมีจำนวนการครอบครองเพื่อบริโภคไม่ว่า

	ระดับมัลรัฐอนุญาตให้ยกเลิกความเป็นอาชญากรรมของกัญชา (Legalization) และอนุญาตให้ใช้กัญชาทางการแพทย์ (Medicalization)	จะเป็นทางการแพทย์และนันทนาการจะมีความแตกต่างกัน
ประเทศแคนาดา (Canada)	กฎหมายกัญชา (Cannabis Act) ค.ศ. 2018 ซึ่งกำหนดให้กัญชามีสถานะถูกต้องตามกฎหมาย และสามารถใช้กัญชาเพื่อการนันทนาการได้ (Legalization)	ประชาชนทั่วไปที่มีอายุมากกว่า 18 ปี บริบูรณ์ สามารถครอบครองกัญชาได้จำนวนไม่เกิน 30 กรัม
ประเทศสาธารณรัฐอุรุกวัย (Uruguay)	กฎหมายกัญชา (Law No. 19.172) ซึ่งเน้นการควบคุมจากรัฐบาลโดยอนุญาตให้บริโภค หรือจำหน่ายทางนันทนาการได้ (Legalization)	อนุญาตให้บุคคลอายุเกินกว่า 18 ปี บริบูรณ์ จำนวน 10 กรัมต่อสัปดาห์ หรือ 40 กรัมต่อเดือน
ประเทศไทย (Thailand)	กฎหมายยาเสพติด (Drug Act) อนุญาตให้บริโภคกัญชาทางการแพทย์ได้ (Medicalization)	เมื่อยกเลิกส่วนของกัญชาออกจากบัญชียาเสพติดแล้วยังไม่มีกฎหมายในระดับพระราชบัญญัติควบคุมพืชกัญชา

อภิปรายผลการวิจัย

การยกเลิกความเป็นอาชญากรรมเกี่ยวกับยาเสพติด กรณีศึกษา กัญชาในประเทศไทย

การทำให้เป็นอาชญากรรม (Criminalization) ของกัญชาเป็นผลมาจากพระราชบัญญัติกัญชา พ.ศ. 2477 และถูกยกเลิกด้วยพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ ปี พ.ศ. 2522 ที่จัดประเภทให้กัญชาไปเป็นยาเสพติดประเภทที่ 5 ในระยะเวลาต่อ สถานะของกัญชา ถูกทำให้เปลี่ยนแปลงในเชิงทางการแพทย์ (Medicalization) ด้วยกฎหมายพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ ฉบับที่ 7 พ.ศ. 2562 ซึ่งได้มีการแก้ไขมาตราที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดประเภทที่ 5 ทั้งในกรณีการนำเข้า ส่งออก ผลิตปลูก ผลิตสกัด ครอบครอง และจำหน่าย โดยในปี พ.ศ. 2565 กฎกระทรวงสาธารณสุขฯ ได้ออกประกาศโดยอาศัยตามอำนาจพระราชบัญญัติยาเสพติดจึงให้สถานะของกัญชาเปลี่ยนแปลงไปทำให้ทุกส่วนของกัญชาไม่ใช่ยาเสพติดประเภทที่ 5 อีกต่อไปจึงเป็นกระบวนการที่ทำให้เป็นการยกเลิกความเป็นอาชญากรรม (Legalization) ของกัญชาในประเทศไทย เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน

การยกเลิกความเป็นอาชญากรรมเกี่ยวกับยาเสพติด กรณีศึกษา กัญชา ในต่างประเทศ

เปรียบเทียบประเทศสาธารณรัฐอุรุกวัย (Uruguay) ประเทศแคนาดา (Canada) และประเทศสหรัฐอเมริกา (United States of America) ทำให้ทราบถึงแนวทางปริมาณการครอบครองกัญชาเฉพาะบุคคลสำหรับผู้บรรลุนิติภาวะตั้งแต่ 18-21 ปีขึ้นไป อยู่ที่ประมาณ 1-2 ออนซ์ การอนุญาตให้ประชาชนที่บรรลุนิติภาวะปลูกไว้ใช้ในวัตถุประสงค์ก็ได้เองได้ไม่เกิน 6-12 ต้น ในส่วนของการจัดจำหน่ายกัญชาสามารถทำได้ถ้าได้รับการอนุญาตจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและมีการจัดเก็บภาษีในการบำรุงท้องถิ่น ภาษีมูลค่าเพิ่ม ภาษีสรรพสามิต เพื่อนำไปเป็นงบประมาณในการพัฒนากิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับกัญชาต่อไปในอนาคต

โดยเมื่อพิจารณานโยบายกัญชาที่เหมาะสมสำหรับกัญชาในประเทศไทย (Thailand) สำหรับนโยบายการยกเลิกความเป็นอาชญากรรมประเทศไทยได้มีการยกเลิกความเป็นอาชญากรรมสำหรับการบริโภคกัญชาทางแพทย์ (Medicalization) ผ่านกฎหมายพระราชบัญญัติยาเสพติดฉบับที่ 7 พ.ศ. 2562 ถึงอย่างไรก็ตามภายหลังจากการอนุญาตให้ผลิต จำหน่าย และบริโภคกัญชาทางการแพทย์ ได้มีประกาศในระดับกระทรวงเป็นมาตรการควบคุมในเชิงการปกครองเพื่อควบคุมกัญชาให้เป็นสมุนไพรควบคุม แต่ยังไม่มีความหมายในระดับพระราชบัญญัติเพื่อควบคุมกัญชาโดยเฉพาะ จากบริบทในด้านสาธารณสุขสุขภาพ ด้านหลักฐานทางวิชาการ ด้านประวัติศาสตร์ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านวัฒนธรรม ด้านความมั่นคงทางยาของประเทศ ด้านการเมือง และด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของประเทศไทย ดังนั้นการพิจารณาของกัญชาควรคำนึงถึงบริบทที่กล่าวมาทุกองค์ประกอบมากกว่าการนำบริบทใดบริบทหนึ่งเป็นปัจจัยหลักในการพิจารณาของกัญชาหรือกฎหมายเกี่ยวกับกัญชา

เอกสารอ้างอิง

- ประกาศกระทรวงสาธารณสุข. (2565). *เรื่อง ระบุชื่อยาเสพติดให้โทษในประเภท 5 พ.ศ. 2565*. สืบค้นจาก <https://mnfda.fda.moph.go.th/narcotic/?p=11472>
- พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ 7) พ.ศ. 2562. สืบค้นจาก <https://shorturl.asia/X7kVf>
- พิมพ์พรรณ ไพบูลย์หวังเจริญ, อุษา เกี้ยวสุวรรณ, นิชาธิย์ เนตรทอง, (2555). *คัมภีร์ธาดุพระนารายณ์ ฉบับ ไบลาน (ตำราพระโอสถพระนารายณ์) : ชุดตำราภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย ฉบับอนุรักษ์*. กรุงเทพมหานคร: สำนักคุ้มครองภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย.
- วชิระ อำพนธ์. (2562). พระราชบัญญัติกัญชา พ.ศ. 2477. สืบค้นจาก <https://shorturl.asia/2FEJ0>
- Aieorattanawadee, A. (2020). *THE "GANJA" DISCOURSES IN THAI SOCIETY: CRIMINALIZATION OR MEDICALIZATION*. Doctoral dissertation, Chulalongkorn University, Chulalongkorn University Intellectual Repository.
- Arkaraphon Aieorattanawadee. (2020). Problems of Drug Law Development: Case Study of Cannabis Liberalization. *Ubon Ratchathani Rajabhat Law Journal*, 8(2), 94-104.
- Arkaraphon Aieorattanawadee. (2022). COMPREHENSIVE CANNABIDIOL REGULATION IN FOOD ANALYSIS OF THAILAND AND CANADA. *Journal of MCU Ubon*. 4(2)
- Natural Conference of States. (2022). *State Medical Cannabis Laws*. <https://www.ncsl.org/research/health/state-medical-marijuana-laws.aspx>.

เดี่ยวระนาดทุ้มในรูปแบบเพลงดำเนินทำนองทางพื้นและลูกล่อลูกขัด

Ranad Tum (Alto Bamboo Xylophone) Solo

in the Thang Phun and Luklolkhad Styles

วิชัย ภูเพ็ชร^{1*}WICHAJ POOPCHRA^{1*}^{1*} สาขาวิชาดนตรีศึกษา ภาควิชาดุริยางคศิลป์ศึกษา คณะศิลปศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์^{1*}Music Studies Program, Department of Music and Arts Education,
Faculty of Arts Education, Bunditpatanasilpa Institute

*Corresponding author; E-mail: tangy_lovelove@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการศึกษารวบรวมข้อมูลจากเอกสารทางวิชาการ เอกสารงานวิจัย บทความ สื่อ สิ่งพิมพ์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ความชำนาญด้านดนตรีไทย ถึงแนวคิดในการสร้างสรรค์ทางเดี่ยวระนาดทุ้ม และเสนอผลการวิจัยให้เห็นถึงกระบวนการการสร้างสรรค์ทางเดี่ยวด้วยวิธีพรรณนาวิเคราะห์ ดังนี้ 1. ศึกษาหลักและแนวคิดจากผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวกับการสร้างสรรค์ทางเดี่ยวระนาดทุ้ม 2. หลักการและแนวคิดในการสร้างสรรค์ทางเดี่ยวระนาดทุ้มแบบเพลงดำเนินทำนองพื้นและลูกล่อลูกขัด 3. ตรวจสอบทำนองหลัก 4. การสร้างสรรค์ทางเดี่ยว โดยผลงานสร้างสรรค์มีรูปแบบของสำนวนประกอบด้วย สำนวนที่ได้มาจากเพลงที่ได้รับความนิยมมาแล้ว สำนวนทางเดี่ยวที่มีสำนวนที่แสดงถึงตัวตนของผู้ประพันธ์ สำนวนทางเดี่ยวระนาดทุ้มที่มีทั้งสำนวนง่ายสำนวนที่ยาก สำนวนที่มีความโดดเด่นแสดงถึงศักยภาพและความคล่องตัวของผู้บรรเลง สำนวนราบเรียบที่แสดงความอ่อนคลาย สำนวนที่มีลักษณะบุคลิก สำเนียง ตามสมัยนิยม สำนวนที่เล่นหยอกล้อกับจังหวะ สำนวนที่มีความข่อนเร้นและคมคายมีจุดเด่น สำนวนที่กลุ่มเสียงไม่สัมพันธ์กับทำนองหลักแต่จะต้องตกถูกตลกเสียงเดียวกัน สำนวนที่สร้างสรรค์ขึ้นใหม่ สำนวนที่เป็นสำเนียงภาษาตามลักษณะเพลง สำนวนที่นำรูปแบบสำนวนกลอนของระนาดทุ้มมาพลิกแพลงใช้ นำสำนวนที่มีอยู่ในเพลงอื่นนำมาพัฒนาโดยการเปลี่ยนเสียง เปลี่ยนลูกเล่นตามความเหมาะสม มีการเล่นกับจังหวะ เล่นกับทำนอง เป็นต้น

คำสำคัญ : เดี่ยวระนาดทุ้ม , ทางพื้น, ลูกล่อลูกขัด

ABSTRACT

The researcher conducted a study and gathered data from academic documents, such as research papers, articles, publications related to the research, interviews with experts who have knowledge and expertise in Thai music. Thereafter, the researcher had the idea to create a solo for alto bamboo xylophone and presented the research results to demonstrate the whole creation process by descriptive and analytical methods as follows: 1. Study the principles and ideas from

experts on the creation of an alto bamboo xylophone solo; 2. Determine the principles and concepts relevant to the creation process of a solo for alto bamboo xylophone using a basic melody in a Luklolukkhad playing style; 3. Verify the musical composition of the main melody. 4. Create the solo. The new solo has many different musical phrases. There are phrases derived from popular songs; phrases that represent the composer's identity and phrases that contain both easy and difficult passages to show the musician's talent and agility. There are smooth phrases that express a sense of peacefulness; phrases with personality and modern accents; phrases that play with the rhythm; phrases that are witty and have their own particularity; phrases that do not exactly replicate the main melody by adding extra notes, but still finish on the same sound; new creative phrases; phrases with melodies from other musical styles; phrases that use a twist on the chord style traditionally used on the alto bamboo xylophone; phrases that exist in other songs, but adapted for this solo by changing chords or the playing style as judged appropriate. There are also specific techniques for playing with the rhythm, melody, etc.

Keywords : Ranad Thum Solo, Thang Phun, Luklolukkhad

บทนำ

ระนาดทุ้ม เป็นเครื่องดนตรีดำเนินทำนองอยู่ในวงปี่พาทย์ลักษณะผืนทำด้วยไม้ไผ่บงมีลักษณะเสียงนุ่มนวล มีวิธีการบรรเลงโดดเด่นเฉพาะตัว ต่างจากเครื่องดนตรีอื่น ลักษณะการบรรเลงจะมีทั้งล่องหน้าตักจังหวะ และตักหลังจังหวะเป็นต้น ผู้บรรเลงจะต้องมีความสามารถและทักษะการบรรเลงค่อนข้างสูงวิธีการบรรเลงระนาดทุ้มนั้น มีวิธีการบรรเลงที่หลากหลาย ในการบรรเลงรวมวงนั้นผู้บรรเลงจะต้องคำนึงถึงความเหมาะสม อาทิเช่น การบรรเลงเพลงหน้าพาทย์ผู้บรรเลงต้องมีความเรียบร้อย ความศักดิ์สิทธิ์ของพิธี ผู้บรรเลงจะต้องใช้ทางที่มีความเรียบร้อยสง่างาม เป็นต้น ในการบรรเลงเพลงเดี่ยวนั้น จะมีลักษณะแตกต่างจากการบรรเลงรวมวงมาก เนื่องจากต้องมีการรอดทาง อวดฝีมือกันในทางดนตรี ใช้กลวิธีมากมายเพื่อแสดงภูมิความรู้ของผู้ประพันธ์ จึงทำให้ทางเดี่ยว ระนาดทุ้มแต่ละทางมีความโดดเด่น โดดเอน ต่างกันออกไป เพลงที่นิยมนำมาทำทางเดี่ยวระนาดทุ้มนั้นมักจะเป็นเพลงทางพื้นเมือง นิยมใช้เพลงที่มีลูกล่อลูกชัด เนื่องด้วยทำนองมีความซับซ้อนและมีทำนองที่จะต้องมีส่วนนำและผู้ตามเป็นอุปสรรคต่อการประพันธ์ ผู้วิจัยจึงมีแนวคิดที่จะนำเพลงที่เป็นทางพื้นและเพลงที่มีลูกล่อลูกชัดมาสร้างสรรค์เป็นทางเดี่ยวเพื่อให้เห็นถึงลักษณะของเพลงทั้งสองประเภทนี้ โดยผู้วิจัยเลือกเพลงพราหมณ์เข้าโบสถ์ สามชั้น เป็นเพลงประเภทดำเนินทำนองทางพื้นที่มีท่วงทำนองลีลาที่ไพเราะน่าฟัง มีการเปลี่ยนบันไดเสียงอยู่ในบางสำนวนของเพลงทำให้เพลงน่าสนใจและน่าติดตามแก่ผู้ฟังอย่างยิ่ง และเป็นเพลงที่ยังไม่พบว่ามีผู้ได้ประพันธ์ขึ้นเป็นทางเดี่ยว ส่วนเพลงดำเนินทำนองแบบลูกล่อลูกชัดนั้นผู้วิจัยเลือกใช้เพลงแสนเสนาะ สามชั้น ครูบัว(ระนาด) ที่ประพันธ์ไว้ได้อย่างไพเราะน่าฟัง เช่นเดียวกัน โดยเพลงมีลักษณะโดดเด่นของสำนวนทางเปลี่ยนที่แสดงถึงความเป็นเลิศของผู้ประพันธ์ และสำนวนลูกล่อลูกชัดที่เป็นเอกลักษณ์ไม่ซ้ำกับเพลงอื่น ๆ เป็นเพลงที่ได้รับความนิยมอย่างมากในปัจจุบัน มักนิยมนำมาบรรเลงเป็นเพลงเรื่องนางหงส์ และเป็นเพลงที่ยังไม่พบว่ามีผู้ได้ประพันธ์ขึ้นเป็นทางเดี่ยว ในการนี้สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ เป็นสถาบันหนึ่งที่มุ่งผลิตบัณฑิตทางด้านดุริยางคศิลป์ และมีหน้าที่หลักในการให้บริการความรู้ทางด้าน

วิชาการด้านดนตรีไทยสู่เยาวชนของชาติในด้านวัฒนธรรมเป็นที่ยอมรับ และหนึ่งในพันธกิจหลักของสถาบัน คือ งานวิจัย งานสร้างสรรค์ นวัตกรรมที่เป็นองค์ความรู้ด้านศิลปวัฒนธรรมอย่างมีคุณค่าแก่สังคมผู้วิจัยจึงเล็งเห็นความสำคัญ และมีความและสนใจในการสร้างสรรค์งานทางดุริยางคศิลป์เพื่อให้เป็นองค์ความรู้แก่ผู้สนใจ โดยผู้วิจัย จะทำการสร้างสรรค์ทางเดี่ยวระนาดทุ้มในรูปแบบเพลงดำเนินทำนองทางพื้นและลูกล่อลูกชัด ซึ่งเป็นเพลงที่มีลักษณะแตกต่างกัน โดยใช้หลักวิธีการการประพันธ์ ตามหลักวิชาการด้าน ดุริยางคศิลป์ไทย อีกทั้งขอคำปรึกษาจากผู้เชี่ยวชาญด้านดนตรีไทยที่มากด้วยประสบการณ์และความรู้ความสามารถของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ และผู้เชี่ยวชาญจากกองการสังคีต กรมศิลปากร ในการให้แนวทางและข้อให้มูลความรู้กับงานสร้างสรรค์ฉบับนี้ เพื่อเป็นฐานข้อมูลแหล่งเรียนรู้ และนำเผยแพร่ในการบริการวิชาการให้กลุ่มนักเรียนนักศึกษา เยาวชน ที่สนใจ เรื่องหลักการประพันธ์ทางเดี่ยวระนาดทุ้ม ในสถานศึกษาต่างๆ เพื่อให้เยาวชนที่เรียนดนตรีไทยมีศักยภาพและเข้าถึงหลักการประพันธ์ทางเดี่ยวระนาดทุ้มได้มากยิ่งขึ้น

ดังนั้นการประพันธ์ทางเดี่ยวระนาดทุ้มในรูปแบบเพลงดำเนินทำนองทางพื้นและลูกล่อลูกชัด แสดงถึงความเจริญงอกงามของศิลปะประจำชาติด้านดุริยางคศิลป์ที่มีการต่อยอดภูมิปัญญาความคิดและมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องตามยุคสมัยรวมถึงสร้างความก้าวหน้าทางวิชาชีพอีกทั้งยังเป็นผลงานทางวิชาการสำหรับผู้สนใจค้นคว้าเรื่องการประพันธ์ทางเดี่ยวระนาดทุ้มอีกด้วย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อสร้างสรรค์ทางเดี่ยวระนาดทุ้มในรูปแบบเพลงดำเนินทำนองทางพื้นและลูกล่อลูกชัด

วิธีดำเนินการวิจัย

เดี่ยวระนาดทุ้มในรูปแบบเพลงดำเนินทำนองทางพื้นและลูกล่อลูกชัด ผู้วิจัยได้ดำเนินการรวบรวมข้อมูลจากเอกสารวิชาการและจากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมถึงรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิด้านดุริยางคศิลป์ไทย โดยแสดงลำดับขั้นตอนการศึกษาค้นคว้าต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยได้ค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร ตำรา สิ่งพิมพ์ งานวิจัย และบทความที่เกี่ยวข้องกับประวัติเพลง หลักการประพันธ์เพลง โดยผู้วิจัยนำมารวบรวม วิเคราะห์ สังเคราะห์ และข้อมูลในประเด็นที่มีความสัมพันธ์กับงานวิจัย ที่นำไปสู่การศึกษาในรายละเอียดเชิงลึกที่เกี่ยวข้องกับองค์ความรู้ด้านการประพันธ์ทางเดี่ยวระนาดทุ้ม

2. รวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิด้านดุริยางคศิลป์ไทยที่ดังนี้

ครูไชยยะ ทางมีศรี ผู้เชี่ยวชาญ สำนักการสังคีต กรมศิลปากร

ผศ.ดร.ดุขฎิ มีป้อม ผู้เชี่ยวชาญ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

ครูวิบูลย์ธรรม เพียรพงษ์ ข้าราชการบำนาญกองสวัสดิการ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

ครูบุญสร้าง เรืองนนท์ ดุริยางคศิลป์อาวุโส สำนักการสังคีต กรมศิลปากร

อาจารย์สุรสิทธิ์ เขาสถิตย์ ดุริยางคศิลป์อาวุโส สำนักการสังคีต กรมศิลปากร

3. นำข้อมูลที่ได้จากเอกสารทางวิชาการ งานวิจัย สิ่งพิมพ์ที่เกี่ยวข้อง จากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ และจากการสัมภาษณ์ มาจัดเป็นหมวดหมู่ตามประเภทของข้อมูล และจัดลำดับความสำคัญให้สอดคล้องกับงานวิจัย และนำข้อมูลทำนองหลังที่ได้ตรวจสอบความถูกต้องจากผู้เชี่ยวชาญแล้ว บันทึกเป็นโน้ตสากล

4. ทำการการวิพากษ์งานสร้างสรรค์ทางเดี่ยวระนาดทุ้มในรูปแบบเพลงดำเนินทำนองทางพื้นและลูกล่อลูกขัด จำนวน 3 ท่าน ดังต่อไปนี้

ครูไชยยะ ทางมีศรี ผู้เชี่ยวชาญ สำนักการสังคีต กรมศิลปากร

ครูกิตติ อรรถาผล ผู้อำนวยการวิทยาลัยนาฏศิลป์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

อาจารย์สุรสิทธิ์ เขาสถิตย์ ครูิยางคศิลป์ปิ่นอาวสุ สำนักการสังคีต กรมศิลปากร

ผลการศึกษา

การสร้างสรรคทางเดี่ยวระนาดทุ้มในรูปแบบเพลงดำเนินทำนองทางพื้นและแบบลูกล่อลูกขัด มีกระบวนการสร้างสรรค์ดังนี้

1. ศึกษาหลักและแนวคิดจากผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวกับการสร้างสรรค์ทางเดี่ยวระนาดทุ้ม

การหาข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญนั้นเป็นการสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อให้เข้าถึงกระบวนการและแนวคิดของผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่าน ให้ได้ข้อมูลตรงตามจุดมุ่งหมายที่ผู้วิจัยกำหนด 6 ประเด็น โดยสรุปความได้ดังนี้

ประเด็นที่ 1 การเดี่ยวระนาดทุ้มมีรูปแบบและวิธีการบรรเลง ในอดีตจนถึงปัจจุบันมีความแตกต่างกันไปตามยุคสมัยโดยสมัยโบราณนั้นเน้นสำนวนกลอนราบเรียบ ฟังง่าย ไม่เร็วจนเกินไป หรือ ฟังแล้วสบาย และไม่เร็วจนสุดมือ เพื่อคุณภาพเสียงที่สมบูรณ์ มากมีการผสมทางทุ้มแบบเป็นทางซ้องครึ่งเป็นระนาดทุ้มครึ่ง เป็นลักษณะเรียกว่าทุ้มแบบโบราณ มีการตีเล่นจังหวะ สอดแทรกหรือหยอกล่อบ้าง ต่างจากปัจจุบัน ที่นิยมสำนวนที่มีความโลดโผน สนุกสนานเร้าใจ และมีความซับซ้อนมากยิ่งขึ้น สมัยต่อมาเป็นยุคที่ ครูพุ่ม บาปุยะวาทย์ เป็นผู้ประพันธ์และถ่ายทอดให้กับครูบุญยงค์ เกตุคง และบุญยงค์ได้ถ่ายทอดต่อกับครูบุญยงค์ เกตุคงและจนเป็นลักษณะของระนาดทุ้มเป็นที่นิยมทั้งผู้บรรเลงและผู้ฟัง อีกทั้งปัจจุบันทางระนาดทุ้มมีการพัฒนามาตามสายสำนักดนตรีต่าง ๆ อีกด้วย

ประเด็นที่ 2 ทางเดี่ยวระนาดทุ้มที่ดีจะต้องอยู่ที่ตัวผู้บรรเลงด้วยว่ามีศักยภาพมากน้อยเพียงใด สำนวนหน้าฟังทั้งในด้าน สำนวนที่มีความสัมพันธ์กันมีสำนวนแบบอนุลักษณ์ของเก่า และสำนวนที่สร้างสรรค์ใหม่ มีสำนวนทำสำนวนรับกัน แนวและเสียงต้องมีความเหมาะสม คุณภาพเสียง ความสัมพันธ์ของทำนองสำนวนกลอนทางเดี่ยว และจะต้องผ่านการกลั่นกรองจากผู้ประพันธ์เป็นอย่างดี ทางเดี่ยวระนาดทุ้มที่ดีควรมีทั้งสำนวนง่าย สำนวนยาก สำนวนที่ซ่อนเร้น อยู่ในเพลงเดียวกัน เพื่อที่จะให้เกิดการติดตามมีอารมณ์ร่วมในแต่ละเพลง และต้องมาจากผู้คิดที่มีคุณสมบัติพร้อม สำนวนสอดคล้องกับทำนองหลัก โดยองค์ประกอบหลักของทางเดี่ยวที่ดีคือ ผู้ประพันธ์ดี ผู้บรรเลงดี ผู้ฟังดี

ประเด็นที่ 3 การสร้างสรรค์ทางเดี่ยวระนาดทุ้ม ไม่นิยมทำเพลงที่มีอยู่แล้วมีผู้ประพันธ์ได้สมบูรณ์แล้ว จะทำเฉพาะเพลงที่ยังไม่มีในสายที่ถ่ายทอดมา หรือเพลงนั้นยังไม่มีใครเครื่องมือ ต้องศึกษาทำนองหลักของเพลงที่จะสร้างทาง และดูแนวทางจากเพลงที่ได้รับความนิยมมาแล้ว ในเรื่องของลักษณะบุคลิก สำเนียง ตามสมัยนิยม ให้มีลักษณะเหมาะสม และควรสัมพันธ์กับทำนองหลัก ต้องมีจุดเด่น และวางโครงสร้างและรูปแบบให้ครบถ้วน ไม่ควรมีสำนวนที่โดดเด่นทั้งเพลงเป็น ควรจะเอารูปแบบที่เป็นมาตรฐานมากที่สุด บางทีกลุ่มเสียงอาจไม่สัมพันธ์กับทำนองหลักแต่จะต้องตกถูกตกเดียวกัน และจะสัมพันธ์กันในสำนวนเดียวกันได้การสร้างสรรคทางเดี่ยวระนาดทุ้มนั้น มี

สำนวนที่คิดขึ้นใหม่และสามารถให้สำนวนของเครื่องดนตรีชนิดอื่น ๆ ได้ทุกเครื่องมือ องค์ประกอบที่สำคัญประการหนึ่งคือการขึ้นการลงจบเพลงนั้นต้องมีความน่าสนใจ แสดงถึงตัวตนของผู้ประพันธ์ และสามารถใส่สำนวนที่เป็นสำเนียงภาษาตามลักษณะเพลงได้อีกด้วย และสร้างสรรค์ได้จากทำนองเดิม เช่น โครงสร้างที่มีอยู่ นำมาพัฒนาให้ดีกว่าเดิม เปลี่ยนเสียงได้ เปลี่ยนลูกเล่นได้ และต้องดูแบบที่ครูได้ประพันธ์ไว้ในเพลงอื่น ๆ แล้วอีกด้วย

ประเด็นที่ 4 วิธีการสร้างสรรค์ทางเดี่ยวระนาดทุ้มในรูปแบบเพลงทางพื้นและในรูปแบบเพลงลูกล่อลูกชัตนั้นมีความแตกต่างกัน โดยเพลงทางพื้นนั้นเป็นเพลงเนื้อเต็ม สำนวนทางทุ้มจะเป็นลักษณะเกาะเกี่ยวไปกับทำนองหลัก มีการเล่นกับจังหวะ เล่นกับทำนอง ได้ตามความสามารถของผู้ประพันธ์ โดยให้ศึกษาจากเพลงที่ครูโบราณที่ได้ประพันธ์ขึ้นแล้วให้ศึกษาตัวอย่างที่มีอย่างทั้งสองลักษณะ ส่วนเพลงแบบลูกล่อลูกชัตนั้น ทำนองจะแบ่งเป็นพวกหน้าและพวกหลัง สามารถปรับเปลี่ยนสำนวน สอดแทรกสำนวนทุ้มเข้าไปในกลุ่มพวกหน้าหรือพวกหลังได้ตามความสามารถของผู้ประพันธ์ สำนวนรับควรไม่ซ้ำจากลูกเดิม เป็นการอวดภูมิปัญญา ถ้าเป็นการล้อกันต้องมีทางที่เหมาะสม ระนาดทุ้มสามารถใช้รูปแบบอื่นเสียง หรือใช้สำนวนทำรับกันได้

ประเด็นที่ 5 ทำนองหลักมีความสำคัญทั้งในด้าน มือฆ้อง ระดับเสียง ทิศทางของเสียง กลุ่มเสียงส่วนใหญ่เป็นกลุ่มเสียงเดียวกัน หรืออาจเปลี่ยนไปได้แต่ต้องมีความสัมพันธ์กัน แต่จะขึ้นอยู่กับความเหมาะสม สำนวนทางเดี่ยวอาจไม่ในทิศทางเดียวกับทำนองหลักก็ได้แต่จะต้องลงลูกตกเดียวกัน ขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้ประพันธ์ทั้งสิ้น

ประเด็นที่ 6 ผู้ประพันธ์ทางเดี่ยวระนาดทุ้มที่ดี จะต้องเป็นผู้มีประสบการณ์มีความรู้ความเชี่ยวชาญในการบรรเลงเป็นอย่างดี รู้จักเสียงของระนาดทุ้ม เป็นผู้มีความคิดสร้างสรรค์ จินตนาการ เป็นผู้ที่มีความรู้ศึกษาทางเดียวจากเดี่ยวจากสำนักอื่น ๆ รู้จักนำรูปแบบสำนวนกลอนมาพลิกเพลงได้ เกิดความหลากหลาย ไม่เอาสำนวนเป็นที่เอกลักษณ์ของเพลงอื่นมาใช้ซ้ำ แต่เราสามารถนำลักษณะกระสวนทำนอง จังหวะ มาประยุกต์เป็นลีลาของเราได้เป็นผู้ที่เปิดใจยอมรับทางเพลงสายอื่น ๆ เป็นผู้ที่มีวิจรรย์ญาณในการตัดสินว่าสิ่งใดควรสิ่งใดไม่ควร อาจจะนำลักษณะเด่นของสายอื่นมาผสมบ้างเล็กน้อย ยืมสำนวนของเครื่องมืออื่นบ้าง อยู่ที่ผู้ทำทางเดี่ยวว่าต้องการจะเสนออะไร และต้องอยู่ในพื้นฐานขององค์ความรู้ของหลักความเป็นระนาดทุ้ม จะต้องอยู่ในแบบแผนและจารีตที่ครูบาอาจารย์สร้างไว้ มีความซื่อสัตย์ต่อตนเองไม่เอาของผู้อื่นมาบอกว่าเป็นของตัวเอง สร้างเอกลักษณ์ของตัวเองได้

2. หลักการและแนวคิดในการสร้างสรรค์ทางเดี่ยวระนาดทุ้มแบบเพลงดำเนินทำนองทางพื้นและลูกล่อลูกชัต

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากการสัมภาษณ์ถึงหลักการและแนวคิดในการสร้างสรรค์ทางเดี่ยวระนาดทุ้มจากผู้เชี่ยวชาญ ทั้ง 5 ท่านเพื่อสังเคราะห์หาแนวคิดที่จะสามารถนำมาเป็นประโยชน์ในการดำเนินการสร้างสรรค์ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัยได้ โดยสามารถรวบรวมแนวคิดที่สามารถนำมาใช้ในการสร้างสรรค์นี้ได้ โดยแบ่งเป็น 3 กลุ่มแนวคิดดังนี้

2.1 แนวคิดที่เกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้ที่จะสร้างสรรค์ทางเดี่ยว โดยคุณสมบัติของผู้ที่จะสร้างสรรค์จะต้องมีองค์ประกอบดังนี้

1. จะต้องเป็นผู้มีประสบการณ์ มีความรู้ความเชี่ยวชาญในการบรรเลงเป็นอย่างดี 2.เป็นผู้มีความคิดสร้างสรรค์ จินตนาการ 3. เป็นผู้ที่เปิดใจยอมรับทางเพลงสายอื่น ๆ 4. เป็นผู้ที่มีวิจรรย์ญาณในการตัดสินว่าสิ่งใดควรสิ่งใดไม่ควร 5. ไม่เอาสำนวนเป็นที่เอกลักษณ์ของเพลงอื่นมาใช้ซ้ำ 6. ต้องเป็นผู้ที่อยู่ในพื้นฐานขององค์

ความรู้ของหลักความเป็นระนาดท่อม 7 .ความซื่อสัตย์ต่อตนเองไม่เอาของผู้อื่นเป็นของตัวเอง 8 .สร้างเอกลักษณ์ของตัวเองได้ 9. ศึกษาทางเดี่ยวจากเพลงเดี่ยวจากสายสำนักอื่น ๆ

2.2 แนวคิดที่เกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมก่อนการสร้างสรรค์ทางเดี่ยวระนาดท่อม โดยมีแนวคิดดังต่อไปนี้

1. ศึกษาทำนองหลักของเพลงที่จะสร้างสรรค์ทางเดี่ยว 2. ดูแนวทางจากเพลงที่ได้รับความนิยมมาแล้ว 3. การขึ้นการลงจบเพลงนั้นต้องมีความน่าสนใจ

2.3 แนวคิดที่เกี่ยวกับสำนวนกลอนระนาดท่อมในการสร้างสรรค์ทางเดี่ยวระนาดท่อม

1. สำนวนทางเดี่ยวควรมีสำนวนที่แสดงถึงตัวตนของผู้ประพันธ์
2. ทางเดี่ยวระนาดท่อมที่ดีควรมีสำนวนง่าย สำนวนที่ยาก 3. ต้องมีสำนวนที่มีความโลดโผนแสดงถึงศักยภาพและความคล่องตัวของผู้บรรเลง 4. ต้องมีสำนวนราบเรียบที่แสดงความอ่อนคลาย 5. สำนวนกลอนต้องมีความสอดคล้องกับทำนองหลัก 6. สำนวนมีลักษณะบุคลิก สำเนียง ตามสมัยนิยม 7. สำนวนสามารถเล่นหยอกล้อกับจังหวะ 8. สำนวนต้องมีความซ่อนเร้นและคมคาย 9. ต้องมีสำนวนที่เป็นจุดเด่น 10. ไม่ควรมีสำนวนที่โดดเด่นทั้งเพลง 11. งานสร้างสรรค์ต้องมีสำนวนที่คิดค้นใหม่ 12. สามารถให้สำนวนของเครื่องดนตรีชนิดอื่น ๆ มาใช้ได้ทุกเครื่องมือ 13. สามารถใส่สำนวนที่เป็นสำเนียงภาษาตามลักษณะเพลงได้ 14. สามารถนำรูปแบบสำนวนกลอนของระนาดท่อมมาพลิกแพลงใช้ได้ 15. นำสำนวนที่มีอยู่ในเพลงอื่นนำมาพัฒนา เปลี่ยนเสียงได้ เปลี่ยนลูกเล่นได้ตามความเหมาะสม 16. เพลงทางพื้นนั้นสำนวนจะมีลักษณะเกาะเกี่ยวไปกับทำนองหลัก มีการเล่นกับ จังหวะ เล่นกับทำนอง ได้ตามความสามารถของผู้ประพันธ์ 17. เพลงแบบลูกล่อลูกชัดนั้น ทำนองจะแบ่งเป็นพวกรหน้าและพวกรหลัง สามารถปรับเปลี่ยนสำนวน สอดแทรกสำนวนท่อมเข้าไปในกลุ่มพวกรหน้าหรือพวกรหลังได้ตามความสามารถของผู้ประพันธ์ 18. กลุ่มเสียงของสำนวนกลอนอาจไม่สัมพันธ์กับทำนองหลักแต่จะต้องตกถูกตลกเสียงเดียวกัน 19. ในเพลงแบบลูกล่อลูกชัดสำนวนรับควรไม่ซ้ำจากลูกเดิมและสามารถใช้รูปแบบอื่นเสียง หรือใช้สำนวนทำรับกันได้ 20. สามารถใช้โครงสร้าง ลักษณะกระสวนทำนอง กระสวนจังหวะ มาประยุกต์เป็นลีลาของตัวเองได้

3. ตรวจสอบทำนองหลัก

การตรวจสอบทำนองหลักในเพลงที่ผู้วิจัยได้นำมาสร้างสรรค์ทางเดี่ยวทั้งสองเพลงนั้นจะประกอบด้วยเพลงพราหมณ์เข้าโบสถ์ สามชั้น และเพลงแสนเสนาะสามชั้น โดยทำนองหลักสองเพลงนี้ได้ผ่านการตรวจสอบความถูกต้องจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ดุษฎี มีป้อม ผู้เชี่ยวชาญ ดนตรีไทย สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม จากนั้นผู้วิจัยจึงทำการบันทึกเป็นโน้ต เพื่อที่จะนำมาใช้ประกอบการวิเคราะห์ต่อไป

4. การสร้างสรรค์ทางเดี่ยว

4.1 แนวคิดในการสร้างสรรค์ทางเดี่ยวระนาดท่อมในรูปแบบเพลงดำเนินทำนองทางพื้นและลูกล่อลูกชัด ในเพลงพราหมณ์เข้าโบสถ์ สามชั้น เป็นเพลงดำเนินทำนองทางพื้นและเพลงแสนเสนาะ สามชั้น ในการนำเสนอบทสรุปผู้วิจัยจะหยิบยกตัวอย่างสำนวนต่าง ๆ ที่ได้จากการศึกษาแนวคิดจากผู้เชี่ยวชาญที่ปรากฏอยู่ งานสร้างสรรค์ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1) แนวคิดในการสร้างสรรค์ในประเด็นของการขึ้นการลงจบเพลงนั้นต้องมีความน่าสนใจ สำนวนต้องมีความซ่อนเร้น คมคาย ลักษณะบุคลิก สำเนียง ตามสมัยนิยม มีลักษณะของสำนวนกลอนแบบสะบัดประโยคเพื่อแสดงถึงความสง่างามและได้ความกระชับของสำนวนขึ้นต้นเพลง อยู่ในการสร้างสรรค์ทางเดี่ยวใน

จังหวะที่ 1 เที้ยวแรก เที้ยวแรก ของเพลงพราหมณ์เข้าโบสถ์ สามชั้น และการสร้างสรรค์ทางเดี่ยวท่อนที่ 1 ใน
 จังหวะที่ 1 เที้ยวแรก เพลงแสนเสนาะ สามชั้นดังสำนวนที่จะแสดงนี้
 ของเพลงพราหมณ์เข้าโบสถ์ สามชั้น

เพลงแสนเสนาะ สามชั้น

2) แนวคิดในการสร้างสรรค์ในประเด็นของ ทางเดี่ยวระนาดทุ้มที่ดีควรมีทั้งสำนวนง่าย สำนวนที่ยาก
 สำนวนกลอนสอดคล้องกับทำนองหลัก ลักษณะสำนวนกลอนที่มีความเรียบง่าย อยู่ในการสร้างสรรค์ทางเดี่ยวใน
 จังหวะที่ 2 เที้ยวแรก เที้ยวแรก แรก ใน เพลงพราหมณ์เข้าโบสถ์ สามชั้น และการสร้างสรรค์ทางเดี่ยวท่อนที่ 1 ใน
 จังหวะที่ 5 เที้ยวแรก เพลงแสนเสนาะ สามชั้น ดังสำนวนที่จะแสดงนี้

เพลงพราหมณ์เข้าโบสถ์ สามชั้น

เพลงแสนเสนาะ สามชั้น

3) แนวคิดในการสร้างสรรค์ในประเด็นของงานสร้างสรรค์ต้องมีสำนวนที่คิดขึ้นใหม่ มีจุดเด่น และวางโครงสร้างและรูปแบบให้ครบถ้วน ไม่ควรมีสำนวนที่โดดเด่นทั้งเพลง สามารถนำรูปแบบสำนวนกลอนของระนาดทุ้มมาพลิกแพลงใช้ได้ ลักษณะของสำนวนกลอนที่แสดงถึงจุดเด่นของผู้วิจัยที่ได้นำแนวคิดมาจากการพลิกแพลงมาจากสำนวนอื่น อยู่การสร้างสรรคทางเดี่ยวในจังหวะที่ 3 เทียบแรก เพลงพราหมณ์เข้าโบสถ์ สามชั้น และการสร้างสรรค์ทางเดี่ยวท่อนที่ 1 ในจังหวะที่ 3 เทียบกลับ เพลงแสนเสนาะสามชั้น ดังสำนวนที่จะแสดงนี้

เพลงพราหมณ์เข้าโบสถ์ สามชั้น

เพลงแสนเสนาะสามชั้น

4) แนวคิดในการสร้างสรรค์ในประเด็นของ งานสร้างสรรค์ต้องมีสำนวนที่คิดขึ้นใหม่ ทางเดี่ยวต้องมีสำนวนที่โดดเด่นแสดงถึงศักยภาพและความคล่องตัวของผู้บรรเลงสามารถใช้โครงสร้าง ลักษณะกระสวนทำนองกระสวนจังหวะ มาประยุกต์เป็นลีลาของตัวเองได้ สามารถนำรูปแบบสำนวนกลอนของระนาดทุ้มมาพลิกแพลงใช้ได้ อยู่ในการสร้างสรรค์ทางเดี่ยวในจังหวะที่ 7 เทียบแรก เพลงพราหมณ์เข้าโบสถ์ สามชั้น และการสร้างสรรค์ทางเดี่ยวท่อนที่ 2 ในจังหวะที่ 1 เทียบกลับ เพลงแสนเสนาะ สามชั้นดังสำนวนที่จะแสดงนี้

เพลงพราหมณ์เข้าโบสถ์ สามชั้น

เพลงแสนเสนาะ สามชั้น

129 ท่อน 2 เทียบกลับ

5) ผู้วิจัยใช้แนวคิวในการสร้างสรรค์ในประเด็นที่ว่าด้วย การสร้างสรรค์ทางเดียวนั้นกลุ่มเสียงอาจไม่สัมพันธ์กับทำนองหลักแต่จะต้องตกถูกตงเสียงเดียวกัน อยู่ในการสร้างสรรค์ทางเดียวท่อนที่ 1 ในจังหวะที่ 2 เทียบแรก เพลงแสนเสนาะ สามชั้น ดังสำนวนที่จะแสดงนี้

6) แนวคิวในการสร้างสรรค์ที่ว่าด้วย เพลงแบบลูกล่อลูกขัดนั้น ทำนองจะแบ่งเป็นพวกหน้าและพวกหลัง สามารถปรับเปลี่ยนสำนวน สอดแทรกสำนวนทุ่มเข้าไปในกลุ่มพวกหน้าหรือพวกหลังได้ตามความสามารถของผู้ประพันธ์และเป็นสำนวนที่ผู้วิจัยคิดขึ้นใหม่ อยู่ในการสร้างสรรค์ทางเดียวท่อนที่ 1 ในจังหวะที่ 4 เทียบแรก เพลงแสนเสนาะ สามชั้น ดังสำนวนที่จะแสดงนี้

7) แนวคิวในการสร้างสรรค์ในประเด็นที่ว่าด้วย งานสร้างสรรค์สามารถใส่สำนวนที่เป็นสำเนียงภาษาตามลักษณะเพลงได้ อยู่ในการสร้างสรรค์ทางเดียวจังหวะที่ 3 เทียบกลับ เพลงพราหมณ์เข้าโบสถ์ สามชั้น และท่อนที่ 2 ในจังหวะที่ 1 เทียบกลับ เพลงแสนเสนาะ สามชั้น ดังสำนวนที่จะแสดงนี้

เพลงพราหมณ์เข้าโบสถ์ สามชั้น

เพลงแสนเสนาะ สามชั้น

8) แนวคิดในการสร้างสรรค์ที่ว่าด้วย นำสำนวนที่มีอยู่ในเพลงอื่นนำมาพัฒนา เปลี่ยนเสียงได้ เปลี่ยนลูกเล่นได้ตามความเหมาะสม เพลงแบบลูกล้อลูกชัตนั้น ทำนองจะแบ่งเป็นพวกหน้าและพวกหลัง สามารถปรับเปลี่ยนสำนวน สอดแทรกสำนวนทึมเข้าไปในกลุ่มพวกหน้าหรือพวกหลังได้ตามความสามารถของผู้ประพันธ์ ในเพลงแบบลูกล้อลูกชัตสำนวนไม่ควรไม่ซ้ำจากลูกเดิมและสามารถใช้รูปแบบอื่นเสียง หรือใช้สำนวนซ้ำรับกันได้ อยู่ในการสร้างสรรค์ทางเดียวในจังหวะที่ 4 ท่อนที่ 1 เทียวกลับ เพลงแสนเสนาะ สามชั้น ดังสำนวนที่จะแสดงนี้

9) แนวคิดในการสร้างสรรค์ในประเด็นที่ว่าด้วย สำนวนทางเดียวควรมีสำนวนที่แสดงถึงตัวตนของผู้ประพันธ์ งานสร้างสรรค์ต้องมีสำนวนที่คิดขึ้นใหม่ สามารถใส่สำนวนที่เป็นสำเนียงภาษาตามลักษณะเพลงได้ การสร้างสรรค์ทางเดียวท่อนที่ 1 ในจังหวะที่ 6 เทียวกลับและท่อนที่ 2 ในจังหวะที่ 4 เทียวกลับ เพลงแสนเสนาะ สามชั้น ดังสำนวนที่จะแสดงนี้

ท่อนที่ 1 จังหวะที่ 6 เทียวกลับ

89

93

ท่อนที่ 2 จังหวะที่ 4 เทียบกลับ

153

157

3. อภิปลัยผล

การสร้างสรรคทางเตี๋ยระนาตทุ้มในรูลแบบเพลงคำเนนทำนองทางพื้นและลูกล่อลูกขัด เป็นผลงานที่จำเป้นอย่งที่จจะต้องใช้องค์ความรู้และแนวความคิดจากผู้เชี่ยวชาญด้านระนาตทุ้มที่มีชื่อเสียงหลายท่านเป็นฐาน ประกอบกับความคิดสร้างสรรค์และประสบการณ์ของผู้วิจัยประการหนึ่ง เหตุเนื่องจากการที่ระนาตทุ้มนั้นเป็นเครื่องดนตรีที่มีลักษณะและวิธีการบรรเลงที่มีความเฉพาะพิเศษกว่าเครื่องดนตรีชนิดอื่น ดังนั้นผู้ที่จะสร้างสรรคทางระนาตทุ้มที่ดี จจะต้องผ่านการฝึกฝนและเรียนรู้อย่างเป็นลำดับ โดยเริ่มจากชั้นพื้นฐานการศึกษาทำนองหลักและทำนองแปลของระนาตทุ้มรวมถึงศึกษาทำนองของเครื่องดนตรีชนิดอื่น ชั้นกลางสามารถดำเนินทำนองและแปลทำนองของระนาตทุ้มได้ ชั้นที่สาม ศึกษาเพลงเตี๋ยและสามารถบรรเลงได้ถูกต้องตามหลักและลักษณะของระนาตทุ้ม ดังคำกล่าวของอาจารย์ไชยยะ ทางมีศรี (สัมภาษณ์ 2 ก.พ. 2564) “กล่าวว่าผู้ประพันธ์ต้องมาจากพื้นฐานที่ดีพื้นฐานในที่นี้หมายถึง การเรียนดนตรีตามทักษะ 3 ชั้น ทักษะขั้นต้นผ่านแล้ว ทักษะชั้นกลางสามารถเล่น แปล แล้วก็ตกแต่งได้แล้ว ชั้นสูงก็หมายถึง ได้ทำนองเพลงเตี๋ยมาแล้วก็สามารถเตี๋ยได้ดี ผู้ประพันธ์ที่ดีผ่านทักษะ 3 ชั้นเรียนดี รับถ่ายทอดมาดี แล้วก็ถ่ายทอดออกไปได้ดี แล้วถึงจะมาเป็นผู้ประพันธ์ที่ดี” ในการดำเนินทำนองของระนาตทุ้มนั้นผู้บรรเลงสามารถหยิบยืม หรือนำสำนวนที่เป็นสำนวนของเครื่องดนตรีชนิดอื่นในวงมาใช้ในการดำเนินทำนองของตนเองได้ โดยการใช้ความสามารถและสติปัญญาของผู้บรรเลงในการนำพลิกแพลงให้เข้ากับสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ การที่มีลักษณะดังที่กล่าวมานั้น ผู้ที่จะสร้างสรรคทางระนาตทุ้มจจะต้องได้มีโอกาสเรียนในเครื่องดนตรีชนิดอื่น ๆ ด้วย ดังคำกล่าวของอาจารย์วิบูลย์ธรรม เพียรพงษ์ (สัมภาษณ์, 7 กุมภาพันธ์ 2564.) กล่าวว่า “ผู้ที่จะทำทางทุ้มต้องเรียนเยอะว่าคนอื่น และแตกฉานในเครื่องดนตรีต่างๆ” นอกจากประเด็นที่กล่าวมาแล้วนั้นผู้ที่จะสร้างสรรคทางระนาตทุ้มที่ดีจจะต้องต้องเป็นผู้มีประสบการณ์ มีความรู้ความเชี่ยวชาญในการบรรเลงเป็นอย่งดี รู้จักเสียงของระนาตทุ้ม เป็นผู้มีความคิดสร้างสรรค์ จินตนาการ เป็นผู้ที่มีความรู้ศึกษาทางเตี๋ยจากเตี๋ยจากสำนักอื่น ๆ รู้จักนำ

รูปแบบสำนวนกลอนมาพลิกแพลงได้ เกิดความหลากหลาย ไม่เอาสำนวนเป็นที่เอกลักษณ์ของเพลงอื่นมาใช้ซ้ำ แต่สามารถนำลักษณะกระสวนทำนอง จังหวะ มาประยุกต์เป็นลีลาของเราได้ เป็นผู้ที่เปิดใจยอมรับทางเพลงสายอื่น ๆ เป็นผู้ที่มีวิจารณ์ญาณในการตัดสินว่าสิ่งใดควรสิ่งใดไม่ควร อาจจะนำลักษณะเด่นของสายอื่นมาผสมบ้างเล็กน้อย ยืมสำนวนของเครื่องมืออื่นบ้าง อยู่ที่ผู้ทำทางเดี่ยวว่าต้องการจะเสนออะไร และต้องอยู่ในพื้นฐานขององค์ความรู้ของหลักความเป็นระนาตทุ้ม จะต้องอยู่ในแบบแผนและจารีตที่ครู บออาจารย์สร้างไว้ มีความซื่อสัตย์ต่อตนเองไม่เอาของผู้อื่นมาบอกว่าเป็นของตัวเอง สร้างเอกลักษณ์ของตัวเองได้

ในการสร้างสรรค์ทางเดี่ยวระนาตทุ้มในรูปแบบเพลงดำเนินทำนองทางพื้นและลูกล่อลูกชัดนั้น กระบวนการสร้างสรรค์นั้นผู้วิจัยต้องการสร้างสรรค์ให้ทางเดี่ยวมีความทันสมัยและโดดเด่นมีเอกลักษณ์ของตัวเอง โดยเป็นไปตามหลักวิชาการของระนาตทุ้ม ให้ความสำคัญกับความสัมพันธ์ระหว่างทำนองหลักและทำนองทางเดี่ยว กลวิธีที่ใช้ในการบรรเลงทางเดี่ยว ลีลาของกระสวนทำนองทางเดี่ยว การใช้มือตามลักษณะของทางเดี่ยว และส่วนที่สำคัญที่สุดของงานสร้างสรรค์คือ ผู้วิจัยได้สร้างสรรค์สำนวนเดี่ยวระนาตทุ้มชิ้นใหม่ ที่เกิดจากแนวคิดจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ และประสบการณ์ องค์ความรู้ของผู้วิจัย และองค์ความรู้ที่ได้จากกระบวนการวิจัย ซึ่งงานสร้างสรรค์ศิลป์ นำ มาพินิจพิจารณาจนเกิดเป็นจินตนาการแล้วถ่ายทอดจินตนาการเหล่านั้นให้อยู่ในทางเดี่ยวระนาตทุ้ม ดังคำกล่าวของ ณรงค์ชัย ปิฎกักรัตน์ กล่าวไว้ใน ทฤษฎีเพื่อการวิจัยและสารัตถะบทดนตรี. (2563). ว่า “การสร้างสรรคศิลป์ที่เกิดขึ้นจะมีความวิจิตรงดงามมากขึ้นเพียงใด ขึ้นอยู่กับ ภูมิรู้ของผู้เสพนอกจากนี้ผลงานศิลป์ที่เกิดขึ้นไม่ว่าจะเป็นด้านดุริยางคศิลป์ ด้านนาฏศิลป์ และด้านทัศนศิลป์จะเป็นองค์ความรู้เสมือนตัวแทนของศิลปินผู้วิจัยและเป็นตัวแทนของสังคม”

การสร้างสรรคทางเดี่ยวระนาตทุ้มในรูปแบบเพลงดำเนินทำนองทางพื้น และลูกล่อลูกชัดนั้น เพลงที่ผู้วิจัยนำมาใช้ในการสร้างสรรค์ทางเดี่ยวเป็นเพลงประเภทหน้าทับปรบไปทั้งสองเพลง เพลงพราหมณ์เข้าโบสถ์ สามชั้น เป็นเพลงที่มีลักษณะสำนวนทางพื้นทั้งหมด ถ้าพิจารณาแล้วจะเข้าองค์ประกอบของลักษณะเพลงที่จะสามารถนำมาทำทางเดี่ยวได้ง่าย ยกตัวอย่างได้จากเพลงที่มีผู้ประพันธ์ไว้แล้ว เช่น เพลงพญาโศก เพลงสารถิ เพลงสุดสงวน ต่อয়รูป นกขมิ้น เป็นต้น ซึ่งต่างจากเพลงแสนสามชั้นที่ทำนองมีการสอดแทรกสำนวนที่เป็นลักษณะแบบลูกล่อลูกชัดอยู่ด้วย จึงทำให้ในการสร้างสรรค์ทางเดี่ยวจะต้องมีวิธีการที่แตกต่างกันออกไป โดยวิธีการที่ผู้วิจัยใช้ในการสร้างสรรค์ทางเดี่ยวนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีการสร้างสรรค์สำนวนชิ้นใหม่ให้สำนวนมีความประสานกลมกลืนโดยใช้กลวิธีของลักษณะสำนวนระนาตทุ้ม ไม่ใช่สำนวนซ้ำ และใช้สำนวนที่มีลักษณะการตีเย็นเสียงเสียงเดียว ให้ส่วนของทำนองพวหน้าหรือทำนองของพวหลังครบเต็มจังหวะ ซึ่งตรงกับแนวคิดของ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ดุษฎี มีป้อม (สัมภาษณ์ , 27 ม.ค. 2564.) กล่าวไว้ว่า วิธีการทำก็เป็นเรื่องของสำนวน ถ้าลือไป สำนวนรับควรไม่ซ้ำจากลูกเดิม การทำต้องอวดภูมิปัญญา ถ้าลือกันต้องมีทางที่เหมาะสม ระนาตทุ้มอาจใช้รูปแบบยืนเสียง หรือใช้สำนวนทำรับกัน อยู่ที่การวางรูปแบบ จะอวดอะไร หรือต้องการสร้างความแปลก แต่ความแปลกต้องมีขอบเขต มีความพอดี ต้องเป็นสำนวนแบบดนตรีไทย

สรุปผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัยในครั้งนี้มีกระบวนการการสร้างสรรค์ทางเดี่ยว ดังนี้ 1.ศึกษาหลักและแนวคิดจากผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวกับการสร้างสรรค์ทางเดี่ยวระนาดทุ้ม 2. หลักการและแนวคิดในการสร้างสรรค์ทางเดี่ยวระนาดทุ้มแบบเพลงดำเนินทำนองพื้นและลูกล้อลูกขัด 3. ตรวจสอบทำนองหลัก 4.การสร้างสรรค์ทางเดี่ยว โดยผลงานสร้างสรรค์มีรูปแบบของสำนวนประกอบด้วย สำนวนที่ได้มาจากเพลงที่ได้รับความนิยมมาแล้ว สำนวนทางเดี่ยวที่มีสำนวนที่แสดงถึงตัวตนของผู้ประพันธ์ สำนวนทางเดี่ยวระนาดทุ้มที่มีทั้งสำนวนง่ายสำนวนที่ยาก สำนวนที่มีความโดดเด่นแสดงถึงศักยภาพและความคล่องตัวของผู้บรรเลง สำนวนราบเรียบที่แสดงความอ่อนคลาย สำนวนที่มีลักษณะบุคลิก สำเนียง ตามสมัยนิยม สำนวนที่เล่นหยอกล้อกับจิ้งหะ สำนวนที่มีความข่อนเร้นและคมคายมีจุดเด่น สำนวนที่กลุ่มเสียงไม่สัมพันธ์กับทำนองหลักแต่จะต้องตกถูกตึกเสียงเดียวกัน สำนวนที่สร้างสรรค์ชิ้นใหม่ สำนวนที่เป็นสำเนียงภาษาตามลักษณะเพลง สำนวนที่นำรูปแบบสำนวนกลอนของระนาดทุ้มมาพลิกแพลงใช้ นำสำนวนที่มีอยู่ในเพลงอื่นนำมาพัฒนาโดยการเปลี่ยนเสียง เปลี่ยนลูกเล่นตามความเหมาะสม มีการเล่นกับจิ้งหะ เล่นกับทำนอง ทั้งนี้การสร้างสรรค์ทางเดี่ยวระนาดทุ้มให้มีคุณภาพต้องขึ้นอยู่กับพื้นฐานความรู้และประสบการณ์ของผู้สร้างสรรค์ประกอบกันด้วย

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบพระคุณสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ในการสนับสนุนทุนวิจัยสร้างสรรค์ในครั้งนี้ ขอบพระคุณฝ่ายวิจัยและนวัตกรรมสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ที่อำนวยความสะดวกและประสานงานกับผู้วิจัยเป็นอย่างดี จนทำให้งานวิจัยสำเร็จไปได้ด้วยดี ขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ดุขฎี มีป้อม ที่ปรึกษาโครงการ ในการให้คำปรึกษาต่าง ๆ จนทำให้งานวิจัยสำเร็จได้ด้วยดี ตลอดจนบุคคลต่างๆ ที่ได้เอื้อนามที่ทำให้งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

รายการอ้างอิง

- ณรงค์ชัย ปิฎกรัษต์. (2563). *ทฤษฎีเพื่อการวิจัยและสารัตถะบทดนตรี*. ลพบุรี : โรงพิมพ์นาฏดุริยางค์.
ไชยยะ ทางมีศรี. สัมภาษณ์. 7 มีนาคม 2564.
ดุขฎี มีป้อม. ผู้เชี่ยวชาญดนตรีไทย สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม. สัมภาษณ์. 2564.
บุญสร้าง เรืองนนท์. สัมภาษณ์, 7 มีนาคม 2564.

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้งานแพลตฟอร์มทินเดอร์ (Tinder)
ของผู้บริโภคกลุ่ม Millennials ในประเทศไทย
Factors Affecting the Decision to Use Tinder Platform
of Millennials Generation in Thailand

ทัชชกร สัมมะสุต^{1*} จารุพร ตั้งพัฒนกิจ²

Touchakorn Sammasut^{1*} Jaruporn Tangpattanakit²

^{1,2}คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตศรีราชา

Faculty of Management Sciences, Kasetsart University Sriracha Campus

*Corresponding author; E-mail: tangpattanakitj@gmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้งานแพลตฟอร์มทินเดอร์ (Tinder) ของผู้บริโภคกลุ่ม Millennials ในประเทศไทย โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบค่าความเชื่อมั่นและความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ซึ่งเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริโภคออนไลน์ที่ใช้งานหรือเคยใช้งานแพลตฟอร์มทินเดอร์ อายุ 18-35 ปี จำนวน 400 คน การวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีวิเคราะห์ด้วยค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความคลาดเคลื่อน การวิเคราะห์ความแปรปรวน และการตรวจสอบความสอดคล้องของแบบจำลองการตัดสินใจใช้งานแพลตฟอร์มทินเดอร์ ด้วยการวิเคราะห์เส้นทางและทดสอบสมมติฐานด้วยการถดถอยพหุคูณ

ผลจากการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้งานแพลตฟอร์มทินเดอร์ ของผู้บริโภคกลุ่ม Millennials ในประเทศไทย มีจำนวนทั้งสิ้น 3 ปัจจัย โดยเรียงความสัมพันธ์จากลำดับมากไปหาน้อย พบว่าปัจจัยด้านการรับรู้ความง่ายในการใช้งาน (Perceived Ease Of Used) ปัจจัยด้านความคาดหวัง (Expectancy) และปัจจัยด้านปฏิสัมพันธ์ (Interaction) ตามลำดับ ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้งานแพลตฟอร์มทินเดอร์ ของผู้บริโภคกลุ่ม Millennials ในประเทศไทย

จากผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นว่า ผู้ประกอบการควรให้ความสำคัญในการทำการสื่อสารแบบการบอกต่อ (Word of Mouth) ให้มากขึ้นเพื่อให้เกิดกระแสให้ผู้บริโภครับรู้และเข้าถึงแพลตฟอร์มทินเดอร์เพิ่มมากยิ่งขึ้น

คำสำคัญ: ทินเดอร์, การตัดสินใจใช้งาน, ผู้บริโภคกลุ่มมิลเลนเนียล

ABSTRACT

This research focuses on quantitative analysis and aims to explore the education factors affecting the decision to use Tinder platform of the Millennial generation in Thailand.. The data for this study were collected through questionnaires, which underwent testing for reliability and the Index of Item Objective Congruence (IOC). The sample consisted of 400 online consumers, aged 18-35, who have either used or are currently using the Tinder platform. The collected data were analyzed using mean, frequency, percentage, and standard deviation (SD). Additionally, statistical error coefficient, analysis of variance, simulated scenario-based consistency checks, and multiple regression were employed to test hypotheses and validate the decision model of Tinder platform users.

The research findings indicate that several factors significantly influence the decision to use the Tinder platform among the Millennial generation in Thailand. These factors, ranked from highest to lowest, include Perceived Ease of Use (PEOU), Expectancy, and Interaction. Based on the research results, it is recommended that entrepreneurs place greater emphasis on word-of-mouth communication to increase awareness and usage of the Tinder platform among consumers. This will help create a trend and encourage more individuals to access and engage with the platform.

Keywords: Tinder, Decision to Use, Millennials

บทนำ

ในสังคมในปัจจุบันมีปฏิสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดกันน้อยลงซึ่งอาจทำให้บุคคลประสบกับปัญหาและความกดดันจากการสร้างความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นจนก่อให้เกิดเป็นความเหงาได้ (Sunjay, Pontanya, & Thongpibul, 2019) ซึ่งความเหงา เป็นหนึ่งอาการที่เกิดจากความรู้สึก สามารถเกิดขึ้นได้เนื่องจากความไม่พอใจ หรือความรู้สึกขาดในความสัมพันธ์กับคนใกล้ชิด โดยความเหงาสามารถรับรู้ได้เมื่ออยู่เพียงคนเดียวหรืออยู่ร่วมกันเป็นกลุ่มกับบุคคลอื่น (Russell, Peplau & Cutrona, 1980) ดังนั้น ผู้ที่มีความเหงาส่วนใหญ่จะเลือกใช้สื่อสังคมออนไลน์เพื่อช่วยจัดการกับความเหงา (Kongarchapatarata et al., 2018) ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ความเหงาส่งผลให้ผู้คนในสังคมเล็งเห็นความสำคัญของสื่อสังคมออนไลน์ เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่สามารถสร้างความพึงพอใจในด้านการแสดงความคิดเห็น ความรู้สึกนึกคิด รวมถึงสามารถหาบทสนทนาพูดคุยได้ง่าย และสร้างความพึงพอใจได้มากกว่าในโลกความเป็นจริง นอกจากนี้การใช้สื่อสังคมออนไลน์ในการสื่อสาร อาจมีสาเหตุจากการขาดทักษะทางสังคม หรือความสะดวกสบายและความง่ายในการสื่อสาร (Bonetti, Campbell & Gilmore, (2010)

จากข้อมูลข้างต้นการใช้สื่อสังคมออนไลน์ในการสื่อสาร ซึ่งเป็นตัวช่วยในการสร้างปฏิสัมพันธ์กับคนในสังคม แพลตฟอร์มที่เกี่ยวกับการหาคู่ออนไลน์นั้นเป็นอีกหนึ่งบทบาทที่ได้ให้ผู้คนได้พบปะพูดคุยกัน และเปิดโอกาสให้กับตนเองในการที่จะเข้าไปทำความรู้จัก สร้างความสัมพันธ์กับผู้ที่มีความสนใจคล้ายคลึงกัน โดยอัตราการเข้าใช้งานแพลตฟอร์มเพื่อหาคู่มีการเติบโตขึ้น 19% เปรียบเทียบจากปี 2562 และ 2563 ในช่วงของไตรมาสที่ 4

อย่างเช่น แพลตฟอร์มทินเดอร์ ที่ได้รับการให้ความสนใจลำดับต้น ๆ ของแพลตฟอร์มเกี่ยวกับการหาคู่ (Global WebIndex, 2021)

โดยแนวโน้มในการใช้งานแพลตฟอร์มทินเดอร์ในประเทศไทยที่มากขึ้น ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจใช้งานแพลตฟอร์มทินเดอร์กับกลุ่มผู้บริโภค Millennials เนื่องจากเป็นกลุ่มที่มีความเชื่อที่ตรงกันข้ามกับคนในยุคก่อนหน้าว่าไม่มีความสัมพันธ์ที่ลึกซึ้ง หรือมีความจริงจังบนโลกออนไลน์ เพราะมีถึง 56% ที่มีความเชื่อว่าจะสามารถพบกับเพื่อนดี ๆ หรือความรัก ผ่านแพลตฟอร์มหาคู่ต่าง ๆ และยังเชื่อว่าแพลตฟอร์มเกี่ยวกับการหาคู่เป็นสื่อกลางที่ทำให้สามารถพบเจอผู้คนที่ดี ได้จากทั่วโลกเพียงแค่ปลายนิ้ว โดยคนกลุ่มนี้มีการใช้งานแพลตฟอร์มทินเดอร์สูงมากที่สุด (Kasemsahasin, 2018)

ดังนั้นคณะผู้วิจัยจึงทำวิจัยครั้งนี้มาเพื่อมุ่งเน้นให้เข้าใจเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้งานแพลตฟอร์มทินเดอร์ของผู้บริโภคกลุ่ม Millennials ในประเทศไทย ซึ่งจะเป็นประโยชน์สำหรับผู้ประกอบการในการทำธุรกิจ และนำไปเลือกใช้เครื่องมือทางการตลาดที่เหมาะสม หรือนำไปพัฒนาการใช้งานของแพลตฟอร์ม เพื่อที่จะตอบโจทย์ความต้องการของผู้ใช้งาน และสามารถสร้างความสนใจให้กับผู้บริโภคได้เพิ่มมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาปัจจัยด้านความเหงา ปัจจัยด้านปฏิสัมพันธ์ ปัจจัยด้านความคาดหวัง ปัจจัยด้านการบอกต่อ ปัจจัยด้านการรับรู้ความง่ายในการใช้งาน ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้งานแพลตฟอร์มทินเดอร์

ทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความเหงา (Loneliness)

ความเหงา (Loneliness) เป็นความไม่สบายใจที่เกิดจากการตอบสนองทางด้านอารมณ์ ความรู้สึกหรือประสบการณ์ของบุคคลหนึ่ง ที่สามารถเกิดขึ้นได้เมื่อเกิดความไม่พึงพอใจหรือรู้สึกขาดในความสัมพันธ์ รวมไปถึงเกิดความต้องการในสิ่งต่าง ๆ รวมทั้งเป็นอารมณ์หรือความรู้สึกที่เกิดขึ้นจากการขาดความสัมพันธ์ที่ตนเองพึงพอใจหรือขาดความสัมพันธ์ทางสังคม การจะจัดหรือลดทอนความเหงาสามารถทำได้โดยการมองหาความสัมพันธ์ตนเองพึงพอใจ (Russell, Peplau & Cutrona, 1980) นอกจากนี้คนที่มีความเหงามากให้ความสำคัญกับการใช้สื่อสังคม (Bonetti, Campbell & Gilmore, 2010) อย่างแพลตฟอร์มหาคู่เช่น ทินเดอร์ (Coduto, Lee-Won & Baek, 2020) เนื่องจากเป็นอีกทางเลือกที่เปิดโอกาสให้คนมีส่วนร่วมในการเข้าสังคมและเป็นพื้นที่ในการสร้างความสัมพันธ์ในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อช่วยในการลดความเหงา (Marston et al., 2020)

H1: ปัจจัยด้านความเหงา (Loneliness) ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้งานแพลตฟอร์มทินเดอร์

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับด้านปฏิสัมพันธ์ (Interaction)

ปฏิสัมพันธ์ คือ การโต้ตอบหรือการกระทำสิ่งนั้นอยู่ ซึ่งการกระทำนั้นจะทำงานร่วมกันหรือเรียกว่าทำกิจกรรมร่วมกันกับสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือหลาย ๆ สิ่ง (Buoboos, 2015) ให้อีกฝ่ายได้รับรู้ เข้าใจ ส่งผลให้เกิดความรู้สึกหรืออารมณ์ระหว่างกัน ดังนั้นการสร้างปฏิสัมพันธ์กับฝ่ายตรงข้ามจึงเป็นเรื่องสำคัญ มนุษย์มีความต้องการพึ่งพาอาศัยกัน พัฒนาใกล้ชิด ซึ่งทำให้เกิดความพึงพอใจต่อกับอีกฝ่ายเพื่อที่จะสานความสัมพันธ์ต่อไปในอนาคต (Erikson, 1902; Freud, 2002) ในปัจจุบันสังคมมีการเปลี่ยนแปลงอย่างมากในเรื่องของการสื่อสาร และนิยมใช้การสื่อสารเป็นสื่อในการสร้างปฏิสัมพันธ์ (Global WebIndex, 2021) เป็นการเปิดโอกาสให้โต้ตอบ ใกล้ชิด และเกิดความพึงพอใจต่อ

กัน รวมถึงความสะดวกในการสื่อสารทำให้การสร้างปฏิสัมพันธ์ผ่านสื่อสังคมออนไลน์เป็นที่นิยมอย่างมาก (Chaikhunpol, 2017)

H2: ปัจจัยด้านปฏิสัมพันธ์ (Interaction) ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้งานแพลตฟอร์มทินเดอร์

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความคาดหวัง (Expectancy)

ทฤษฎีความคาดหวัง เป็นทฤษฎีเชิงกระบวนการที่ทุกคนมีแรงจูงใจที่จะทำบางสิ่งบางอย่างเพื่อผลลัพธ์ที่ตนเองต้องการหรือตั้งเป้าหมายไว้ (Tolman & Honzik, 1930) และได้ต่อยอดเป็นทฤษฎีแรงจูงใจของ Vroom ในปี 1964 ได้นำเสนอว่า “ผู้คนมักเลือกปฏิบัติอย่างมีสติ โดยอาศัยการรับรู้ เจตคติ และความเชื่อที่เกิดจากความต้องการของพวกเขาที่พยายามเพิ่มพูนความสุขและหลีกเลี่ยงความเจ็บปวด” ดังนั้นความปรารถนานั้นต้องเพียงพอต่อความต้องการที่จะทำให้ความพยายามนั้นคุ้มค่า (Lawler, Porter & Vroom, 2009) แล้วความคาดหวังของบุคคลแต่ละคนนั้นมีในระดับที่ไม่เท่ากัน สภาพที่จะส่งเสริมให้ความคาดหวังประสบความสำเร็จนั้นขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายๆ อย่างแต่ที่สำคัญที่สุดคือ ระดับความต้องการของบุคคลและประโยชน์ที่จะได้รับเมื่อความคาดหวังนั้นสำเร็จ (Chanem & Chanem, 1986)

H3: ปัจจัยด้านความคาดหวัง (Expectancy) ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้งานแพลตฟอร์มทินเดอร์

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการสื่อสารแบบการบอกต่อ (Word of Mouth Communication)

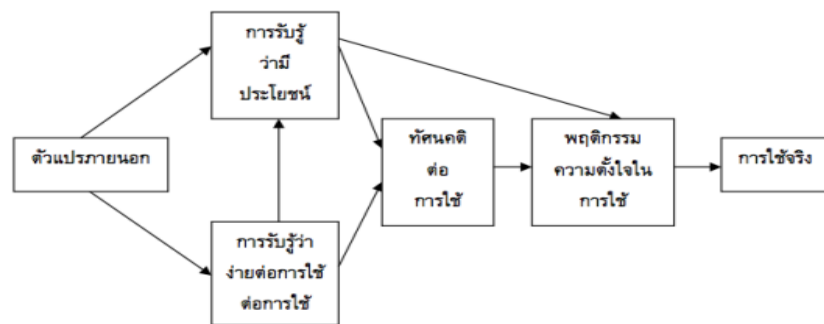
การสื่อสารแบบการบอกต่อ (Word of Mouth: WOM) คือ การสื่อสาร ให้คำแนะนำ แบ่งปันหรือบอกต่อถึงความรู้และเนื้อหาเกี่ยวกับสินค้าและบริการ ที่ได้จากประสบการณ์โดยตรงจากผู้บริโภคที่มีการใช้ผลิตภัณฑ์ไปสู่ผู้บริโภครายอื่น ๆ (Samerjai, 2006) ส่วน Santiro (2017) กล่าวว่า การสื่อสารแบบการบอกต่อนั้นเป็นการสื่อสารข้อมูลแบบไม่เป็นทางการ เกิดจากการที่ผู้บริโภคมีการใช้ผลิตภัณฑ์แล้วเกิดความพึงพอใจจึงส่งผลให้เกิดการบอกต่อไปสู่อีกบุคคลหนึ่งและเกิดเป็นวงกว้าง ซึ่งเป็นการกระจายข่าวสารที่รวดเร็วและมีทั้งการบอกต่อเชิงบวกและเชิงลบ ทางด้าน Kotler & Keller (2012) ได้แบ่งลักษณะเฉพาะของการตลาดแบบการบอกต่อออกเป็น 3 ข้อ ได้แก่ 1) ผู้มีอิทธิพล (Influential) ผู้บริโภคส่วนมากจะมีความเชื่อและไวใจบุคคลที่รู้จัก 2) ช่าวบุคคล (Personal) การสนทนาจะสะท้อนถึงข้อเท็จจริง ความคิดเห็นและประสบการณ์ส่วนบุคคลได้ดีมากขึ้น และ 3) ช่วงเวลาที่เหมาะสม (Timely) เกิดขึ้นเมื่อบุคคลมีความต้องการสินค้าและบริการนั้น ๆ

H4: ปัจจัยด้านการบอกต่อ (Word of Mouth) ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้งานแพลตฟอร์มทินเดอร์

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการรับรู้ความง่ายในการใช้งาน (Perceived Ease of Used: PEOU)

การรับรู้ความง่ายในการใช้งาน (Perceived Ease Of Used: PEOU) คือตัวแปรหลักของแบบจำลองการยอมรับเทคโนโลยี (Technology Acceptance Model TAM) คิดค้นโดย Davis, Bagozzi & Warshaw (1989) หมายถึง การที่ผู้บริโภคยอมรับถึงการใช้งานแพลตฟอร์มว่าเป็นระบบที่สามารถเรียนรู้ง่าย เข้าใจง่าย ปราศจากความซับซ้อน ปราศจากความพยายาม (Free of Effort) อย่างมากในการใช้งาน รวมถึงการแนะนำให้ข้อมูลเบื้องต้นแก่ผู้ใช้งาน ให้ได้เข้าใจระบบแบบไม่ยุ่งยาก โดยความหมายของการรับรู้ความง่ายสอดคล้องกับคำนิยามของคำว่า ง่าย และ ไร้ซึ่งความยากและความพยายาม (Davis, Bagozzi & Warshaw, 1989) หรืออีกความหมายหนึ่งคือ ผู้ใช้งานไว้วางใจเทคโนโลยี นำมาประยุกต์นั้น รู้สึกถึงความง่ายของการใช้งาน หากเทคโนโลยีใดสามารถใช้งานได้ง่ายและไม่ซับซ้อน ก็จะส่งผลต่อการยอมรับเทคโนโลยีนั้นได้ง่ายขึ้น (Teo, Lim & Lai, 1999)

การรับรู้ความง่ายในการใช้งานมักถูกคาดหวังจากผู้ใช้งานเทคโนโลยี ซึ่งจะมีความคิดเห็นต่อระบบ ว่าต้องมีความง่าย ถึงแม้จะใช้แค่เพียงครั้งแรก และไม่จำเป็นต้องใช้งานจนเคยชินก็สามารถใช้งานได้คล่องแคล่ว หรือก็คือเป็นเทคโนโลยีที่ใช้งานสะดวก ไม่ซับซ้อน จะมีอิทธิพลถึงการยอมรับจากผู้ใช้งานจริง (Yampairor, 2016) ทั้งนี้ Venkatesh & Davis (2000) ได้ศึกษาถึงการยอมรับถึงความสะดวกต่อการใช้งานนั้นจะเป็นตัวบ่งชี้ถึงทัศนคติในการใช้งานหรือก็คือการประเมินความพึงพอใจของตัวคนใช้งานที่มีถึงเทคโนโลยี ซึ่งความคิดเห็นและการรับรู้ประโยชน์ที่ได้รับ (Perceived usefulness หรือ PU) คือตัวแปรหนึ่งโดยมีอิทธิพลไปยังความเต็มใจในการใช้งานหรือการคล้อยตามในการใช้งานนวัตกรรมนั้น ๆ โดย Amaro & Duarte (2015) ได้ค้นคว้าและปรับปรุงการรับรู้ประโยชน์จากแบบจำลองการยอมรับเทคโนโลยี (Technology Acceptance Model TAM) เพื่อเป็นประโยชน์ให้ผู้ใช้ในด้านบริการบริโภคสินค้าหรือบริการออนไลน์ ซึ่งหมายถึงการรับรู้ของผู้ใช้ที่เห็นว่า เทคโนโลยีนั้นมีประโยชน์แก่ตัวเองจากการใช้งานจริง โดยโมเดลของ TAM ถือว่าการรับรู้ประโยชน์เป็นตัวแปรสำคัญที่ส่งผลต่ออำนาจการตัดสินใจใช้งาน จากการรับรู้ว่าง่ายต่อการใช้งานแล้วจึงจะไปถึงการยอมรับ (Adoption) หรือจงใจที่เลือกใช้และการใช้งานเทคโนโลยี (Usage) โดยการรับรู้ประโยชน์มีผลโดยตรงถึงพฤติกรรมยอมรับ อีกทั้งการรับรู้ประโยชน์มีอิทธิพลทางอ้อมถึงการใช้ โดยผ่านพฤติกรรมยอมรับ (Agarwal & Prasad, 1999)

ภาพที่ 1 แบบจำลองการยอมรับเทคโนโลยี

ที่มา: Davis, Bagozzi & Warshaw (1989)

H5: ปัจจัยด้านการรับรู้ความง่ายในการใช้งาน (Perceived Ease of Used: PEOU) ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้งานแพลตฟอร์มทินเดอร์

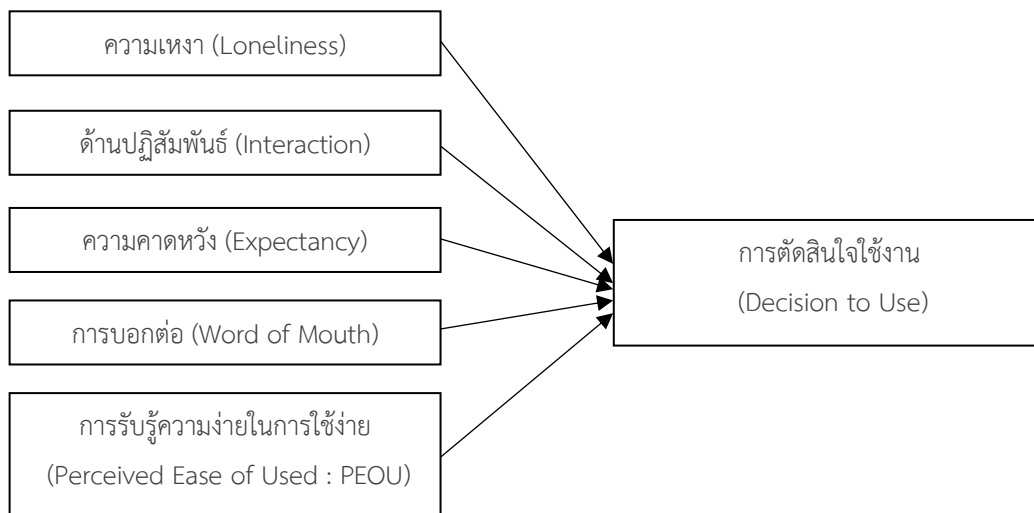
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับผู้บริโภคกลุ่มมิลเลนเนียล (Millennials)

ผู้บริโภคกลุ่มมิลเลนเนียล (Millennials) คือ กลุ่มคนที่เกิดในปี พ.ศ. 2529-2546 มีอายุระหว่าง 18-35 ปี และคนกลุ่มนี้เติบโตในช่วงที่เศรษฐกิจกับเทคโนโลยีมีการพัฒนาที่เจริญก้าวหน้า (Serres, 2018) ทำให้คนกลุ่มนี้จะให้ความสนใจกับเทคโนโลยีโดยเฉพาะการสื่อสารผ่านสังคมออนไลน์ (Egencia, 2013) และมีพฤติกรรมที่สามารถรับมือกับการเปลี่ยนแปลงเป็นอย่างดี มีความเป็นสากล เปิดรับวัฒนธรรมต่างชาติ มีความเป็นตัวของตัวเองสูง ชอบปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ชอบความสะดวกสบายและคนกลุ่มนี้จะมีความโดดเด่นแล้วความเหงาสูงกว่าคนกลุ่มอื่น จะมีวิถีแก๊งค์คือการใช้สื่อสังคมออนไลน์มากยิ่งขึ้น เช่น ไลน์ (Line), เฟสบุ๊ก (Facebook), ทวิตเตอร์ (Twitter) รวมไปถึงแพลตฟอร์มที่เกี่ยวกับการหาคู่ เช่น ทินเดอร์ (Tinder) เป็นต้น (Kongarchapatara et al., 2018) และใช้งานอินเทอร์เน็ตมากที่สุดในปี 2561 (Electronic Transactions Development Agency, 2019)

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการตัดสินใจใช้บริการ (Decision to Use)

Simon (1960) ได้อธิบายเกี่ยวกับการตัดสินใจ (Decision Making) ว่าเป็นขั้นตอนในการพิจารณาจากหลายทางเลือกให้เหลือเพียงทางเลือกเดียว หรือคือการหาโอกาสในการตัดสินใจทางเลือกที่เป็นไปได้ในทางเลือกที่มีทั้งหมด โดยเลือกแนวทางปฏิบัติหรือการกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งผ่านขั้นตอนการคิดอย่างมีเหตุมีผล เพื่อใช้ในการเลือกแนวทางที่ถูกต้องเหมาะสมกับสถานการณ์ ทรัพยากรที่มี และบุคคล (Phiharn, 2016) เพื่อนำไปสู่เป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่วางไว้ ซึ่งมักเกี่ยวข้องกับปัญหาต่าง ๆ ที่ซับซ้อน และจะตามมาด้วยวิธีการแก้ปัญหาที่มากกว่าหนึ่งทางหรือก็คือทางเลือกเสมอ (Bangmo, 2005)

การตัดสินใจใช้บริการ เป็นกระบวนการหรือขั้นตอนที่ผู้บริโภคใช้ในการเลือกใช้งาน ซึ่งวิเคราะห์จากการตัดสินใจร่วมกับความรู้สึกนึกคิดและการรับรู้เทคโนโลยีต่าง ๆ (Schiffman & Kanuk, 1994) ซึ่งโดยปกติแล้วผู้บริโภคจะรับรู้ความต้องการหรือปัญหาของตนเอง แล้วหาข้อมูลต่าง ๆ เพื่อใช้ประเมินทางเลือกในการที่จะตัดสินใจใช้บริการอย่างใดอย่างหนึ่ง (Sittipokin, 2012) การที่ผู้บริโภคเลือกใช้งานแพลตฟอร์มทินเดอร์ เนื่องจากสามารถช่วยแก้ไขปัญหาที่ผู้บริโภคพบเจออยู่ได้ โดยมีการพิจารณาจากความต้องการของตัวเอง การรับรู้ในเทคโนโลยี การค้นหาข้อมูลเพิ่มเติม หรือการพิจารณาจากประสบการณ์ในอดีต ทั้งหมดนี้เป็นปัจจัยที่นำมาพิจารณาเพื่อตัดสินใจใช้งานแพลตฟอร์มทินเดอร์

ภาพที่ 2 กรอบแนวความคิดงานวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรเป็นผู้บริโภคกลุ่ม Millennials ในประเทศไทยที่มีการใช้งานแพลตฟอร์มทินเดอร์ (Tinder) ในช่วงอายุ 18-35 ปี โดยขนาดของกลุ่มตัวอย่างนี้ ผู้ศึกษาวิจัยไม่ทราบข้อมูลของสัดส่วนและจำนวนประชากรแท้จริง ดังนั้นได้เลือกใช้สูตรการคำนวณของ Cochran (1977) ในการคำนวณกลุ่มตัวอย่าง จนได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างได้ โดยมีจำนวนตั้งแต่ 385 คนขึ้นไป ในการประเมินค่าร้อยละ โดยมีความผิดพลาดของข้อมูล ไม่เกิน ± 5 ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ทั้งนี้ผู้วิจัยได้มีการสำรองข้อมูลแบบสอบถามเพิ่มอีกจำนวน 15 ฉบับ รวมทั้งหมดเป็น 400 ฉบับ เพื่อลดค่าความคลาดเคลื่อนที่เกิดขึ้นในการวิเคราะห์ข้อมูลของกลุ่มตัวอย่าง โดยมีการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่ม Millennials ที่ใช้งานหรือเคยใช้งานแพลตฟอร์มทินเดอร์ (Tinder) และใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบไม่อาศัยทฤษฎีความน่าจะเป็น (Non-probability Sampling Technique) ซึ่งอาจจะพิจารณาด้วยดุลพินิจของผู้วิจัยเอง โดยกระบวนการในการสุ่มตัวอย่างเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) สามารถกำหนดรูปแบบของกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการศึกษาและสามารถให้ข้อมูลสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของงานวิจัย ซึ่งกลุ่มตัวอย่างจะต้องเคยใช้แพลตฟอร์มทินเดอร์ และเป็นผู้ใช้บริโคมกลุ่มมิลลิเนียน (Millennials) ทำให้ทราบถึงวัตถุประสงค์ที่สอดคล้องกับงานวิจัยในระยะเวลาที่รวดเร็วและสะดวกมากขึ้น (Karnjanavasri, Srisukho & Pittayanont, 1992)

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษางานวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความน่าเชื่อถือและความถูกต้องของข้อคำถามแล้ว จากนั้นจึงนำแบบสอบถามมาตรวจสอบค่าความเที่ยงตรง Index of Item- Objective Congruence: IOC จากอาจารย์ที่ชำนาญการในการจัดทำเล่มงานวิจัย 3 ท่านขึ้นไป โดยมีค่า IOC ตั้งแต่ 0.6667 ไปจน 1.0 ในทุกข้อคำถาม จึงพบว่าคำถามที่ผู้วิจัยใช้ในแบบสอบถามนั้นสามารถใช้งานได้ จากนั้นจึงนำแบบสอบถามที่ผ่านการทดสอบ IOC แล้วไปทดลอง (Pilot Test) กับกลุ่มตัวอย่าง 30 คน นำแบบสอบถามมาวัดความเชื่อมั่น (Reliability) ผ่านโปรแกรมประมวลผล จนได้ค่าตามตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 ค่าความเชื่อมั่นในแบบสอบถามด้วยวิธี Cronbach's Alpha

ตัวแปร	จำนวนคำถาม (ข้อ)	Cronbach's Alpha
1. ปัจจัยด้านความเหงา (Loneliness)	8 ข้อ	0.760
2. ปัจจัยด้านปฏิสัมพันธ์ (Interaction)	7 ข้อ	0.802
3. ปัจจัยด้านความคาดหวัง (Expectancy)	7 ข้อ	0.784
4. ปัจจัยด้านการบอกต่อ (Word of Mouth)	6 ข้อ	0.788
5. ปัจจัยด้านการรับรู้ความง่ายในการใช้งาน (Perceived Ease of Used: PEOU)	5 ข้อ	0.833
6. การตัดสินใจใช้งานแพลตฟอร์มทินเดอร์ (Tinder)	8 ข้อ	0.802

การวิเคราะห์ข้อมูลและทดสอบสมมติฐาน

1. สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) เพื่อให้เกิดความเข้าใจถึงข้อมูลที่ได้รวบรวมมา สถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ที่จะใช้วัดข้อมูลในตอนต้นที่ 1 คือคำถามเกี่ยวข้องกับข้อมูลส่วนบุคคล ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และ ค่าเฉลี่ย (Mean) ใช้วัดข้อมูลในตอนต้นที่ 2 และ 3 ของแบบสอบถาม ซึ่งแสดงถึงระดับความคิดเห็นของตัวแปรต่าง ๆ ที่ใช้ในงานวิจัย

2. สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistic) โดยมีสถิติที่ใช้ในการคำนวณ คือ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) มาหาค่าความสัมพันธ์คั่นกลางตัวแปรแต่ละตัวว่ามีอิสระกันหรือไม่ (Wongrattana, 2001)

การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis: MRA) คือ วิธีศึกษาความสัมพันธ์เชิงเส้นคั่นกลางตัวแปรต้น (Independent Variable) มากกว่า 1 ตัวแปร กับตัวแปรตาม (Dependent Variable) โดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลในเชิงสถิติ

ผลการวิจัย

1) ปัจจัยข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคลและพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจใช้งานแพลตฟอร์มทินเดอร์ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่างกลุ่ม Millennials จำนวน 400 คน พบว่ามีสัดส่วนเพศหญิงที่มากกว่าเพศชาย จำนวน 216 คน คิดเป็นร้อยละ 54 ที่มีอายุตั้งแต่ 18-35 ปี และสถานภาพโสดมากกว่ามีแฟนแล้ว มีจำนวน 308 คน คิดเป็นร้อยละ 77 ส่วนใหญ่เป็นนักเรียน/นักศึกษา จำนวน 292 คน คิดเป็นร้อยละ 73 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนน้อยกว่า 10,000 บาท จำนวน 205 คน ร้อยละ 51.2 มีความถี่ในการใช้งานแพลตฟอร์มทินเดอร์ 1-3 วันต่อสัปดาห์ จำนวน 225 คน คิดเป็นร้อยละ 56.25 มีความถี่ในการใช้งาน ช่วงเวลา 18.01-22.00 น. จำนวน 175 คน คิดเป็นร้อยละ 43.8 โดยมีพฤติกรรมตัดสินใจใช้งานแพลตฟอร์มทินเดอร์ พบว่าส่วนใหญ่ตัดสินใจใช้งานแพลตฟอร์มทินเดอร์เพื่อหาเพื่อนและมิตรภาพ โดยความถี่ในการใช้งานแพลตฟอร์มทินเดอร์ต่อสัปดาห์อยู่ที่ 1-3 วัน และเข้าใช้งานน้อยกว่า 1 ชั่วโมงต่อครั้ง

2) ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นโดยรวม

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นโดยรวม

Variable	\bar{X}	S.D.	Interpretation
ด้านความเหงา (Loneliness)	3.270	1.145	เห็นด้วยระดับปานกลาง
ด้านปฏิสัมพันธ์ (Interaction)	3.365	1.004	เห็นด้วยระดับปานกลาง
ด้านความคาดหวัง (Expectancy)	3.597	1.004	เห็นด้วยระดับมาก
ด้านการบอกต่อ (Word of Mouth)	3.451	1.006	เห็นด้วยระดับมาก
ด้านการรับรู้ความง่ายในการใช้งาน (Perceived Ease of Used)	3.730	0.889	เห็นด้วยระดับมาก

3) ผลวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรความสัมพันธ์ระหว่างด้านความเหงา ด้านปฏิสัมพันธ์ ด้านความคาดหวัง ด้านการบอกต่อ และด้านการรับรู้ความง่ายในการใช้งานที่ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้งานแพลตฟอร์มทินเดอร์ของผู้บริโภคกลุ่ม Millennials ในประเทศไทย

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

	LLN	ITR	EPT	WOM	PEOU	DCS1
LLN	1					
ITR	.502**	1				
EPT	.441**	.587**	1			
WOM	.348**	.484**	.523**	1		
PEOU	.344**	.505**	.565**	.573**	1	
DCS	.391**	.524**	.564**	.508**	.678**	1

** ระดับนัยสำคัญที่ระดับ 0.01

หมายเหตุ: LLN = ด้านความเหงา; ITR = ด้านปฏิสัมพันธ์; EPT = ความคาดหวัง; WOM = ด้านการบอกต่อ;

PEOU = การรับรู้ความง่ายในการใช้งาน; DCS = การตัดสินใจใช้งาน

จากตารางที่ 3 แสดงตาราง Correlations แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างด้านความเหงา ด้านปฏิสัมพันธ์ ด้านความคาดหวัง ด้านการบอกต่อ และด้านการรับรู้ความง่ายในการทำงานที่ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้งานแพลตฟอร์มทีนเตอร์ของผู้บริโภคกลุ่ม Millennials ในประเทศไทย

ก่อนการนำตัวแปรไปทดสอบข้อมูลด้วยเทคนิคการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสมการการถดถอยเชิงเส้นพหุคูณ (Multiple Regression Analysis: MRA) ได้นั้นจะต้องมีการผ่านข้อตกลงเบื้องต้น (Assumption) โดย

ขั้นแรก ทดสอบหาค่าความคลาดเคลื่อนโดยการวิเคราะห์เศษตกค้าง (Residual Analysis) ได้ผลรวมของค่าความคลาดเคลื่อนนั้นมีค่าเท่ากับ 0 จึงทำให้ค่าเฉลี่ยของความคลาดเคลื่อนนั้นมีค่าเท่ากับ 0 ด้วย

ขั้นที่ 2 ทดสอบหาค่าความคลาดเคลื่อนที่มีการแจกแจงแบบปกติ (Normality test) การทดสอบตัวแปรที่นำมาศึกษาสามารถทดสอบได้โดยพิจารณาจากค่าความเบ้ (Skewness) และความโด่ง (Kurtosis) หากมีค่าเข้าใกล้ 0 สามารถสรุปได้ว่าการแจกแจงปกติ และค่า P-value ของ Kolmogorov - Smirnova (ในกรณีที่กลุ่มตัวอย่างมาก 50 คนขึ้นไป) หากค่านัยสำคัญ (P-value) มากกว่า 0.05 สามารถสรุปได้ว่าข้อมูลของตัวแปรมีการแจกแจงปกติ

ตารางที่ 4 การตรวจสอบค่าความคลาดเคลื่อนที่มีการแจกแจงเป็นปกติ

	Kolmogorov- Smirnova			Shapiro-Wilk			Skewness	Kurtosis
	Statistic	df	P-value	Statistic	df	P-value		
Unstandardized Residual	.035	400	.200*	.995	400	.195	-.150	.205

จากการวิเคราะห์ผ่านโปรแกรม SPSS สามารถสรุปข้อมูลจากตารางที่ 4 มีค่านัยสำคัญ (P-value) = 0.2* ซึ่งมากกว่า 0.05 แสดงว่ามีการแจกแจงแบบปกติ สัมพันธ์กับค่า Skewness มีค่า -0.150 ที่ถือว่าเป็นการแจกแจงแบบปกติและค่า Kurtosis มีค่า 0.205 นับเป็นการแจกแจงแบบปกติ ดังนั้นถือว่าข้อมูลชุดนี้มีการแจกแจงแบบปกติ

ขั้นที่ 3 ค่าความคลาดเคลื่อนแต่ละค่าเป็นอิสระกัน (Autocorrelation) ตัวแปรอิสระที่ได้นำมาใช้นั้น จำเป็นต้องมีการตรวจสอบความสัมพันธ์ว่าข้อมูลนั้นไม่มีความสัมพันธ์กันในตัวเอง โดยการวัดค่าโดยใช้ Durbin-Watson ในการทดสอบค่าตัวแปรอิสระ ว่ามีความสัมพันธ์กันในตัวเองหรือไม่ โดยมีเกณฑ์วัดค่าดังนี้

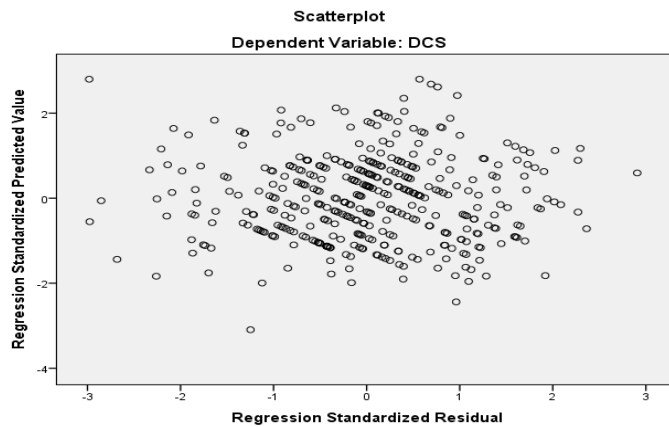
ค่าในช่วง 2.6 - 4.0 แสดงว่า มีความสัมพันธ์กันในทิศทางลบ

ค่าในช่วง 1.5 - 2.5 แสดงว่า มีความเป็นอิสระ

ค่าในช่วง 0.0 - 1.4 แสดงว่า มีความสัมพันธ์กันในทิศทางบวก

จากผลการวิเคราะห์พบว่า ค่าสถิติ Durbin - Watson มีค่าอยู่ที่ 1.884 ซึ่งสามารถสรุปได้ดังต่อไปนี้
ตัวแปรอิสระที่นำมาใช้ในการทดสอบนั้นมีความอิสระต่อกัน

ขั้นที่ 4 ค่าความแปรปรวนของความคลาดเคลื่อน (Homoscedasticity)

ภาพที่ 3 แสดงผลกราฟ Scatter Plot Graph

จากภาพที่ 3 พบว่ากราฟมีความแปรปรวนคงที่ เนื่องจากการกระจายตัวไม่สามารถที่จะลากเส้นในรูปแบบใด ๆ ได้ จึงไม่พบปัญหาของตัวแปร

ตารางที่ 5 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน (ANOVA)

Model 1	Sum of Squares	df	Mean Square	F	P-value
Regression	67.344	5	13.469	89.769	.000b
	59.115	394			
	126.459	399			
Residual	67.344	5	.150		
	59.115	394			
	126.459	399			
Total	67.344	5			
	59.115	394			
	126.459	399			

จากตารางที่ 5 พบว่า ค่านัยสำคัญ (P-value) มีค่าน้อยกว่า 0.001 จึงสามารถสรุปได้ดังต่อไปนี้ ตัวแปรอิสระที่ใช้ในงานวิจัยสามารถ ร่วมกันพยากรณ์ตัวแปรตามที่ใช้ในงานวิจัยได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 6 ตารางแสดงผลการวิเคราะห์สมการถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ของปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้งานแพลตฟอร์มทินเดอร์

Model	Unstandardized		Standardized	t-test	P-value
	Coefficients		Coefficients		
	B	Std. Error	Beta		
LLN	.060	.033	.074	1.801	.073
ITR	.115	.043	.125	2.673	.008
EPT	.173	.051	.161	3.374	.001
WOM	.068	.039	.077	1.720	.086
PEOU	.391	.040	.455	9.843	.000

หมายเหตุ: R-Square = 0.553, adjusted R-Square = 0.527, F = 89.769, *P < 0.05

จากผลการวิเคราะห์ในตารางที่ 6 พบว่า จากการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้งานแพลตฟอร์มทินเดอร์ ของผู้บริโภคกลุ่ม Millennials ในประเทศไทย โดยใช้การวิเคราะห์สมการถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) เป็นการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ตัวแปรต้น ได้แก่ ปัจจัยด้านความเหงา (Loneliness) ปัจจัยด้านปฏิสัมพันธ์ (Interaction) ปัจจัยด้านความคาดหวัง (Expectancy) ปัจจัยด้านการบอกต่อ (Word of Mouth) และปัจจัยด้านการรับรู้ความง่ายในการใช้งาน (Perceived Ease Of Used) ที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้งานแพลตฟอร์มทินเดอร์ ของผู้บริโภคกลุ่ม Millennials ในประเทศไทย โดยพิจารณาจากค่านัยสำคัญ (P-value) กำหนดไว้ว่าต้องไม่เกิน 0.05 พบว่า ตัวแปรที่สามารถพยากรณ์หรือมีผลต่อการตัดสินใจใช้งานแพลตฟอร์มทินเดอร์ ของผู้บริโภคกลุ่ม Millennials ในประเทศ ได้มากที่สุด คือ ปัจจัยด้านการรับรู้ความง่ายในการใช้งาน (Perceived Ease Of Used: PEOU) (beta 0.455 , P-value = 0.000) รองลงมา คือ ปัจจัยด้านความคาดหวัง (Expectancy : EPT) (beta 0.161, P-value = 0.001) และถัดมาคือ ปัจจัยด้านปฏิสัมพันธ์ (Interaction : ITR) (beta 0.125 , P-value = 0.008) หากพบว่าปัจจัยที่ไม่สามารถพยากรณ์หรือไม่อิทธิพลต่อการตัดสินใจใช้งานแพลตฟอร์มทินเดอร์ ของผู้บริโภคกลุ่ม Millennials ในประเทศไทย ได้แก่ ปัจจัยด้านความเหงา (Loneliness :LLN) (beta 0.074, P-value = 0.073) และปัจจัยด้านการบอกต่อ (Word of Mouth: WOM) (beta 0.077 , P-value = 0.086)

ผลจากทดสอบค่าทางสถิติของค่าสัมประสิทธิ์ข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้งานแพลตฟอร์มทินเดอร์ของผู้บริโภคกลุ่ม Millennials ประเทศไทย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ ปัจจัยด้านปฏิสัมพันธ์ (Interaction), ปัจจัยด้านความคาดหวัง (Expectancy), และปัจจัยด้านการรับรู้ความง่ายในการใช้งาน (Perceived Ease Of Used: PEOU) ในขณะที่ปัจจัยที่ไม่มีอิทธิพล ได้แก่ ปัจจัยด้านความเหงา (Loneliness) และปัจจัยด้านการบอกต่อ (Word of Mouth)

สรุปผลและอภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้งานแพลตฟอร์มทินเดอร์ (Tinder) ของผู้บริโภคกลุ่ม Millennials ในประเทศไทย มีประเด็นที่จะนำมาสรุปผลของการศึกษาภาพรวม โดยการนำทฤษฎีมาอ้างอิงเพื่ออภิปรายผล ดังต่อไปนี้

1. ความเหงา ไม่ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้งานแพลตฟอร์มทินเดอร์ของกลุ่ม Millennials เนื่องจากคนกลุ่ม Millennials ที่มีการใช้แพลตฟอร์มทินเดอร์นั้นอาจไม่ได้เกิดความรู้สึกเหงาขึ้น แต่เพียงแต่เกิดความต้องการในการใช้งานในตัวแพลตฟอร์มทินเดอร์ด้วยสาเหตุหรือปัจจัยอื่น ๆ นอกจากความเหงา เช่น มีความต้องการความสัมพันธ์ในทางใดทางหนึ่ง จึงหันมาสนใจหรือใช้งานแพลตฟอร์มทินเดอร์ หรือมีสาเหตุมาจากผู้ตอบแบบสอบถามไม่ใช่กลุ่มบุคคลที่มีความเหงา และนอกจากนี้พบว่า ผู้ทำแบบสอบถามส่วนมากมักจะมีคนที่คอยให้คำปรึกษาหรือช่วยแก้ปัญหาเมื่อเกิดความเหงาได้ ในอีกเหตุผลหนึ่ง ผู้ที่มีความเหงาไม่ได้ให้ความสนใจที่จะใช้งานแพลตฟอร์มทินเดอร์ที่เป็นหนึ่งในแพลตฟอร์มหาคู่ ซึ่งนับว่าไม่สอดคล้องกับงานวิจัย ของ Coduto, Lee-Won & Baek (2020) และ Marston et al. (2020) ที่ได้สรุปไว้ว่า คนที่มีความเหงาส่วนใหญ่มีการใช้งานแพลตฟอร์มหาคู่อย่างทินเดอร์ เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่สามารถลดทอนความเหงาที่เกิดขึ้นได้ ซึ่งอาจเกิดจากแพลตฟอร์มไม่สามารถตอบโจทย์วัตถุประสงค์ หรือมีกิจกรรมอื่น ๆ ที่สามารถลดทอนความเหงาได้ จึงอาจเป็นสาเหตุที่ทำให้ความเหงาไม่ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้งานแพลตฟอร์มทินเดอร์

2. ด้านปฏิสัมพันธ์ ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้งานแพลตฟอร์มทินเดอร์ เนื่องจากผู้บริโภคกลุ่ม Millennials ให้ความสนใจและใช้สื่อสังคมออนไลน์ในการสื่อสารกับอีกฝ่าย (Vitouchoran, 2007) ทำความรู้จักสื่อสาร รวมไปถึงการฟังพากัน โกล้ชิดกัน ซึ่งทำให้อีกฝ่ายเกิดความพึงพอใจสามารถสานความสัมพันธ์ต่อในอนาคตได้ (Erikson, 1902; Freud, 2002) และยังพบว่าแบบสอบถามที่ทำการศึกษากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ สนทนากับฝ่ายตรงข้ามผ่านแพลตฟอร์มทินเดอร์ เพื่อสร้างปฏิสัมพันธ์ และปัจจัยด้านปฏิสัมพันธ์ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้งานแพลตฟอร์มทินเดอร์ระดับปานกลาง โดยผลการศึกษารั้งนี้ พบว่าสอดคล้องกับทฤษฎีจิตสังคม (Psychosocial Theory) ของ Erikson (1902) กล่าวไว้ว่าเป็นการริเริ่มปฏิสัมพันธ์กับฝ่ายตรงข้าม เริ่มจากการทำความรู้จัก สนทนาโกล้ชิดกัน และความพึงพอใจที่มีต่ออีกฝ่ายอย่างเป็นลำดับ ซึ่งจากที่ Chaikhunpol (2017) ได้กล่าวไว้ว่า การสร้างปฏิสัมพันธ์เป็นการโต้ตอบสนทนาอย่างใกล้ชิด เกิดความพึงพอใจผ่านการสื่อสารในสื่อสังคมออนไลน์อย่างเป็นที่นิยมในปัจจุบัน และในยุคใหม่ความใกล้ชิดไม่จำเป็นต้องพบเจอกัน หากใช้การสื่อสารทางออนไลน์ทำให้ความใกล้ชิดเท่ากับพบเจอกันได้

3. ความคาดหวัง ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้งานแพลตฟอร์มทินเดอร์เนื่องจากความคาดหวังนั้นเข้ามามีบทบาทต่อชีวิตมากยิ่งขึ้น ทำให้ทุกคนเกิดการคาดหวังต่อสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น จึงถือเป็นตัวส่งเสริมที่ทำให้เกิดการกระทำในการใช้บริการซึ่งคือปัจจัยที่แสดงให้เห็นว่าทุกคนมีความคาดหวังและมีเป้าหมายที่ตั้งไว้ ตรงตามแนวคิดของ Tolman & Honzik (1930) ที่ทุกคนมีแรงจูงใจที่จะทำบางสิ่งบางอย่าง เพื่อผลลัพธ์ที่ตนเองต้องการหรือตั้งเป้าหมายไว้ และสอดคล้องกับแนวคิดของ Lawler, Porter & Vroom (2009) ว่าด้วยความปรารถนานั้นต้องเพียงพอต่อความต้องการที่จะทำให้ความพยายามนั้นคุ้มค่า เช่นเดียวกับแนวคิดของ Kerdpol (1996) ที่กล่าวว่า มนุษย์นั้นมีความคิดในการตัดสินใจในการกระทำบางอย่าง เพื่อไปสู่เป้าหมายที่ตนเองต้องการ เหมือนกับที่นักจิตวิทยาจำนวนมากเชื่อว่า มนุษย์นั้นมีความคิดในการตัดสินใจในการกระทำบางอย่างเพื่อนำไปสู่เป้าหมายของตนเอง จากผู้ทำแบบสอบถามได้ตอบคำถามเรื่อง การเลือกลักษณะของฝ่ายตรงข้ามจากแพลตฟอร์มออนไลน์ด้านความคาดหวัง ทำให้สอดคล้องต่อแนวคิดการคาดหวังต่อความสัมพันธ์ของความรัก (Songsamphan, 2021) ที่ผู้ใช้งานส่วนใหญ่คาดหวังที่จะสานสัมพันธ์กับเพื่อนหรือคนรักในโลกออนไลน์ ซึ่งสื่อออนไลน์เข้ามามีผลต่อเรื่องความสัมพันธ์มากขึ้น ทำให้ผู้มีความคาดหวัง ในความสัมพันธ์ในรูปแบบออนไลน์มากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการมองหาความสัมพันธ์แบบเพื่อน มิตรภาพหรือความรัก ทำให้ผู้ตอบแบบสอบถามรู้สึกประสบความสำเร็จถึงจุดประสงค์ของตนเองในการใช้แพลตฟอร์มทินเดอร์ ตามที่ได้คาดการณ์หรือคาดหวังไว้

4. การบอกต่อ ไม่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจใช้งานแพลตฟอร์มทวิตเตอร์ ของผู้บริโภคกลุ่ม Millennials ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ Thiratayakinant (2012) ที่กล่าวว่า การบอกต่อ (Word of Mouth) เป็นกลยุทธ์ทางการตลาดที่ได้ผลอย่างมากทั้งในโลกออนไลน์และออฟไลน์ ทั้งนี้อาจเกิดจากการบอกต่อของแพลตฟอร์มทวิตเตอร์ บางครั้งไม่เกิดประสิทธิภาพโดยสาเหตุมาจากการไม่ตอบสนองต่อความสนใจของผู้บริโภค ทั้งนี้การบอกต่อที่มีประสิทธิภาพนั้น จำเป็นจะต้องบอกต่อกับกลุ่มเป้าหมายที่เหมาะสมในประเด็นที่สนใจ ถ้าหากบอกต่อกับกลุ่มที่ไม่ใช่เป้าหมาย จะทำให้ประสิทธิภาพในการสื่อสารลดลงหรือผลในการสื่อสารเปลี่ยนแปลงไป ทั้งช่องทางออนไลน์ (Online) และออฟไลน์ (Offline) (Thongpakdee, 2012) อย่างไรก็ตามการสื่อสารแบบการบอกต่อก็เปรียบเสมือนดาบสองคม ที่หากมีการบอกต่อในเชิงบวกก็จะส่งผลดีต่อธุรกิจ แต่ถ้ามีการบอกต่อในเชิงลบก็จะส่งผลที่ตรงกันข้าม อาจก่อให้เกิดผลเสียต่อธุรกิจได้ (Shojaee & Azman, 2013) ดังนั้นการที่การบอกต่อไม่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจใช้งานแพลตฟอร์มทวิตเตอร์ ของผู้บริโภคกลุ่ม Millennials อาจเป็นเพราะ เกิดการบอกต่อในเชิงลบมากกว่าเชิงบวก ซึ่งอาจจะส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์ของผู้ใช้งานได้

5. การรับรู้ความง่ายในการใช้งาน ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้งานแพลตฟอร์มทวิตเตอร์ อย่างมีความเกี่ยวพันสำคัญ เนื่องจากในแบบสอบถาม ผู้บริโภคกลุ่ม Millennials ได้คำนึงถึงความง่ายของการใช้งานแพลตฟอร์มต่าง ๆ เป็นส่วนใหญ่ รองลงมาคือการเรียนรู้แพลตฟอร์มที่เป็นเรื่องง่าย ต่างมีอิทธิพลต่อตนเองเมื่อเกิดการใช้งานจริงตามลำดับ ซึ่งแพลตฟอร์มจำเป็นต้องปราศจากความซับซ้อน การใช้งานจะต้องไม่ยากเมื่อใช้งานจริง (Davis, Bagozzi & Warshaw, 1989) เมื่อผู้บริโภคเลือกใช้งานแพลตฟอร์มอย่างง่ายแล้ว ผู้บริโภคจะเกิดทัศนคติบวกต่อการใช้งานแพลตฟอร์ม ส่งผลถึงการยอมรับต่อเทคโนโลยีได้ง่ายขึ้นอีกด้วย (Teo, Lim & Lai, 1999) โดยผลที่ได้ในการงานวิจัยฉบับนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ Yampairor (2016) ที่ได้มีการศึกษาเรื่องปัจจัยด้านการยอมรับและปฏิสัมพันธ์ในเครือข่ายสังคมออนไลน์กับลักษณะการซื้อ ซึ่งผลวิจัยพบว่า การรับรู้ความง่ายในการใช้งานมีความเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการซื้อสินค้าออนไลน์ เนื่องจากความง่ายในการใช้ช่องทางการสั่งซื้อสินค้าออนไลน์มีความสะดวกกับใช้งานง่าย เช่นเดียวกันกับการใช้งานบนแพลตฟอร์มเมื่อเกิดความง่ายในการใช้งาน เมื่อได้ใช้มาเรื่อย ๆ จนเกิดความเคยชิน และส่งผลให้ผู้บริโภคอยากกลับมาใช้งานอีกครั้ง ทั้งนี้การรับรู้ความง่ายในการใช้งานสามารถนำมาใช้ประเมินความพึงพอใจและการนำไปใช้งานของผู้บริโภคต่อแพลตฟอร์มอีกด้วย (Venkatesh & Davis, 2000)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ประกอบการ

สามารถนำข้อมูลเหล่านี้ไปใช้ต่อยอดพัฒนากลยุทธ์ในการสื่อสารให้สอดคล้องกับกลุ่มผู้บริโภคในปัจจุบันที่นิยมการใช้สื่อสังคมออนไลน์ในการสื่อสารมากขึ้น ซึ่งผู้ประกอบการสามารถใช้กลยุทธ์ประชาสัมพันธ์ (Public Relations Strategy : PR) ในการสื่อสารโดยทำการโพสต์เล่าประสบการณ์การใช้งานจริงในแพลตฟอร์มทวิตเตอร์ในแง่เชิงบวกของผู้บริโภคหรือเคยใช้บริการ เพื่อให้เกิดกระแสกว้างและเกิดการบอกต่อไปยังกลุ่มเป้าหมายที่แท้จริง ส่งผลทำให้เกิดการรับรู้ที่มากขึ้นกับใช้แพลตฟอร์มทวิตเตอร์เพิ่มขึ้นด้วยเช่นกัน

ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยในอนาคต

1. การศึกษาวิจัยครั้งนี้คือการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) มีการเก็บรวบรวมแบบสอบถามออนไลน์ ซึ่งอาจไม่ได้ข้อมูลที่ละเอียดหรือข้อมูลเชิงลึก ในอนาคตในการศึกษาวิจัยคุณมีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยอาจใช้วิธีการสนทนาแบบกลุ่ม (Focus group) เช่น การสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อได้มาซึ่งความคิดเห็นที่หลากหลาย (Brainstorming) ทำให้ผลการวิจัยมีประสิทธิภาพและมีความน่าเชื่อถือสูงสุด

2. การศึกษาวิจัยในอนาคต ควรมีตัวแปรอื่นที่สอดคล้องมาเพิ่มเติม เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยซึ่งส่งผลลัพธ์ถึงการตัดสินใจใช้งานแพลตฟอร์มทินเดอร์ ของผู้บริโภครุ่น Millennials ในประเทศไทย

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลวิจัยไปประยุกต์ใช้

สามารถใช้เป็นข้อมูลในการอ้างอิง และเป็นประโยชน์ให้แก่ผู้ประกอบการผู้ศึกษาวิจัยหรือนักการตลาด โดยสามารถเป็นแนวทางในการศึกษาและพัฒนา ด้านปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้งานแพลตฟอร์มทินเดอร์ ของผู้บริโภครุ่น Millennials ในประเทศไทย คือ ปัจจัยด้านการรับรู้ความง่ายในการใช้งาน (Perceived Ease Of Used) ปัจจัยด้านความคาดหวัง (Expectancy) และปัจจัยด้านปฏิสัมพันธ์ (Interaction) การศึกษาวิจัยครั้งนี้จึงมีประโยชน์ต่อผู้ประกอบการ แพลตฟอร์มทินเดอร์ รวมไปถึงนักการตลาด เพื่อนำวิจัยไปพัฒนาต่อยอดเป็นกรณีศึกษา ครั้งต่อไปและนำผลวิจัยไปประยุกต์ใช้ในอนาคตได้

เอกสารอ้างอิง

- Agarwal, R., & Prasad, J. (1999). Are individual differences germane to the acceptance of new information technologies? *Decision Sciences*, 30(2), 361-391.
- Amaro, S., & Duarte, P. (2015). An integrative model of consumer' intentions to purchase travel online. *Tourism Management*, 46, 64-79.
- Bangmo, S. (2005). *Organization and management*. (4th ed.) Bangkok: Vittayapat.
- Bonetti, L., Campbell, M. A., & Gilmore, L. (2010). The relationship of loneliness and social anxiety with children's and adolescents' online communication. *Cyberpsychology, Behavior & Social Networking*, 13(3), 279-285.
- Buoboos, B. (2015). *interactive product design for café* [Master's thesis]. Silpakorn University. Bangkok.
- Chaikhunpol, N. (2017). The communication interaction of Thai when using social networking media. *Payap University Journal*, 27(2), 55-64.
- Chanem, S., & Chanem, S. (1986). *Adolescent psychology*. Bangkok: Praepittaya.
- Cochran, W. G. (1977). *Sample Techniques*. (3rd ed.). New York: Wiley.
- Coduto, K. D., Lee-Won, R. J., & Baek, Y. M. (2020). Swiping for trouble: Problematic dating application use among psychosocially distraught individuals and the paths to negative outcomes. *Journal of Social and Personal Relationships*, 37(1), 212-232.
- Davis, F. D., Bagozzi, R. P., & Warshaw, P. R. (1989). User Acceptance of computer technology: A comparison of two theoretical models. *Management Science*, 35(8), 982-1003.
- Egencia. (2013). *The future of travel*. Retrieved August 11, 2021, from Egencia: <https://www.egencia.com/daily/home/docs/future-of-travel-exec-summary-business-final.pdf>.
- Electronic Transactions Development Agency. (2019). *ETDA reveals internet user behavior for 2018 Thai people's daily internet use is up to 10 hours and 5 minutes*. Retrieved August 11, 2021, from <https://www.eta.or.th/content/eta-reveals-thailand-internet-user-profile-2018.html>

- Erikson. (1902). *Psychosocial Theory*. Retrieved August 5, 2021, from Wikipedia
https://en.wikipedia.org/wiki/Erik_Erikson
- Freud. (2002). *Civilization and its discontents*. London: Penguin.
- Global WebIndex. (2021). *Insight Tinder*. Marketing Oops [Online]. Retrieved August 7, 2021, from
<https://www.marketingoops.com/reports/behaviors/insight-tinder-thai/>
- Karnjanavasri, S., Srisukho, D., & Pittayanont, T. (1992). Selecting for using suitable statistics for social science research. *Journal of Research Methodology*, 6(1), 15-35.
- Kasemsahasin, S. (2018). *Understand behavior "Thai Millennials", the target group of the future that come with their own contradictions*. Retrieved from July 30, 2021, from
<https://www.brandbuffet.in.th/2018/10/thai-millennial-behavior-fleishman-hillard/>
- Kerdpol, A. (1996). *Factors affecting the expectation of health center chiefs towards the comprehensive health supervisory system in Lopburi Province*. Mahidol University, Nakhon Pathom.
- Kongarchapatara, B. et al. (2018). *Loneliness market*. Nakhon Pathom: Mahidol University.
- Kotler, P., & Keller, K. L. (2012). *Marketing management* (14th ed.). Harlow: Pearson Education.
- Lawler, E., Porter, L., & Vroom, V. (2009). *Motivation and management Vroom's expectancy theory*. Value Based Management Website. [Online]. Retrieved August 7, 2021, from
http://www.valuebasedmanagement.net/methods_vroom_expectancy_theory.html
- Marston, H. R., Niles-Yokum, K., Earle, S., Gomez, B., & Lee, D. M. (2020). OK cupid, stop bumbling around and match me tinder: Using dating apps across the life course. *Gerontology and Geriatric Medicine*, 6, 1-20.
- Phiharn, R. (2016). *The factors affecting the decision making in choosing the service of a construction company: A case study of people in Songkhla province*. Prince of Songkla University, Songkla.
- Russell, D., Peplau, L. A., & Corona, C. E. (1980). The revised UCLA loneliness scale: Concurrent and discriminant validity evidence. *Journal of Personality and Social Psychology*, 39, 472-480.
- Samerjai, C. (2006). *Marketing management*. Bangkok: SE-ED.
- Santiro, G. (2017). *The electronic word-of-mouth marketing and brand equity affecting to the decision to purchase the Apple watch for Bangkok's user IOS system*. Bangkok University, Bangkok.
- Schiffman, L. G., & Kanuk, L. L. (1994). *Consumer behavior*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall.
- Serres, M. (2018). *Thumbelina: The culture and technology of millennials*. Bangkok: Paragraph.
- Shojaee, S., & Azman, A. B. (2013). An evaluation of factors affecting brand awareness in the context of social media in Malaysia. *Asian Social Science*, 9(17), 72-78.
- Simon, H. A. (1960). *The new science of management decision*. New York: Harper and Row.

- Sittipokin, W. (2012). *Factors influencing the decision to use Wawee coffee shop service Chiang Mai Province* [Master's thesis]. Chiang Mai, Chiang Mai University.
- Smith, A., Duggan, M. (2013). *Online dating and relationships*. Retrieved August 7, 2021, Pew Research Center. from: [http://www.pewinternet.org/2013/10/21/online-dating-relationships/View Full Reference List](http://www.pewinternet.org/2013/10/21/online-dating-relationships/View%20Full%20Reference%20List)
- Songsamphan, C. (2021). *Unlocking the heart door, exploring the 'love madness' in modern society with Chalidaporn Songsamphan*. Retrieved August 1, 2021, from <https://www.the101.world/modern-romance-with-chalidaporn/>
- Sunjay, R., Pontanya, A., & Thongpibul, K. (2019). Loneliness among college students with social media usage behavior. *Thai Journal of Clinical Psychology, 50*(2), 29-44.
- Teo, T. S., Lim, V. K., & Lai, R. Y. (1999). Intrinsic and extrinsic motivation in Internet usage. *Omega, 27*(1), 25-37.
- Thiratayakinant, M. (2012). *Marketing communications pattern and message for social media marketing communication of products and services in Thailand*. Chulalongkorn University, Bangkok.
- Thongpakdee, R. (2012). *30 Secret marketing strategies*. Nonthaburi: Think Beyond Book.
- Tolman, E. C., & Honzik, C. H. (1930). *Introduction and removal of reward, and maze performance in rats*. Berkeley: California University of California Press.
- Turner, J. C. (1982). *Towards a cognitive redefinition of the social group*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Venkatesh, V., & Davis, F. D. (2000). A Theoretical extension of the technology Acceptance model: Four longitudinal field studies. *Management Science, 46*(2), 186-204.
- Vitouchoran, S. (2007). *Gen Y Hold firmly to make it work*. Bangkok: Nationmedia.
- Wongrattana, C. (2001). *Techniques for using statistics for research*. Bangkok: Chula Book.
- Yampairor, P. (2016). *Factors in acceptance and interaction through online social network with purchasing behaviors*. Bangkok: National Institute of Development Administration.